

ประกาศพระราชบัญญัติ

และ

พระราชกำหนดต่าง ๆ รัชกาลที่ ๒

พ. ศ. ๒๔๖๑

โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ

พิมพ์ครั้งแรก ๑๐๐๐ ฉบับ

ราคา ๘ บาท

สารบัญ

กฎหมายประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๑

พระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติอกรการพนันเพิ่มเติม	หน้า	๑
พระราชบัญญัติจัดการตรวจข้าวทหารก่อนโฆษณา	หน้า	๔
พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์	หน้า	๑๒๐
พระราชบัญญัติว่าด้วยสภาภาษาสยาม	หน้า	๑๓๘
พระราชบัญญัติเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีศักดิ์ รามาธิบดี	หน้า	๑๗๐
พระราชบัญญัติธนบัตรเพิ่มเติม	หน้า	๒๒๘
พระราชบัญญัติธนบัตรเพิ่มเติม ฉบับที่ ๒	หน้า	๓๑๒
พระราชบัญญัติธนบัตรเพิ่มเติม ฉบับที่ ๓	หน้า	๓๑๗
พระราชบัญญัติธนบัตรเพิ่มเติม ฉบับที่ ๔	หน้า	๓๒๗
พระราชบัญญัติเพิ่มเติมพระราชบัญญัติว่าด้วยฐาน ของวัตบาดหลวง	หน้า	๒๔๓
พระราชบัญญัติลักษณะอนุพรรณฎีกา	หน้า	๒๕๖

12/10/2566

๒

พระราชบัญญัติระเบียบกานันดรข้าราชการพลเรือน

เพิ่มเติม

หน้า ๓๓๒

พระราชบัญญัติการทำเหมืองแร่

หน้า ๓๓๔

พระราชบัญญัติงบประมาณประจำปี พ. ศ. ๒๔๖๒

หน้า ๓๔๘

พระราชบัญญัติตราวัลลภาภรณ์

หน้า ๔๐๐

พระราชบัญญัติลักษณะการเก็บเงินรัฐูปการ

หน้า ๔๑๓

พระราชกำหนด

พระราชกำหนดเครื่องแต่งตัวราชนาวิเสอป่า

หน้า ๓๓

พระราชกำหนดเครื่องแต่งตัวข้าราชการพลเรือน

เพิ่มเติม

หน้า ๓๓๓

พระราชกฤษฎีกา

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการตัดถนนในที่เพลิงใหม่

ตำบลศาลเจ้าต้นไทร

หน้า ๔๐๕

กฎมณเฑียรบาล

กฎมณเฑียรบาล 12/10/2566

ว่าด้วยการเสกสมรสเจ้านาย

หน้า ๑๕๖

ก

ประกาศต่าง ๆ

ประกาศเพิ่มไข้กาพนกนางแอ่นเข้าในจำพวกโรค

ระบาทวี หน้า ๑๑๐

ประกาศใช้พระราชบัญญัติฝึกตบชวามในจังหวัดนครสวรรค์

และไชยนาท หน้า ๑๑๑

ประกาศเปลี่ยนนามพระราชวังบ้านปืนกับค่ายหลวง

บางทล หน้า ๑๑๘

ประกาศพระราชกระแสรับสั่ง เรื่องกรรมการสภาภาษาชาติ

สยาม หน้า ๑๔๕

ประกาศเปลี่ยนอัตราเก็บเงินค่าราชการในมณฑล

ปัตตานี หน้า ๑๖๘

ประกาศตั้งคณะอธิบดี ๆ สำหรับเครื่องราชอิสริยาภรณ์

อันมีศักดิ์รามธิบดี หน้า ๑๘๕

ประกาศให้นับเวลารับราชการทวีคูณสำหรับผู้ซึ่งไป

ราชการสงคราม หน้า ๑๕๓

ประกาศแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติลักษณะ

เกณฑ์ทหาร หน้า ๑๕๕ประกาศตั้งอธิบดีศาลฎีกา และสมุหพระนิติศาสตร์ หน้า ๒๐๖

๗

ประกาศแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติเหรียญจักรมาลา หน้า ๒๐๘

ประกาศเปลี่ยนนามป่าตุระสภาเปเนสถานป่าสเตอร์ หน้า ๒๑๐

ประกาศเพิ่มเติมขยายเขตที่ดินสร้างโรงงานรถไฟ

มักกะสัน หน้า ๒๒๕

ประกาศตั้งปลัดทูลฉลองกระทรวงการต่างประเทศ หน้า ๒๔๘

ประกาศแก้ไขพระราชบัญญัติเครื่องราชอิสริยาภรณ์

รัตนวราภรณ์ หน้า ๒๕๐

ประกาศตั้งกรมสาธารณสุข และตั้งอธิบดี หน้า ๓๐๒

ประกาศถอนอำนาจของคณะสงฆ์ ในข้อห้ามไม่ได้

อุปสมบทคนไม่มีใบอนุญาตในราชการ หน้า ๓๐๕

ประกาศตั้งอรรคราชทูต หน้า ๓๐๗

ประกาศแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติราชองครักษ์ หน้า ๓๑๗

ประกาศเปลี่ยนวิธีเก็บภาษียาสูบในจังหวัดเพชรบูรณ์

แล หล่มสักดี หน้า ๓๕๐

ประกาศเปลี่ยนระเบียบการเก็บเงินค่านา

12/10/2566

ในมณฑลปัตตานี หน้า ๔๐๓

ประกาศเพิ่มเติมตำแหน่งผู้ช่วยปลัดทูลฉลองกระทรวงการ ต่างประเทศ แด่ตั้งอรรถราชทูตประจำ ราชสำนักต่างประเทศ	หน้า ๔๓๘
---	----------

พระราชสำนัก

ประกาศกรมบัญชาการสภาจางวงมหาดเล็ก	หน้า ๘
-----------------------------------	--------

ทหาร

กฎเสนาบดีเพิ่มกฎว่าด้วยการลงอาญาทหารเรือ	หน้า ๑๕๓
กับ	หน้า ๑๘๓
ประกาศแก้ไขพระราชกำหนดเครื่องแต่งตัวทหารเรือ	หน้า ๑๐๕
ประกาศแก้ไขพระราชบัญญัติราชองครักษ์	หน้า ๓๗๗
ประกาศแก้ความในพระธรรมนูญศาลทหารบก	หน้า ๓๗๘

เสือบ้า

พระราชกำหนดเครื่องแต่งตัวราชนาวีเสือบ้า	หน้า ๗๗
ข้อบังคับลักษณะปกครองลูกเสือบ้า	หน้า ๑๐
ข้อบังคับเครื่องหมายประจำตำแหน่งนำที่ต่าง ๆ ในราชนาวีเสือบ้า	หน้า ๑๐๒

จ

ข้อบังคับระเบียบการเขียนเวลา	หน้า	๓๘๐
ประกาศกรมบัญชาการคณะเสื่อป่า	หน้า	๑๖๕
ประกาศแก้ไขเพิ่มเติมพระราชกำหนดเครื่องแต่งตัว เสื่อป่า	หน้า	๒๑๑ ✓
ประกาศตั้งกองนักเรียนราชนาวิหหลวงเสื่อป่า	หน้า	๒๒๔
ประกาศเปลี่ยนตราหน้าหมวกและเครื่องหมายเกล้า	หน้า	๒๒๗
ประกาศแก้ไขข้อบังคับลักษณะปกครองลูกเสื่อ	หน้า	๒๕๔
ประกาศให้เสื่อป่ากองเสนาหลวงใช้หมวกเก็บ และเปลี่ยนเครื่องหมายตราหน้าหมวก นายเสื่อป่ากองกลาง	หน้า	๓๐๕
ประกาศให้เสื่อป่าพแนกสารวัตใช้หมวกเก็บสีแดง	หน้า	๓๒๔
ประกาศเปลี่ยนแถบผ้าพันหมวกเหล่าป็นใหญ่ เปลี่ยนตราหน้าหมวกกับผ้าพันหมวกนักเรียน กับให้นายเสื่อป่าในกรมนักเรียนแพทย์ ใช้หมวกเก็บ	หน้า	๓๓๐
ประกาศตั้งกองเสื่อป่าเกียกกาย	หน้า	๓๔๔
ประกาศเปลี่ยนตราหน้าหมวกเหล่าพาหะนะ	หน้า	๓๔๖
ประกาศเปลี่ยนแถบผ้าพันหมวกนายหมู่และพล ประจำกองกลาง	หน้า	๓๔๗

ตำรวจ

ประกาศแก้ไขเพิ่มเติมพระราชกำหนดเครื่องแต่งตัว   หน้า ๓๐๕

กระทรวงเกษตรวิการ

กฎเสนาบดีว่าด้วยเงินค่าภาคหลวงแร่ต่าง ๆ   หน้า ๑๑๒

กฎเสนาบดีที่ ๒๒ เรื่องแก้ไขทะเบียนขายฝากหุด
เป็นสิทธิ   หน้า ๑๖๓

กระทรวงพระคลังมหาสมบัติ

ประกาศเรียกบัญชีทรัพย์สินของบุคคลในบังคับสยาม
อันตกอยู่ในประเทศศัตรู ๆ   หน้า ๑๓๖

ประกาศยกเลิกกฎเสนาบดีสำหรับอากรการพนัน
ในมณฑลพายัพ   หน้า ๑๕๑

ประกาศเปลี่ยนอัตราค่าที่ห้าโพพงไม่ประจำที่   หน้า ๑๕๗

ประกาศงดเก็บเงินค่าน้ำด่าบลบจกเพ็ชบุรี   หน้า ๑๖๐

ประกาศเก็บเงินค่าสรรพภาษีอำเภอเบตง   หน้า ๑๖๒

ประกาศงดเก็บเงินค่าน้ำด่าบลหรับไทร ๆ จังหวัด
ฉันทบุรี^{๖๖}   หน้า ๑๖๘

จอมพล ป. พิบูลย์
จอมพล ป. พิบูลย์ ๒๖๑๑๗๖ ม.ล.ส.ก.พ.ม.ล.ส.
(เจ้ากรมเสนา ม.ล. ๖๕๖๕ ม.ล.ส.ก.พ.ม.ล.ส.)

ช

ประกาศเลื่อนชั้นอัตรานาฬิกาข้อมือตำบลบ้านเพชร ฯ

จังหวัดไชยภูมิ

หน้า ๑๘๕

ประกาศว่าด้วยการจำหน่ายธนบัตรใบละ ๑ บาท

หน้า ๒๓๐

ประกาศเลื่อนชั้นที่นาตำบลโคกมอญ จังหวัดปราจีนบุรี

หน้า ๒๕๓

ประกาศเก็บเงินค่าอนุญาตฆ่าสัตว์ ในอำเภอนครไทย

พิศณุโลก และอำเภอด่านซ้าย อุตร

หน้า ๓๐๓

ประกาศเรื่องออกธนบัตรแก่ราคา

หน้า ๓๑๕

ประกาศยกเว้นเงินค่านาเกลือในกรุงเก่า

หน้า ๓๒๑

ประกาศเลื่อนชั้นที่นาในอำเภอต่าง ๆ จังหวัดบุรีรัมย์

หน้า ๓๒๓

ประกาศเนื่องจากพระราชบัญญัติธนบัตร ฉบับที่ ๔

หน้า ๓๒๕

ประกาศเรื่องออกธนบัตรแก่ราคา

หน้า ๓๘๒

กฎเสนาบดี กำหนดวิธีการสำรวจเก็บเงินรัชชูปการ

หน้า ๔๒๓

กระทรวงนครบาล

กฎเสนาบดีว่าด้วยข้อบังคับสำหรับโรงฆ่าสัตว์

หน้า ๑๕๖

ประกาศพแนกป้องกันโรคภัยที่ ๓๑

หน้า ๑๑๕

ประกาศพแนกป้องกันโรคภัย

หน้า ๑๕๐

ประกาศพแนกป้องกันโรคภัยที่ ๓๒

หน้า ๒๔๒

ประกาศกรมพระนครบาลตั้งกิ่งบุบผาราม	หน้า	๑๕๔
ประกาศพแนกสุขาภิบาลป้องกันไข้ทรพิษ	หน้า	๑๕๑
หน้า ๒๒๒. หน้า ๒๓๓. หน้า ๒๔๕, กับ	หน้า	๓๒๕
ประกาศกำหนดการจตุเบียรล้อเลื่อน แลคนขับ ลากเข็นหรือคนคุม	หน้า	๓๕๒

กระทรวงมหาดไทย

กฎเสนาบดีว่าด้วยการจดทะเบียนป็น	หน้า	๒๕๖
ประกาศกำหนดเขตบริเวณที่ล้อมรอบ	หน้า	๑๐๖
ประกาศให้ให้กฎข้อบังคับวางระเบียบวิธีการรักษาป่า	หน้า	๒๓๕
ประกาศเปลี่ยนนามมณฑลกรุงเก่าแลจังหวัดกรุงเก่า	หน้า	๓๕๕

กระทรวงวัง

ประกาศตั้งผู้ช่วยเสนาบดี	หน้า	๒๕๒
ประกาศตั้งตำแหน่งสมุหพระราชพิธี	หน้า	๒๕๕
ประกาศเปลี่ยนหมวกหน้าบรมทหารรักษาวัง	หน้า	๓๐๔
ประกาศแก้แถบผ้าพันหมวกแก้บรมทหารรักษาวัง	หน้า	๓๐๕

พระราชบัญญัติอากรการพนันเพิ่มเติม

พระพุทศักราช ๒๔๖๑

มีพระบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดี ศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าฯ สั่งว่า ตั้งแต่ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ยกเลิกการพนันบ่อนเบี้ยแล้วมาได้ทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทว่า มีผู้ขออนุญาตเล่นการพนันชนิดไฟไปตั้งบ่อนชักชวนผู้อื่นเข้าไปเล่น เพื่อเก็บเงินจากผู้เล่นเป็นทางหาประโยชน์ของนายบ่อนมากขึ้น ไม่ต้องด้วยพระราชนิยม แลความมุ่งหมายแห่งพระราชบัญญัติอากรการพนันรัตนโกสินทรศก ๑๒๐ ซึ่งประสงค์จะจำกัดให้บุคคลเล่นการพนันให้น้อยลง หรือให้เล่นได้เพื่อร่นแรงเปล็ดเปล็นบางครั้ง บางคราว แต่ข้อความตามในพระราชบัญญัติอากรการพนันรัตนโกสินทรศก ๑๒๐ นั้น ยังมีได้กำหนดทางการลงไปให้ชัดเจนให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานที่ปฏิบัติการออกใบอนุญาต ให้อนุญาตแต่เฉพาะผู้ที่ขอเล่นเพื่อร่นแรงบางครั้งบางคราว มิใช่เล่นในทางแสวงหาผลประโยชน์จากผู้เล่น จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติอากรการพนันรัตนโกสินทรศก ๑๒๐ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ ถ้าผู้หนึ่งผู้ใดจะขอรับอนุญาตเล่นการพนันตามชนิด
 ในหมวดที่ ๓ แห่งกฎหมายนี้สำหรับอาคารพนันให้ใช้ใน
 มณฑลชั้นในรัตนโกสินทรศก ๑๒๕ ซึ่งได้ตั้งไว้ตามข้อความแห่ง
 พระราชบัญญัติอาคารพนันรัตนโกสินทรศก ๑๒๐ นั้น ให้เจ้า
 พนักงานผู้มีหน้าที่ออกใบอนุญาต มีอำนาจที่จะไต่สวนผู้ขออนุญาต
 ให้ไต่ความว่าผู้ขอจะเล่นเพื่อสำหรับความรื่นเริงเพลิดเพลิน ไม่
 ใช้เพื่อเก็บเงินจากผู้เล่นเป็นทางหาผลประโยชน์สำหรับตัวผู้ขอ
 อนุญาตหรือผู้หนึ่งผู้ใด เมื่อไต่ความจริงว่าจะเล่นเพื่อสำหรับ
 ความรื่นเริงเพลิดเพลิน จะไม่ประพฤติในทางแสวงหาประโยชน์
 ใดๆ ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว จึงให้ออกใบอนุญาตให้ถ้าผู้ขอ
 อนุญาตไม่สามารถจะชี้แจงให้เป็นที่พอใจแห่งเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่
 ออกใบอนุญาตแล้ว ห้ามไม่ให้ออกใบอนุญาตให้ ถ้าผู้ใด
 ซึ่งไต่รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานไปเล่นเป็นการฝ่าฝืนให้ผิดจาก
 ข้อความที่ได้กำหนดไว้ในมาตรานี้แต่ส่วนใดส่วนหนึ่งก็ตาม ผู้นั้น
 มีความผิดต้องระวางโทษให้ปรับไม่เกิน ๑,๐๐๐ บาท หรือจำคุก
 ไม่เกิน ๖ เดือน หรือทั้งปรับและจำด้วยทั้ง ๒ สถาน

มาตรา ๒ ผู้ขออนุญาตเล่นการพนันชนิดใด ๆ อันได้กล่าว
 แล้วในมาตรา ๑ จะต้องแจ้งความต่อเจ้าพนักงานว่าประสงค์จะเล่น
 การพนันนั้นณที่ใด ถ้าเจ้าพนักงานเห็นสมควรออกใบอนุญาต

ให้ ก็ให้จัดตำบลบ้านที่จะตั้งเล่นการพนันลงไว้ ในใบอนุญาตให้
 ชาติเขม ถ้าแม่ไปตั้งเล่นการพนันในที่ผิดจากที่ซึ่งได้กำหนดไว้ใน
 ใบอนุญาต ผู้รับอนุญาตมีความผิดต้องระวางโทษให้ปรับไม่เกิน
 ๕๐๐ บาท หรือจำคุกไม่เกิน ๓ เดือน หรือทั้งปรับและจำคุกด้วย
 ทั้ง ๒ สถาน

มาตรา ๓ การใช้ใบอนุญาตสำหรับเล่นการพนันชนิดใด ๆ
 อันได้กล่าวแล้วในมาตรา ๑ นั้น จำกัดให้ใช้ได้แต่เฉพาะผู้มีชื่อ
 ในใบอนุญาตผู้นั้นนอกจากผู้รับอนุญาตจะเอาไปใช้ไม่ได้ ถ้าแม่
 ปรากฏว่าผู้รับอนุญาตให้ผู้นั้นเอาไปใช้ ผู้ให้และผู้ใช้ด้วยทั้ง ๒ ฝ่าย
 มีความผิดต้องระวางโทษอย่างเดียวกันเช่นได้กำหนดไว้ในมาตรา ๒

มาตรา ๔ คำว่า “ผลประโยชน์” นั้นให้พึงเข้าใจว่าเป็นเงิน
 ซึ่งผู้รับอนุญาตหรือผู้หนึ่งผู้ใดจะได้จากผู้เล่นแผ่นดิน เช่นในทาง
 เรียกค่าตั้ง ค่าทำจุย หรือในทางอย่างอื่น ๆ ไม่เกี่ยวข้องกับเงิน
 ที่ได้พนันกัน

มาตรา ๕ พระราชบัญญัตินี้ ให้เรียกว่าพระราชบัญญัติอากร
 การพนันเพิ่มเติมพระพุทธศักราช ๒๔๖๑ แลให้เริ่มใช้ทั่วพระ
 ราชอาณาจักรตั้งแต่วันที่ประกาศนี้เป็นต้นไป

ประกาศมา ณ วันที่ ๒ เมษายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๑ ในรัชกาล
 ปัตย์บุณย์

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๑ เมษายน หน้า ๔)

พระราชบัญญัติจัดการตรวจข้าวทหารก่อนโฆษณา

พระพุทธศักราช ๒๔๖๑

พระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการมานพระสุรัสวดีให้ตราพระราชบัญญัติให้ประกาศทราบทั่วกันว่า ในพระราชบัญญัติกฎอัยการศึกซึ่งได้โปรดเกล้าฯ ให้ตราขึ้นไว้ในพระพุทธศักราช ๒๔๕๗ มาตรา ๙ กับ มาตรา ๑๑ มีใจความว่า เมื่อได้ประกาศใช้บทพระอัยการศึกเมื่อใด ให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารมีอำนาจห้ามบรรดาการออกหนังสือลงข่าวคราว ซึ่งราชการทหารเห็นว่าไม่สมควรในสมัยนั้นได้ คือห้ามมิให้ออกหนังสือข่าวคราวอย่างใดก่อนที่เจ้าพนักงานทหารจะได้ตรวจตรา และอนุญาตให้เอาออกโฆษณาได้ บัดนี้สภาพการสงครามระหว่างกรุงสยามกับประเทศเยอรมันแลกับประเทศเอเซียเตริชชุงกาเรียมีอยู่ แต่หากราชศัตรูยังมีสามารถทำศึกรุกเข้ามากกระชั้นชิดคิดพระราชอาณาเขตฯ จึงยังไม่มีเหตุจำเป็นจะประกาศใช้กฎอัยการศึกนั้น อีกประการหนึ่งรัฐบาลของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ปรึกษาตกลงเพื่อจะส่งกำลังทหารไทยออกไปร่วมมือกับราชสัมพันธมิตรช่วยชิงไซยในสมรภูมิตะหวายยุโรป ทรงพระราชดำริเห็นว่าเป็นการสมควร

จะต้องป้องกันมิให้ข้าราชการทหารออกแพร่งพราย เพราะการ
โฆษณาโดยไม่แยบคายแล้วรู้ไปถึงราชศัตรู อันจะเป็นเหตุทำให้
เสียเปรียบ เสียประโยชน์ของบ้านเมือง และประเทศสัมพันธ์มิตร
ทั้งหลายได้ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติ
ไว้สืบไปดังนี้

มาตรา ๑ ผู้ใดปรารถนาจะโฆษณาข่าวซึ่งเนื่องด้วยเรื่องราวเข้า
ลักษณะประเภทอันได้ระบุไว้ในมาตราต่อไปนี้ ในหนังสือพิมพ์
ประจำวัน หรือประจำคาบหรือในเล่มสมุดหนังสือหรือลายลักษณ์
ลิขิตชนิดอื่นใด ๆ เพื่อจะขายและแจกจำหน่ายแก่มหาชนทั่วไป
ให้ยื่นต้นร่างหรือต้นเรื่องพิมพ์ความซึ่งจะโฆษณานั้นเป็น ๒ ฉบับ
คู่แก่กรมเสนาธิการทหารบก ๓ ศาลาว่าการกระทรวงมหาดไทยในกำแพง
พระนคร เพื่อให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารในกรมนั้นได้ตรวจพิจารณา
ต้นร่างต้นเรื่องพิมพ์นั้นก่อน และให้พึงบังคับนายทหารผู้ตรวจ
ที่จะห้ามตัดตอนข้อความที่ไม่แยบคายมิให้โฆษณาและอนุญาตข้อ
ความที่สมควรให้ออกโฆษณาได้

มาตรา ๒ ข่าวซึ่งให้ยื่นแก่กรมเสนาธิการทหารบกเพื่อให้เจ้า
หน้าที่ฝ่ายทหารได้ตรวจตราและอนุญาตก่อนเอาออกโฆษณานั้น มี
ลักษณะประเภทดังต่อไปนี้ คือ

๑) ข้าราชการด้วยกำลังทหารซึ่งได้ส่งไปแล้ว หรือยังจะส่งออกไปในงานราชการนอกพระราชอาณาจักร ไม่เลือกว่าเป็นข้าราชการกล่าวเกี่ยวเนื่องถึงกองทหารทั้งมวญ หรือแต่ส่วนใดส่วนหนึ่ง หรือเนื่องด้วยบุคคลซึ่งประจำในกองทหารนั้น

๒) ข้าราชการด้วยการยก การย้ายกองทหารจากแห่งใดไปแห่งหนึ่ง หรือการจัดตั้งวงกองทหารณภูมิประเทศตำบลใดตำบลหนึ่ง ไม่เลือกว่าภายในหรือภายนอกพระราชอาณาเขต

๓) ข้าราชการด้วยการย้ายเคลื่อนโคลคลาแห่งเรืบบและเรือดำเลียงทหารและเสบียงเครื่องสรรพาวุธยุทภัณฑ์

๔) ข้าราชการด้วยการตระเตรียมพร้อมสรรพแห่งทหารบกหรือทหารเรือสำหรับงานราชการ

มาตรา ๓ ผู้ใดละเลยมิได้ยื่นฉบับต้นร่างต้นเรียงพิมพ์ข่าวซึ่งมีประเภทลักษณะอันกล่าวไว้ในมาตราข้างบนนี้แก่กรมเสนาธิการทหารบก เพื่อได้ตรวจตราและอนุญาตก่อนเอาออกโฆษณาในหนังสือพิมพ์ประจำวันประจำคาบ หรือในเล่มสมุดหนังสือหรือลายลักษณ์อักษรชนิดอื่นใด ๆ ก็ดี หรือว่าฝ่าฝืนขึ้นโฆษณาข่าวใดซึ่งนายทหารผู้ตรวจแล้วได้บังคับห้ามมิอนุญาตให้โฆษณาข้อความนั้นก็ดี ท่านว่าผู้นั้นมีความผิดต้องระวางโทษสถานหนึ่งให้จำคุกไม่เกินกว่า ๑ ปี สถานหนึ่งให้ปรับไม่เกินกว่า ๑,๐๐๐ บาท สถานหนึ่งให้ลงโทษทั้งปรับด้วยทั้งจำด้วย

มาตรา ๔ ให้เสนาธิการทหารบกออกข้อบังคับวางระเบียบการตรวจข่าวแก่นายทหารผู้เป็นพนักงานตรวจข่าวนี้ เพื่อได้ปฏิบัติราชการโดยหน้าที่มิให้ การโฆษณาข่าวในหนังสือพิมพ์ ประจำวันประจำคาบ หรือในเล่มสมุดหนังสือหรือลายลักษณ์อักษรชนิดอื่นอันใดยื่นเข้ามาให้ตรวจแล้วนั้นให้ กังก้างช้าไปกว่าเวลาสมควรได้

มาตรา ๕ การฟ้องเอาโทษผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เป็นหน้าที่ของพนักงานกรมอัยการฝ่ายเดียว

มาตรา ๖ พระราชบัญญัตินี้ให้ ใช้จำเต็มแต่วันประกาศ แต่ให้คงใช้สืบไปจนกว่าจะถึงกาลเป็นอวสานสงบศึก

ประกาศมาณวันพุธที่ ๓ เดือนเมษายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๑

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๗ เมษายน หน้า ๗)

ประกาศกรมบัญชีการศกษาจางวางมหาดเล็ก

มีพระราชปรารภว่า ระเบียบการดำเนินการปกครองของกรม เรือยนต์หลวงกับกองพันหลวงราชนาวิกเสื่อป่า ในเวลานี้ได้เชื่อม สนิทเป้นอันหนึ่งอันเดียวกันอยู่แล้ว และได้รวมการบังคับบัญชา กันอยู่เป้นอย่างดี ทั้งข้าราชการในกรมนี้ก็ไ้เป้นสมาชิกเสื่อป่า ประจำอยู่ในกองพันหลวงราชนาวิกเสื่อป่าโดยทั่วหน้ากัน จึงเห็น เป้นโอกาสเหมาะที่จะตัดทอนพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ ในส่วน เครื่องแต่งกายในกรมนี้ลงได้บ้าง โดยเหตุว่าในเวลานี้ได้จ่าย พระราชทรัพย์ส่วนพระองค์เป้นค่าเครื่องแต่งกายของข้าราชการใน กรมนี้อยู่เป้น ๒ ชนิด จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ยกเลิก เครื่องแต่งกายกรมเรือยนต์หลวงเสื่อให้ สิ้นเชิงคงใช้เครื่องแต่ง กายเสื่อป่า (กองพันหลวงราชนาวิกเสื่อป่า) ทุกเมื่อไป

อนึ่งในโอกาสลาลองหรือไปในงานพระราชพิธีต่าง ๆ ให้ใช้ เครื่องแต่งกายอย่างนึ่งผ้าติดแผ่นกำหัยคอเสื่อตามชั้นยศ แต่แผ่น กำหัยคอเสื่อต้องเป้นอย่างัที่หมายสิกรรมพระอัสวราช

ทั้งนี้ให้เป้นนำ้ของกองพัศดุกรมพระอัสวราช เร็ยกร็อง เครื่องแต่งกายทยกณลิกนรวบรวม ส่งมายังกองพัศดุกรมมหาดเล็ก

พ.ศ. ๒๕๖๑

หน้า ๕

ให้สิ้นเชิง

ให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติตามคำสั่งนี้แต่วันที่ ๔ เมษายน

เป็นต้นไป

ประกาศมาณวันที่ ๓๐ มีนาคม พระพุทธศักราช ๒๕๖๐

(ลงนาม) พระยารพษ์พิพัฒน์

จางวางเอก

สภาจางวางกรมมหาดเล็ก

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๓ เมษายน หน้า ๑๐)

ข้อบังคับลักษณะปกครองลูกเสือ

พระพุทธศักราช ๒๔๖๑

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชปรารภว่า กองเสือป่า
ได้ตั้งขึ้นเป็นหลักฐานแล้ว พอจะเป็นที่หวังได้ว่าจะเปนผลดี
ตามพระราชประสงค์ แต่ผู้ที่จะเปนเสือป่าต้องเป็นผู้ที่นับว่า เปน
ผู้ใหญ่แล้ว ฝ่ายเด็กผู้ชายที่ยังอยู่ในปฐมวัย ก็เป็นผู้ที่สมควร
จะได้รับความฝึกฝน ทั้งในส่วนร่างกายและในส่วนใจให้มีความ
รู้ในทางเสือป่า เพื่อว่าเมื่อเติบโตใหญ่ขึ้นแล้วจะได้รู้จักหน้าที่ ซึ่ง
ผู้ชายไทยทุกคนควรจะประพฤติให้เป็นประโยชน์แก่ชาติบ้านเมือง
อันเป็นที่เกิดเมืองนอนของตน และการฝึกฝนปลูกใจให้คิดถูก
เช่นนี้ ต้องเริ่มฝึกฝนเสียแต่เมื่อยังเยาว์อยู่ เปรียบเหมือนไม้
ที่ยังอ่อนจะตัดไปเป็นรูปอย่างไร ก็เป็นไปได้โดยง่ายและงดงาม
แต่ถ้าวัวจั้นแก่เสียแล้ว เมื่อจะตัดก็ต้องเข้าไฟ และมีก็จะหัก
จะลิดได้ในขณะที่ตัด ดังนั้นใด สันดานคนก็ฉนั้น

จึงได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราข้อบังคับลักษณะ
ปกครองลูกเสือไว้ แต่แต่วันที่ ๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๕๔ ต่อมา
ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนแปลงแก้ไขเพิ่มเติม

เป็นคราว ๆ เพื่อให้เหมาะสมแก่เวลา ส่วนที่เปลี่ยนแปลงแก้ไขเพิ่มเติมนั้น ยังกระจัดกระจายอยู่ สมควรจะรวบรวมตั้งเป็นข้อบังคับขึ้นใหม่ให้เป็นระเบียบอันดี จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราข้อบังคับขึ้นใหม่ดังต่อไปนี้

หมวดที่ ๑

นามและการใช้ข้อบังคับใหม่เลิกข้อบังคับเดิม

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้ให้เรียกว่า “ข้อบังคับลักษณะปกครองลูกเสือ พระพุทธศักราช ๒๕๖๑”

ข้อ ๒ ให้ใช้ข้อบังคับใหม่ และเลิกข้อบังคับเดิมและข้อบังคับหรือประกาศต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับลูกเสือ อันได้ตั้งขึ้นภายหลังข้อบังคับเดิม ตั้งแต่วันที่ ๑ กรกฎาคม พระพุทธศักราช ๒๕๖๑ เป็นต้นไป

หมวดที่ ๒

การปกครองกลาง

ข้อ ๓ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นผู้อุปถัมภ์ลูกเสือทั่วไป บรรดาผู้ตรวจการ รองผู้ตรวจการ ผู้กำกับ รองผู้กำกับ และลูกเสือทุกคนต้องถือว่า ตนเป็นข้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวโดยตรงจงทุกคน

ข้อ ๔ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งผู้ไว้วางพระราชหฤทัยผู้ ๑ เป็นผู้ตรวจการใหญ่ สำหรับเป็นผู้ตรวจการปกครองและกระฝีกหัดสั่งสอนลูกเสือ ให้เป็นไปตามพระเชษฐประสงค์ ให้เลือกตั้งผู้ช่วยได้ตามควรแก่การแล้วนำความกราบบังคนทูลขอพระบรมราชานุมัติ

ข้อ ๕ ให้มีสภากรรมการกลางตั้งอยู่ในกรุงเทพ ฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงดำรงตำแหน่งสภานายก หรือจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งผู้ไว้วางพระราชหฤทัยเป็นสภานายกแทนพระองค์ก็ได้ ให้ผู้ตรวจการใหญ่เป็นอุปนายกกับให้มีสภาเลขานุการ ๑ และกรรมการอีกตามสมควร สิ้นสุดแล้วแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งขึ้น

ข้อ ๖ สภากรรมการกลางมีหน้าที่บังคับบัญชาวินิจฉัย และดำริห์การทั้งปวงที่เกี่ยวข้องด้วยลูกเสือ เพื่อให้การดำเนินไปเป็นระเบียบเรียบร้อยสมพระราชประสงค์

ข้อ ๗ สภากรรมการกลางมีอำนาจออกข้อบังคับเพิ่มเติม สำหรับอธิบายหรือขยายความในข้อบังคับนี้ให้แจ่มแจ้งขึ้นอย่าง ๑ สำหรับเพิ่มเติมในส่วนที่ข้อบังคับนี้ยังบกพร่องอยู่นั้นอย่าง ๑ แต่ข้อบังคับซึ่งเพิ่มเติมขึ้นเช่นนี้ข้อความต้องไม่คัดค้าน กับข้อบังคับลักษณะปกครองลูกเสือ

ข้อ ๘ ถ้าแม่ต่อไปจะมีข้อใดข้อ ๑ ในข้างบังคับลักษณะปกครอง
 นั้นซึ่งจะใช้ไม่สะดวก จะควรถ่ายหรือเลิกถอนเสียก็ดี หรือ
 ข้อความอันใดที่ยังมีอยู่ในข้อบังคับนี้ แต่ควรจะมีไว้เพื่อ
 ความสะดวกในทางปกครองก็ดี เป็นหน้าที่สภากรรมการกลางปกครอง
 หรือเห็นว่า จะควรถ่ายหรือเพิ่มเติมอย่างไร ถ้าแม่ข้อใด
 มีกรรมการเห็นด้วยพร้อมกันทั้งหมด หรือมีกรรมการฝ่ายข้าง
 เห็นชอบถึงส่วน ๒ ใน ๓ แห่งจำนวนกรรมการทั้งหมดแล้ว ให้
 นำข้อความข้างกราบบังคมทูลพระกรุณา เรียงพระราชนิพนธ์ต่อไป
 ถัดข้างฝ่ายคัดค้านมีเป็นส่วน ๒ ใน ๓ แห่งจำนวนกรรมการทั้งหมด
 แล้ว ปัญหาเป็นอันงด ไม่ต้องนำความขึ้นกราบบังคมทูล
 พระกรุณา

ข้อ ๙ ในการประชุมของสภากรรมการกลาง ต้องมีกรรมการ
 ไม่น้อยกว่าส่วน ๒ ใน ๓ ของจำนวนกรรมการ จึงจะนับว่าเป็น
 องค์ประชุม และสภานายกเป็นผู้ชี้ขาด

ข้อ ๑๐ อุปนายก เป็นเจ้าหน้าที่ในสภากรรมการกลางสำหรับ
 ทำความติดต่อกับระหว่างสภากรรมการกลาง กับสภากรรมการภาค
 และมณฑล มีเจ้าหน้าที่ประจำพแนกตามสมควรแก่การงานที่ต้อง
 กระทำ

หน้า ๑๔

พ. ศ. ๒๔๖๑

ข้อ ๑๑ สภาเลขานุการ มีหน้าที่ในการหนังสือต่าง ๆ อัน
เกี่ยวข้องกับกิจการลูกเสือ และมีหน้าที่อื่น ๆ ตามแต่สภานายกจะ
มอบให้ทำ ให้มีเจ้าหน้าที่ประจำพแนกตามสมควรแก่กิจการที่
ต้องกระทำ

ข้อ ๑๒ นอกจากที่กล่าวมาแล้ว จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ตั้งตำแหน่งหน้าที่อย่างอื่น ๆ อย่างใดขึ้นอีก ก็แล้วแต่จะทรง
พระกรุณาโปรดเกล้าฯ และจะมีหน้าที่นั่งในที่ประชุมสภากรรมการ
กลางด้วยหรือไม่ ก็สุดแล้วแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ

หมวดที่ ๓

การปกครองประจํามณฑลและประจําภาค

ข้อ ๑๓ มณฑลหนึ่งให้มีสภากรรมการประจํามณฑล เรียกว่า
สภากรรมการจัดการลูกเสือมณฑล จะตั้งอยู่ที่ใดที่หนึ่งแล้ว
แต่ความสะดวก แห่งการปกครอง แต่ตามปกติให้ตั้งที่ศาลา
รัฐบาลมณฑล ในสภากรรมการมณฑล ให้มีสภานายก ๑
อุปนายก ๑ ผู้ตรวจการประจํามณฑล ๑ สภาเลขานุการ ๑
กรรมการประจําและกรรมการพิเศษตามสมควร

ข้อ ๑๔ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จะได้ทรงตั้งผู้
วางพระราชหฤทัยเป็นสภานายก เจ้านายนอกนั้นสภานายกเป็น

ผู้เลือกตั้งชนแล้วบอกมายังอุปนายกสภากรรมการกลาง เพื่อนำ
ความขึ้นกราบบังคมทูลพระกรุณา ขอพระราชทานพระบรมราชา
นุมีติ

ข้อ ๑๕ การปกครองบ้านเมืองบางส่วนรวมณฑล ๒ มณฑล
บ้าง ๓ มณฑลบ้าง เป็นมณฑลภาค มีอุปราชเป็นผู้บังคับ
บัญชาเหนือสมุหเทศาภิบาล ในมณฑลภาคเช่นนี้ ให้มีสภา
กรรมการจัดการลูกเสือประจำภาค สูงกว่าสภากรรมการจัดการ
ลูกเสือประจำมณฑลอีกชั้นหนึ่ง จะตั้งอยู่ที่ไหนก็ได้แล้วแต่
ความสะดวกแห่งการปกครอง ในสภากรรมการภาค ให้มี
สภานายก ๑ อุปนายก ๑ ผู้ตรวจการประจำภาค ๑ สภาเลขา
นุกร ๑ กรรมการประจำและกรรมการพิเศษตามสมควร

ข้อ ๑๖ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จะได้ทรงตั้งผู้ไว้วาง
พระราชหฤทัยเป็นสภานายก เจ้านายนอกนั้นสภานายกเป็น
ผู้เลือกตั้งชนแล้วบอกมายังอุปนายกสภากรรมการกลาง เพื่อนำ
ความขึ้นกราบบังคมทูลพระกรุณา ขอพระราชทานพระบรมราชา
นุมีติ

ข้อ ๑๗ มณฑลใด ซึ่งเป็นที่ตั้งกองบัญชาการภาคและอุปราช
คงทำการในตำแหน่งสมุหเทศาภิบาลอยู่ด้วย มณฑลนั้นไม่ต้อง
มีสภากรรมการมณฑล ให้รวมการอยู่ในสภากรรมการภาค

ข้อ ๘๘ สภากรรมการมณฑลและสภากรรมการภาคมีหน้าที่ คือ

๑. บังคับบัญชาวินิจัยและดำริกิจการทั้งปวงที่เป็นส่วนการลูก
เสือในมณฑลหรือในภาคของตน เพื่อให้การลูกเสือเจริญดำเนิน
ไปโดยเรียบร้อยถูกต้องตามระเบียบข้อบังคับ

๒. จัดทะเบียนรองผู้ตรวจการ ผู้กำกับ รองผู้กำกับ นายหมู่
และลูกเสือ ทั้งประจำการและกองหนุน

๓. คิดอ่านหาเงินสำหรับใช้ในการลูกเสือ จะเป็นทางเรียวย
หรือทางใดแล้วแต่จะเห็นสมควร และชอบด้วยทางที่ควรกระทำ

๔. อุดหนุนลูกเสือที่ขัดสน มีหาเครื่องแต่งตัวให้เป็นต้น

๕. ช่วยเหลือกองลูกเสือที่ไม่มีทุนทรัพย์จับจ่ายในกิจการของ
ลูกเสือ

๖. เงินหรือทรัพย์สินสมบัติที่ผู้ให้ หรือจัดการเรียวยได้
ให้รักษาไว้ใช้จ่ายสำหรับมณฑลของตน ไม่ต้องส่งมายังสภา
กรรมการกลางและจะรักษาไว้ที่มณฑลรวมกัน หรือของกองใด
ให้กองนั้นรักษาไว้ก็แล้วแต่จะเห็นสมควร

๗. การจ่ายเงินบำรุง เงินของกองไหนให้ผู้กำกับจ่ายใช้ใน
การลูกเสือกองนั้น หรือจะวางระเบียบข้อบังคับไว้อย่างไรเพื่อ
ให้เป็นหลักฐาน แล้วแต่สภากรรมการมณฑลหรือสภากรรมการ
ภาคจะเห็นสมควร

ข้อ ๑๘ สภากรรมการมณฑล สภากรรมการภาค มีอำนาจวางระเบียบข้อบังคับเพิ่มเติม เพื่อความสะดวกแก่การปกครองในมณฑลในภาคของตน แต่ข้อความต้องไม่ขัดแย้งกับข้อบังคับหลักเขตปกครองลูกเสือ หรือข้อบังคับเพิ่มเติมของสภากรรมการกลาง และเมื่อจะออกข้อบังคับเพิ่มเติมเช่นอย่างไร ต้องส่งร่างมายังสภากรรมการกลางก่อน เมื่อได้อนุญาตแล้วจึงใช้ได้ แต่ถ้ามีเหตุจำเป็นต้องให้ข้อบังคับนั้นทันทีมีอำนาจให้ข้อบังคับนั้นไปชั่วคราวได้ไม่เกิน ๖ เดือน เว้นแต่ได้รับความเห็นชอบของสภากรรมการกลางแล้ว

ข้อ ๒๐ สภากรรมการมณฑลที่อยู่ในสภากรรมการภาค กิจการอันใดซึ่งตามปรกติสภากรรมการมณฑลที่มีใ้ได้อยู่ใน สภากรรมการภาค ทำได้โดยมิต้องบอกขออนุญาตไปยังสภากรรมการกลาง ต้องได้รับอนุญาตสภากรรมการภาคก่อนจึงทำได้ เว้นแต่กิจการอันใดที่สภากรรมการภาคอนุญาตไว้เป็นระเบียบแล้ว สภากรรมการภาคจะมอบอำนาจให้สภากรรมการมณฑลเพียงไร ต้องบอกมาให้สภากรรมการกลางทราบไว้ด้วย

ข้อ ๒๑ ในการประชุมของสภากรรมการมณฑลและสภากรรมการภาค ต้องมีกรรมการมาไม่น้อยกว่าส่วน ๒ ใน ๓ ของจำนวนกรรมการจึงนับเป็นองค์ประชุมได้ สภานายกหรือผู้หนึ่งผู้ใดที่สภานายกมอบอำนาจให้เป็นประธานในการประชุมเป็นผู้ชี้ขาด

ข้อ ๒๒ สภากรรมการมณฑลหรือสภากรรมการภาคเห็นว่า ข้อบังคับลักษณะปกครองลูกเสือก็ดี ข้อบังคับเพิ่มเติมของสภากรรมการกลางก็ดีจะใช้ไม่ได้สะดวก หรือยังบกพร่องอยู่ ควรแก้ไขหรือเพิ่มเติมอย่างไรให้ทำความเห็นส่งมายังสภากรรมการกลาง เพื่อพิจารณาต่อไป และในความเห็นที่ส่งมาต้องมีกรรมการลงนามมาทุกคน และต้องมีคำชี้แจงให้ชัดว่า ความเห็นของกรรมการตรงกันหมดหรือแตกต่างกัน ถ้าแตกต่างกันให้บอกว่าเห็นชอบด้วยกี่คน คัดค้านกี่คนและส่งความเห็นที่คัดค้านมาด้วย

ข้อ ๒๓ สภาเลขานุการ มีหน้าที่อย่างเดียวกับเลขานุการสภากรรมการกลาง แต่ดูแลการทำงานเฉพาะในส่วนมณฑลและภาคของตน

ข้อ ๒๔ สภานายกเห็นสมควรจะตั้งเหรียญกิตติ หรือเจ้าหน้าที่อย่างอื่นนอก กิตติบัตร แต่ต้องเป็นผู้ที่เป็นกรรมการอยู่แล้ว เมื่อตั้งตำแหน่งใดขึ้นต้องรายงานมายังสภากรรมการกลางให้ทราบ

ข้อ ๒๕ สภานายกต้องถือตนว่า เป็นผู้รับผิดชอบทั่วไปในกิจการของลูกเสือในมณฑลและในภาคของตน

ข้อ ๒๖ นอกจากเจ้าหน้าที่ในสภากรรมการ ให้มีรองผู้ตรวจการประจำอยู่ตามจังหวัด ๆ ละคน หรือ ๒ คนหรือมากกว่านั้นก็ได้ตามแต่จะสะดวกแก่การ แล้วรายงานมายังสภากรรมการกลางทราบไว้ด้วย

ข้อ ๒๗ เจ้าน้ำตื้นในสภากรรมมากรมณฑล สภากรรมการภาค
เมื่อย้ายจากมณฑลหรือภาคที่ตนประจำไปแล้ว เป็นอันขาดจาก
หน้าที่

ข้อ ๒๘ เจ้าน้ำตื้นแพนกลูกเสือ ตั้งแต่ผู้ตรวจการใหญ่ลงมา
จนถึงรองผู้ตรวจการ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มียศเสือบ่า
ได้ตามความดีความชอบ

หมวดที่ ๔

การปกครองกองลูกเสือ

ข้อ ๒๙ กองลูกเสือให้ตั้งขึ้นตามโรงเรียนหรือสถานที่แห่งใด
แห่งหนึ่ง ตามแต่สภากรรมการมณฑลจะเห็นสมควร หลายแห่ง
หลายโรงเรียนรวมกันเป็นกองหนึ่ง หรือแต่แห่งใดแห่งหนึ่ง
โรงเรียนหนึ่งก็ได้ เมื่อตกลงจะตั้งขึ้นแห่งใด ให้ตั้งขึ้นได้ที
เดียวแล้วรายงานมายังสภากรรมการกลาง เพื่อขอพระราชทาน
พระบรมราชานุมัติ

ข้อ ๓๐ กองลูกเสือกองหนึ่ง ให้มีผู้กำกับลูกเสือเป็นผู้บังคับ
บัญชาคนหนึ่ง มีรองผู้กำกับเป็นผู้ช่วยอีกตามสมควรแก่จำนวน
ลูกเสือมากและน้อย แต่อย่างไร ๆ ต้องมีรองผู้กำกับคนหนึ่ง
เป็นอย่างน้อย เพื่อจะได้ทำการผลัดเปลี่ยนกัน

ข้อ ๓๑ เมื่อจะตั้งกองลูกเสือชั้นที่ใด ต้องมีผู้ที่สมัครเป็นลูก
เสือแล้ว คือ พ่อตั้งชั้นที่มีลูกเสือได้ ไม่น้อยกว่า ๑๘ คน จึง
ให้ตั้งได้

ข้อ ๓๒ ในกองหนึ่งให้จัดลูกเสือเป็นหมู่ๆ ละ ๖ ถึง ๘ คน ใน
หมู่หนึ่งให้มีผู้บังคับหมู่ ๑ รองผู้บังคับหมู่ ๑ เพื่อจะได้ทำการผลิต
เปลี่ยนกันได้

ข้อ ๓๓ ผู้กำกับลูกเสือ รองผู้ตรวจการประจำมณฑลเป็น
ผู้เลือกแล้วรายงานต่อผู้ตรวจการประจำมณฑล เพื่อนำเสนอสภา
กรรมการมณฑล เพื่อสภากรรมการมณฑลเห็นสมควรแล้ว จึง
ตั้งให้เป็นผู้กำกับ ผู้ที่ควรแก้ตำแหน่งผู้กำกับต้องมีลักษณะดังนี้

๑. รู้ข้อบังคับลักษณะปกครองลูกเสือ และมีความสามารถพอ
ที่จะฝึกหัดสั่งสอนลูกเสือได้ ตามข้อบังคับลักษณะปกครองลูกเสือ

๒. เข้าใจกระแสพระราชดำริเห็นในการที่ตั้งกองลูกเสือขึ้น และ
เข้าใจในพระราชนิพนธ์มีลูกใจเสือป่า

๓. เป็นคนสัญชาติไทย มีหลักฐานมั่นคง ประพฤติตน
เรียบร้อยสมควรเป็นตัวอย่างแก่เด็ก สมควรเป็นผู้ฝึกฝนชักจูง
เด็กให้ดำเนินไปในหนทางที่ดี และมีความพากเพียรที่จะสั่งสอน
เด็กให้ดี ถ้าไม่ใช่สัญชาติไทย ต้องขอพระบรมราชานุญาต
ทุกรายไป 2/10/2566

๔. เป็นคนมีศาสนา ถ้ายังเป็นผู้ถือพระพุทธศาสนาด้วยก็ยิ่งดี แต่ถึงแม้ถือศาสนาอื่นก็ได้ แต่ต้องถือจริงเชื่อจริง

๕. มีอายุ ๒๐ ปีบริบูรณ์แล้ว (ไม่ใช่นับตามเรียงปี)

ข้อ ๓๔ ผู้กำกับลูกเสือ มีหน้าที่ดูแลปกครองลูกเสือในกองของตนและสั่งสอนฝึกฝนลูกเสือให้รู้และเข้าใจดังต่อไปนี้

๑. ให้รู้จักระลึกถึงพระเดชพระคุณ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รักชาติบ้านเมืองและนับถือเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา หรือถ้ากองใดตั้งอยู่ในที่ถือลัทธิใด จะสอนทางศาสนาตามลัทธินั้นก็ได้ไม่ห้าม

๒. ให้ความโอบอ้อมอารีรักเพื่อนมนุษย์ร่วมชาติ และให้รักถึงตนภายหลังผู้อื่น ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่นในทางที่ผิด

๓. ให้เป็นผู้เคารพในธรรม และในพระราชกำหนดกฎหมายของบ้านเมือง ให้รักดี กลียตขังความชั่ว ให้มีใจสุจริตซื่อตรงถือความสัตย์

๔. ปลุกใจและรักจูงใจให้พอใจในทางเสียป่า ให้ชอบเป็นลูกผู้ชาย ให้ละอายในการที่อ่อนแอและขลาด ให้ละเว้นการเล่นเหลวเหลก และการเที่ยวอย่างที่ไม่สมควรเด็กจะประพฤติ

ข้อ ๓๕ รองผู้กำกับลูกเสือ ต้องเป็นบุคคลที่มีลักษณะเช่นเดียวกับผู้กำกับ ^{๑๒/10/2566} แต่กำหนดอายุเพียง ๑๘ ปีเต็มเป็นอย่างต่ำ

ผู้กำกับเป็นผู้เลือกรองผู้กำกับในกองของตน โดยอนุมัติรองผู้
ตรวจการในแขวงหรือจังหวัดของตน และต้องได้รับอนุญาตจาก
สภากรรมการมณฑลแล้ว จึงรับตำแหน่งได้

ข้อ ๓๖ รองผู้กำกับ มีหน้าที่ช่วยผู้กำกับในการฝึกหัดสั่งสอน
ลูกเสือและทำการแทนผู้กำกับในเวลาไม่อยู่ กองใดมีรองผู้กำกับ
มากกว่าคนหนึ่งให้ผู้ที่มายุ่งสูงที่สุดเป็นผู้แทน ผู้กำกับในเวลาไม่
อยู่

ข้อ ๓๗ ผู้กำกับรองผู้กำกับใหม่ยศเป็น ๓ ชั้น คือผู้กำกับ
เอก โท ตี รองผู้กำกับ เอก โท ตี แต่บุคคลที่พึงทำการใน
หน้าที่ผู้กำกับหรือรองผู้กำกับนั้น ไม่จำเป็นจะต้องให้เขาชั้นที่เดียว
จะเป็นแต่เพียงให้ทำการในหน้าที่ไปก่อนก็ได้ คือ ให้ว่าผู้กำกับ
หรือว่าที่รองผู้กำกับ ผู้ที่จะทำการในหน้าที่ผู้กำกับนั้น จจะมียศ
เพียงชั้นรองผู้กำกับก็ได้ เช่นรองผู้กำกับตรี รัตน รัตติ ทำการ
ตำแหน่งผู้กำกับ ในชั้นแรกควรให้เป็นชั้นตรีก่อน ต่อทำความดี
ความชอบสมควรได้เลื่อนชั้น จึงให้รองผู้ตรวจการรายงานไปยัง
ผู้ตรวจการ เพื่อเสนอและรับอนุญาตแต่สภากรรมการมณฑล
เมื่อสภากรรมการมณฑลได้ตั้งให้ผู้กำกับ รองผู้กำกับ เป็ชั้นใด
แล้วต้องรายงานมายังสภากรรมการกลาง เพื่อขอพระบรมราชา

12/10/2566

อนุมัติด้วย

ข้อ ๓๘ ให้ผู้กำกับลูกเสือเอกเป็นผู้บังคับหมู่ คือ เป็นหัวหน้าในหมู่ลูกเสือหมู่ ๑ คนหนึ่ง เป็นรองผู้บังคับหมู่คนหนึ่ง เมื่อผู้กำกับได้เลื่อนลูกเสือเอกคนใดเป็นผู้บังคับหมู่ หรือรองผู้บังคับหมู่แล้ว ต้องรายงานไปยังรองผู้ตรวจการในแขวงหรือจังหวัดของตน รองผู้ตรวจการส่งต่อไปยังผู้ตรวจการ เพื่อลงทะเบียนที่สภากรรมการมณฑล

ข้อ ๓๙ ผู้บังคับหมู่และรองผู้บังคับหมู่ ให้มียศเป็น ๓ ชั้น คือ นายหมู่ลูกเสือเอก นายหมู่ลูกเสือโท และนายหมู่ลูกเสือตรี ผู้บังคับหมู่มียศเป็นนายหมู่ลูกเสือเอกได้ รองผู้บังคับหมู่มียศอย่างสูงเพียงนายหมู่ลูกเสือโท ในชั้นแรกควรให้เป็นนายหมู่ลูกเสือตรีก่อน ส่วนที่ ความดีความชอบสมควรได้เลื่อนชั้นจึงรายงานเสนอขึ้นไปยัง รองผู้ตรวจการในแขวง หรือจังหวัดของตน หรือ ผู้ตรวจการบอกไปยังผู้ตรวจการ เพื่อนำเสนอและรับอนุญาตที่สภากรรมการมณฑลแล้ว จึงให้เลื่อนชั้นได้ แม้ในลำดับในชั้นแรกซึ่งเป็นชั้นตรีก็เช่นเดียวกัน และทางกองต้องลงทะเบียนไว้ด้วย

ข้อ ๔๐ กองใดยังไม่มีลูกเสือเอกจะเป็นผู้บังคับหมู่หรือรองผู้บังคับหมู่ ให้เลื่อนลูกเสือต่ำกว่าลูกเสือเอกลงไป ให้ว่าที่ไปพลางก่อนได้แต่ยังไม่ให้ยศไม่ได้ และไม่ต้องรายงานไปยังรองผู้ตรวจการ

ข้อ ๔๑ ผู้บังคับหมู่ มีหน้าที่บังคับบัญชาลูกเสือในหมู่ของตน เป็นหัวหน้าในการฝึกหัดและการเล่นทั้งปวง ผู้บังคับหมู่ที่ดี ควรรู้จักอวัยวะจิตใจลูกเสือในหมู่ของตน และนำลูกหมู่ของตน ประพฤติให้ชอบด้วยลักษณะของลูกเสือ ติดต่อกับลูกเสือใน หมู่ของตนอย่างสนิทสนม ถึงรู้จักบ้านช่องหลักฐานของลูกเสือ นั้น ๆ พอควร

ข้อ ๔๒ การเรียกนามกองลูกเสือ ให้เรียกตามนามมณฑล ของกองลูกเสือ นั้น ๆ ก็มีเลขหมายกองและนามโรงเรียนหรือ สถานที่ที่ตั้งกองลูกเสือต่อท้าย เช่น กองกรุงเทพ ฯ ที่ ๑ (สวน กุหลาบวิทยาลัย) หรือกองมณฑลนครราชสีมาที่ ๒ (ประจำจังหวัด อ่างทอง) ดังนี้เป็นตัวอย่าง เลขหมายกองให้หมายเป็นลำดับตาม อายุของกองที่ตั้งขึ้นก่อนและหลังภายในมณฑลนั้น การที่จะให้ เลขหมายกองและเรียกนามกองลูกเสือว่าอย่างไร เป็นหน้าที่ สภากรรมการมณฑลกำหนด แล้วบอกมายังสภากรรมการกลาง พร้อมกับบอกขอพระบรมราชานุมัติตั้งกอง

ข้อ ๔๓ กองใดที่ได้รับพระราชทานเกียรติยศพิเศษ เช่น เป็น ลูกเสือหลวง ให้ตั้งชื่อสถานที่หรือโรงเรียนที่ตั้งกองลูกเสือ ซึ่งใช้ต่อท้ายเลขหมายกองออกเสีย แล้วใ้ช้นามที่ได้รับพระราช

ทานเป็นพิเศษนั้นแทน เช่น กองมณฑลนครไชยศรีที่ ๑ (พระปฐมวิทยาลัย) ให้ใช้นามว่ากองมณฑลนครไชยศรีที่ ๑ (ลูกเสือหลวง) ดังนี้เป็นต้นตัวอย่าง

หมวดที่ ๕

ธงประจำกองลูกเสือ

ข้อ ๔๔ เมื่อมีโอกาสจะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานธงประจำกองไว้ต่างพระองค์ สำหรับเป็นที่เคารพแห่งลูกเสือทั้งหลาย มณฑลละธง เหมือนหนึ่งได้อยู่ใกล้ชิดพระองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทุกเมื่อ ลูกเสือต้องรักษาธงนี้ไว้เป็นอย่างดี มิให้ตกไปแก่ราชศัตรูได้ แม้จะต้องเสียชีวิตเพื่อรักษาธงนี้ไว้ก็ต้องยอมสละเป็นราชพลี

ข้อ ๔๕ ธงประจำกองลูกเสือ ซึ่งพระราชนานัน จะมีรูปร่างลักษณะอย่างไร สุดแล้วแต่พระราชประสงค์ที่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดสร้างขึ้น

ข้อ ๔๖ เมื่อมณฑลใดได้รับพระราชทานธงประจำกองแล้ว ให้จดหมายวันเดือนปีที่ได้รับพระราชทานไว้เป็นหลักฐาน และถ้าได้พระราชทานพระบรมราโชวาทด้วย ให้จัดพิมพ์พระบรมรา

โซวทนั้น แจกให้แก่ลูกเสือในมณฑลนั้นๆ ไปรักษาไว้โดยทั่วถึงกัน และหมั่นระลึกถึงพระบรมราโชวาทนั้นจงเสมอ ส่วนที่กองลูกเสือก็ให้มีไว้ในที่เปิดเผยด้วยทุกกอง

ข้อ ๔๗ ให้สภากรรมการมณฑลจำลองรูปธงประจำกอง ซึ่งได้รับพระราชทานพร้อมด้วยพระบรมราโชวาท และรายงานการพระราชทานโดยละเอียด ส่งมายังสภากรรมการกลางเพื่อรักษาไว้เป็นหลักฐานด้วย

หมวดที่ ๖

ว่าด้วยลูกเสือและผู้ที่จะเข้าเป็นลูกเสือ

ข้อ ๔๘ ลูกเสือมี ๓ ชั้น คือ

๑. ลูกเสือเอก คือ ผู้ที่เป็นลูกเสือโหมาแล้วไม่น้อยกว่า ๖ เดือน และสอบความรู้ได้ตามหลักสูตรวิชาลูกเสือเอกตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับนี้

๒. ลูกเสือโท คือ ผู้ที่เป็นลูกเสือสำรองมาแล้วไม่น้อยกว่า ๒ เดือน และสอบความรู้ได้ตามหลักสูตรวิชาลูกเสือโทตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับนี้

๓. ลูกเสือสำรอง คือ เด็กที่กองได้ทดลอง และเห็นว่ามีความรู้ตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับนี้

กับบางตำบลที่หมักกองสมทบอีกอย่างหนึ่ง เรียกว่าสำรองลูกเสื่อ สำรองลูกเสื่อได้แก่เด็กที่ตั้งใจจะเป็นลูกเสื่อ แต่ยังไม่สามารถ จะปฏิบัติได้ตามข้อบังคับลักษณะปกครองลูกเสื่อทุกข้อ มีเรื่อง เครื่องแต่งตัว เป็นต้น

ข้อ ๔๕ เด็กชายที่สมควรรับเข้าเป็นสำรองลูกเสื่อได้ คือ

๑. มีอายุไม่ต่ำกว่า ๑๑ ปีบริบูรณ์ (คืออย่างเข้าปีที่ ๑๒) และ ไม่สูงกว่า ๑๘ ปีบริบูรณ์ (คืออย่างเข้าปีที่ ๑๔) ร่างกายสมประกอบ แม้อายุจะยังไม่เต็ม ๑๑ ปี แต่ร่างกายแข็งแรงพอไถ่กาได้ และมองเห็นสมควรก็ได้

๒. เป็นนักเรียนอยู่ในโรงเรียนที่ตั้งกองหรือโรงเรียนใดโรงเรียนหนึ่งซึ่งนับเป็นสาขาแห่งโรงเรียนที่ตั้งกองนั้น หรืออยู่ใน ตำบลที่ตั้งกองลูกเสื่อนั้นก็ได้

๓. ต้องได้รับความยินยอมของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ความยินยอมนี้ ต้องให้เด็กผู้สมัครนำมาเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อ บำรุงกันความเข้าใจผิด และกองต้องรักษาไว้เป็นหลักฐานสำหรับ กอง

๔. ต้องเข้าใจว่าการที่จะเป็นลูกเสื่อนั้น โดยความมุ่งหมาย จะสนองพระเดชพระคุณพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และรักษา ชาติบ้านเมือง

๕. ต้องประพาศัตถ์คนประดุจเป็นน้องของลูกเสือ และต้อง
 ปฏิญาณตนต่อหน้าลูกเสือไม่ต่ำกว่าหมู่หนึ่ง พร้อมด้วยผู้กำกับ
 และรองผู้กำกับดังต่อไปนี้

(๑) จะมีใจจงรักภักดีต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

(๒) จะเชื่อฟังคำแนะนำสั่งสอนของลูกเสือ และเจ้าหน้าที่
 พเนกลูกเสือ

ข้อ ๕๐ เมื่อกองได้รับเด็กคนใดเข้าเป็นสำรองลูกเสือแล้ว
 ประกาศปิดที่กองให้ลูกเสือในกองนั้นทราบทั่วกัน ลงทะเบียน
 ไว้สำหรับกองเป็นหลักฐาน แล้วส่งสำเนาทะเบียนนั้นไปยัง
 รองผู้ตรวจการประจำแขวงหรือจังหวัดภายใน ๑๕ วัน นับแต่
 วันที่ได้รับเข้าทะเบียน แล้วรองผู้ตรวจการส่งรายงานย่อไปยัง
 สภากรรมการมณฑล เพื่อลงทะเบียนไว้ด้วย

ข้อ ๕๑ เมื่อได้รับลงทะเบียนแล้ว ให้ใช้เครื่องหมายสำหรับ
 สำรองลูกเสือได้แต่นั้นไป

ข้อ ๕๒ สำรองลูกเสือ ซึ่งสมควรจะเป็นลูกเสือสำรองต้อง
 ประกอบด้วย

๑. เป็นสำรองลูกเสือมาแล้วไม่น้อยกว่า ๑ เดือน

๒. ผู้กำกับเห็นว่า มีความรู้และปฏิบัติได้ตามข้อบังคับและ
 ลักษณะแห่งลูกเสือ

พ.ศ. ๒๕๖๑

หน้า ๒๘

ข้อ ๕๓ เมื่อผู้กำกับได้รับสำรองลูกเสือคนใดเข้าเป็นลูกเสือ
สำรอง ต้องประกาศปิดไว้ที่กองให้ลูกเสือในกองนั้นทราบทั่วกัน
ต้องลงรายการเพิ่มเติมไว้ในทะเบียน แล้วส่งรายการข้อย่าง
รองผู้ตรวจการประจำแขวงหรือจังหวัดภายใน ๑๕ วัน นับแต่
วันที่ได้เลื่อนชั้น รองผู้ตรวจการส่งรายการข้อย่างนั้นไปยังสภา
กรรมการมณฑล เพื่อลงเพิ่มเติมในทะเบียนเดิม

ข้อ ๕๔ สำรองลูกเสือเมื่อได้เข้าเป็นลูกเสือสำรองแล้ว ให้
เครื่องแต่งกายอย่างลูกเสือสำรองได้ แต่วันที่กองอนุญาตเป็น
ต้นไป

ข้อ ๕๕ ลูกเสือสำรอง ที่สอบไล่วิชาลูกเสือโทได้แล้ว ยัง
ไม่นับว่าเป็นลูกเสือโท จนกว่าจะได้กระทำพิธีเข้าประจำกอง
แล้ว และลูกเสือโทที่สอบไล่วิชาลูกเสือเอกได้แล้วบริบูรณ์
วันใด ให้นับเป็นลูกเสือเอกแต่วันที่สุดแห่งการสอบไล่
ลูกเสือสำรองไม่นับเป็นลูกเสือประจำการ แม้จะได้รับกรณี
หัตถ์อยู่ทุกวันนี้

12/10/2566

01407

หมวดที่ ๗

ว่าด้วยวิชาลูกเสือ การฝึกฝน การสอบไล่ และการแรมคืน

ข้อ ๕๖ วิชาลูกเสือสำรอง

๑. ต้องเข้าใจว่าการที่จะเข้าเป็นลูกเสือนั้น โดยความมุ่งหมายที่จะสนองพระเดชพระคุณพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และรักษาชาติบ้านเมือง

๒. ต้องรู้ข้อบังคับ และแบบแผน สำหรับ ลูกเสือโดยสังเขป เข้าใจความในพระราชนิพนธ์ปลุกใจเสือป่า รู้จักลักษณะลูกเสือ รู้จักตำแหน่งผู้บังคับบัญชาและเครื่องหมายตำแหน่ง รู้จักทำความเคารพ

ข้อ ๕๗ วิชาลูกเสือโต

๑. รู้ทำฝึกหัดขั้นต้น คือ รู้จักวิธีระวังตรง หน้าเดิน หันเวลาเดิน เรียง ๒ เรียง ๔

๒. รู้สัญญาณกหวีด สัญญาไฟ และสัญญาณมือ ตามแบบสั่งสอนเสือป่าและลูกเสือ

๓. เดินสกดรอยไป ระยะทาง ๒๐ เส้น ใน ๒๕ นาที

๔. จำสิ่งของที่กำหนดไว้ในการเล่นเสือป่าตามบทที่ ๑ แห่งแบบสั่งสอนเสือป่าและลูกเสือ ต้องจำได้ ๑๖ สิ่งใน ๒๔ สิ่ง

๕. เดินอย่างเสือได้ ๔๐ เส้น ต่อ ๑๒ นาที

๖. กองไฟและจุดในที่แจ้ง กำหนดให้ใช้ไม้จี้ไฟไม่เกิน ๓ อัน

๗. รู้จักผูกมัดให้แน่น (เงื่อนต่าง ๆ) ตามแบบสั่งสอนเสื้อป่า และลูกเสือ

๘ ว่าขี้หน้าเป็น คือว่าขี้หน้าได้ไกลพอสมควรแก่อายุและร่างกาย

๙ รู้จักทีกศ ทั้งทีกศใหญ่ ทีกศเฉียง รวม ๑๖ ทีกศ ต้องเรียกชื่อ ถูกและชดุก

๑๐ รู้จักอวัยวะต่าง ๆ ที่สำคัญในร่างกาย และหน้าที่ของ อวัยวะนั้น ๆ

ข้อ ๕๘ วิชาลูกเสือเอก

๑ ขนต้นไม้

๒ ทำสัญญาณด้วยกองไฟทั้งสองวิธี ตามแบบสั่งสอนเสื้อป่า และลูกเสือ

๓ เดินไปแห่งใดแห่งหนึ่ง ระยะทางประมาณ ๓๐๐ เส้น แล้วกลับมาหรือจะไปทางเรือแจวเรือพาย ระยะทางเท่ากันก็ได้ กลับมา แต่ถ้าจะไปด้วยม้าหรือพาหนะอย่างอื่น ต้องไป ๕๐๐ เส้น แล้วกลับมา ยอมให้เวลา ๒ วัน คือ ให้ค้างคืนคนหนึ่ง เมื่อกลับมา แล้วต้องทำรายงานละเอียดขึ้น (แต่รถไฟ รถยนต์ เรือกลไฟ เรือยนต์ ห้ามมิให้ใช้)

๔. รู้จักวิธีทำให้โลหิตหยุด วิธีมัดแผล รู้วิธีช่วยคนจมน้ำ
อย่างวิธีแก้คนจมน้ำให้ฟื้น ช่วยคนถูกไฟ คนเป็นลม คนถูก
อสรพิษ อย่างน้อยต้องรู้ดี ๓ อย่าง

๕ หุงข่าหนึ่งเข้า หรือ หลามเข้า และทำกับข้าวอย่างหนึ่ง ที่
พอจะกินได้ ในเวลาเดินทางกลางป่า

๖. อ่านแผนที่เข้าใจ เขียนแผนที่แบบตรวจทาง และชี้ทิศ
ได้โดยไม่ต้องอาศัยเข็มทิศ

๗. ตัดไม้ไผ่หรือกิ่งไม้ยอม ๆ พอใช้ในการค่ายได้ และทำ
สิ่งของใช้ที่จำเป็นได้ในการเดินป่า

๘. คณระยะทางส่วนกว้างส่วนสูง จำนวนและน้ำหนักมิให้
คลาดเคลื่อนไปกว่าส่วนหนึ่งในสี่

๙. รู้จักส่งและรับสัญญาณตรงได้ตามแบบเสือป่า เร็วเข้าพอ
สมควร

๑๐. รู้จักสั่งสอนเด็กจนมีความรู้เข้าเป็นลูกเสือสำรองได้

ข้อ ๕๕ ให้เป็นหน้าที่ของรองผู้ตรวจการลูกเสือประจำแขวงหรือ
จังหวัดที่จะทำประมวลการสอนรายเดือนตามกำหนดหัวข้อที่กล่าว
มาแล้วสำหรับลูกเสือทั้ง ๓ ชั้น เพื่อให้เหมาะแก่ท้องถิ่น แต่ประ
มวณนั้นผู้ตรวจการมณฑลได้ตรวจและลงนามรับรองแล้วจึงจะนับ
เป็นใช้ได้^{๑๒/10/2566}

ข้อ ๖๐ การฝึกหัดสำรองลูกเสือชั้น ฝึกหัดสมทบกับลูกเสือแล้วแต่จะสมควรสมทบกับลูกเสือชั้นใด

ข้อ ๖๑ ลูกเสือที่เข้าสอบวิชาลูกเสือโทและลูกเสือเอก วิชาใดสอบไล่ได้ให้ผู้สอบลงไว้ในแบบสอบประจำตัวของลูกเสือคนนั้น เมื่อได้ครบทุกวิชาจึงนับว่าได้ และกองต้องรักษาใบสอบประจำตัวนั้นไว้เป็นหลักฐาน ลูกเสือที่สอบได้แต่บางวิชายังไม่ครบบริบูรณ์ ให้ลงไว้แต่ในช่องวิชาที่สอบได้แล้ว และกองต้องรักษาไว้เช่นเดียวกัน และภายหลังให้กองสอบแต่วิชาที่ยังไม่ได้เพิ่มเติมเท่านั้น เมื่อได้ครบทุกวิชาแล้ว นับว่าได้เช่นเดียวกับผู้ที่สอบไล่ได้ครบทุกวิชา

ข้อ ๖๒ การสอบไล่วิชาลูกเสือเอกและวิชาลูกเสือโท เป็นหน้าที่ผู้ตรวจการลูกเสือประจำมณฑลจัดการสอบ หรือจะมอบให้รองผู้ตรวจการ ผู้กำกับ รองผู้กำกับคนใด เป็นผู้จัดการสอบก็ได้ ถ้าผู้ตรวจการสอบเองต้องมีรองผู้ตรวจการหรือผู้กำกับ รองผู้กำกับ เป็นผู้สอบด้วยอย่างน้อย ๒ คน ถ้าไม่ได้จัดการสอบเองก็ต้องให้รองผู้ตรวจการผู้กำกับ หรือรองผู้กำกับจัดการสอบ ก็ต้องให้มีจำนวนไม่น้อยกว่า ๓ คน และไม่มากกว่า ๕ คน ถ้าหากจะเชิญผู้อื่นซึ่งมีวุฒิความสามารถในทางนี้ เป็นผู้สอบก็ได้ แต่ต้องไม่เกินกว่า ๒ คน

12/10/2566

ข้อ ๖๓ นอกจากการฝึกหัดลูกเสือในวิชาลูกเสือโท และลูกเสือเอกอันนับเป็นวิชาบังคับแล้ว ให้มีการฝึกฝนวิชาเสือป่าตามแบบสั่งสอนเสือป่าและลูกเสือทุก ๆ บท และแบบฝึกหัดเสือป่าบางบางส่วน แล้วแต่สภามณฑลจะเห็นสมควร กับชักนำให้เล่นการเล่นลูกเสือต่าง ๆ

ข้อ ๖๔ ในปีหนึ่งให้มีการพาลูกเสือไปฝึกหัดแรมคืนไม่น้อยกว่า ๔ ครั้ง ในการฝึกหัดเช่นนี้ เพื่อประโยชน์ให้ลูกเสือรู้จักการอดทนรู้จักรักษาตัวในการที่ต้องไปกรากกรำ รู้จักภูมิประเทศที่ผ่านไป รู้จักการเป็นไปของตำบลนั้น ๆ และเป็นโอกาสได้ซักซ้อมความรู้ที่ได้เรียนมาในแบบสั่งสอนเสือป่าและลูกเสือ และเพื่อเล่นการเล่นลูกเสือในที่แจ้งต่าง ๆ ถ้าสามารถจะจัดการฝึกหัดซ้อมรบได้ ก็ให้จัดรวมไปในเวลาที่ออกไปฝึกหัดแรมคืนนี้ แต่ให้ผูกกับพึงเข้าใจว่า ถ้าจะไปฝึกหัดหนทางไกลตั้งแต่ ๒๐๐ เส้นขึ้นไปก็ดี หรือไปด้วยยานต่าง ๆ เช่นรถ เรือ ก็ดี ต้องได้รับอนุญาตจากผู้ปกครองลูกเสือนั้นเสียก่อน จึงให้พาไปได้ ถ้าจะไปเป็นหนทางไกล ๔๐๐ เส้นขึ้นไปก็ดี ไปด้วยรถหรือเรือก็ดี หรือยกเป็นกองหรือส่วนของกองไป ให้ขออนุญาตผู้ตรวจการหรือรองผู้ตรวจการประจำจังหวัดหรือแขวงของตนก่อน ในการขออนุญาตต้องชี้แจงความประสงค์การจัดแผลการเตรียมต่าง ๆ

ตลอดจนวิธีที่จะผูกมัดโดยละเอียด การที่ได้ไปไหนและทำอะไรที่สำคัญทุกอย่าง จะเป็นเรื่องที่ต้องได้อนุญาตก่อนก็ดี หรือไม่ต้องได้อนุญาตด้วยอยู่ในอำนาจที่ผู้กำกับ จัดได้เองทำได้เอง ก็ดี เมื่อเสร็จการแล้วได้ผลอย่างไร ต้องยื่นรายงานกิจการที่ได้กระทำไปโดยละเอียด ต่อรองผู้ตรวจการประจำแขวงหรือจังหวัดของตน และรองผู้ตรวจการส่งไปยังสภากรรมการมณฑลรายงานฉบับใดสภากรรมการมณฑลพิจารณาเห็นเป็นรายงานที่ดีได้ประโยชน์สมควรให้เป็นแบบอย่าง ให้ส่งรายงานนี้มายังสภากรรมการกลางด้วย

หมวดที่ ๘

การทำพิธีรับลูกเสือโทเข้าประจำกอง

ข้อ ๖๕ ลูกเสือสำรองที่สอบไล่ได้วิชาลูกเสือโทแล้ว ให้มีพิธีรับเข้าประจำกองดังต่อไปนี้

๑ ตั้งแถวกองลูกเสือเป็นแถวนำกระดาน เรียงตามลำดับหมู่ ผู้ที่จะเข้าประจำกองให้ยืนหลังแถว

๒ ให้ผู้กำกับเรียกหาตัวผู้ที่จะเข้าประจำ กองโดย ออกนาม เช่น นายแดง รักชอบ มาแล้วหรือยัง ตั้งเป็นตัวอย่าง ให้ผู้บังคับหมู่ของผู้นั้นก้าวออกมาหน้าแถว แล้วตอบแทนว่ามาแล้ว

แล้วให้ผู้บังคับหมู่เรียกชื่อสมาชิกหนึ่งว่า นายแดง รักชอบ
ให้นายแดง รักชอบ ซึ่งจะเข้าประจำกองขานรับว่า "อยู่" ด้วย
เสียงอันดัง แล้วให้วิ่งออกมาชนหน้าแถวของหมู่ของตนตรง
หน้าผู้กำกับ

๓ ให้ผู้กำกับถามผู้ที่เข้าประจำกองว่า "เจ้าเข้าใจหรือไม่
ว่าคำมั่นสัญญาคืออะไร" ให้ผู้ที่เข้าประจำกองตอบว่า "ข้าเข้าใจ
แล้ว คือข้าสัญญาว่าจะทำอะไรแล้ว ต้องทำเหมือนปากพูด
ทุกอย่าง (หรือจะตอบอย่างไรก็ได้ แต่ต้องให้ได้รับความเชื่อนั้น)

๔ ให้ผู้กำกับถามผู้ที่เข้าประจำกองว่า "ถ้าเช่นนั้นจะให้
เชื่อได้หรือไม่"

"ข้อ ๑ เจ้าจะมีใจรักภักดีต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้า
อยู่หัว"

"ข้อ ๒ เจ้าจะตั้งใจประพฤติตนให้สมควรที่เป็นลูกผู้ชาย"

"ข้อ ๓ เจ้าจะประพฤติตามข้อบังคับ แบบแผนลักษณะลูก
เสือ"

๕. ให้ผู้ที่เข้าประจำกองกระทำวันทยะหัตถ์ แล้วตอบว่า
"ข้าสัญญาว่า"

"ข้อ ๑ ข้าจะมีใจจงรักภักดีต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว"

"ข้อ ๒ ข้าจะตั้งใจประพฤติตนให้สมควรที่เป็นลูกผู้ชาย"

“ข้อ ๓ ข้าจะประพฤติตามข้อบังคับแบบแผนและลักษณะลูกเสือ”

๖. ให้ผู้กำกับพูดว่า “เข้จงถือคำมั่นสัตยญาของเจ้าไว้ต่อไป บัดนี้คณะลูกเสือยอมรับเจ้าเข้าไว้เป็นลูกเสือผู้ ๑ แล้ว”

๗. ถ้าลูกเสือที่ตั้งรับใช้ ไม่พลอง ให้ร้องผู้กำกับมอบไม้พลองแก่ลูกเสือใหม่ที่ไต้ปฏิญาณแล้ว

๘. ให้ผู้บังคับหมู่บอกลูกเสือใหม่ กลับหลังหันไปทำวันทยะหัตถ์ หรือถ้าถือไม้พลองให้ทำวันทยาธกรค้ำนบกอง ให้กองทำวันทยาธกรหรือวันทยะหัตถ์รับพร้อมกันแล้วเรียบพร้อมกัน

๙. ให้ผู้กำกับออกคำสั่งว่า “ลูกเสือใหม่ประจำหมู่วัง” ให้ลูกเสือใหม่กับผู้บังคับหมู่วังไปเข้าประจำหมู่ของตน

๑๐. ให้ผู้กำกับตั้งกองหันหน้ามาทางกรุงเทพฯ หรือถ้าเป็นในกรุงเทพฯ ให้หันไปทางพระบรมมหาราชวัง หรือพระราชวังที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวประทับอยู่ แล้วร้องว่า “ลูกเสือถวายค้ำนบพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว วันทยาธกร (หรือวันทยะหัตถ์)” เมื่อทำวันทยาธกรหรือวันทยะหัตถ์พร้อมกันแล้วให้ผู้กำกับร้องว่า “ขอให้ทรงพระเจริญ” ให้กองรับ “ชโย” พร้อมกัน ร้องและรับกันเช่นนี้ครบ ๓ หนแล้วจึงบอกเรียบ เลิกแถว

ข้อ ๖๖ ในการทำพิธีรับลูกเสือเข้าประจำกองเช่นนี้ ให้สภานายกกรรมการจัดการลูกเสือมณฑล หรือสภานายกกรรมการภาคเป็นประธาน เมื่อได้จัดการพิธีเรียบร้อยแล้ว ก่อนที่จะเลิกผู้เป็นประธานควรให้โอวาท สั่งสอนลูกเสือที่ประจำกองใหม่ และลูกเสือเก่าที่มาประชุมอยู่ด้วย และโอวาทนั้นควรจะปรากฏในรายงานซึ่งจะส่งไปสภากลางด้วย ถ้าสภานายกกรรมการมณฑล หรือสภานายกกรรมการภาคมีข้อติดขัดที่จะมาเป็นประธานไม่ได้ จะมอบให้ผู้ตรวจการมณฑลหรือเชิญผู้ใดผู้หนึ่งก็ได้

ข้อ ๖๗ มณฑลใดจังหวัดใด พึงตั้งกองลูกเสือขึ้น ยังไม่มีกองลูกเสือจะตั้งรับ จะไปรวมกันกับมณฑลหรือจังหวัดที่ใกล้เคียง หรือให้กองเสือป่าตั้งรับก็ได้

หมวดที่ ๕

การจัดลูกเสือเป็นเหล่าต่าง ๆ

ข้อ ๖๘ การฝึกหัดลูกเสือนอกจากที่ฝึกหัดตามหลักสูตรลูกเสือเอกลูกเสือโท และการฝึกฝนดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ให้คิดจัดการฝึกหัดเป็นเหล่า ๆ เป็นพิเศษ เช่นเหล่าราบ เหล่าพราน เหล่าช่าง เหล่าดับเพลิง เหล่าพยาบาล เหล่าสมุทรเสนา เป็นต้น 12/10/2566

การฝึกหัดเช่นนั้น เหล่าใดฝึกหัดอะไรก็ได้ ฝึกหัดจริง ๆ มีเครื่องใช้และผู้ฝึกหัดให้เหมาะ เช่นเหล่าพยาบาลก็ให้มีนายแพทย์มาฝึกหัดมีเครื่องใช้ในการพยาบาลพร้อม เมื่อถึงเวลาที่ต้องการให้ใช้ได้ การฝึกหัดนั้นให้ฝึกหัดตามหลักสูตรวิชา เสื้อผ้าเหล่านั้น ๆ ส่วนลูกเสือที่จะรับเข้าฝึกหัดในเหล่าต่าง ๆ นั้น อย่างต่ำต้องแก่ในลูกเสือโทแล้ว

ข้อ ๖๘ กองใดเมื่อได้จัดลูกเสือฝึกหัดเป็นเหล่าอะไรแล้ว ให้ผู้กำกับรองผู้กำกับใช้เครื่องหมายสำหรับเหล่านั้น เครื่องหมายนั้นมีแจ้อยู่ในหมวดที่ ๒๐ ซึ่งว่าด้วยเครื่องแต่งตัวนั้นแล้ว

ข้อ ๗๐ เมื่อจะจัดลูกเสือกองใดเป็นเหล่าอะไร ให้สภา นายกรรมการ มณฑล หรือ สภา กรรมการ ภาค มีอำนาจอนุญาตได้ เมื่อได้อนุญาตจัดตั้งขึ้นแล้ว จึงรายงานมาให้สภากรรมการกลางทราบไว้ด้วย

หมวดที่ ๑๐

การฝึกหัดวิชาพิเศษ

ข้อ ๗๑ นอกจากความรู้ที่ลูกเสือจำเป็นจะต้องฝึกหัด ให้มีการฝึกหัดวิชาพิเศษอีกส่วนหนึ่ง แล้วแต่จะมีโอกาสหาผู้ฝึกหัดได้ ลูกเสือคนใดมีนิสัยทางใด ก็ให้เรียนทางนั้น การฝึกหัดวิชาพิเศษเช่นนั้น ไม่จำเป็นต้องฝึกหัดที่กองอย่างเดียว กอง

ควรเร้าให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองลูกเสือที่มีความชำนาญในวิชาใดวิชาหนึ่งฝึกหัดก็ได้ จะได้เป็นการช่วยกันสองแรง วิชาพิเศษเหล่านี้ ควรเป็นวิชาที่ประกอบการศึกษาเลี้ยงชีพ ในเวลาที่บ้านเมืองรบคาบก็เป็นประโยชน์แก่ตัวเด็ก และเป็นการบำรุงศิลปหัตถกรรมของบ้านเมือง ในเวลาศึกสงครามเมื่อผู้ใหญ่ต้องไปในกองทัพ จะได้ให้เด็กพองการงานนั้นไปพลาง

ข้อ ๗๒ วิชาพิเศษ ซึ่งกำหนดไว้ในชั้นนี้ เพียง ๑๑ อย่าง คือ

(๑) วิชาจักสาน

๑. ให้รู้จักการใช้และการรักษาเครื่องมือ

๒. ให้รู้จักการจักตอกและการเลลาหวาย สำหรับใช้ทำสิ่งของต่างๆ ได้ ที่ไม่ย่นักหรือยากนัก

๓. ให้รู้จักสานลายต่างๆ ได้ ไม่ต่ำกว่า ๕ ลาย

๔. ให้รู้จักเลลาขอบปากของใหญ่ และของเล็กได้ดี

๕. ให้รู้จักขันขอบปากของซึ่งเป็นแผ่นแบนได้ดี ทั้งใหญ่และเล็ก

๖. ให้รู้จักร้อยขอบปากด้วยหวายเส้นเดียว เช่นร้อยขอบปากนวมถ่านร้อนได้ดี

๗. ให้รู้จักถักกับหมู สันปลาช่อน ดินตะขาม หางงู และหางตะกวดได้ดี

๘. ให้รู้จักพื้นและถักปกของด้วยหวายเส้นเดียว

๙. ให้รู้จักสานของเบ็ดเตล็ดตามตัวอย่าง เช่นของเหล่านั้
กระซอน กระโล่ กระเข้ ตะแกรง กระบุง หีบหมาก ฯลฯ

(๒) วิชาช่างไม้

๑. ให้รู้จักการให้และการรักษาเครื่องมือ

๒. ให้รู้จักการตัดไม้

๓. ให้รู้จักการแต่งไม้

๔. ให้รู้จักการเข้าเต็ยได้หลายอย่าง เช่น เต็ยคุด เต็ย
หางเหยี่ยว

๕. ให้รู้จักการลอกบัว

๖. ให้รู้จักการดูแบบและทำตามแบบได้

๗. ให้รู้จักทำของเหล่านั้ เช่น หีบ ชั้นวางของ กรอบรูป
โต๊ะ เก้าอี้ และตู้ ฯลฯ

(๓) วิชาช่างเย็บ

๑. ให้รู้จักการด้นต่าง ๆ เช่นด้นปล่อยและด้นลุ่มตะเข็บ

๒. ให้รู้จักการสอยต่าง ๆ เช่นสอยหลบหลังคา สอยข้าม
ตะเข็บและสอยหีบตะเข็บ

๓. ให้รู้จักการถักต่าง ๆ เช่นถักรังคุม และถักลูกคุมด้วย
ผ้าและด้าย

๔. ให้รู้จักการทำริมผ้า เช่น เล็ม ดิ้น ผักแค สอย ผักแค เข้าปากกบและขลิบ

๕. ให้รู้จักการช้อนผ้า เช่น ปะ ตาม ทัดสาบ เข้ เข็บ และเข้ถ้ำ

๖. ให้รู้จักการชุน คือ ชุนผ้าขาดบ้างข้าง หรือเป็นรูอย่าง ถูกไฟ

๗. ให้รู้จักตัด และเย็บเสื่อกางเกงเพียงอย่างนักเรียน

(๔) วิชาทำเครื่องเหล็ก

๑. ให้รู้จักทำเครื่องเบ็ดเตล็ดเล็กน้อยตามแบบสำหรับเครื่อง กล

๒. ให้รู้จักทำเครื่องใช้ตามแบบ เช่น มีด ดาบ ฯลฯ

๓. ให้รู้จักชนิดของเหล็ก

(๕) วิชาช่างกลชิ้นต่ำ

๑. ให้รู้จักใช้เครื่องยนตร์ เช่น เครื่องเรอยนตร์ และ รถยนตร์

๒. ให้รู้จักแก้ไขที่ติดขัดในเครื่องนั้น ๆ ซึ่งไม่ถึงชำรุด

๓. ให้รู้จักรักษาเครื่อง

๔. ให้รู้จักแก้नाพิกา หรือเครื่องกลต่าง ๆ อย่างง่าย ๆ

(๖) วิชาเดินเรือขั้นต่ำ

- ๑. ให้รู้จักเดินเรือกลไฟ และเรือใบขนาดเล็กได้ในน่านน้ำสยาม
- ๒. ให้รู้จักกฎข้อบังคับการเดินเรืออย่างละเอียด

(๗) วิชาทำเชือก

- ๑. ให้รู้จักการทำเชือกกล้วย ตั้งแต่เลือกกาบกล้วย ตลอดจนการตีเกลียวเป็นเชือก
- ๒. ให้รู้จักทำเชือกไหมสำปรัส ตั้งแต่การเลือกไหมสำปรัส ตลอดจนการตีเกลียวเป็นเชือกไหมสำปรัส
- ๓. ให้รู้จักการทำเชือกไหมมะพร้าว ตั้งแต่การเลือกไหมจนการตีเกลียวเป็นเชือก
- ๔. ให้รู้จักการทำด้าย ทั้งเส้นเล็กและเส้นใหญ่
- ๕. ให้รู้จักการทำเชือกป่อ

(๘) วิชาช่างกลึง

- ๑. ของต้น ให้รู้จักกลึงตามเครื่องมือต่าง ๆ
- ๒. ให้รู้จักกลึงเท้าโต๊ะและเท้าเก้าอี้
- ๓. ให้รู้จักกลึงท่อนแหวนหมวก
- ๔. ให้รู้จักกลึงของที่เป็นรูปกลมต่าง ๆ
- ๕. ให้รู้จักกลึงยอดทรงมันและบัวต่าง ๆ

๖. ของกลาง ให้รู้จักถึงยอดทรงมัน
๗. ให้รู้จักถึงตลับไม้
๘. ให้รู้จักถึงตลับงารูปต่าง ๆ

(๙) วิชาทำสวน

๑. ให้รู้จักทำพื้นดินให้เตียน
๒. ให้รู้จักยกท่อนร่อง
๓. ให้รู้จักพรวนดิน
๔. ให้รู้จักทำปุ๋ยและการใช้ปุ๋ย
๕. ให้รู้จักการรั้งมาต้นไม้
๖. ให้รู้จักการตอนต้นไม้
๗. ให้รู้จักเก็บและรักษาผลไม้

(๑๐) วิชาทอเสื่อ

๑. ให้รู้จักเลือกต้นกกที่ใช้ ในการทอเสื่อ
๒. ให้รู้จักทอเสื่อโดยวิธีใช้ ฟืมชั้นเดียว
๓. ให้รู้จักทอเสื่อโดยวิธีใช้ ฟืมสองชั้น
๔. ให้รู้จักข้อมต้นกก
๕. ให้รู้จักสานเสื่อเป็นตาข่ายต้นกกที่ย้อมสี

(๑๑) วิชาถักนา

๑. ให้รู้จักการหว่าน และฤดูที่จะหว่าน

๒. ให้รู้จักการดำ และฤดูที่จะดำ

๓. ให้รู้จักการไถ และฤดูที่จะไถ

๔. ให้รู้จักการเลี้ยงสัตว์ในนา

๕. ให้รู้จักประโยชน์ของจำพวกสัตว์ในนา

ข้อ ๓๓ ลูกเสือซึ่งสอบไล่ได้วิชาพิเศษนั้น ๆ หรือแสดงความชำนาญพิเศษในวิชาใดวิชาหนึ่ง ใน ๑๑ วิชานั้น ซึ่งกรรมการเห็นว่าเป็นผู้สมควรจะได้รับพระราชทานเหรียญศิลปลูกเสือเป็นที่ระลึก ก็จะได้รับพระราชทานในโอกาสอันควร

ข้อ ๓๔ เหรียญศิลปนี้ทำด้วยเงินล้วน สันดานรูปไข่ วัดผ่าศูนย์กลางตามยาว ๒ เซนติเมตร ๔ มิลลิเมตร ตามกว้าง ๒ เซนติเมตร มีรูปวีรและเข็มช่อวิชา กับเครื่องหมายวิชา

(๑) เครื่องหมายรูปมีดดอก สำหรับวิชาจักสาน

(๒) เครื่องหมายรูปขวาน สำหรับวิชาช่างไม้

(๓) เครื่องหมายรูปหลักเย็บผ้า สำหรับวิชาช่างเย็บ

(๔) เครื่องหมายรูปทั่ง สำหรับวิชาทำเครื่องเหล็ก

(๕) เครื่องหมายรูปใบจักร สำหรับวิชาช่างกลชิ้นต่ำ

(๖) เครื่องหมายรูปเครื่องถักใย สำหรับวิชาเดินเรือชิ้นต่ำ

(๗) เครื่องหมายรูปโน สำหรับวิชาทำเชือก

(๘) เครื่องหมายรูปพะมอ สำหรับวิชาช่างกลึง

(๘) เครื่องหมายรูปจอบ สำหรับวิชาทำสวน

(๑๐) เครื่องหมายรูปฟืม สำหรับวิชาทอเสื่อ

(๑๑) เครื่องหมายรูปไถ สำหรับวิชาทำนา

ข้อ ๑๕ ลูกเสื่อซึ่งจะสมัครสอบได้วิชาพิเศษ หรือประสงค์จะแสดงความชำนาญต่อกรรมการ ต้องเป็นลูกเสื่อโทแล้ว และยังประจำการอยู่

ข้อ ๑๖ เมื่อมณฑลใดจะจัดการสอบหรือตรวจความชำนาญของลูกเสื่อในส่วนวิชาพิเศษเมื่อไร ให้สภากรรมการมณฑลหรือสภากรรมการภาค เลือกลูกที่มีความชำนาญในวิชานั้น ๆ สำหรับที่จะตั้งเป็นกรรมการ แล้วรายงานมายังสภากรรมการกลาง เมื่อได้รับอนุญาตแล้ว จึงให้จัดการสอบ จำนวนกรรมการสำหรับการนี้ ต้องมีอย่างน้อย ๓ คนเมื่อสอบเสร็จแล้ว มีลูกเสื่อสอบไล่ได้ หรือมีความชำนาญสมควรได้รับพระราชทานเหรียญศิลปวิชาใด ให้สภากรรมการรายงานชี้แจงความสามารถเป็นรายตัวมายังคุปนาภักสภากรรมการกลาง เพื่อจะได้นำความขึ้นกราบบังคมทูลพระกรุณา ขอพระราชทานเหรียญที่ระลึกให้

ข้อ ๑๗ เหรียญศิลปนี้ ให้ใช้ติดอกข้างขวาได้ทุกเวลา ทั้งแต่งเครื่องลูกเสื่อและเครื่องแต่งตัวอย่างอื่น

หมวดที่ ๑๑

ลักษณะลูกเสือ

ข้อ ๑๘ ผู้ที่เป็นลูกเสือแต่ไม่ใช่ลูกเสือเต็มขั้น ต้องประกอบด้วยลักษณะดังต่อไปนี้

๑. มีความจงรักภักดีต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และรักชาติศาสนาจริง ๆ ไม่สักแต่มีความจงรักภักดีและรักชาติศาสนาแต่ปาก เมื่อถึงคราวจำเป็นยอมยอมเสี่ยงชีวิตเพื่อต่อสู้อาชศัตรู ในเวลาปกติเป็นผู้พยายามประพฤติตามพระรณกัมมัตถกฏหมาย และเป็นผู้อยู่ในถ้อยคำของผู้ที่ปกครองเหนือตนขึ้นไปเป็นลำดับ เพราะพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะทรงปกครองตัวเราโดยตรงไม่ได้ ด้วยมีพระราชธุระมากมาย จึงทรงตั้งผู้ปกครองเราลงมาเป็นชั้น ๆ แทนพระองค์ เพื่อให้พวกเราอยู่เย็นเป็นสุขทั่วหน้า และศาสนาย่านเมืองรุ่งเรือง เมื่อประพฤติได้ดังที่กล่าวมานี้ จึงจะชื่อว่าเป็นผู้มีความจงรักภักดีต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และรักชาติศาสนาโดยแท้จริง

๒. เป็นผู้ที่ได้เตรียมพร้อมทั้งกาย ใจ ทรัพย์สิน และความรู้ ถือเป็น ผู้ที่ฝึกหัดในทางพลศึกษาให้ร่างกายแข็งแรงว่องไว ถึงคราวจะต้องใช้ก็จะได้มีกำลังทำได้อย่างหนัก ฝึกใจให้ได้ที่ เมื่อได้รับคำสั่งอะไร ก็จะได้ทำตามโดยนับพลันด้วยความกล้าหาญของอาจ

เป็นผู้ที่รู้จักเก็บหอมรอมริบ เมื่อถึงเวลาที่จะต้องใช้ทรัพย์สิน
 ช่วยชาติบ้านเมืองก็จะต้องมีโอกาสช่วยที่เสมอ ในเวลาปกติ
 จะได้ไว้สำหรับบำรุงตน ไม่ต้องตกอยู่ในที่เกียตงเบียนผู้อื่น
 ทั้งจะได้ช่วยผู้อื่นที่ตกทุกข์ได้ยากด้วย เป็นผู้ที่หาความรู้ไว้
 สำหรับทำกิจการงาน เมื่อต้องการให้ใช้จะได้ใช้ ได้เพราะความรู้อยู่
 ย่อมเป็นสิ่งนำมาซึ่งทรัพย์สินด้วยเหมือนกัน

๓. เป็นผู้ประกอบด้วยสุจริต ๓ ประการ คือ หิชอบ กล่าว
 ชอบ คิดชอบ ไม่ประทุษร้ายชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สินสมบัติ
 แลคุณแห่งใจเขา มีทางอย่างไรที่ตนจะช่วยเหลือ ทำให้
 เป็นคุณประโยชน์แก่ชาติศาสนา ก็สุส่าห์ทำอย่างนั้นให้เต็มน้ำพัก
 น้ำแรงของตน เลิกกระบวนกรกล่าวชั่วร้ายซึ่งมีลักษณะเป็น ๔
 คือ พูดเท็จ ส่อเสียด หยิบยกเขม หลอไหวล เป็นผู้พูดให้ได้จริง
 เมื่อพูดอะไรออกไปแล้ว ต้องให้มันที่เชื่อได้ว่าเป็นความจริง
 และทำจริงไม่กลับกลอกชักนํานุคคลให้สามัคคี มีวาจาอ่อน
 หวาน ว่าขานแต่ในทางที่มีประโยชน์ เช่นแนะนำตักเตือนกัน
 ให้ประพฤติในที่ชอบ ห้ามใจไม่ให้หม่อมไปในทางเป็นคนมี
 อหฺยาศรัยมักได้ ข้พยาบาทปองร้ายเขา เห็นผิดเป็นชอบ คิดแต่
 ในทางที่แผ่อแผ่โอบอ้อมอารี มีความเห็นที่ตรงตรงตามทางที่ผิด

หรือชอบ

๔. ประพฤติเป็นลูกผู้ชาย คือ ถึงคราวที่จะต้องเสี่ยงชีวิต สำหรับป้องกันรักษาชาติศาสนาพระมหากษัตริย์ ก็สู้เสี่ยง โดยเต็มใจนอกจากนั้นโดยปรกติ ต้องถือว่ากรมเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แก่ผู้อื่นเป็นหน้าที่ของตน ถ้ามีโอกาสจะช่วยเหลือใครได้เพียงไร ก็ต้องช่วย แม้จะต้องสละความสำราญของตน ชั้นที่สุดจะต้องเสี่ยงตนเอง ถ้าเห็นว่าจะทำประโยชน์ได้พอแล้วก็ยอมเสี่ยง ให้ถือเป็นสรณะว่าวันหนึ่ง ๆ ควรได้ช่วยเหลือผู้อื่น เป็นผู้ที่มีความอดทนไม่เห็นแก่เห็นจเห็นอย ทำอะไรทำจริงโดยหน้าชั้น ตายาน เมื่อได้รับคำสั่งให้ทำอะไรก็ทำ แม้แต่จะมีความเสี่ยง อยู่บ้างก็ตาม เมื่อได้รับความเจ็บปวดก็ทนได้ ไม่ทำเป็นคน ใจเสาะ ไม่เป็นคนโกรธง่าย แม้จะได้รับความกระทบกระทั่งบ้าง ถ้าผู้ใดทำอะไรแก่ตนโดยไม่เกลียด ก็ขอลอโทษให้เมื่อตนพลั้งพลาด ทำอะไรซึ่งเป็นที่ไม่พอใจแก่ผู้อื่นไป ก็ขอลอโทษเขาโดยชั้นตา หากตนมีความมุ่งหมายที่จะทำอะไร ถ้าไม่สำเร็จก็ไม่ท้อถอย ถ้อย อยู่เป็นสรณะว่า “ต้องพยายามอีกหนหนึ่ง” เสมอไป

๕. เป็นผู้ที่มีสติเห็นยวร้ายไม่ยอมให้ใจพาไปในทางที่ผิด มี หิริโอตตัปป์เกลียดชังและเกรงขามต่อการกระทำชั่ว ถึงจะมี โอกาสที่อาจทำความชั่วได้โดยไม่มีใครจะล่วงรู้และไม่ต้องรับโทษ ทัณฑ์ก็ไม่ทำเลยเป็นอันขาด

๖. เป็นผู้ที่มีปฏิสัมพันธ์ไม่ว่าแก่คนชั้นใด ยิ่งคนชั้นต่ำกว่าตนยิ่งแสดงมาก ไม่ยกตนข่มท่าน เมื่อพบเพื่อนลูกเสือหรือสำรองลูกเสือแม้จะไม่รู้จักกัน หรือเขาเป็นคนชั้นต่ำกว่าตนมากก็ไม่ถ้อยยอมพูดจาหักทลายและมีทางที่จะช่วยเหลือได้เพียงใดก็ช่วย

๗. ในการทำงานทั้งปวงเป็นผู้ที่แข็งแรง คือ ทำอะไรโดยเฉียบขาดไม่ลังเล ทำจนเต็มกำลัง แต่ไม่แข่งกระด้างให้เป็นที่เกะกะระรานผู้อื่น เป็นผู้ที่อ่อนโยน แต่ไม่ใช่อ่อนแอ จนใครพูดหรือทำอะไรแม้แต่จะผิดก็ตามไปหรือละเลยการงานเสีย ปล่อยให้เป็นไปตามเรื่อง

๘. เป็นผู้ที่มีความกรุณาแก่สัตว์ แม้แต่จะต้องใช้สัตว์เป็นพาหนะก็พยายามที่จะให้ได้รับความสบายตามสมควร

หมวดที่ ๑๒

ลูกเสือที่ออกจากประจำการแล้วสมัครเป็นกองหนุน

ข้อ ๑๕ ถ้าลูกเสือประจำการคนใดลาออกจากโรงเรียน หรือสถานที่ที่ตั้งกองลูกเสือ และขอออกจากลูกเสือด้วย ให้ผู้กำกับได้ตามลูกเสือผู้นั้นว่าจะสมัครเป็นกองหนุนหรือไม่ ถ้าไม่สมัครก็เป็นอันแล้วไป แต่ถ้าสมัครให้กองปฏิบัติดังนี้

๑. ให้ทำใบสมัครใหม่ ใช้ใบสมัครอย่างเดียวกับเมื่อเข้าเป็นลูกเสือครั้งแรก แต่ให้ลงคำว่ากองหนุนท้ายคำว่าลูกเสือในใบสมัครนั้น

๒. เมื่อได้รับลูกเสือคนใดเข้าเป็นกองหนุนแล้ว ให้กอง
ลงทะเบียนกองหนุนสำหรับกองไว้ แล้วส่งใบทะเบียนที่เป็น
ใบปลิวไปยังรองผู้ตรวจการประจำจังหวัดหรือแขวงของตน ต่อ
ไปเป็นหน้าที่รองผู้ตรวจการ ที่จะส่งใบทะเบียนไปยังสภามณฑล
และสภามณฑลลงทะเบียนสำหรับสภาไว้เป็นหลักฐาน

ข้อ ๘๐ ลูกเสือกองหนุนให้ใช้เครื่องแต่งกายอย่างลูกเสือ
ประจำการได้ทุกอย่าง และแต่งได้เสมอไม่ว่าเวลาใด แต่ห้าม
ไม่ให้ใช้เครื่องหมายประจำการ คือ แถบขาวพาดข้อมือเสื้อ

ข้อ ๘๑ ลูกเสือกองหนุนกับลูกเสือประจำการ ควรเชื่อมให้
ติดต่อกัน และควรจัดได้ด้วยขอบข่ายดังนี้

๑. ให้ลูกเสือกองหนุนใช้สโมสร (คือตัวโรงเรียนหรือสถาน
ที่ตั้งกองลูกเสือ) ของลูกเสือประจำการได้ แต่ควรมีข้อบังคับ
ชัดเจน เพื่อมิให้ติดขัดแก่กิจการโดยปรกติของโรงเรียนหรือ
สถานที่ ให้สภามณฑลจัดการปกครองอาหารอวาระระเบียบขึ้น

๒. ให้มีการเรียกลูกเสือกองหนุนมาฝึกหัดกับลูกเสือประจำ
การซึ่งตั้งอยู่ในท้องถิ่น แต่การกำหนดชัดเจนที่จะเรียกมานั้น
ให้เป็นที่สภามณฑลดำริให้ แต่อย่างน้อยในปีหนึ่งควร จะเรียก
ลูกเสือกองหนุนมารวมกับลูกเสือประจำการ ๓ ครั้ง คือ ๑ ใน
การถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยา ๒ ในการประชุมถวายพระพรไชย
มงคล ๓ ในการฝึกหัดสั่งสอนซ่อมรบ

๓. ถ้าลูกเสือกองหนุนได้ข่าวอะไรที่เป็นประโยชน์แก่คณะลูกเสือให้ส่งข่าวนั้นตรงมายังผู้บังคับบัญชาโดยเร็ว

ข้อ ๘๒ ลูกเสือกองหนุนจะย้ายตำบลที่อยู่ ให้รายงานต่อกองที่ตนสังกัด เพื่อแก้ไขทะเบียนให้ตรงกับความเป็นจริงอยู่เสมอ และให้ลูกเสือกองหนุนรายงานตนต่อกองลูกเสือที่ตั้งอยู่ในตำบลที่ตนจะไปอยู่ใหม่ด้วย

ข้อ ๘๓ ถ้ามีเหตุที่ต้องจำหน่ายลูกเสือกองหนุน ออกจากทะเบียนด้วยความผิดอย่างหนึ่ง กลับเข้าประจำการอย่างหนึ่ง ถึงแก่กรรมอย่างหนึ่ง สมัคเข้าเป็นเสือป่าอย่างหนึ่ง ให้กองลงรายการจำหน่ายในทะเบียน แล้วส่งใบอนุญาตจำหน่ายไปยังรองผู้ตรวจการประจำจังหวัดหรือแขวงของตน ต่อไปเป็นหน้าที่รองผู้ตรวจการที่จะส่งไปยังสภามณฑล และสภามณฑลจัดการทางทะเบียนของสภาต่อไป

หมวดที่ ๑๓

เหรียญที่ระลึกสำหรับลูกเสือที่เป็นเสือป่า

ข้อ ๘๔ ลูกเสือซึ่งสอบไล่ได้เป็นลูกเสือเอกแล้ว และได้สมัคเข้าเป็นเสือป่า ถ้าผู้บังคับบัญชาทางเสือป่ารับรองว่า ยังมีลักษณะของลูกเสืออยู่ จะได้รับพระราชทานเหรียญที่ระลึกเป็นเครื่องหมายว่าได้เคยเป็นลูกเสือมาแล้ว

ข้อ ๘๕ เมื่อมีลูกเสือที่ควรจะได้รับพระราชทานเหรียญตาม
ข้อ ๘๔ ให้สภามณฑลมีบอกเข้ามายังสภากรรมการกลาง เพื่อนำ
ความขึ้นกราบบังคมทูลขอพระราชทาน และจัดส่งมาให้สภา
มณฑลมอบให้แก่ลูกเสือนั้นต่อไป

ข้อ ๘๖ เหรียญที่ระลึกทำด้วยโลหะขาว สันฐานรูปไข่ ขนาด
กว้างวัดผ่าศูนย์กลาง ๒ เซนติเมตร ๓ มิลลิเมตร ยาว ๓ เซนติ
เมตร ๒ มิลลิเมตร ด้านหน้ามีหน้าเสื่อพิมพ์นูน ด้านหลัง
เกลี้ยงสำหรับจารึกนามอักษรย่อมณฑล เลขกอง แลเป็นที่ออก
จากกอง เช่นนายแดงกองกรุงเทพ ฯ ที่ ๘ ออกจากกอง
พ.ศ. ๒๔๖๐ ก็ให้จารึกด้านหลังเหรียญนั้นว่า นายแดง ก.ท. ๘
พ.ศ. ๒๔๖๐ ดังนี้

ข้อ ๘๗ เหรียญนี้ให้ใช้ร้อยสายสร้อยหรือเส้นด้ายคล้องคอ
ได้ทุกเมื่อ ถ้าสวมเสื้อชั้นนอกก็ควรให้เหรียญโผล่ออกมา
ข้างนอกเพราะเหรียญนี้เป็นของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่พระราช
ทาน ควรนับถือเหมือนเครื่องรางอันสำคัญอย่างหนึ่ง

หมวดที่ ๑๔

การโอนและจำหน่ายลูกเสือ

ข้อ ๘๘ การโอนทะเบียนเพราะลูกเสื่อย้ายกอง จะเป็นใน
มณฑลเดียวกันหรือต่างมณฑลก็ได้ เมื่อลูกเสือคนใดจะย้าย
จากกองหนึ่งไปเข้าอีกกองหนึ่ง ให้กองเดิมของลูกเสือที่จะย้าย

ไปลงรายการโอนในทะเบียนสามโนครว์สำหรับกอง แล้วส่ง
 ใบอนุญาตโอนกับคัตใบสามโนครว์มอบให้ ลูกเสือคนนั้นนำไปยังกอง
 ใหม่ที่ลูกเสือจะไปเข้า เมื่อกองใหม่ได้รับใบอนุญาตโอนกับใบ
 สามโนครว์แล้ว ถ้าขัดข้องด้วยเหตุประการใดที่จะรับลูกเสือ
 นั้นไว้ไม่ได้ ให้ตบช้แจงแลส่งใบอนุญาตโอนกับใบสามโนครว์
 ที่ลูกเสือนำมาคืนไปยังกองเดิม ถ้าตกลงจะรับลูกเสือนั้นไว้ได้
 ให้รักษารายชื่อสามโนครว์ของกองเดิมไว้เป็นหลักฐาน แล้วลง
 ทะเบียนสามโนครว์สำหรับกอง และคัตสามโนครว์จากทะเบียน
 ส่งไปยังรองผู้ตรวจการประจำจังหวัด หรือแขวงของตนพร้อมทั้ง
 ใบอนุญาตของกองเดิม ต่อไปเป็นธุระของรองผู้ตรวจการที่จะ
 ส่งใบสามโนครว์และใบอนุญาตโอนนั้นไปยังสภามณฑล ส่วนกอง
 ใหม่เมื่อได้รับลูกเสือนั้นเข้าในกองของตนและจัดการไปเรียบร้อย
 ตามที่วามแล้ว ให้บอกไปยังกองเดิมของลูกเสือผู้นั้นให้ทราบ
 ด้วย

ข้อ ๘๘ การจำหน่าย คือ การปลดจากทะเบียน เช่นลูกเสือ
 ลาออกจะไม่ไปเข้ากองใดอีกต่อไป หรือไปเข้ากองหนุ่ หรือ
 ถึงแก่กรรม หรือต้องคัตออกด้วยความผิด ให้กองลงรายการ
 จำหน่ายในทะเบียนสามโนครว์สำหรับกอง แล้วส่งบัญชีจำหน่าย
 ไปยังรองผู้ตรวจการประจำจังหวัดหรือแขวงของตน ต่อไปเป็น
 หน้าที่รองผู้ตรวจการจะส่งบัญชีนั้นต่อไปยังสภามณฑล และ
 สภามณฑลจัดการในทางทะเบียนสำหรับสภาต่อไป

หมวดที่ ๑๕

การถอนกอง ผู้กำกับรองผู้กำกับและลูกเสือออกจากทะเบียน

ข้อ ๕๐ กองลูกเสือซึ่งได้รับพระราชทานพระบรมราชานุมัติตั้งขึ้นแล้ว เมื่อมีเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งตามข้อที่จะกล่าวต่อไปนี้ กองลูกเสือนั้นต้องเลิกถอนจากทะเบียน และสภากรรณการมณฑลหรือสภากรรณการภาค ต้องรายงานมายังสภากรรณการกลางให้ทราบ เหตุที่จะต้องเลิกกองและถอนจากทะเบียนนั้น คือ

- (๑) ไม่มีจำนวนลูกเสือที่จะตั้งอยู่ได้ถึง ๓ หมู่ หรือ
- (๒) โรงเรียนหรือสถานที่ซึ่งเป็นที่ตั้งกองนั้นเลิก หรือ
- (๓) เป็นทางลงโทษ เพราะลูกเสือในกองนั้นพากันไม่กระทำชั่วจวนฉาว เช่นยกพวกไปก่อวิวาทเป็นต้น หรือพร้อมกันจัดขึ้นไม่ประพฤติตามข้อบังคับลักษณะปกครองลูกเสือ

ข้อ ๕๑ ผู้กำกับและรองผู้กำกับ เมื่อกระทำความผิดด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งตามข้อต่อไปนี้ ต้องถอนชื่อจากทะเบียน คือ

- (๑) ประพฤติไม่สมควรแก่ตำแหน่ง เช่นประพฤติเป็นคนเสเพลสุรยาเมา หรือเกะกะหยาบข้าน้อง ๆ จนปรากฏแก่ชนโดยมาก หรือ
- (๒) ชักนำหรือพาลูกเสือในปกครองของตนให้ประพฤติชั่วต่าง ๆ มีเสเพลสุรยาเมา หรือให้เป็นคนเกะกะเป็นหัวไม้เป็นต้น หรือพาไปในสถานที่ไม่สมควร หรือ

(๓) ประพฤติละเมิดพระราชกำหนดกฎหมายอาญาจนถึงต้องจำคุก หรือ

(๔) ประพฤติผิด ขัดขืนข้อบังคับลักษณะปกครองลูกเสือโดยความจงใจ

ข้อ ๘๒ ลูกเสือเมื่อกระทำความผิดด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งตามข้อต่อไปนี้ ต้องถอนชื่อจากทะเบียน คือ

(๑) ประพฤติตนเป็นคนไม่เรียบร้อย เช่น เสพยัสสุรายาเมา หรือเกะกะเป็นหัวไม้ เป็นต้น หรือ

(๒) เล่นเบี้ย และการพนันที่ผิดกฎหมาย หรือ

(๓) เทียวในที่ไม่ควรเที่ยว หรือ

(๔) ไม่อยู่ในถ้อยคำบิดามารดา จนบิดามารดาบอกกล่าว หรือ

(๕) ถักทรัพย์หรือประพฤติผิดอย่างอื่นต่าง ๆ แม้แต่เล็กน้อย หรือ

(๖) พุดปดเป็นเนืองนิจ เหลือที่จะแก้ไขให้หายได้ หรือ

(๗) ขยุ่ง แนะนำให้ลูกเสืออื่นประพฤติชั่ว หรือทำผิดใดๆ จนถูกไล่ออกจากโรงเรียน หรือขัดขืนอำนาจผู้บังคับบัญชาโดยกิริยาอันรุนแรง และโดยจงใจ หรือประพฤติผิดข้อสัญญาที่ได้ให้ไว้เมื่อเข้าประจำกอง

ข้อ ๘๓ การถอนชื่อออกจากทะเบียนตามที่กล่าวมาแล้ว ยกเสียแต่การถอนกองที่ไม่มีจำนวนคนพอจะตั้งอยู่ต่อไปอย่างหนึ่ง

หรือโดยเหตุที่โรงเรียน หรือ สถานกึ่งตึงตังของลูกเสือ นั้น เล็กไป
 อย่างหนึ่ง ต้องนับว่าเป็นการลงโทษอย่างแรงที่สุด เพราะฉะนั้น
 ถ้าแม้ความผิดไม่มากนักหรือเป็นแต่ครั้งแรกจะผ่อนผันให้^{ได้} ๒
 ทาง คือภาคทัณฑ์ทางหนึ่ง อีกทางหนึ่งถอนแต่ชั่วคราวก็มี
 กำหนดภายในเวลาเท่าใด ๆ ก็ได้แต่คราวหนึ่งต้องไม่ต่ำกว่า ๓
 เดือนและไม่เกินกว่า ๑ ปี การถอนชั่วคราวเช่นนี้ ให้มีได้เพียง
 ๓ ครั้งเป็นอย่างมากที่สุด และโทษต้องทวีคูณทุกครั้ง เป็นต้น
 ว่าครั้งที่ ๑ ถอน ๓ เดือน ครั้งที่ ๒ ต้องเป็น ๖ เดือน ครั้งที่ ๓
 ต้องเป็น ๑ ปี ถ้าถูกลວาถึง ๑ ปีแล้วไปทำความผิดอีก ถึง
 แม้จะยังไม่ได้ถูกลงโทษถึง ๓ ครั้งก็ตาม เป็นอันต้องฆ่าข้อออก
 เลยกทีเดียว

ข้อ ๕๔ การถอนข้อออกจากกะเบ็คนเพื่อลงโทษเช่นนี้ ถ้า
 ผู้ทำความผิดเป็นเพียงชั้นผู้บังคับหมู่ลงไป ผู้ตรวจการมีอำนาจ
 สั่งได้โดยอนุมัติสถานายกมณฑล ถ้าผู้กระทำผิด เป็นผู้กำกับ
 หรือรองผู้กำกับ สถานายกมณฑลผู้เดียวเป็นผู้สั่งได้

หมวดที่ ๑๖

แผ่นทองและหนังสือ

ข้อ ๕๕ กองลูกเสือทุกกอง ให้จัดให้มีแผ่นทองและหนังสือ
 สุวานไว้ในที่เปิดเผยสำหรับกอง เพื่อประกาศชอ่ลูกเสือที่มี
 ความชอบเป็นพิเศษและความผิด

ข้อ ๕๖ เมื่อลูกเสือได้กระทำความดีความชอบเป็นพิเศษควร
จะนำชื่อชนแผ่นดินทองก็ดี หรือกระทำความดีความชั่วควรจะนำ
ชื่อชนหนังกุวานก็ดี ให้ผู้กำกับลูกเสือยื่นรายงานชี้แจงเหตุโดย
ละเอียด ต่อรองผู้ตรวจการประจำจังหวัดหรือประจำแขวงของ
ตน เมื่อได้อนุญาตแล้วจึงให้นำชื่อชนแผ่นดินทองหรือหนังกุวาน
ทกลงได้

ข้อ ๕๗ เมื่อรองผู้ตรวจการได้อนุญาตให้นำชื่อลูกเสือชนแผ่นดิน
ทองหรือหนังกุวานแล้ว จึงบอกต่อไปยังสภามณฑล และ
สภามณฑลบอกไปยังสภากลาง เพื่อได้นำความขึ้นกราบบังคม
ทูลพระกรุณาทราบใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาทด้วย

หมวดที่ ๑๗

สโมสรสถานลูกเสือ

ข้อ ๕๘ ลูกเสือทุกกอง ให้มีสโมสรสถานสำหรับประชุม
เพื่อหารือกันในกิจการของลูกเสือ เพื่อสนทนาวิสาสะ เพื่อ
ความรื่นเริง และรับคำสั่งสอน ถ้าในที่เดียวกันมีกองลูกเสือ
หลายกอง จะใช้สโมสรสถานแห่งเดียวกันก็ได้

ข้อ ๕๙ ให้ผู้กำกับประชุมลูกเสือ เลือกลูกเสือคนหนึ่งเป็น
หัวหน้าสำหรับเป็นเจ้าหน้าที่ประจำของสโมสรสถาน มีรักษาความ

สอาดและจัดสถานที่ให้เป็นระเบียบเรียบร้อย จัดห้องอ่านหนังสือ ฯลฯ ส่วนลูกเสืออื่นๆ ต้องผลัดกันมาทำงานตามคำสั่งของเจ้าหน้าที่สัปดาห์ละหมู่ หัวหน้า๓ เดือนเปลี่ยนครั้งหนึ่ง

ข้อ ๑๐๐ ในสโมสรสถานให้มีหนังสืออ่านที่เป็นประโยชน์แก่ลูกเสือถ้าพอจะจัดได้

ข้อ ๑๐๑ ถ้าลูกเสือทุกคนยินยอมกันจะเก็บค่าบำรุงสโมสรเพียงเล็กน้อย เช่นคนหนึ่งสัปดาห์ละ ๑ สตางค์หรือ ๒ สตางค์ก็ได้ เงินที่เก็บได้นั้นให้ผู้กำกับเป็นผู้รักษาไว้ แต่ต้องมีบัญชีรับจ่ายประกาศให้ทราบโดยเปิดเผยทุกเดือนไป ผู้กำกับจะมอบนำหนังสือหรือของฝากกลับคนใดคนหนึ่ง หรือลูกเสือคนใดคนหนึ่ง ที่ลูกเสือได้เลือกเป็นหัวหน้าก็ได้

หมวดที่ ๑๘

การแข่งขันระหว่างกอง

ข้อ ๑๐๒ เพื่อให้การลูกเสือได้เป็นประโยชน์ สมพระราชประสงค์ควรให้มีการแข่งขันในการฝึกหัดสำหรับกองต่าง ๆ ในมณฑลเดียวกันจะแข่งขันทุกปีหรือปีใดขัดข้อง จะเว้นบ้างก็ได้

ข้อ ๑๐๓ การแข่งขันจะเป็นในทางซ้อมรบ หรือในความสามารถหรือในส่วนวิชาที่จัดเป็นเหล่าๆ ก็แล้วแต่ความสะดวกที่สภามณฑลจะคิดจัดขึ้น

ข้อ ๑๐๔ กองโรคเป็นยอดเยี่ยมในทางโรค จะได้รับพระราชทานโล่ให้ไว้เป็นเกียรติยศสำหรับกองนั้นชั่วปีหนึ่ง ต่อเมื่อได้ครบ ๓ ปีติด ๆ กันจึงเป็นสิทธิ์

หมวดที่ ๑๕

รายงานประจำเดือนและประจำปี

ข้อ ๑๐๕ ในระยะเดือนหนึ่ง ให้สภามณฑลส่งรายงานจำนวน ลูกเสือใน มณฑล ของ ตน รวมทุกกองไป ยังสภากรรมการกลางครั้งหนึ่ง เพื่อจะได้ทราบว่ามีจำนวนลูกเสือได้เพิ่มขึ้นหรือลดลงประการใด กำหนดให้ส่งถึงสภากลาง คือรายงานประจำเดือน เมษายน ให้ส่งถึงภายในเดือนพฤษภาคมตั้ง

ข้อ ๑๐๖ เมื่อสภากลางได้รับรายงานประจำเดือนเดือนใดจากสภามณฑลครบทุกมณฑลแล้ว ให้รวบรวมประกาศในหนังสือจดหมายเหตุเสื่อป่าซึ่งเป็นหนังสือข่าวเสื่อป่า และหนังสือวิทยากรย ซึ่งเป็นหนังสือข่าวการศึกษาเสมอไป

ข้อ ๑๐๗ ในระยะปีหนึ่ง ให้สภามณฑลส่งรายงานแสดงผลพร้อมทั้งความเห็นที่ กิดจะ จัด จะทำต่อไปมายังสภากลาง ครั้งหนึ่ง กำหนดให้ส่งถึงสภากรรมการกลาง ภายในเดือนพฤษภาคมของปีใหม่ คือ รายงาน พ.พ. ๒๔๖๐ ส่งถึงสภากลางในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๖๑ ตั้ง

ข้อ ๑๐๘ เมื่อสภากลางได้รับรายงานแสดงผลประจำปีได้จากสภามณฑลครบทุกมณฑลแล้ว ให้เก็บความรวบรวมเป็นรายงานแสดงผลของการลูกเสือแห่งประเทศไทย แล้วนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย และพิมพ์แจกจ่ายให้แพร่หลายไปตามสถานที่ต่างๆ ด้วย

หมวดที่ ๒๐

ว่าด้วยเครื่องแต่งตัวและเครื่องประกอบเครื่องแต่งตัว

ข้อ ๑๐๙ สำหรับลูกเสือไม่มีบังคับว่าต้องมีเครื่องแต่งตัวอย่างไร ลูกเสือพร้อม จะนุ่งผ้าหรือกางเกง สวมเสื้อชั้นในหรือชั้นนอกและสวมหมวกอย่างไร ก็แล้วแต่จะมีทุนทรัพย์ใช้จ่ายใช้ได้ แต่ต้องมีเข็มขัดหรือผ้า หรือเชือกรัดสเอวให้แน่น และให้หมวกหรือผ้าจิบ รูปกลมกว้าง ๕ เซนติเมตรวัดตาม เส้นศูนย์ กลาง ล้อมอย่างเสื้อโป๊มณฑลที่ตั้งภูมิลำเนา มีตราหน้าเสื้อทองติด หักตรงกลางเพรหรือผ้าจิบนั้น ติดที่อกเสื้อข้างขวา รวมความ ว่าให้หมวกหรือผ้าจิบ เสื้อ สำหรับรัดเครื่องนุ่ง เครื่องกันแดด และแพรจิบมีตราหน้าเสื้อทองติดที่ กลางเป็นเครื่องหมายเท่านั้น แต่ตำบลใดที่พอจัดได้ ควรกำหนดเครื่องแต่งตัวดังนี้

๑. หมวกอย่างนักเรียน หรือหมวกอย่างไรตามที่หาได้ มีรูปวังคล้ายครึ่งกันเป็นก่องๆ ไป

๒. มีเสื่อชั้นในสี่ก้ากั อย่างคอปวงมาลัยแขนสั้นจดเหนือข้อศอก หรือจะใช้เสื่อสี่และรูปวง ใดๆ ให้คล้ายคลึงกัน เปนกอง ๆ ก็ได้

๓. กางเกงสีดำ รูปกางเกงไทย ขาสั้นเพียงกึ่งกลางเข่า

๔. ผ้าอย่างผ้าผูกคอเสื่อป่า สำหรับคาดสเแวง

ข้อ ๑๑๐ เครื่องแต่งตัวลูกเสื่อให้มีดังนี้

๑. หมวกสักหลาดดำใบกว้าง ใบข้างขวาพับติดกับทรงหมวกติดผ้าหรือแพรจับ รูปกลมกว้าง ๕ เซนติเมตร วัดตามเส้นศูนย์กลาง สี่อย่างเสื่อป่ามณฑลที่ตั้งภูมิลำเนา มีตราหน้าเสื่อทองที่กึ่งกลางใบพับทับบนผ้าหรือแพรจับ ผ้าพื้นหมวกขนาดกว้าง ๓ เซนติเมตร หมายถึงสี่อย่างเสื่อป่ามณฑลที่ตั้งภูมิลำเนาสายรัดคางหนังดำ (ลูกเสื่อมณฑลปัตตานีใช้ หมวกกลมแบบมลายูสักกระหลาดหรือผ้าพันดำล้วน ติดตราหน้าเสื่อทอง สายรัดคางหนังดำ)

๒. เสื่อผ้าสี่ก้ากัแบบเดียวกับเสื่อเสื่อป่า

๓. อินทร์นูเปนแผ่นสักหลาดหรือผ้า หมายถึงสี่อย่างเสื่อป่ามณฑลที่ตั้งภูมิลำเนา กว้าง ๔ เซนติเมตร ยาวตามขนาดบ่าบุคคล (รูปต้นมณปปลายตัด) ที่ต้นอินทร์นูเจาะรั้งคุดมสำหรับกรัดกับคุดม

ทองเกลี้ยงที่ติดตรงบ่าข้างคอเสื้อ กัปลายอินทรีชุมนุมเชือกสำหรับ
ร้อยผูกกับบ่าเสื้อ

๔. ผ้าผูกคอ หมายถึงอย่างเสื้อป่ามณฑลเขตที่ตั้งภูมิลำเนา
ขนาดเดียวกับผ้าผูกคอเสื้อป่า

๕. เข็มขัดหนังเหลือง ขนาดกว้าง ๕ เซนติเมตร หัวทอง
เหลือง

๖. กางเกงสักหลาดหรือผ้าสีดำขาสั้น แบบเดียวกับเสื้อป่า

๗. ถุงเท้าสักหลาดดำ แบบเดียวกับเสื้อป่า

๘. รองเท้าหนังดำ ชนิดผูกเชือกหุ้มข้อเท้า แบบเดียวกับ
เสื้อป่า

ถุงเท้าและรองเท้าถ้าผู้กำกับเห็นสมควรจะให้ขังดเสี้ยกได้

ข้อ ๑๑๑ ลูกเสื้อที่สอบไล่ได้เป็นลูกเสื้อโท และเข้าประจำ
กองแล้ว นับว่าเป็นลูกเสื้อประจำการตั้งแต่วันที่เข้าประจำกอง
ใหม่แถบขาวพาดที่ข้อมือเสื้อข้างขวาตามขวางทางหลังแขน ขนาด
กว้างครึ่งเซนติเมตร ยาว ๔ เซนติเมตร ประจำการปีแรกแถบ
หนึ่ง ปีที่ ๒ ที่ ๓ เพิ่มขึ้นอีกแถบละปีเป็นลำดับไป ถ้ามี
ตั้งแต่ ๒ แถบขึ้นไปให้ไว้ระยะห่างกันครึ่งเซนติเมตร

ข้อ ๑๑๒ ลูกเสื้อที่สอบไล่ได้เป็นลูกเสื้อเอกแล้ว ให้มี
เครื่องหมายเป็นแถบสักหลาดสีแดง ขนาดกว้าง ๑ เซนติเมตร รูป
บั้งคว่ำติดที่แขนเสื้อข้างขวาเหนือข้อศอก ๑ บั้ง

ข้อ ๑๑๓ นายหมูลูกเสือให้มีบังแถบสักหลาดเหลือง ขนาด กว้าง ๑ เซนติเมตร ติดบนแผ่นสักหลาดดำ รูปบั้งหงายติด ที่แขนเสื้อข้างซ้ายเหนือข้อศอก หมายถึงชั้นยศดังนี้

นายหมูลูกเสือตรี ๑ บั้ง

นายหมูลูกเสือโท ๒ บั้ง

นายหมูลูกเสือเอก ๓ บั้ง

ข้อ ๑๑๔ ผู้กำกับรองผู้กำกับใหม่เครื่องแต่งตัวอย่างเดียวกับ ลูกเสือแต่ให้มีเครื่องหมายปลอกแขนสรววมที่แขนซ้าย หมายถึง สืบตามชั้นยศเป็นสำคัญ คือ

๑. ผู้กำกับเครื่องหมายปลอกแขนสักหลาดหรือผ้าพันสีม่วง ขนาดกว้าง ๕ เซนติเมตร สรววมแขนเสื้อข้างซ้ายเหนือข้อศอก มีเครื่องหมายรูปดอกจันทน์ ๖ กลีบ ปิดด้วยไหมขาวดังนี้

ผู้กำกับตรี ๑ ดอก

ผู้กำกับโท ๒ ดอก

ผู้กำกับเอก ๓ ดอก

๒. รองผู้กำกับ เครื่องหมายปลอกแขนสักกระหลาดหรือ ผ้าพันสีดำ ขนาดกว้าง ๕ เซนติเมตร สรววมแขนเสื้อข้างซ้าย เหนือข้อศอก มีเครื่องหมายรูปดอกจันทน์ ๖ กลีบ ปิดด้วย ไหมขาวดังนี้

รองผู้กำกับตรี ๑ ดอก

รองผู้กำกับโท ๒ ดอก

รองผู้กำกับเอก ๓ ดอก

ข้อ ๑๑๕ ผู้ตรวจการใหญ่ ผู้ตรวจการมณฑล รองผู้ตรวจการให้ใช้เครื่องแต่งตัวเสื้อป่าตามแบบเครื่องแต่งกายของกรมเสื้อป่ารักษาดินแดนในมณฑลที่ตนตั้งภูมิลำเนา หรือตามสังกัดกรมเสื้อป่าที่ตนสังกัดอยู่ กับให้มีเครื่องหมยเปลอกแขนสรวมที่แขนซ้ายเป็นสำคัญ คือ

๑. ผู้ตรวจการใหญ่ เปลอกแขนสักกระหลาดสีเหลือง ขนาดกว้าง ๘ เซนติเมตร มีเครื่องหมายตราหน้าเสื้อปักด้วยดุนทองสรวมที่แขนข้างซ้ายเหนือข้อศอก

๒. ผู้ตรวจการ เปลอกแขนสักกระหลาดหรือผ้าสีเหลือง ขนาดกว้าง ๗ เซนติเมตร ติดเครื่องหมายอักษรย่อนามมณฑลที่ตนประจำสรวมที่แขน สอข้างซ้ายเหนือข้อศอก

๓. รองผู้ตรวจการ เปลอกแขนสักกระหลาดหรือผ้าสีเหลือง ขนาดกว้าง ๕ เซนติเมตร ติดเครื่องหมายอักษรย่อนามมณฑลที่ตนประจำสรวมที่แขนเสื้อข้างซ้ายเหนือข้อศอก

ข้อ ๑๑๖ ผู้ตรวจการใหญ่ ผู้ตรวจการมณฑล รองผู้ตรวจการ ผู้กำกับ รองผู้กำกับ และลูกเสือ ให้มีเครื่องหมายติดบนเอวหรือบนต้นขา

๑. ผู้ตรวจการใหญ่ คัดเครื่องหมายเสื้อในวงจักร (ก้าไหล่ทอง)

๒. ผู้ตรวจการ รองผู้ตรวจการ คัดอักษรย่อนามมณฑล (ก้าไหล่ทอง)

๓. ผู้กำกับ รองผู้กำกับ และลูกเสือ คัดอักษรย่อนามมณฑล และเลขหมายกอง

ข้อ ๑๑๗ ผู้กำกับ รองผู้กำกับ และลูกเสือให้ ไซ้ไม้เท้าธง และไม้พลองได้ตามกำหนดดังนี้

๑. ผู้กำกับ รองผู้กำกับ ไซ้ไม้เท้าเหลืองเหลี่ยมหัวทองเหลือง ขนาดยาว ๑ เมตร ที่หัวไม้เท้าเจาะรูร้อยไหมถักมีพู่หมายสีอย่างเสื้อป่ามณฑลที่ตั้งภูมิลำเนา

๒. ลูกเสือที่เป็นผู้บังคับหมู่หรือทำการในหน้าที่ผู้บังคับหมู่ ให้มีธงด้ามกลมทาสีขาว ขนาดโต ๓ เซนติเมตร วัสดุที่เส้นศูนย์ กลางยาว ๑๕๐ เซนติเมตร ฝ่าธงหมายสีอย่างเสื้อป่ามณฑลที่ตั้งภูมิลำเนา ขนาดกว้าง ๓๐ เซนติเมตร ยาว ๔๕ เซนติเมตร (รูปชายเรียว) ฝ่าธงเขียนเลขหมายกองและเลขหมายหมู่ด้วยเส้นหมึกดำ เช่นผู้บังคับหมู่หมู่ ๑ กองที่ ๑ ให้เขียนเครื่องหมาย ๑ (๑) ตั้งเป็นตัวอย่าง

๓. ลูกเสือดึงแต่ชั้นลูกเสือดึงได้เข้าประจำกองแล้ว ให้
 ถัดพลองทำด้วยไม้กลมทาสีขาว ขนาดเดียวกับค้ำมธงผู้บังคับ
 หมู่ ใต้หัวพลองลงมา ๒๐ เซนติเมตร ให้เจาะรูร้อยเชือก
 สำหรับรวมเข้ากระโجمใต้ ให้รูที่เจาะ ๕ เซนติเมตร ให้ขีด
 เครื่องหมายมาตราเมตริก อย่าง วัด ทาง ยาว เพียง ส่วน เซนติเมตร
 ตลอดลงไปจนถึงกลางของพลอง

ไม้พลองและธง ให้ผู้บังคับบัญชาจ่ายให้ถือเฉพาะแต่ในวัน
 ไปฝึกหัดหรือในเวลากระทำการซ้อมรบเท่านั้น ห้ามมิให้ถือไปใน
 โอกาสใดลงซึ่งนอกจากกระทำการในหน้าที่ลูกเสือดึง หรือนอก
 จากแถวควบคุมเป็นอันขาด และลูกเสือดึงสำรองถ้าผู้บังคับบัญชา
 เห็น ควร จะให้ใช้พลองบ้าง บางคราวในเวลาไปฝึกหัดหรือซ้อมรบ
 อนุญาตให้ใช้ได้เป็นพิเศษชั่วคราว

ข้อ ๑๑๔ ผู้กำกับ รองผู้กำกับ และลูกเสือดึง ให้ใช้มีด
 อย่างเสียบได้บ้างคราวที่เกี่ยวข้องแก่การฝึกหัด

ข้อ ๑๑๕ ผู้กำกับ รองผู้กำกับ และลูกเสือดึง ที่ได้ศึกษา
 วิชาในกองนักเรียนฝึกหัดผู้กำกับลูกเสือดึงในพระบรมราชูปถัมภ์ซึ่ง
 สอบไล่ได้ตามหลักสูตร และได้รับพระราชทานประกาศนียบัตร
 กับเข็มศิลปวิทยานั้นทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานหมวก
 หน้าไม้สักกระหลาดพาดำทรงสี่แฉก ดัดดุมทองเกลี้ยง และติด
 ครานท์หน้าเสื่อทอง เป็นแบบวงเครื่องทอแสดงความสามารถด้วย

และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาต ให้ใช้ประกอบกับเครื่องแต่งกายผู้กำกับรองผู้กำกับและลูกเสือได้เสมอไปไม่ว่าเวลาใด เว้นแต่เมื่อแต่งเครื่องสือป่าจึงห้ามมิให้ใช้หมวกนี้ประกอบกับเครื่องแต่งกายสือป่า

ข้อ ๑๒๐ ถ้าได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ลูกเสือกองใดเป็นลูกเสือหลวง ให้ใช้เครื่องแต่งตัวบางอย่าง ๆ เดียวกับกรมสือป่าหลวงในมณฑลเดียวกัน

ข้อ ๑๒๑ ถ้าได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานสิ่งใดให้ผู้ใด หรือหมู่ใดกองใดใช้เป็นพิเศษต่อไปแล้ว ให้นำว่าเป็นสิ่งที่ใช้ได้ตามข้อบังคับนี้ทั้งสี่

ข้อ ๑๒๒ ลูกเสือที่จัดเป็นเหล่าต่างๆ ให้มีเครื่องหมายประจำเหล่าเป็นพิเศษอีกส่วนหนึ่ง คือ

๑. เหล่าพยาบาล ให้มีเครื่องหมายทำด้วยสังกะสีอ่อนเป็นแผ่นกลม วัดตามศูนย์กลาง กว้าง ๓ เซนติเมตรครึ่ง หุ้มด้วยผ้าขาว และปักด้วยไหมสีแดงเป็นรูปกาชาด

๒. เหล่าดับเพลิง ให้มีเครื่องหมายทำด้วยสังกะสีอ่อน เป็นแผ่นกลม วัดตามศูนย์กลาง กว้าง ๓ เซนติเมตรครึ่ง หุ้มด้วยผ้าดำ และปักด้วยไหมสีแดง เป็นรูปเปลวอัคคีภัยภาษาไทย

เครื่องหมายทั้ง ๒ อย่างนี้ ให้ผู้กำกับ รองผู้กำกับ และ ลูกเสือใช้ติดที่แขนเสื้อข้างขวาเหนือข้อศอกกันเองติดบั้ง ถ้า มีบั้งลูกเสือเอกให้ติดใต้บั้ง

ส่วนเหล่าอื่น ๆ สมควรจะใช้เครื่องหมายอย่างใด จะได้ ประกาศต่อไป

ข้อ ๑๒๓ ผู้กำกับ รองผู้กำกับ และลูกเสือ ถ้าประสงค์ จะมีเครื่องกันหนาวก็ใหม่ได้ คือ ใช้ผ้าคลุมหนาวสักกระหลาด ทำคอพับติดคอกองเกดียง ๕ คม กับนอกจากผ้าคลุมกันหนาว ถ้าจะมีเสื้อกักสักกระหลาดสักกั้นติดแขนตัดติดคอกองเขาขาว ๒ แถว แถวละ ๖ คมสำหรับสวมทับเสื้อเชิดด้วยก็ใหม่ได้

หมวดที่ ๒๑

การเคารพ

ข้อ ๑๒๔ วิธีที่ลูกเสือและผู้บังคับบัญชาของลูกเสือจะกระทำเคารพนั้น ถ้าเป็นเวลาที่ตั้งตัวธรรมดาให้ใช้ ปัดหมวก และก้มศีรษะก้มเบ้ หรือจะนั่งแล้วยกมือประนมไหว้ก็ได้ แต่ ถ้าเป็นเวลาที่ตั้งเครื่องลูกเสือให้กระทำการเคารพดังนี้.

๑. ผู้มีหน้าที่ถือไม้เท้าให้ถือไม้เท้าด้วยมือขวา ถ้าไม้เท้าหันให้ ปลายชี้ตรงไปข้างหัวแม่มือ คือ อย่างเดียวกับถือกระบี่ เมื่อยจะ คำนับให้ทำเป็น ๒ จังหวะ คือ (๑) ยกปลายไม้ตั้งขึ้นไปข้างหน้า จนไม้ตั้งตรงมือเสมอกันมุม นิ้วมือหันเข้าทางหน้าตนเอง(๒) ลด

ปลายไม้ลงมาจากหน้าจนแขนเหยียดตรง ไม้ทอดไปข้างหน้า
 ปลายขี้นึ่งลงดินทำเน็ต้องทำเร็วอย่าให้เนิบเนิบ และต้องยืน
 นิ่งอยู่ในท่า (๒) นี้จนเสร็จการเคารพ เมื่อจะรีบจากค้ำับ
 ให้ยกไม้เท่าแขนเหมือนท่า (๑) แหง่ท่าค้ำับก่อนแล้ว จึงลด
 ไม้เท่าลงมาถือไว้ในท่าธรรมดา คือ เหมือนท่าคนธรรมดาถือไม้
 เท่านั้นเอง

๒. ผู้มนำถือไม้เท้า ถ้าจะรับค้ำับผู้น้อย หรือจะค้ำับ
 ผู้มีตำแหน่งเสมอกัน ให้ถือไม้ด้วยมือขวา ยกไม้ตรงขึ้นมา
 จนหัวไม้เท้าจดหมวกแล้วรกลงไปตามเดิม

๓. ผู้มนำถือธง ให้ถือธงด้วยมือขวา ถายนอยุ่กับท่าให้ถือ
 ธงในท่าเรียบ คือ โคนด้ามธงอยู่ริมเท้าขวา ด้ามตั้งตรง เคียง
 อยู่ข้างขวาตัว แขนผู้ถือให้เหยียดตรง มือถือด้ามธงไว้เบา ๆ
 พอไม่ให้ธงล้มถ้าเป็นเวลาเดินให้ถือธงในท่าแบก คือ มือขวา
 กำด้ามธงให้ตรงข้างกลาง ด้ามธงพาดบนบ่าขวา ปลายไม้ข้าง
 หลัง แขนตั้งแต่ไหล่ลงมาถึงศอกให้ห้อยตรงลงมา แล้วงอ
 แขนพอสมควร.

ถ้าจะค้ำับจากท่าเรียบให้เอนปลายธงไปข้างหน้า โคนธงอยู่
 ริมเท้าขวาตามเดิม ถ้าจะค้ำับจากท่าแบก ให้ตั้งธงตรงข้างหน้า
 ปลายขี้นึ่งลงไปเท่านั้น ถ้ากำลังเดินไปจะหยุดกระทำการเคารพ
 ให้ลดธงจากที่ศอกลงมาเป็นท่าเรียบเสียก่อน ผู้มนำถือธง ถ้า

จะกำนันผู้มีตำแหน่งเสมอกันให้ยกธงขึ้นจนตัวธงพื้นสีขาว จะรับกำนันลูกเสือ ให้เปลี่ยนธงไปถือมือซ้าย แล้วรับกำนัน โดยแต่ละหมวดด้วยมือขวา

๔. การเคารพด้วยท่าพลอง ถ้าเป็นเวลาอยู่ในแถวควบคุม ให้ใช้ข้อข้างที่แปด ถ้าเป็นเวลาแถวขยายอย่างรายทาง จะควรเคารพอย่างท่าปืนหรือท่าธง ให้เป็นหน้าที่ผู้บังคับบัญชาจะพิจารณาให้เหมาะสมแก่เหตุการณ์

๕. ผู้ถือมือเปล่า ถ้าสรวมหมวดให้กระทำการเคารพโดยวิธี วันทยะหัตถ์ ถ้าไม่ได้สรวมหมวด ให้ทำท่าระวิงตรง.

ข้อ ๑๒๕ ลูกเสือต้องเป็นผู้ที่รู้จักเคารพ จึงจะนับว่าเป็น ลูกเสือแท้ เพราะฉะนั้นต้องทราบบุคคลที่ควรเคารพ คือ

๑. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
๒. สมเด็จพระบรมราชินีนาถ
๓. สมเด็จพระยุพราช
๔. พระบรมวงษานุวงษ์ ชั้นพระราชโอรส พระราชธิดา ใน สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหัศจรรย์กาล
๕. เสนาบดี
๖. พระราชาคณะทรงสมณศักดิ์
๗. ข้าหลวงต่างพระองค์
๘. อุปราช และสมุหเทศาภิบาลในมณฑลของตน
๙. ผู้ว่าราชการจังหวัดของตน

๑๐. นายทหารบกทหารเรือ นายตำรวจพระนครบาล และ
ตำรวจภูธรชั้นเสัญญาบัตรที่แต่เครื่องแต่งตัว

๑๑. นายเสื่อป่า แต่งเครื่องเสื่อป่า

๑๒. ผู้บังคับบัญชาโดยตรง

๑๓. ผู้มีตำแหน่งหรือยศสูงกว่าในคณะลูกเสือ

๑๔. บิดามารดาหรือผู้ปกครองของตน

ข้อ ๑๒๖ นอกจากบุคคลที่ควรเคารพซึ่งกล่าวมาแล้ว ยังมี
วัตถุที่ควรเคารพอีก ถ้าเห็นหรือผ่านไปต้องเคารพ คือ

๑. ชงมหาราช

๒. ชงพระกระบี่ชูพระครุฑพาท (ทั้งใหญ่แลน้อย)

๓. ชงราชินี

๔. ชงเยาวราช

๕. ชงราชวงษ์

๖. ชงจุฬาราช

๗. ชงประจำกองทหารบกและชงเรือรบ

๘. ชงประจำกองเสื่อป่า

๙. ชงประจำกองลูกเสือ

ข้อ ๑๒๗ บุคคลและวัตถุใดจะควรแสดงความเคารพเพียง
ใดนั้นให้กำหนดดังต่อไปนี้

ชั้นที่ ๑ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระบรมราชินี
นาถ สมเด็จพระยุพราช ชงมหาราช ชงพระกระบี่ชูพระครุฑพาท

พระราชินี พระยาราช ถ้าเดินไปเป็นหมู่หรือกองไปพบกระบวน ให้ผู้บังคับหมู่หรือผู้กำกับที่เป็นผู้ควบคุมบอกแถวหยุด หันหน้าไปทางทิศใต้หรือทิศอื่นที่ตรงไป แล้วทำการเคารพพร้อมกัน ถ้ากองหรือหมู่ตั้งอยู่แล้ว ก็ทำการเคารพพร้อมกันในที่นั้น ถ้าไปโดยลำลองไปพบกระบวน ให้หยุดหันหน้าไปทางที่กระบวนผ่าน ทำการเคารพตั้งแต่ก่อนพระองค์หรือธงจะมาถึงตนประมาณ ๓ ก้าว และต้องคำนับอยู่จนพ้นไปแล้ว ๒ ก้าว ถ้านั่งไปในรถเมื่อเห็นกระบวนต้องให้รถหยุดและลงจากรถ ยืนหันหน้าไปกระทำการเคารพ ห้ามมิให้เดินหรือขับรถสวนกระบวนเป็นอันขาด

ถ้าแม้จะต้องเดินผ่านที่ประทับหรือผ่านธง แม้ไปเป็นหมู่หรือกองให้ผู้บังคับหมู่หรือผู้กำกับบอก "เลี้ยว" หรือ "เลขวา" สุดแต่จะประทับอยู่ทางเบื้องใด ให้แต่ผู้ถือธงไม่ไหวหรือธงคำนับ นอกนั้นให้เลี้ยวหรือขวาตามคำสั่ง แม้ไปโดยลำลองให้เลี้ยวหรือเลขวากะทำการเคารพด้วยการเลี้ยวเลขวา ต้องทำตั้งแต่เมื่อก่อนจะถึงที่ผ่านตรงประมาณ ๓ ก้าว และต้องทำคำนับจนเดินพ้นไปแล้ว ๒ ก้าว

ชั้นที่ ๒ พระบรมวงษานุวงศ์ พระราชวงศ์ ขงจุฬาราช ขงประจักษ์องหาร ขงประจักษ์องเสอป่า ขงประจักษ์องลูกเสอ ออุปราช และสมุหเทศาภิบาล แม่ทัพและผู้บัญชาการทหารในมณฑลของ

ตน ผู้บังคับบัญชาโดยตรง ถ้าเดินไปพบจะเป็นเวลาไปเป็นหมู่
เป็นกองก็ตาม หรือโดยลำลองก็ตาม ไม่จำเป็นต้องหยุดเป็นแต่แถว
ซ้ายหรือขวา และทำการเคารพในเวลาเดียวกัน ถ้าแม้จะเดิน
ผ่านก็ประพฤตินั้นเดียวกับที่กล่าวไว้แล้วสำหรับชั้นที่ ๑

ชั้นที่ ๓ บุคคลนอกจากที่กำหนดไว้ในชั้นที่ ๑ ที่ ๒ นับว่าเป็น
ชั้นที่ ๓ ถ้าเดินไปเป็นกองพบกลางทางไม่ต้องแถวซ้ายแลขวา เป็น
แต่ผู้ควบคุมกองหรือหมู่กระทำการเคารพโดยลำพัง ถ้าไปโดย
ลำลองก็ประพฤตินั้นเหมือนการเคารพชั้นที่ ๒

ข้อ ๑๒๘ ผู้แทนพระองค์ไม่ว่าผู้หนึ่งผู้ใด ถูกเสด็จเฝ้า
พระเสด็จด้วยพระองค์ทุกเมื่อ

ข้อ ๑๒๕ ลูกเสด็จต้องกระทำการเคารพพระบรมอัฐิ

ข้อ ๑๓๐ ลูกเสด็จชั้นเดียวกัน ควรกระทำการเคารพซึ่งกัน
และกัน

ข้อ ๑๓๑ ลูกเสด็จสมควรที่จะแสดงความเคารพต่อศพหรือ
อัฐิบุคคลทุกชั้น ถ้าไปพบศพกลางทาง จะเป็นเวลาเดินไปเป็น
หมู่เป็นกองก็ดีหรือโดยลำลองก็ดี ต้องหยุดยืนหันหน้าไปทางที่
ศพผ่านแล้วกระทำการเคารพให้ ถ้าไปเป็นหมู่เป็นกอง ให้ทำ
การเคารพตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๑๒๔ นั้น ไม่เลือกว่าเป็นศพ
บุคคลชั้นใด ถึงศพราษฎรก็ต้องเคารพเท่ากัน ถ้าไปโดยลำลอง
ให้หยุดยืนหันหน้าไปทางที่ศพผ่าน แล้วให้เปิดหมวกถือไว้ใน

มีขอว่า ยืนก้มหน้าตั้งอยู่จนกว่าศพจะพ้นไปแล้วห่างจากตมประมาณ ๖ ก้าว จึงให้สรววมหวกและเดินต่อไป

ถ้าอยู่กับที่ก่อนแล้ว และศพผ่านมา แม้ตั้งอยู่เป็นหมู่หรือเป็นกองให้ทำการเคารพตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๑๒๔ แม้อยู่ตามลำลองให้เบ็ดหมวกยืนก้มหน้าอย่างเช่นที่กล่าวแล้วข้างบนนี้ ถ้าศพตั้งอยู่ ฝ่ายลูกเสื่อจะผ่านไปก็ให้กระทำการเคารพโดยอนุโลมตามที่กล่าวไว้แล้วข้างบนนี้

ข้อ ๑๓๒ เวลาที่ลูกเสื่อไม่ควรกระทำการเคารพ คือ

๑. เวลาเข้าสนามยุทธ หรือฝึกหัดเข้าสนามยุทธก็ดี ห้ามไม่ให้กระทำการเคารพผู้หนึ่งผู้ใด ให้แต่ผู้บังคับบัญชาเคารพตามสมควร

๒. กองและหมู่ลูกเสื่อซึ่งคุ่มนักโทษ ห้ามไม่ให้กระทำการเคารพผู้หนึ่งผู้ใด ให้ระวังรักษานักโทษจงกวดขัน

๓. ลูกเสื่อซึ่งจับมือการหนักหรือบาดแผลฉกรรจ์ ไม่ต้องกระทำการเคารพผู้หนึ่งผู้ใด

๔. ลูกเสื่อซึ่งอยู่ในแถว ห้ามไม่ให้กระทำการเคารพผู้หนึ่งผู้ใดโดยลำพัง

๕. ลูกเสื่อผู้หนึ่งผู้ใดอยู่เฉาพะระกัศร์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ดี สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถก็ดี สมเด็จ

หน้า ๓๖

พ.ศ. ๒๕๖๑

พระยุพราชกิติ

ห้ามไม่ให้กระทำการเคารพผู้อื่นนอกจาก ๓

พระองค์

อนึ่งถ้าลูกเสื่อจะพูดแล่นหรือเดินอยู่กับผู้ซึ่งมียศสูงกว่า
ห้ามไม่ให้กระทำการเคารพผู้ที่มียศต่ำกว่าผู้ซึ่งตนพูดแล่น หรือ
เดินอยู่ด้วยนั้น

๖. ถ้าลูกเสื่อถือสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือด้วยเหตุอย่างหนึ่งอย่างใด
ไม่สามารถจะกระทำวันทยะหัตถ์โดยเรียบร้อยแล้ว ก็ให้ทำแต่
ระวังตรง แล้วแลไปทางที่ตนจะกระทำการเคารพ

๗. เวลาทำกิจการโดยฉุกฉิน เช่นเวลากระทำการดับเพลิง
 เป็นต้น ไม่ต้องกระทำการเคารพ

ข้อบังคับนี้ตั้งไว้แต่วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๑

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๑๖ เมษายน หน้า ๑๑)

พระราชกำหนด
เครื่องแต่งตัวราชสำนักเสือบ้า
พระพุทธศักราช ๒๔๖๑

มีพระบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าเหนือกระหม่อมสั่งว่า เครื่องแต่งตัวเสือบ้าเหล่าราชสำนักที่ได้โปรดเกล้าฯ ให้ตรารวมไว้ในพระราชกำหนดเครื่องแต่งตัวเสือบ้าและลูกเสือ พระพุทธศักราช ๒๔๖๐ นั้น นับว่าเป็นการยังประโยชน์สำหรับในสมัยเวลาหนึ่งในเมื่อได้เริ่มตั้งกองเสือบ้าขึ้นใหม่ แต่ครั้งในเวลาต่อมาเมื่อมีกิจการของกองเสือบ้า ได้ขยายการออกแพร่หลาย โดยได้จัดตั้งขึ้นเป็นหลายมณฑล ได้เปลี่ยนขนานนามเป็นกองราชสำนักเสือบ้าแล้วนั้น ก็เป็นการสมควรจะวางกำหนดในเรื่องเครื่องแต่งตัวของกองเสือบ้าให้เป็นระเบียบดียิ่งขึ้น ตามควร แก่สมัย จึงดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้ตราพระราชกำหนดเครื่องแต่งตัวของกองราชสำนักเสือบ้าขึ้นใหม่ โดยบทมาตราดังต่อไปนี้

หมวดที่ ๑

นามพระราชกำหนดและกำหนดให้ใช้

มาตรา ๑ พระราชกำหนดนี้ให้มื่อนามว่า "พระราชกำหนดเครื่องแต่งตัวราชสำนักเสือบ้า พระพุทธศักราช ๒๔๖๑"

มาตรา ๒ ให้ใช้พระราชกำหนดที่ตั้งแต่วันที่ ๒๑ เมษายน พระพุทธศักราช ๒๕๖๑ เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกข้อความในหมวดเครื่องแต่งตัวเสื้อน้ำ ตามความที่ได้กล่าวไว้ในพระราชกำหนดเครื่องแต่งตัวเสื้อน้ำและลูกเสือพระพุทธศักราช ๒๕๖๐ หมวดที่ ๒๗ ที่ ๒๘ ที่ ๒๙ และที่ ๓๐ (มาตรา ๓๔ ถึงมาตรา ๔๖) กับบรรดาคำสั่งข้อบังคับในเรื่องเครื่องแต่งตัวเสื้อน้ำที่ตราไว้เดิมนั้นเสีย เป็นอันเลิกไม่ใช้ตั้งแต่วันที่ประกาศใช้พระราชกำหนดใหม่นี้เป็นต้นไป

หมวดที่ ๒

เครื่องแต่งตัวพลราชนาวีเสื้อน้ำ

มาตรา ๔ พลราชนาวีเสื้อน้ำให้มีเครื่องแต่งตัวดังนี้

ข้อ ๑ หมวด มีหมวด ๒ อย่าง คือ

ก. หมวดสักรหัสหลายสีขาแบบหมวดกลาสี มีแถบแพรดำจารึกอักษรลายทองบอกนามกรมกองสังกัดพื้นที่ขอบหมวด ที่ต้นวรคและท้ายวรค อักษรนามกรมกองมีตราเครื่องหมายอักษรพระบรมนามาภิไธยย่อ ว.ป.ร. กับเครื่องหมายตราหน้าเสื่อกำกับหัวท้าย ถ้าเป็นกองพันหลวงราชนาวีเสื้อน้ำให้ใช้ตราเครื่องหมายสมอมพระมหามงกุฎอยู่เหนือกำกับที่ต้นวรค (แทนอักษร

พระบรมนามาภิไธยย่อ) มีปลอกผ้าขาวและปลอกผ้าสีคากี้สำหรับ
สวมประกอบในเวลาที่สวมเสื้อขาวหรือเสื้อคากี้

ข. หมวกสานแบบราชหน้าวี พื้นแถบแพรดำจารีอักษรลาย
ทองบอกนามกรมกองเช่นเดียวกับที่กล่าวมาแล้ว

ข้อ ๒ เสื้อ มีเสื้อ ๓ อย่าง คือ

ก. เสื้อผ้าขาวแบบเสื้อกลาสีแขนสั้น ตัดระบายหลัง พื้น
สีน้ำเงิน ที่ตามริมขอบระบายหลังเดินแถบด้ายถักสีขาวขนาดกว้าง
๕ มิลลิเมตรซ้อนกัน ๓ แถบ ไว้ระยะห่างซั้วแถบละ ๕ มิลลิเมตร
กับมีผ้าผูกคอดำแบบผ้าผูกคอกลาสีสำหรับใช้ประกอบกับเสื้อ

ข. เสื้อผ้าสีคากี้แบบเสื้อกลาสีแขนสั้น มีระบายหลังและ
ผ้าผูกคอเช่นเดียวกัน

ค. เสื้อสักกระหลาดสีขาวแบบเสื้อกลาสีชนิดแขนยาวรัดข้อ
มือ มีระบายหลังแลผ้าผูกคอเช่นเดียวกัน เสื้อนี้สำหรับใช้
ประกอบกับกางเกงขาวหรือกางเกงคากี้ในฤดูหนาวเป็นพิเศษ

ข้อ ๓ สายมีดคล้องคอ เป็นสายด้ายขาวชนิดถักกรม

ข้อ ๔ กางเกง มีกางเกง ๓ อย่าง คือ

ก. กางเกงผ้าขาวขาวแบบกางเกงกลาสี

ข. กางเกงผ้าสีคากี้ขาวแบบกางเกงกลาสี

ค. ทางแกสั๊กกระหลาดสี่ขาขาวแบบทางแกสั๊กสำหรับใช้ประกอบกับเสื่อสั๊กกระหลาดสี่ขาในฤดูหนาว

ข้อ ๕ รองเท้าหนังดำชนิดมีเชือกร้อยหุ้มข้อเท้า ถ้าเป็นในโอกาสล้าลงแล้ว อนุญาตให้ใช้รองเท้าผ้าใบขาวชนิดมีเชือกร้อยหุ้มข้อเท้าหรือหุ้มสันได้เป็นพิเศษ กับมีสนับแข้งผ้าใบสีน้ำตาลสำหรับใช้ประกอบ

หมวดที่ ๓

เครื่องแต่งตัวข้าราชการวิเสอป่า

มาตรา ๕ บรรดาเจ้าใน กองราชนาวิเสอป่าให้ใช้เครื่องแต่งตัวเช่นเดียวกับพลราชนาวิเสอป่าที่กล่าวมาแล้วในมาตรา ๔ ข้อ ๑ และข้อ ๒ เว้นแต่เพิ่มเติมบังคับเครื่องหมายยศที่แขนเสื้อข้างซ้ายเป็นสำคัญ

หมวดที่ ๔

เครื่องแต่งตัวพันจ่าราชนาวิเสอป่า

มาตรา ๖ พันจ่าในกองราชนาวิเสอป่าให้มีเครื่องแต่งตัวดังนี้
ข้อ ๑ หมวกเก็บสั๊กกระหลาดสี่ขา กระบังหน้าหนังดำทรงอังกฤษ มีแถบผ้าดำชนิดทอเป็นลายพื้นที่ขอบหมวก ติดเครื่องหมายตราหน้าเสื่อล้อมด้วยลายข้อไชยพฤกษ์ (ทำด้วย

โถเหล็กก้นใหญ่ทอง) ติดที่หน้าหมวก ติดคุมทองตราสมอ มีพระมหามงกุฎอยู่เหนือที่ริมกระบ้งขาวชายข้างละ ๑ ดุม สายรัดคางหนึ่งด้าม กับมีปลอกผ้าขาวและปลอกผ้าสีค่ากัสำหรับใช้ประกอบในเวลาที่สวมเครื่องขาวหรือเครื่องค่ากั

ข้อ ๒ เสื้อ มีเสื้อ ๓ อย่าง คือ

ก. เสื้อผ้าขาวแบบราชการติดคุมตราสมอมีพระมหามงกุฎอยู่เหนือที่หน้าอกแถวเดียว ๕ ดุม มีใบปกติดที่ปากกระเป๋านำออกเสื้อ ๒ ข้าง

ข. เสื้อผ้าสีค่ากัชนิดคอเบะ ติดคุมตราเครื่องหมายที่หน้าอกแถวเดียว ๔ ดุม มีใบปกติดที่ปากกระเป๋านำออกเสื้อ ๒ ข้าง กับมีเสื้อเช็ดผ้าสีค่ากัผูกผ้าผูกคอดำ (เงื่อนกลาสี) สำหรับใช้ประกอบ ถ้าเป็นโอกาสล่าลงอนุญาตให้ใช้เช็ดขาวหรือเช็ดสีได้เป็นพิเศษ

ค. เสื้อสักกระหลาดสีขาบชนิดคอเบะติดคุมเครื่องหมายที่หน้าอก ๒ แถวๆ ละ ๔ ดุม ที่แขนข้อมือเสื้อข้างนอกติดคุมเครื่องหมายเรียงตามนอน ๓ ดุม (มีระยะห่างจากปลายแขนเสื้อ ๘ เซ็นติเมตร) กับมีเสื้อเช็ดผ้าขาวผูกผ้าผูกคอดำ (เงื่อนกลาสี) สำหรับใช้ประกอบด้วยพร้อม อาเนเสื้อนี้สำหรับใช้ในฤดูหนาวโดยใช้ประถอยคัมกางเกงผ้าขาวหรือกางเกงค่ากัเป็นพิเศษ

ข้อ ๓ อินทร์ธนู สักกระหลาดดำขนาดกว้าง ๕ เซ็นติเมตร ยาวตามส่วนบ่าบุคคล รูปต้นเสียมปลายตัด ที่ต้นอินทร์ธนูติด ดุมทองตราสมอมีพระมหามงกุฎอยู่เหนือ มีแถบทองเครื่อง หมายตามชั้นยศที่ปลายอินทร์ธนู กับติดเครื่องหมายสังกัดเป็น สำคัญ

ข้อ ๔ กางเกง มีกางเกง ๓ อย่าง คือ

- ก. กางเกงผ้าขาวขาว
- ข. กางเกงผ้าคากีขาว
- ค. กางเกงสักกระหลาดสีขาบขาว

ข้อ ๕ รองเท้าหนังดำด้านชนิดเวสลิงตัน ถ้าเป็นโอกาส ล้างองอนุญาตให้ ใช้รองเท้าหนังแดงหรือรองเท้าใบขาวชนิดหุ้ม ส้นได้

หมวดที่ ๕

เครื่องแต่งตัวนายเรือและนายนาวราชนาวีเสื่อป่า

มาตรา ๑ นายเรือและนายนาวในกองราชนาวีเสื่อป่า ให้ มีเครื่องแต่งตัวดังนี้

ข้อ ๑ หมวก มีหมวก ๒ อย่าง คือ

ก. หมวกเก็บสักกระหลาดสีขาบ กระบังหน้าหนังดำติดสาย รัตกางหนังดำเหมือนอย่างที่กล่าวมาแล้วในมาตรา ๖ ข้อ ๑ เว้น

แต่เครื่องหมาย ตราหน้าเสือดั้ง หน้าหมวกนั้นไม่ใช่ เป็น ตราโล่ห์
ใช้ปักด้วยด้ายทอง

อนึ่งถ้าเป็นชั้นนายนาว่าทำขอบนอกแห่งกระบังหมวกใช้ปักลาย
สร้อยไขชพฤษด้วยด้ายทอง

ข. หมวกเต็มยศชนด้ารูปหมวกค็อกแฮต   ระดับเครื่อง
ทองที่ขวา หมวกมีเครื่องหมายต่างกันตามชั้นยศ คือ นายราชนาวี
เสือด้าชั้นนายนาว่า ติดด้นเกลียวทองใหญ่และเล็กประกอบ ๒
เกลียว   นายราชนาวีเสือด้าชั้นนายเรือติดด้นเกลียวทองใหญ่
๑ เกลียว

ข้อ ๒ เสือ มีเสือ ๘ อย่าง คือ

ก. อย่างที่ ๑ เสือผ้าขาวแบบราชการ   กระเป๋าน้าอกมีใบ
ปักติดด้นทองตราสมอมีพระมหามงกุฎอยู่เหนือที่น้าอกแถวเดียว
๕ ดุน

ข. อย่างที่ ๒ เสือผ้าสีก้าก้าชนิดคอเบะติดด้นเครื่อง   หมายถึง
ที่น้าอกแถวเดียว ๔ ดุน   กับมีเสือด้าเข็ดสีก้าก้าผูกผ้าผูกคอด้า
(เงื่อนกลาสี) สำหรับใช้ประกอบ ถ้าเป็นโอกาสด้าลองอนุญาต
ให้ใช้เข็ดขาวหรือเข็ดสีผูกผ้าผูกคอด้าประกอบได้เป็นพิเศษ

ค. อย่างที่ ๓ เสือน้อย   สักกระหลาดสีขาบชนิดคอเบะ
กระเป๋าน้าอกมีใบปัก   ที่ชั้นข้อมือเสือด้าโดยรอบติดแถบไหม

๘. ทอุงทำเป็นยัันตร์เครื่องหมายชั้นยศ คัดคุมเครื่องหมายที่หน้าอก ๒ แถว ๆ ละ ๔ ดุม

ฃ. อย่างที่ ๔ เสื้ออกกลาง สักกระหลาดสี่ขาบรูปพริอกโค้งคัวยแพียงเข้า คัดคุมเครื่องหมายที่หน้าอก ๒ แถว ๆ ละ ๔ ดุม ที่ชั้นข้อมือเสื้อติดยัันตร์แถบใหม่ทอุงเครื่องหมายยศ (สำหรับใช้ในฤดูหนาว)

ง. อย่างที่ ๕ เสื้อใหญ่ สักกระหลาดสี่ขาบรูปเสื้อคอตั้งอกปิดเอวรััดมีชายหลัง คัดคุมเครื่องหมายที่หน้าอก ๒ แถว ๆ ละ ๔ ดุมที่คอเป็นสักกระหลาดขาวขลิบแถบใหม่ทอุงขนาดกว้าง ๑๖ มิลลิเมตร ที่แขนเสื้อข้างนอกติดแผ่นชายแถบ พันสักกระหลาดขาวเดินแถบใหม่ทอุงขนาดกว้าง ๑๖ มิลลิเมตร และบนแผ่นชายแถบติดคุมตราเครื่องหมายเรียงแถวเดี่ยวข้างละ ๓ ดุม กับที่รอบชั้นข้อมือเสื้อตรงที่ติดแผ่นชายแถบนั้น ติดยัันตร์แถบใหม่ทอุงเครื่องหมายชั้นยศ ที่สเอวหลังเสื้อมีกระเป๋ายิบปก ๒ ข้าง ริมยิบปกขลิบแถบใหม่ทอุงขนาด ๑๖ มิลลิเมตรติดคุมตราเครื่องหมายที่ยิบปกกระเป๋ายิบหลังเสื้อข้างละ ๓ ดุม ที่สเอวหลังรับเพิ่มขัด ๒ ดุม และที่ปลายชายเสื้อข้างหลังอีกข้างละ ๑ ดุม

จ. อย่างที่ ๖ เสื้อสโมสร สักกระหลาดสี่ขาบรูปอกเปิดเอวปิด ติดคุมตราเครื่องหมาย ๒ แถว ๆ ละ ๒ ดุม กับมีดุม

ร้อยติดกันเป็นคู่สำหรับกัฏระหว่างรังคุม ๒ ข้าง หักชนข้อมือ
 เสือติดยันตร์แถบใหม่ทองเครื่องหมายชั้นยศ กับมีเสือกักฝ้าขาว
 ชนิดดอกเปิดติดคุดมตราเครื่องหมายแถวเดี่ยว ๓ คุด รวมเสือก
 เช็ดขาวอกแข็งติดคอเช็ดถินินตั้งหรือตั้งพับมุ่ม ผูกเข้าผูกคอตำ
 เงื่อนหูกระต่ายสำหรับใช้ประลอบด้วยพร้อม

ฉ. อย่างที่ ๗ เสือสโมสรฝ้าขาว รูปอกเปิดเอวปาดชนิดเดียว
 กับเสือกสโมสรสักกระหลาดที่กล่าวมาแล้ว (เว้นแต่ไม่ติดแถบ
 ใหม่ทองยันตร์เครื่องหมายยศที่ข้อมือเสือกเท่านั้น) ใช้เสือกัก
 เสือกเช็ดผูกผ้าผูกคอตำประลอบ เช่นเดียวกับเสือกสโมสรสัก
 กระหลาดทุกอย่าง

ช. อย่างที่ ๘ เสือกั้นแหวนสักกระหลาดสี่ขบ รูปเสือกโอเวอร์
 โคลิดขนาดยาวเพียงครึ่งน่อง ติดคุดมเครื่องหมายที่หน้าอก ๒ แถว
 แถวละ ๔ คุดกับที่สเอวข้างหลัง ๒ คุด มีอินทร์ธนูร้อยเครื่อง
 หมายยศเป็นเสือกสำหรับใช้สวมทับอย่างที ๑, ๒, ๓, ๔, ๖, ๗ ใน
 โอกาสกลางแจ้งในฤดูหนาว

ข้อ ๓ อินทร์ธนู มีอินทร์ธนู ๒ อย่าง คือ.

ก. อย่างที่ ๑ อินทร์ธนูใหญ่สักกระหลาดสี่ตำแบบอินทร์ธนู
 เต็มยศทหารเรือ ที่ต้นอินทร์ธนูติดคุดมตราเครื่องหมาย ที่ขอบ
 อินทร์ธนูโดยรอบปักถันทอง ตอนปลายอินทร์ธนูติดรุ่มทองปก

กลุ่ม บำบัดเครื่องหมายสังกัดเหล่าและเครื่องหมายยศเป็นสำคัญ

ข. อย่างที่ ๒ อินทรีธนูน้อย สักกระหลาดสี่ตัวรูปต้นเสียมปลายตัด (ขนาดกว้าง ๕ เซ็นติเมตร ยาวตามขนาดบัพบุคคล) ที่ต้นอินทรีธนูติดคุมตราเครื่องหมายข้างละ ๑ คุม ที่ปลายอินทรีธนูติดแถบไหมทองทำเป็นบังเครื่องหมายชั้นยศ

ข้อ ๔ กางเกง มีกางเกง ๔ อย่าง คือ

ก. อย่างที่ ๑ กางเกงผ้าขาวขาว

ข. อย่างที่ ๒ กางเกงผ้าคากีขาว

ค. อย่างที่ ๓ กางเกงสักกระหลาดสีขาบขาว

ง. อย่างที่ ๔ กางเกงสักกระหลาดสีขาบขาวติดแถบไหมทองขนาดกว้าง ๓๒ มิลลิเมตร

ข้อ ๕ รองเท้า มีรองเท้า ๓ อย่าง คือ

ก. อย่างที่ ๑ รองเท้าหนังดำตันชนิดเวลลิงตัน

ข. อย่างที่ ๒ รองเท้าหนังแดงหรือผ้าใบขาวชนิดมีเชือกร้อยหุ้มข้อเท้าหรือหุ้มส้น สำหรับใช้ในโอกาสจำลอง

ค. อย่างที่ ๓ รองเท้าหนังดำมีชนิดเกลี้ยงหุ้มข้อเท้าสำหรับ

ใช้ในเวลาดำรงเครื่องยศ เต็มยศ หรือเครื่องสโมสรโดยเฉาะ

หมวดที่ ๖

เครื่องหมายยศในกองราชนาวิกเสื่อป่า

มาตรา ๘ เครื่องหมายยศชั้นจ่าในกองราชนาวิกเสื่อป่าใหม่บั้ง
แถบสักกระหลาดสีน้ำเงินขลิบริมขาวขนาดกว้าง ๒๐ มิลลิเมตรตัด
ที่แขนเสื่อข้างซ้ายเหนือข้อศอก หมายถึงตามชั้นยศดังนี้

จ่าตรี	๑ บั้ง
จ่าโท	๒ บั้ง
จ่าเอก	๓ บั้ง

ถ้าเป็นจ่าในกองพันหลวงราชนาวิกเสื่อป่า ให้ใช้บั้งแถบใหม่
ทองแลดัดตราเครื่องหมายพระมหามงกุฎวชิระ (ทำด้วยโลหะ
เหลือง) ที่เหนือบั้งเป็นพิเศษ

มาตรา ๙ เครื่องหมายยศชั้นพันจ่าราชนาวิกเสื่อป่า ให้ใช้บั้ง
แถบใหม่ทองขนาดกว้าง ๘ มิลลิเมตรตัดที่ปลายอินทรีชั้นตามยาว
๑ บั้ง ส่วนแก้มือเสื่อสักกระหลาดสีขาบในเวลาแต่งเครื่องยศ
หรือเต็มยศนั้น ให้ใช้คุดมทองเครื่องหมายตราสมอมีพระมหา
มงกุฎอยู่เหนือคุดมที่ข้อมือเสื่อ ซีกข้างนอกเรียงตามนอน
แถวเดียว ๓ คุดม

มาตรา ๑๐ เครื่องหมายศนายราชนาวิกเสื่อป่าชั้นสัญญาบัตร
ให้มีเครื่องหมายยศเป็นบั้งแถบใหม่ทองตัดที่ปลายอินทรีชั้นน้อย

กับคิดค่าซ่อมมอเล็กล้อย เสื่อกลาง เสื่อใหญ่ เสื่อสโมสร
สักกระหลาดเป็นบั้ง ๒ ขนาด เรียกว่าบั้งเล็กและบั้งใหญ่ คือ

ก. บั้งเล็กแถบใหม่ทองขนาดกว้าง ๘ มิลลิเมตร

ข. บั้งใหญ่แถบใหม่ทองขนาดกว้าง ๑๖ มิลลิเมตร คิดต่าง
กันตามขนบศัติน

นายเรือตรี บั้งใหญ่ ๑ บั้ง

นายเรือโท บั้งใหญ่ ๑ บั้งกับบั้งเล็กอยู่ใต้บั้งใหญ่อีก ๑ บั้ง

นายเรือเอก บั้งใหญ่ ๒ บั้ง

นายนาวาตรี บั้งใหญ่ ๒ บั้งกับมีบั้งเล็กแทรกกลางระหว่าง
บั้งใหญ่อีก ๑ บั้ง

นายนาวาโท บั้งใหญ่ ๓ บั้ง

นายนาวาเอก บั้งใหญ่ ๔ บั้ง

ปืนเครื่องหมายยศต่างๆ นี้ให้ไว้ระยะช่องไฟระหว่างบั้ง ๘ มิลลิ
เมตร ส่วนบั้งเครื่องหมายยศท่อมอเสื่อนั้น ให้บั้งล่างที่สุดอยู่
ห่างจากปลายแขนเสื้อในกำหนด ๖ เซ็นติเมตร และบั้งที่ติด

เหนือขึ้นไปให้ไว้ระยะช่องไฟห่างพอสมควรไม่เกิน ๑๕ มิลลิเมตร

มาตรา ๑๑ เครื่องหมายยศสำหรับใช้ติดอินทร์ธนูใหญ่ (อินทร์
ธนูเต็มยศ) ของนายราชนาวีเสื่อป่าชั้นสัญญาบัตรนายเรือและ

นายนาวา ให้มีจักรเงินติดที่แผ่นกรมคือปลายอินทร์ธนูเพนกำ
หนดชั้นยศ

นายเรือตรีและนายนาวาตรี ๑ จักร

นายเรือโทและนายนาวาโท ๒ จักร (ติดเรียงเคียงกันตาม
ขวาง)

นายเรือเอกและนายนาวาเอก ๓ จักร (๒ จักติดข้างล่างและ
อีก ๑ จักติดเหนือ ๒ จักร)

หมวดที่ ๑

เครื่องหมายเหล่า

มาตรา ๑๒ นายราชนาวีชั้นพันจ่าและชั้นนายเรือ นายนาวาที่
เป็นเหล่าพลรบและผู้ช่วยพลรบ ให้มีเครื่องหมายต่างกันดังนี้

ข้อ ๑ บรรดาที่เป็นเหล่าพลรบ ให้เดินแถบบังไหมของ
เครื่องหมายยศที่อยู่เหนือสูงสุดที่อินทรีธนู และที่ข้อมือเสื้อเป็น
ยันตร์ขมวด (รูปขมวดแบน)

ข้อ ๒ บรรดาที่เป็นเหล่าผู้ช่วยพลรบ ไม่เดินบังขมวดคง
เป็นบังลายคลื่นอย่างธรรมดา

ส่วนผู้ที่ประจำตำแหน่งที่ต่าง ๆ นั้น ให้สอดสีเครื่องหมาย
ที่ช่องไฟแถบบังเครื่องหมายยศที่อินทรีธนูและที่ข้อมือเสื้อ ตาม
ที่นายกเสื้อป่าจะได้ออกข้อบังคับกำหนดให้ใช้ เพื่อความสะดวก
แก่ทางการของเสื้อป่า

หมวดที่ ๘
เครื่องหมายสังกัด

มาตรา ๑๓ จ้าและพลราชนาวิให้พื้นแถบอักษรบอกนามกรม กองสังกัดที่ขอบหมวกกลาสีและหมวกสาน

มาตรา ๑๔ นายราชนาวิเสื่อป่าชนพื้นจ่า นายเรือ และ นายนาวิให้มีเครื่องหมายสังกัดทำด้วยโลหะขาว เป็นตราเครื่องหมายและอักษรย่อ บอกนามกรมกองและสังกัดพแนก ติดที่ อินทร์ธนูเสื่อ ดังนี้

ข้อ ๑ นายราชนาวิเสื่อป่าที่สังกัดกองพันหลวงราชนาวิเสื่อป่า บรรดาที่ประจำกองรบใช้ติดเครื่องหมายสมอมีพระมหามงกุฎอยู่เหนือ (ทำด้วยโลหะขาว)

ข้อ ๒ นายราชนาวิเสื่อป่าที่สังกัดในกรมกองราชวิเสื่อป่า มณฑลอื่น ๆ บรรดาที่ประจำกองรบ ใช้ติดเครื่องหมายอักษรย่อ นามมณฑล เช่นเดียวกับอักษรย่อนามมณฑลของกรมกองเสื่อป่า รักษาดินแดน (ทำด้วยโลหะเหลือง)

ข้อ ๓ นายราชนาวิเสื่อป่าชนพื้นจ่าและชั้นสัญญาบัตรที่ประจำ กองกลางกรมบัญชาการกองเสนา หรือกรมบัญชาการคณะเสื่อป่า หรือมีตำแหน่งยศพิเศษ ให้ใช้ติดเครื่องหมายรูปเสื่อในวงจักร์ ทำด้วยโลหะเหลือง

มาตรา ๑๕ บรรดาจำและพลราชนาวิซึ่งประจำกรมกองและ
 พันเอกต่าง ๆ ให้ใช้เครื่องหมายแผ่นผ้าวงกลมขนาดกว้าง ๖ เซ็น
 ติเมตร มีตราเครื่องหมายสังกัดพเนก (ทำด้วยโลหะเหลือง) ติด
 ประกอบกับแผ่นวงกลมที่แขนเสื้อข้างขวาเหนือข้อศอก ตาม
 สังกัดกรมกองและพเนก ตามที่นายเสื่อป่าจะได้ออกข้อบังคับ
 กำหนดเพื่อความสะดวกแก่ทางการของเสื่อป่า

มาตรา ๑๖ บรรดาเครื่องหมายสังกัดที่กล่าวมาในมาตรา ๑๔
 และ ๑๕ นั้น ให้ใช้ติดเฉพาะแต่ผู้ที่ประจำการตามตำแหน่ง
 ถ้ามิได้ประจำการโดยออกเป็นกองหนุนแล้ว ห้ามมิให้ติดเครื่อง
 หมายนี้เป็นอันขาด

หมวดที่ ๕

เครื่องหมายราชนาวิเสื่อป่า พวกประจำเรือพระที่นั่ง

มาตรา ๑๗ บรรดาพลราชนาวิเสื่อป่า จำ พันจำ ตลอดจน
 นายราชนาวิเสื่อป่า ชั้นสัญญาบัตรที่ประจำเรือพระที่นั่งทรงหรือพระ
 ที่นั่งรอง ให้มีเครื่องหมายอักษรพระบรมนามาภิไธยย่อมีพระมหา
 มงกุฎอยู่เหนือ (ชั้นจำและพลทำด้วยโลหะเหลือง ชั้นพันจำและ
 ชั้นสัญญาบัตรทำด้วยเงิน) ติดที่หน้าอกเสื้อเบื้องขวาสูงเพียงราวนม

หมวดที่ ๑๐

เครื่องหมายราชวงศ์

มาตรา ๑๘ บรรดา นายราชนาวิเสอปาชันสัญญาบัตรที่เป็นราช
องครักษ์ให้ใช้ติดเครื่องหมายอักษรพระบรมนามาภิธิชัยย่อ มี
พระมหามงกุฎอยู่เหนือทำด้วยเงิน ติดที่กลางอินทรธนูเสอข้างขวา
(ถ้าเป็นราชองครักษ์รับราชการประจำก็ให้ติดที่อินทรธนูเสอข้าง ๒
ข้างตามพระราชกำหนดเครื่องหมายราชองครักษ์) เมื่อได้ติดเครื่อง
หมายราชองครักษ์แล้ว ไม่ต้องติดเครื่องหมายอย่างอื่น ๆ ซ้ำอีก

อนึ่งให้มีสายยงยศชนิดถัก ๒ สายชนิดเกลี้ยง ๒ สาย ติด
ที่อินทรธนูเสอ ข้างขวาทำเป็นบ่วงคล้องแขนรวมมาเกยวที่ค้อม
หน้าอกเสอเบองบนประกอบด้วย

สายยงยศที่วามานให้มี ๒ ชนิด คือ

- ก. ชนิดใหม่เหลืองสำหรับใช้กับเครื่องปรกติหรือเครื่องฝึก
หัด
- ข. ชนิดใหม่ทองสำหรับใช้ในเวลาแต่งครังยศเต็มยศ เครื่อง
สโมสรหรือในเวลาที่สวมเสอน้อยและเสอกลาง
- ค. ถ้าเป็นเวลาที่สวมเสอชนิดที่ไม่มีอินทรธนู เช่นเสอ
สโมสรสักกระหลาด เป็นต้น ก็ให้ใช้อินทรธนูแผ่นสักกระหลาด
สีดำขนาดเล็กตามแบบที่มีอยู่ที่กรมยกรบัตร เสอป่าติดที่ป่าเสอ
ข้างขวาสำหรับได้ใช้ติดประกอบกับสายยงยศ

หมวดที่ ๑๑

เครื่องหมายสายยงยศประจำตำแหน่ง

มาตรา ๑๕ นายราชนาวิเสอป่าชั้นพันจ่าและชั้นสัญญาบัตรที่ประจำตำแหน่งเป็นเสนาธิการ ปลัดกรม รองปลัดกรม และนายราชนาวิเสอป่าคนสนิท ให้มีเครื่องหมายสายยงยศติดที่อินทรีธนูเป็นกำหนด ดังนี้

ข้อ ๑ เสนาธิการให้มีสายยงยศถัก ๒ สาย เกליยง ๒ สาย (อย่างเดียวกับสายยงยศราชของครุฑ) ติดที่อินทรีธนูเสอข้างซ้าย

ข้อ ๒ ปลัดกรมหรือปลัดกอง ให้มีสายยงยศชนิดเกลิยงไหมทองสลัبدำหรือไหมเหลืองสลัبدำ ๒ สาย ติดที่อินทรีธนูเสอข้างซ้าย (ทำเป็นบ่วงคล้องแขนสาย ๑ และโยงมาเกยวที่คุดหน้าอกเสอสาย ๑)

ข้อ ๓ นายราชนาวิเสอป่าคนสนิท ให้มีสายยงยศชนิดเกลิยงไหมทองสลัبدำหรือไหมเหลืองสลัبدำ ๒ สาย (อย่างเดียวกับปลัดกองหรือปลัดกรมที่กล่าวมาแล้วในข้อ ๒) เว้นแต่เปลี่ยนมาติดที่อินทรีธนูข้างขวา

ข้อ ๔ รองปลัดกรมหรือปลัดกองพัน ให้มีสายยงยศชนิดเกลิยงไหมทองสลัبدำหรือไหมเหลืองสลัبدำ ๑ สาย ติดที่อินทรีธนูข้างซ้ายเป็นบ่วงคล้องแขนเสอ

ข้อ ๕ บรรดาผู้ที่ให้นำที่ติดสายของยศที่กล่าวมานี้ ให้มีอินทร์
ธนูแผ่นสักกระหลาดสีดำขนาดเล็กสำหรับใช้ประกอบกับเสื้อที่ไม่
มีอินทร์ธนู อนุโลมเช่นเดียวกับราชของครุฑที่กล่าวมาแล้ว
ในมาตรา ๑๘ หมายอักษร ค. นี้

หมวดที่ ๑๒

เครื่องเสวตรารูปประจำตัว

มาตรา ๒๐ จำและพลราชนาวิเสอป่าให้ใช้เข็มขัดหนังแดง
เหน็บหอกปลายปืน และมีอาวุธปืนเล็กเครื่องครบประจำตัว
พร้อม

มาตรา ๒๑ พันจำให้ใช้กระบี่ฝักหนังดำเครื่องทอง สาย
เข็มขัดหนังดำหัวเข็มขัดเป็นตราสมอมีพระมหามงกุฎอยู่เหนือ กับ
มีอาวุธปืนพกเครื่องพร้อม

มาตรา ๒๒ นายราชนาวิเสอป่าชั้นสัญญาบัตรให้ใช้กระบี่ฝัก
หนังดำเครื่องทอง กับมีอาวุธปืนพกเครื่องพร้อม

ส่วนเข็มขัดและสายกระบวนใหม่ ๒ อย่าง คือ

ก. อย่างที่ ๑ เข็มขัดสำหรับใช้กับเครื่องปกติเป็นเข็มขัดสาย
หนังดำ หัวเข็มขัดเป็นตราสมอมีพระมหามงกุฎอยู่เหนือ

ข. อย่างที่ ๒ เข็มขัดสำหรับใช้กับเครื่องเต็มยศและครึ่งยศ
เป็นเข็มขัดหนังดำทาบแถบไหมทอง

ค. อนึ่งในเวลาปรกติในโอกาสทดลองนั้น ให้มีกระป๋อง
ใช้ประกอบได้เป็นพิเศษอีกกระป๋องหนึ่ง

หมวดที่ ๑๓

ว่าด้วยระเบียบการแต่งกาย

สำหรับกองพันหลวงราชनावีเสื่อป่า

มาตรา ๒๓ จำและพลราชनावีให้มีระเบียบแต่งกายดังนี้

ข้อ ๑ ปรกติ เครื่องคากหรือเครื่องขาว ถ้าเป็นในฤดูหนาว
อนุญาตให้สวมเสื้อ สักกระหลาดสีขาบ ประกอบ กับ กางเกงขาว
หรือกางเกงคากได้

ข้อ ๒ ฝึกหัด ให้ใช้เครื่องคาก ถ้าเป็นเวลารักษาการที่จัด
เป็นเกียรติยศหรือแถวเกียรติยศ ใช้เครื่องขาวสวมหมวกสาน

ข้อ ๓ ครึ่งยศและเต็มยศ ใช้เครื่องสักกระหลาดสีขาบ
สวมหมวกสาน

มาตรา ๒๔ พันจ่าราชनावีเสื่อป่า ให้มีระเบียบแต่งกายดังนี้

ข้อ ๑ ปรกติ เครื่องคากหรือเครื่องขาว ถ้าเป็นฤดูหนาว
อนุญาตให้ใช้เสื้อสักกระหลาดสีขาบประกอบ กับ เครื่องคากหรือ
เครื่องขาวได้ สวมหมวกเก็บปลอกขาวหรือปลอกคาก (ไม่
ถอดปลอก)

ข้อ ๒ ฝึกหัด ให้ใช้เครื่องค้ำกดเข็มขัดเครื่องหนังทับ
นอกเสื้อ

ข้อ ๓ ครึ่งยศและเต็มยศ หมวกเก็บสักกระหลาดสีขาบ
(ถอดปก) เสื้อกางเกงสักกระหลาดสีขาบ

มาตรา ๒๕ นายราชनावีเสื่อป่าชั้นสัญญาบัตร ให้มีระเบียบการ
แต่งกายดังนี้

ข้อ ๑ ปรกติฤดูร้อน เครื่องค้ำหรือเครื่องขาว

ข้อ ๒ ปรกติฤดูหนาว หมวกเก็บปลอกขาว เสื้อน้อย
กางเกงสักกระหลาดสีขาบไม่มีแถบหรือกางเกงขาว รองเท้าถ้า
สวมกางเกงขาว จะสวมรองเท้าหนังแดง หนังดำ หรือผ้าใบขาว ก็ได้
แต่ถ้าสวมกางเกงสักกระหลาดสีขาบไม่มีแถบต้องใช้รองเท้า
ดำ

ข้อ ๓ ฝึกหัด เครื่องค้ำกดเข็มขัดเครื่องสนามทับนอกเสื้อ
รองเท้านักเดินเครื่องแข็ง

ข้อ ๔ สโมสรฤดูร้อน หมวกเก็บปลอกขาว เสื้อสโมสร
ขาวกางเกงขาวหรือกางเกงสักกระหลาดแถบทอง รองเท้านัก
เดินเครื่องแข็ง

ข้อ ๕ สโมสรรถดูหนาว หมวกเก็บปลอกขาว เสื้อสโมสรรถ
สักกระหลาดสีขาบ กางเกงสักกระหลาดสีขาบแถบทอง รอง
เท้าหนังดำเกลี้ยง

ข้อ ๖ ครึ่งยศ หมวกก๊อกแฮด เสื้อผ้าขาวติดอินทร์
น้อย กางเกงสักกระหลาดสีขาบแถบทอง รองเท้าหนังดำเกลี้ยง

ข้อ ๗ ครึ่งยศดูหนาว เช่นเดียวกับครึ่งยศ เว้นแต่
เปลี่ยนเป็นไข่เสือกกลาง

ข้อ ๘ เต็มยศขาว หมวกก๊อกแฮด เสื้อขาวติดอินทร์
น้อย กางเกงสักกระหลาดสีขาบแถบทอง รองเท้าหนังดำเกลี้ยง

ข้อ ๙ เต็มยศใหญ่ หมวกก๊อกแฮด เสื้อใหญ่ติดอินทร์
ใหญ่ กางเกงสักกระหลาดแถบทอง รองเท้าหนังดำเกลี้ยง

หมวดที่ ๑๔

ระเบียบการแต่งกายของกองพันราชนาวิกเสื่อป่ารักษาดินแดน

มาตรา ๒๖ บรรดากองพันราชนาวิกเสื่อป่ารักษาดินแดนทั่วไป
นั้น ถ้าจะให้ใช้เครื่องแต่งตัวมีครบทุกอย่าง เช่น กองพัน
หลวงราชนาวิกเสื่อป่าแล้ว ก็จะเป็นเรื่องที่ต้องเสียทุนทรัพย์ใช้
จ่ายมากไป ทั้งเป็นการเกินสมควรแก่ฐานะของกองนักรักษา
ดินแดน ซึ่งไม่จำเป็นต้องมีเครื่องแต่งตัวมากหลายอย่างถึงปาน

นั้น เพราะฉะนั้นเพื่อเป็นการประนีประนอมให้ใช้จำนำเครื่อง
แต่งตัวของกองราชनावเสื้อป่ารักษาดินแดนจึงกำหนดให้ใช้เครื่อง
แต่งตัวแต่เนื้ออย่าง มีระเบียบแต่งกายดังต่อไปนี้

มาตรา ๒๓ จำและพลราชनावเสื้อป่าให้มีกำหนด ระเบียบ
แต่งตัว คือ

ข้อ ๑ เครื่องปรกติและเครื่องเฝ้า หมวกกลาสีปลอก
คากี หรือหมวกสาน เสื้อ กางเกง สีคากี รองเท้าหนังดำ

ข้อ ๒ เครื่องยศเต็มยศ หมวกกลาสีปลอกขาว เสื้อขาว กาง
เกงขาว รองเท้าหนังดำ

มาตรา ๒๔ พันจ่าให้มีระเบียบแต่งตัว คือ

ข้อ ๑ เครื่องเฝ้า หมวกเก็บปลอกคากี เสื้อกางเกง
คากี รองเท้าหนังดำ

ข้อ ๒ เครื่องปรกติ หมวกเก็บปลอกขาว เสื้อขาว กาง
เกงขาว รองเท้าหนังดำ แดง หรือผ้าใบขาว หรือถ้าจะใช้เครื่อง
คากีก็ได้

ข้อ ๓ เครื่องยศเต็มยศ หมวกเก็บสักกระหลาดสีขาบ (ถอด
ปลอก) เสื้อสักกระหลาดสีขาบ กางเกงสักกระหลาดสีขาบ รอง
เท้าหนังดำ

มาตรา ๒๕ นายราชनावเสื้อป่าชั้นสัญญาบัตรในกองรักษา
ดินแดน ให้มีระเบียบแต่งตัวดังนี้

ข้อ ๑ เครื่องฝึกหัด หมวดเก็บปลอกคากี เสื้อกางเกง
คากี รองเท้าหนังดำ

ข้อ ๒ เครื่องปรกติ หมวดเก็บปลอกขาว เสื้อกางเกงขาว
รองเท้าหนังดำ แดง หรือผ้าใบขาว หรือจะใช้เครื่องคากีก็ได้
ซึ่งแล้วแต่ความสะดวก

ข้อ ๓ เครื่องครึ่งยศ หมวดเก็บปลอกขาว เสื้อผ้าขาว
คิติดินทรังน้อย กางเกงสักกระหลาดสีขาบแถบทอง รองเท้า
หนังดำเกลี้ยง

ข้อ ๔ เครื่องเต็มยศ หมวดเก็บปลอกขาว (ถอดปลอก)
เสื้อกลาง กางเกงสักกระหลาดสีขาบแถบทอง รองเท้าหนังดำ

ข้อ ๕ เครื่องสโมสร จะมีหรือไม่มีก็ได้แล้วแต่ความสะดวกไม่
เป็นการบังคับ ถ้าจะมีก็อนุญาตให้ใช้เครื่องสโมสรขาวหรือ
สโมสรสักกระหลาดสีขาบชนิดเสื้ออกเปิดเอวไปต่ออย่างที่กล่าวไว้
ในระเบียบแต่งตั้งตัวของกองพันหลวงราชนาวีเสื้อป่า มาตรา ๒๕
ข้อ ๔ และข้อ ๕

หมวดที่ ๑๕

การประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์

มาตรา ๓๐ นายราชนาวีเสื้อป่าชั้นพันจ่าและชั้นสัญญาบัตร
ทั่วไปให้ประดับยศกับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ดังนี้

หน้า ๑๐๐

พ.ศ. ๒๔๖๑

ข้อ ๑ ถ้าเป็นเวลาแต่งเครื่องปรกติให้ใช้แถบบริบับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่ได้รับพระราชทาน ทำเป็นแถบขนาดกว้างไม่เกินกว่า ๒ เซนติเมตรติดที่หน้าอกเสื้อเบื้องซ้ายเหนือราวม

ข้อ ๒ ถ้าเป็นเวลาแต่งครั้งยศให้ใช้ประดับเฉพาะแต่เหรียญและตรา (ไม่ใช้สายสพาย)

ข้อ ๓ ถ้าเป็นเวลาแต่งเต็มยศ ให้ใช้ประดับเหรียญและตราได้เต็มที่

ข้อ ๔ ถ้าแต่งเครื่องสโมสร ให้ใช้ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชนิดจำลองติดแถบบริบับจำลอง

มาตรา ๓๑ สำหรับชั้นยศพันจ่าชั้น - ถ้าแม่เป็นผู้ที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูง เช่นดาราและสายสพายอยู่ก่อนแล้ว ห้ามมิให้ใช้ดาราและสายสพายในเวลาแต่งเครื่องยศราชนาวิกชั้นพันจ่า ให้คงประดับแต่เพียงเหรียญและตราติดหน้าอกเสื้อเท่านั้น

หมวดที่ ๑๖

ว่าด้วยผู้กระทำผิดต่อพระราชกำหนด

มาตรา ๓๒ บุคคลใดๆ มิได้มียศในกองราชนาวิกเสื่อป่า ให้เครื่องแต่งตัวราชนาวิกเสื่อป่าโดยแต่งเองก็ดี หรือบุคคลใดจัดให้

พ. ศ. ๒๕๖๑

หน้า ๑๐๑

ผู้ใดผู้หนึ่งที่ไม่มียศในกองราชนาวิเสอป่าแต่งตั้งก็ดี ท่านว่าบุคคล
ผู้นั้นมันกระทำความผิดลเมิดพระราชกำหนด ให้ลงโทษจำไว้ไม่
เกินกว่า ๑ ปีหรือให้ปรับเงินไม่เกิน ๕๐๐ บาท หรือทั้งจำและ
ปรับด้วยทั้ง ๒ สถาน ตามความผิดที่มันได้กระทำมากและน้อย

หมวดที่ ๑๗

ว่าด้วยการรักษาพระราชกำหนด

มาตรา ๓๓ เพื่อป้องกันมิให้กรมกองราชนาวิเสอป่าต่างๆ เข้า
ใจผิดในพระราชกำหนดนี้ ให้กรมยกกรมบัตรเสอป่าจัดทำตัวอย่าง
เครื่องแต่งตัวเป็นแบบขึ้นไว้

มาตรา ๓๔ ให้เสนาบดีกระทรวงนครบาล เสนาบดีกระทรวง
มหาดไทย และหัวหน้าเจ้าหน้าที่ในกรมบัญชาการคณะเสอป่า ปลัด
พระธรรมนูญเสอป่า เป็นผู้รักษาพระราชกำหนดนี้

พระราชกำหนดนี้ให้ไว้ตั้งแต่วันที่ ๒๑ เมษายน พระพุทธ
ศักราช ๒๕๖๑

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๒๘ เมษายน หน้า ๗๑)

ข้อบังคับ

เครื่องหมายประจำตำแหน่งนำที่ต่าง ๆ
ในราชนาวิกเสื่อป่า

ด้วยตามพระราชกำหนดเครื่องแต่งตัวราชนาวิกเสื่อป่า พระ
พุทธศักราช ๒๔๖๑ มาตรา ๑๒ ข้อ ๒ กับมาตรา ๑๕ มีข้อ
ความ อนุญาตไว้ว่าให้ นายกเสื่อป่าเป็นผู้ออกข้อบังคับ กำหนดให้
ใช้เครื่องหมายประจำตำแหน่งนำที่ต่าง ๆ ในราชนาวิกเสื่อป่า ประ
กอบกับเครื่องแต่งตัวนั้น บัดนี้เป็นการสมควรที่จะกำหนดใช้
เครื่องหมายต่าง ๆ เหล่านั้นเพื่อให้ ประเบียบเรียบร้อย ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ นายราชนาวิกเสื่อป่า ชั้นพันจ่าและชั้นนายเรือ นาย
นาวาที่ประจำอยู่ในตำแหน่งนำที่ต่าง ๆ ให้สอดสีเครื่องหมายของ
ไฟแถบวงเครื่องหมายยศทหารเรือและข้อมือเสื่อ ป่ากำหนด
ดังต่อไปนี้

- (ก) เหล่าพลรบ เหล่าเดินเรือ เสนาธิการ ปลัดกอง หรือ
รองปลัดกอง ไม่สอดสี
- (ข) ช่างกลประจำเรือ ไม่สอดสี
- (ค) ช่างอ่ สอดสีตลอดหมุ่

(ม) ฝ้ายชุกรถการ (คือที่ประจําพแนกปลัดหรือสัสดีเสื่อป่า
กับปลัดและสัสดีกองเสนา) สอดสีแดง

(ง) พแนกยกรบัตร์และเกียกกาย สอดสีน้ำเงิน

(จ) พแนกพระธรรมบุญ สอดสีขาว

(ฉ) เหล่าแพทย์ สอดสีเขียว

ข้อ ๒ บรรดาจําและพลรชนาวังซึ่งประจํากรมกองและพแนก
ต่าง ๆ ให้ใช้เครื่องหมายแผ่นผ้าวงกลมขนาดกว้าง ๖ เซ็นติเมตร
มีตราเครื่องหมายพแนก (ทำด้วยโลหะเหลือง) ติดประกอบกับ
แผ่นวงกลมที่แขนเสื้อข้างขวาเหนือข้อศอก ดังต่อไปนี้

(ก) พแนกนายท้าย ติดเครื่องหมายรูปพวงมาลัยบนแผ่น
วงกลมสีน้ำเงินอ่อน

(ข) พแนกปืนใหญ่ ติดเครื่องหมายรูปปืนใหญ่บนแผ่น
วงกลมสีแดง

(ค) พแนกธงสัญญา ติดเครื่องหมายธงไขว้บนแผ่นวงกลม
สีเหลือง

(ง) พแนกเตรสัญญา ติดเครื่องหมายรูปเตรเตี้ยบน
แผ่นวงกลมสีขาว

(ง) พแนกช่างกลประจําเรือ ติดเครื่องหมายรูปใบจักร
๓ ใบบนแผ่นวงกลมสีดำ

(จ) พแนกข้างอู่ ติดเครื่องหมายรูปจักรพรรดิเฟื่องบนแผ่น
วงกลมสี่เหลี่ยม

ข้อ ๓ ส่วนจำและพลราชนาวิเสื่อป่าที่ประจำพแนกเสนาธิ
การปลัดยกรบัตร์ เกียกกาย สัสดี และแพทย์ ให้ใช้เครื่อง
หมายและแผ่นวงกลมแบบเดียวกับเสื่อป่าอื่น ๆ ในพแนกนั้น ๆ
จงทุกประการ

ข้อ ๔ นายเรือ และนายนาวราชนาวิเสื่อป่าที่ประจำพแนก
ต่าง ๆ มีสอดสีระหว่างบังเป็นเครื่องหมายอยู่แล้ว เพราะฉนั้น
ให้งดการใช้ปลอกแขนหมายพแนกอย่างเสื่อป่าอื่น ๆ

ข้อ ๕ ส่วนนายราชนาวิเสื่อป่าที่ประจำอยู่ในพแนกสารวัต
เสื่อป่าและจำ และพลราชนาวิเสื่อป่าที่ประจำอยู่ในพแนกสารวัต
ก็ให้ใช้เครื่องหมายยศและแผ่นวงกลมอย่างสารวัตเสื่อป่าด้วย

ข้อบังคับนี้ให้ ใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๑ เมษายน พระพุทธศักราช ๒๕๖๑

กรมบัญชาการคณะเสื่อป่า

(พระบรมนามาภิธิชย์) รม นายพลเสื่อป่า

นายกเสื่อป่า

(ราชกิจจานุกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๒๙ เมษายน หน้า ๕๓)

ประกาศกรมบัญชาการคณะเสื่อป่า

ด้วยมีพระราชดำริสว่นเหนือเกล้า ๆ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ๆ ให้นำเสื่อป่าซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้กำกับการกรมเสื่อป่าต่าง ๆ ให้หมวักแก่บวอย่างเดียวกับนายเสื่อป่าที่ประจำในกรมบัญชาการคณะเสื่อป่าและกรมบัญชาการกองเสนาตั้งแต่บัดนี้ ส่วนที่ขอบหมวักนั้นให้ใช้พันสักกระหลาดสีแดง

กรมบัญชาการคณะเสื่อป่า

ประกาศมาดวันที่ ๒๕ เมษายน พระพุทธศักราช ๒๕๖๑

(ลงนาม) พระยานนิกิเสนสุเรนทรภักดี นายพลเสื่อป่า
เสนาธิการเสื่อป่า

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๒๕ เมษายน หน้า ๕๕)

ประกาศกระทรวงมหาดไทย

เรื่องกำหนดเขตบริเวณที่ทำกรฝังศพอัฐวิธิตหารแลเสื่อป่า

เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย   รับพระบรมราชโองการไว้
เกล้า ๆ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ๆ ให้ประกาศทราบทั่วกันว่า
บริเวณที่ทำกรฝังศพอัฐวิธิตหารแลเสื่อป่า ระหว่างจังหวัดราช
บุรีแลจังหวัดนครปฐมนั้นมีราษฎรยกนาทำเป็นไร่มาขึ้นเสมอ ทำให้
ทุ่งนาที่กว้างเดิยกลายเป็นไร่รกรักดักบังแก่กรฝังศพอัฐวิธิต
แต่เป็นดังนี้ต่อไปจะหาทุ่งนาที่กว้าง ๆ เป็นที่ทำกรฝังศพอัฐวิธิต
ไม่ใคร่ได้ จึงมีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้า ๆ ให้กำหนด
เขตสำหรับฝังศพอัฐวิธิตหารแลเสื่อป่าไว้โดยฉพาะ ดังนี้
จังหวัดนครปฐม ทิศเหนือ—ตั้งแต่หลักหมายเลข ๑ ทางเกวียน
สามแยกบ้านลำพญา ตัดตรงไปทางตัวนอกถึงหลักหมายเลข ๒
ถนนยิงเป้า หลักหมายเลข ๓ ถนนบางเขม แลต่อไปถึงหลัก
หมายเลข ๔ ทางเกวียนสามแยกมูมรี้วสวนนั้นหลุ่อกุทยานทางตัวนอก
ออกเฉียงเหนือตำบลห้วยจรเข้ ทิศตัวนอก—ตั้งแต่หลักหมาย
เลข ๔ ทางเกวียนสามแยกมูมรี้วสวนนั้นหลุ่อกุทยานทางตัวนอก
เฉียงเหนือไปตามทางเกวียนถึงหลักหมายเลข ๕ สามแยกปากคลอง

บางเขต ตำบล ห้วยจรเข้ม่า ทิศใต้—ตั้งแต่หลักหมยเลข ๕ สามแยกปากคลองบางเตยเลียบบไปตามลำคลอง บางแฉมฝั่งเหนือ ถึงหลักหมยเลข ๖ สามแยกวัดบางแฉม ตำบลบางแฉม ทิศ ตะวันตก—ตั้งแต่หลักหมยเลข ๖ สามแยกวัดบางแฉมขึ้นตรงไป ทางเหนือ ถึงหลักหมยเลข ๗ ริมทางเกวียนหน้าวัดราษฎร์ ศรัทธาทำ แลต่อไปบรรจบหลักหมยเลข ๑ ทางเกวียนสามแยก บ้านลำพญาตำบลสามงิ้วเทรี ซึ่งเป็นหลักต้นของทิศเหนือ

วังหัวตราขบุรี ทิศเหนือ—ตั้งแต่บ้านคลองท่าผาตรงหลักหมย เลข ๑ ขึ้นขึ้นไปทางทิศตะวันออกล้านหลังบ้านหนองปลาตอง ถึง หลักหมยเลข ๒ ตรงวัดธรรมกิจพุกษา (วัดบ้านยาง) ทิศตะวัน ออก—ตั้งแต่หลักหมยเลข ๒ ตัดตรงไปทางทิศใต้ผ่านบ้านหนอง ปลาตอก บ้านบึงระจัน บ้านหนองอ้อ บ้านหนองหญ้าปล้องหนอง แผละ บ้านเลือก อ้อมตามแนวบ้านหนอง บ้านด็บอน บ้านกำแพง บ้านท่ามะขาม บ้านโคกครามถึงบ้านสามเรือน ตามแนวหลักตั้ง แต่หมยเลข ๒ ถึงหลักหมยเลข ๔๒ ทิศใต้—ตั้งแต่หลักหมย เลข ๔๒ บ้านสามเรือนขึ้นตรงไปทางทิศตะวันตก ถึงหลักหมย เลข ๔๓ ตำบลบ้านกล้วย ทิศตะวันตก—ตั้งแต่หลักหมยเลข ๔๓ บ้านกล้วยเลียบริมทางรถไฟด้านตะวันออก ผ่านคลองยายคลั่ง

หน้า ๑๐๘

พ.ศ. ๒๔๖๑

บ้านเจ็ดเสมียน บ้านโพธาราม คลองตากค บ้านนครชุม เมืองหน้า
สถนรีรถไฟบ้านโป่ง แลข้ามทางรถไฟตรงวัดดอนคูม ตั้งแต่
หลักหมยเลข ๔๓ ถึงหลักหมยเลข ๖๐ หลังค้ายหลวงบ้านโป่ง
ไปบรรจบหลักหมยเลข ๑ บ้านคลองท่าเฒ่า ซึ่งเป็นหลักต้นของ
ทิศเหนือดังนี้

เพื่อให้เป็นที่เข้าใจการกำหนดเขตที่กล่าวนี้ เจ้านายจะได้
จัดการปักหลักหมยเขตไว้เป็นสำคัญ ตั้งแต่วันประกาศนเป็น
ต้นไป ภายในเขตที่กำหนดไว้ ห้ามมิให้ราษฎรขยายเขตทำไร่
เพิ่มจนกว่าจำนวน น้อยี่ ไร่ที่มีอยู่แล้วก่อนประกาศนคือ บรรดา
ไร่ที่มีอยู่แล้ว ก็ให้คงทำอยู่ได้ตั้งแต่เดิมต่อไป แต่จะขยายเขต
ที่ทำไร่เพิ่มขึ้นอีกไม่ได้ ไร่ที่ห้ามตามประกาศนนี้ หมายความ
เฉพาะไร่ที่ก่ดขัดแก่การฝึกร้อมยุทธวิธี เช่น ไร่กล้วย ไร่อ้อย ไร่
กันชา ไร่น้อยหน่า ไร่สัปรศ หรือไร่ปลูกต้นผลไม้ใหญ่อื่นๆ อัน
มีลักษณะคล้ายกับที่กล่าวนี้ มิได้ห้ามไร่ที่ปลูกพืชพรรณเล็กน้อย
อันมีกำหนดอายุชั่วฤดูหนึ่ง เช่นผักต่าง ๆ ผักแพงแดงโอมงเป็น
ต้น ส่วนการทำนาได้ห้ามตามประกาศนให้คงเป็นไปตามเดิม
ทุกประการ

ประกาศมาณวันที่ ๒๕ เดือนเมษายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๑

(ลงนาม) มหามงกุฎเอก เจ้าพระยาสุรสีห์วิสิษฐศักดิ์

เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๒๘ เมษายน หน้า ๕๖)

ประกาศแก้ไขพระราชกำหนดเครื่องแต่งตัวทหารเรือ

พระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้แก้ไขความในพระราชกำหนดเครื่องแต่งตัวทหารเรือ พระพุทธศักราช ๒๕๕๘ ดังนี้

ราชองครักษ์ซึ่งให้สายสพายในเวลาที่จะขึ้นหรือลงกระทำกิจใดๆ ในหน้าที่ราชองครักษ์โดยเจตานั้น ให้แก้เปลี่ยนใหม่ คือให้ใช้ตาบพระครุฑพาด มีสายสร้อยคล้องควมไม่ต้องให้สายสพายอีกต่อไป

ประกาศมาณวันที่ ๒๘ เมษายน พระพุทธศักราช ๒๕๖๑

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๕ พฤษภาคม หน้า ๕๕)

ประกาศเพิ่มใช้กาฬนกงแอนเข้าในจำพวกโรคระบาด

ตามพระราชบัญญัติระงับโรคระบาด

พระพุทธศักราช ๒๔๕๖

มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้ประกาศทราบทั่วกันว่า ตามความในมาตรา ๑ แห่งพระราชบัญญัติระงับโรคระบาด พระพุทธศักราช ๒๔๕๖ ว่า กาฬโรคทุกประเภท อหิวาตกโรค แลไข้ทรพิษ เปนโรคซึ่งหมายความว่าโรคระบาดนั้น

บัดนี้ได้ทรงทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทว่า ใช้กาฬนกงแอน ซึ่งมีลักษณะเช่นโรคระบาดได้เกิดขึ้นที่ฮ่องกง แลได้แพร่หลายมาในพระราชอาณาเขตสยามบ้างแล้ว ทรงพระราชดำริเห็นว่า สมควรจะนับโรคนี้นั้นเป็นโรคระบาดด้วยอีกประเภทหนึ่ง เพื่อให้สะดวกแก่การป้องกันในภายหน้า จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เพิ่มใช้กาฬนกงแอนเข้าในจำพวกโรคระบาด ตามความในมาตรา ๑ แห่งพระราชบัญญัติระงับโรคระบาด พระพุทธศักราช ๒๔๕๖ แต่บัดนี้ไป

ประกาศมาณวันที่ ๑๐ พฤษภาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๑

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๑๒ พฤษภาคม หน้า ๑๐๐)

ประกาศให้ ใช้พระราชบัญญัติกำจัดผักตบชวา
 พระพุทธศักราช ๒๕๕๖
 ในจังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดไชยนาท

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศพระบรมราชโองการให้ใช้พระราชบัญญัติกำจัดผักตบชวา พระพุทธศักราช ๒๕๕๖ มีความว่า ถ้าจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ในหัวเมืองโตมณฑลใด ๆ เฉพาะเมืองใดจะได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นสำคัญนั้น

บัดนี้ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ใช้พระราชบัญญัติกำจัดผักตบชวา พระพุทธศักราช ๒๕๕๖ ในท้องที่จังหวัดนครสวรรค์ และจังหวัดไชยนาท ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศมาณวันที่ ๑๐ พฤษภาคม พระพุทธศักราช ๒๕๖๑

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๑๒ พฤษภาคม หน้า ๑๐๑)

กฎเฝ้าระวังการแพร่ระบาดของไวรัส

พระราชกฤษฎีกา ๒๕๖๑

ว่าด้วยระเบียบวิธีเก็บเงินค่าภาคหลวงแร่ลิกไนต์,
ถ่านหิน และถ่านหินอ่อน

๑ บรรดาแร่ทุกชนิด จะเป็นแร่ชนิดใดก็ตามซึ่งนำมาจะเสียเงินค่าภาคหลวงนั้น ให้เจ้าพนักงานเก็บเงินค่าภาคหลวงที่มีอัตราสูงสุดซึ่งกำหนดให้เก็บอยู่ในเวลานั้น เช่นในเวลานั้นเก็บตามภาษีแร่ดิบซึ่งมีอัตราสูงสุด

๒ เมื่อผู้ทำเสียเงินจะร้องว่า แร่นั้นเป็นแร่ชนิดหนึ่งชนิดใด นอกจากแร่ดิบแล้ว ในขณะที่เสียเงินนี้ ผู้เสียเงินจะต้องกรอกข้อความลงในแบบพิมพ์เป็นสามฉบับซึ่งผู้เก็บเงินจะได้จัดเตรียมไว้ให้

- ๓ แบบพิมพ์นั้นจะต้องกรอกข้อความดังต่อไปนี้
  - วันเดือนปีที่เสียเงิน
  - สถานที่ตำบลที่เก็บเงิน
  - เลขหมายใบสำคัญรับเงินค่าภาคหลวง
  - จำนวนเงินค่าภาคหลวงที่เสียไปแล้ว
  - ลักษณะชนิดแร่
  - น้ำหนักแร่
  - เครื่องมืออุปกรณ์หรือกระสอบ

๔ เมื่อได้ตรอกข้อความลงในแบบพิมพ์นั้นเสร็จแล้ว เจ้าพนักงานผู้เก็บเงินกับผู้เสียเงินต้องเซ็นนามลงไว้เป็นสามตอน ให้มอบให้ผู้เสียเงินไปตอนหนึ่ง อีกสองตอนเจ้าพนักงานผู้เก็บเงินเก็บรักษาไว้

๕ เจ้าพนักงานผู้เก็บเงินต้องหยิบเอาเรือออกจากถุง ๆ หนึ่ง ในจำนวนสิบลูกหรือเศษของสิบลูกที่มีผู้ร้องนั้นไว้เช่นตัวอย่างเสมอ มุขรายไป ให้ได้มากกว่าไม่น้อยกว่าครึ่งตะตังค่าลงเงิน แล้วใส่ลงถุงเล็ก ๆ ซึ่งเตรียมไว้สำหรับ พร้อมทั้งแบบพิมพ์ต่ออีกหนึ่งที่ ได้ตรอกข้อความลงไว้ดังได้บรรยายมาแล้วข้างต้น แล้วให้ปิดถุงเสียต่อหน้าผู้เสียเงินรู้เห็นด้วย

๖ เจ้าพนักงานผู้เก็บเงินต้องส่งถุงเล็กซึ่งบรรจุตัวอย่างแรกกับแบบพิมพ์ที่ได้ตรอกข้อความลงไว้แล้วนั้น ไปให้เจ้าพนักงานสรรพากร ๆ จะได้ส่งต่อไปยังกองราชโลหกิจ เพื่อได้จัดส่งเข้าไปให้กรมราชโลหกิจแจกแจงแจก ๆ อีกชั้นหนึ่ง

๗ เมื่อผู้เสียเงินมีประสงค์จะได้เงินค่าภาคลงที่ตนได้เสียไว้แล้ว คณบดีจึงตั้งกล่าวมาในข้อข้างต้นนั้นแล้ว ผู้เสียเงินต้องรับส่งแบบพิมพ์ซึ่งได้ตรอกข้อความที่ตนได้รับไว้ จากใบต้นข้างตั้ง

ที่ ๑๑๔

พ. ศ. ๒๕๖๑

ได้บรรยายมาแล้วไปยังกรมราชโลหกิจกรุงเทพฯ โดยเร็ว พร้อมกับ
กับที่สำคัญอย่างอื่น ๆ ตามที่กรมราชโลหกิจจะได้กำหนดว่า
จำเป็นให้ส่ง เพื่อสนองหลักฐานของแรรายนั้น ๆ ด้วย

๘ เมื่อเจ้ากรมราชโลหกิจได้ตรวจสอบข้อความตามใบสำคัญ
ที่ได้กล่าวในข้อ ๗ กับลักษณะแรรายนั้นไม่เป็นที่พอใจดูต้งกัน
สิ่งแล้ว จะได้ออกคำสั่งให้จำเงินคืนให้แก่นักเสียเงินไปเท่า
จำนวนเงินค่าภาคหลวงที่ได้เสียไว้เกินกว่าที่ต้อง สืบตามพระราช
บัญญัติกำหนดเงินค่าภาคหลวงสำหรับแรรายนั้น ๆ

๙ ถ้ามีข้อยุ่งเกี่ยงเกิดขึ้นในเรื่องจำนวนเงินคืนค่าภาคหลวงแรร
คราวหนึ่งคราวใดแล้ว เสนาบดีกระทรวงเกษตรธิการจะเป็นผู้
พิจารณาแลตัดสินลงเปนเด็ดขาด

ประกาศมาณวันที่ ๒๗ เมษายน พระพุทธศักราช ๒๕๖๑

(ลงพระนาม) รัช

เสนาบดีกระทรวงเกษตรธิการ

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๑๒ พฤษภาคม หน้า ๑๐๒)

ประกาศอัตราค่าภาคหลวงที่ดินในณฑลพิษณุโลก ตามณฑลที่เกิดขึ้นใหม่

ด้วยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราอัตราค่าภาคหลวงที่ดิน
สำหรับใช้ในณฑลพิษณุโลก ตามณฑลที่เกิดขึ้นใหม่ ประกาศ
อัตราค่าภาคหลวงฉบับลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๐
เช่นดังต่อไปนี้

ราคาที่ดินเมืองสระเตวัดเขตเตลเมนต์ คิดเปะหาบละ		เก็บค่าภาคหลวง หาบละ	
ตั้งแต่บาท	ถึงบาท	บาท	สตางค์
๒๕๑	๒๕๒	๖๓	๐๐
๒๕๒	๒๕๓	๖๓	๒๕
๒๕๓	๒๕๔	๖๓	๕๐
๒๕๔	๒๕๕	๖๓	๗๕
๒๕๕	๒๕๖	๖๔	๐๐
๒๕๖	๒๕๗	๖๔	๒๕
๒๕๗	๒๕๘	๖๔	๕๐
๒๕๘	๒๕๙	๖๔	๗๕
๒๕๙	๒๖๐	๖๕	๐๐
๒๖๐	๒๖๑	๖๕	๒๕
๒๖๑	๒๖๒	๖๕	๕๐
๒๖๒	๒๖๓	๖๕	๗๕
๒๖๓	๒๖๔	๖๖	๐๐
๒๖๔	๒๖๕	๖๖	๒๕

12/10/2566
๒๖๓

ราคาที่ดินเมืองสระบุรีที่เขตเค็ลแมนต์ คิดเป็นหาบละ		เก็บค่าภาคหลวง หาบละ	
ตั้งแต่บาท	ถึงบาท	บาท	สตางค์
๒๖๕	๒๖๖	๖๖	๕๐
๒๖๖	๒๖๗	๖๖	๗๕
๒๖๗	๒๖๘	๖๗	๐๐
๒๖๘	๒๖๙	๖๗	๒๕
๒๖๙	๒๗๐	๖๗	๕๐
๒๗๐	๒๗๑	๖๗	๗๕
๒๗๑	๒๗๒	๖๘	๐๐
๒๗๒	๒๗๓	๖๘	๒๕
๒๗๓	๒๗๔	๖๘	๕๐
๒๗๔	๒๗๕	๖๘	๗๕
๒๗๕	๒๗๖	๖๙	๐๐
๒๗๖	๒๗๗	๖๙	๒๕
๒๗๗	๒๗๘	๖๙	๕๐
๒๗๘	๒๗๙	๖๙	๗๕
๒๗๙	๒๘๐	๗๐	๐๐
๒๘๐	๒๘๑	๗๐	๒๕
๒๘๑	๒๘๒	๗๐	๕๐
๒๘๒	๒๘๓	๗๐	๗๕
๒๘๓	๒๘๔	๗๑	๐๐
๒๘๔	๒๘๕	๗๑	๒๕

ราคาที่เมืองสระบุรีเขตเทศบาล คิดเป็นบาทละ		เก็บค่าภากหลวง บาทละ	
ตั้งแต่บาท	ถึงบาท	บาท	สตางค์
๒๘๕	๒๘๖	๗๑	๕๐
๒๘๖	๒๘๗	๗๑	๗๕
๒๘๗	๒๘๘	๗๒	๐๐
๒๘๘	๒๘๙	๗๒	๒๕
๒๘๙	๒๙๐	๗๒	๕๐
๒๙๐	๒๙๑	๗๒	๗๕
๒๙๑	๒๙๒	๗๓	๐๐
๒๙๒	๒๙๓	๗๓	๒๕
๒๙๓	๒๙๔	๗๓	๕๐
๒๙๔	๒๙๕	๗๓	๗๕
๒๙๕	๒๙๖	๗๔	๐๐
๒๙๖	๒๙๗	๗๔	๒๕
๒๙๗	๒๙๘	๗๔	๕๐
๒๙๘	๒๙๙	๗๔	๗๕
๒๙๙	๓๐๐	๗๕	๐๐

และถ้าราคาต่อบุ๊กกิโลกรัมขึ้นไปแล้ว ให้เก็บภาษีตามราคา
ที่เกิดขึ้น ๔ ร้อย ๑ หรือ ๒๕ เปอร์เซ็นต์

ประกาศมา ณ วันที่ ๘ พฤษภาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๑
(ลงพระนาม) รัช

12/10/2566

เสนาบดีกระทรวงเกษตราธิการ
(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๑๒ พฤษภาคม เม ๑๐๕)

ประกาศเปลี่ยนนามพระราชวังบ้านปืน
แต่ค่ายหลวงบางทุดแขวงจังหวัดเพชรบุรี

มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนนามพระราชวังบ้านปืนขนานนามพระราชทานใหม่ว่า พระรามราชนิเวศน์ ส่วนค่ายหลวงบางทุดนั้น ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ขนานนามพระราชทานว่า ค่ายหลวงหาดเจ้าสำราญ

ประกาศสมณวันที่ ๗ พฤษภาคม พระพุทธศักราช ๒๕๖๑

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๑๒ พฤษภาคม หน้า ๑๐๘)

พ.ศ. ๒๕๖๑

หน้า ๑๑๕

ประกาศกระทรวงนครบาล

แผนกป้องกันโรคร้ายที่ ๓๑

ด้วยได้ทราบว่ามีโรคร้ายที่ติดต่อกันได้ คือ ไข้ทรพิษ ซึ่งได้
เกิดขึ้นในเมืองชวเกานัน บัดนี้สงบแล้ว เพราะฉะนั้นจึงประกาศ
ให้ทราบทั่วกันว่า ประกาศกระทรวงนครบาลแผนกป้องกันโรค
ร้ายฉบับที่ ๓๐ นั้น เป็นอันยกเลิกตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป

ประกาศมาณวันที่ ๑๐ พฤษภาคม พระพุทธศักราช ๒๕๖๑

(ลงนาม) มหาอำมาตย์เอก เจ้าพระยาบรมราช

เสนาบดีกระทรวงนครบาล

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๑๒ พฤษภาคม หน้า ๑๐๕)

พระราชบัญญัติ โรงเรียนราษฎร์
พระพุทธศักราช ๒๔๖๑

มีพระบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า บัดนี้เป็นกาลสมควรจะจัดวางระเบียบปกครองโรงเรียนราษฎร์ทั้งพระราชอาณาจักร แดงำระร้อยกรองบทกฎหมาย ข้อบังคับ สำหรับโรงเรียนราษฎร์ นั้นวางลงไว้ ให้เป็นระเบียบ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้สืบไปดังนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ได้ชื่อว่า “พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์” แลให้ใช้เป็นกฎหมายจำเดิมแต่วันที่ ๑ เดือนกรกฎาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๑ ฯ

มาตรา ๒ บทวิเศษระศัพท์ในพระราชบัญญัตินี้ คำว่า “โรงเรียน” ย่อมหมายความว่าเฉพาะโรงเรียนราษฎร์ แยกจากโรงเรียนรัฐบาลกล่าวคือ สถานที่อันเอกชนคนใดคนหนึ่งให้ศึกษาแก่หมู่เด็กเรียน

คำว่า “นักเรียน” ย่อมหมายความว่า บุคคลใดบุคคลหนึ่งผู้มาขังโรงเรียนนั้นเพื่อประสงค์จะรับศึกษา

กฎหมายเพิ่มเติมแห่งที่ ๑๕

พ.ศ. ๒๔๖๑

พ.ศ. ๒๔๖๑

ที่ ๒ ตรีศกช ๒๔๖๐ ๒๕๓๕ ๑๒๑

คำว่า "ผู้จัดการโรงเรียน" ย่อมหมายความว่า บุคคลผู้เดียว
เข้าร่วมมือกับบุคคลอื่น เป็นผู้รับผิดชอบสำเนาในการเปิด
และการดำรงอยู่แห่งโรงเรียนราษฎร

คำว่า "ครูใหญ่" ย่อมหมายความว่า บุคคลผู้รับผิดชอบ
ชอบสำเนาจัดการพเนกสั่งสอนวิชาของโรงเรียน แลเป็นหัวหน้า
ครอบงำครูทั้งหลายในโรงเรียนนั้น ถ้าแม้ว่าในโรงเรียนใด
มีครูแต่ผู้เดียว ครุมนั้นให้ถือว่าเป็นครูใหญ่

คำว่า "ครู" ย่อมหมายความว่า บุคคลผู้ให้ศึกษาใน
โรงเรียนราษฎร

คำว่า "ศาล" ย่อมหมายความว่า ศาลยุติธรรมพเนกแห่ง
ซึ่งเป็นกระทรวงศาลได้พิจารณาพิพากษาในอาณาเขตที่โรงเรียนเมื่ออยู่
จะได้อาศัย

ลักษณะที่ ๑ การตั้งแต่เปิด โรงเรียนราษฎร

มาตรา ๓ บุคคลจะพึงตั้งโรงเรียนได้ เมื่อมาประกอบพร้อม
ด้วยลักษณะดังนี้ คือ

- (๑) เป็นผู้มิอายุไม่ต่ำกว่า ๒๐ ปีบริบูรณ์
- (๒) เป็นผู้ยังไม่เคยต้องโทษตามประมวลกฎหมาย เพราะ

ความผิดฐานขบถประทุษร้ายต่อสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแลแผ่นดิน

12/10/2566

พระราชบัญญัตินี้ว่า ถ้ามีความจำเป็นจะคงดำรงโรงเรียนสืบไป จะต้องปฏิบัติตามบทพระราชบัญญัตินี้ให้บริบูรณ์ และให้บอกความจำเป็นแก่เสนาบดีกระทรวงธรรมการภายในกำหนด ๒ เดือน นับแต่วันที่ได้ทราบจดหมายแจ้งความนั้น ๆ

มาตรา ๖ ผู้ใดจะตั้งโรงเรียนขึ้น จะต้องแจ้งความจำเป็นต้งนั้นแก่เสนาบดีกระทรวงธรรมการก่อนที่จะเปิดโรงเรียนให้ศึกษาอย่างน้อย ๒ เดือน ๆ

มาตรา ๗ ถ้าโรงเรียนตั้งอยู่แล้ว ฤจะตั้งขึ้นใหม่ณะที่ภายนอกพระนคร ภายนอกจังหวัดธนบุรี ให้ส่งคำแจ้งความแก่พนักงานกรมการประจำจังหวัดแลแก่ผู้ว่าราชการ ฤนครบาลจังหวัดนั้น ๆ เพื่อจะได้ส่งต่อไปยังเสนาบดีกระทรวงธรรมการตามระเบียบราชการพร้อมกับความเห็นของเจ้าหน้าที่นั้น คำแจ้งความให้กำัดมแบบอันเสนาบดีกระทรวงธรรมการได้วางไว้ แลให้ส่งลงฐเบียบจดหมายโดยทางไปรษณีย์

มาตรา ๘ คำแจ้งความนั้นให้มีข้อความดังนี้ คือ

ชื่อตัว ชื่อสกุล อายุ สำนักอาศรัย แลสัญชาติของผู้จัดการโรงเรียน

ชื่อตัว ชื่อสกุล อายุ สำนักอาศรัย สัญชาติของครูใหญ่
แลมีประกาศแนบตรอย่างไร

บอกบรรยายซึ่งพจนกถาฐานบ้านเรือนโรงแลบริเวณที่ตั้งโรงเรียน
อยู่แล้วฤๅที่จะได้ตั้งขึ้น

บอกบรรยายประเภทแห่งการศึกษาซึ่งให้อยู่ก็ดี ซึ่งตั้งใจว่า
จะให้ก็เป็นความประสงค์ของผู้จัดการโรงเรียนนั้น ก็ว่า

(๑) จะให้ศึกษาแก่นักเรียนชายฤๅหญิง ฤๅทั้งชายแลหญิง

(๒) จะจำกัดให้ศึกษา เฉพาะแต่ผู้มีอายุอ่อน แก่ที่กำหนดไว้

เพียงไร

(๓) จะให้สามัญศึกษาเป็นวิชาสารณทั่วไป ฤๅวิสามัญ
ศึกษาเฉพาะวิชาชนิดใดชนิดหนึ่ง เช่นว่าสอนภาษาต่างประเทศ
ภาษาใดภาษาหนึ่ง ฤๅสอนศิลปศาสตร์อย่างใดอย่างหนึ่ง

จำนวนครูซึ่งผู้จัดการโรงเรียนให้อยู่ ฤๅตั้งใจจะใช้สำหรับ
การศึกษาในโรงเรียนของตนนั้น ฯ

มาตรา ๕ เสนาบดีกระทรวงธรรมการอาจจะคัดค้านในการจะ
ดำรงโรงเรียนอยู่ ฤๅในการจะเปิดโรงเรียนใหม่ได้ โดยมี
จดหมายตอบส่งไปตามระเบียบราชการ เพื่อบอกแก่ผู้ส่งคำแจ้ง
ความนั้นให้ทราบเหตุที่หัยบยกขณคัดค้านั้น

ฝ่ายโรงเรียนซึ่งมีอยู่แล้ว ตราบใดเสนาบดีกระทรวงธรรม
การยังมีได้บอกคัดค้านให้แจ้ง โรงเรียนก็ดำรงอยู่ได้ตราบนั้น

ฝ่ายโรงเรียนที่จะเปิดใหม่ ถ้าเสนอบดีกระทรวงธรรมการ มิได้บอกคัดค้านให้แจ้งภายใน ๒ เดือน นับแต่วันที่ได้ส่งคำแจ้งความลงภูเบียรไปรษณีย์ส่งไปแล้ว จะเปิดโรงเรียนนั้นก็ได้เสีย ๗

มาตรา ๑๐ การคัดค้านไม่ให้คงดำรงโรงเรียนอยู่ที่ใด คัดค้านไม่ให้เปิดโรงเรียนใหม่ก็ดี จะพึงทำได้เฉพาะอาศรัยเหตุสมควร ดังนี้ คือ

ถ้าว่าคำแจ้งความของผู้จำนงจะคงดำรงโรงเรียนอยู่ ฤาจะเปิดโรงเรียนใหม่บกพร่องไม่บริบูรณ์ตามพระราชบัญญัตินี้ ฤาเป็นที่เคลือบแคลงว่าจะแถมแท้

ถ้าว่าผู้จัดการก็ดี ครูใหญ่ก็ดี ไม่ประกอบด้วยคุณลักษณะสมบัติอันบังคับไว้โดยพระราชบัญญัตินี้ในมาตรา ๓ แต่มาตรา ๔ เพื่อเป็นผู้สมควรจะตั้งโรงเรียนได้

ถ้าว่าสถานที่ตั้งโรงเรียนเมื่ออยู่แล้ว ฤาที่จะตั้งขึ้นใหม่ไม่สมควร โดยสภาพเป็นปฏิปักษ์แก่การศึกษาวิชาใด ๆ

มาตรา ๑๑ เมื่อผู้จำนงจะดำรงโรงเรียน ฤาจะเปิดโรงเรียนใหม่ได้ทราบคำคัดค้านแล้ว ผู้นั้นจะพึงดำรงโรงเรียนอยู่ได้ ฤาจะเปิดโรงเรียนได้ ต่อเมื่อได้ปฏิบัติตามคำเสนอบดีกระทรวงธรรมการให้เพียงพอสมกับที่โต้แย้งให้จัดแปลงแก้ไข จนได้

ถอนคำคัดค้านนั้นแล้ว ฤๅมิฉะนั้นต่อเมื่อศาลได้ชี้ขาดตัดสินว่า คำคัดค้านนั้นไม่มีมูลที่ชอบ ๆ

มาตรา ๑๑ ผู้จำนองจะดำรงโรงเรียน ฤๅจะเปิดโรงเรียนใหม่ ยังไม่แน่ว่าได้ ปฏิบัติตาม คำชี้แจงของ เสนาบดี กระทรวงธรรมการ ให้เพียงพอสมกับความแห่งบูรพมัตรา จนกว่าจะได้รับแจ้งความ เป็นลายลักษณ์อักษรถอนคำคัดค้านแต่เสนาบดีกระทรวงธรรมการ นั้นแล้ว ๆ

มาตรา ๑๓ ถ้าผู้จำนองจะดำรงโรงเรียน ฤๅจะเปิดโรงเรียนใหม่ยื่นคำร้องขอให้ศาลวินิจฉัยว่าคำคัดค้านนั้นไม่มีมูล สมควรตั้ง นี้ ให้ส่งสำเนาคำร้องแก่เสนาบดีกระทรวงธรรมการฉบับหนึ่ง

โรงเรียนนั้นจะคงดำรงอยู่ฤๅจะเปิดใหม่ไม่ได้ จนกว่าศาล จะได้ตัดสินคดีเป็นที่ยุติว่าให้คงดำรงฤๅให้เปิดตั้งนั้นได้ แต่ศาล มีอำนาจในระหว่างพิจารณาชั้นใดชั้นหนึ่ง เพื่อออกคำสั่งผ่อนให้ โรงเรียนคงดำรงอยู่ชั่วคราวฤๅให้เปิดโรงเรียนได้ชั่วคราว ๆ

ลักษณะที่ ๒ การครอบงำ โรงเรียนราษฎร์

มาตรา ๑๔ ในโรงเรียนราษฎร์ทั่วพระราชอาณาจักร ผู้จัดการ โรงเรียนจำจะต้องจัดสอนนักเรียน

(๑) ให้อ่านเขียน แลเข้าใจภาษาไทยได้ โดย คล่องแคล่วพอ

12/10/2566

สมภพร

(๓) ให้ได้ศึกษาน้ำที่ของพลเมืองที่ดี ปลูกความจงรักภักดีในกรุงสยามแลความรู้แห่งภูมิประเทศ รวมทั้งพงศาวดาร คำบาลเมืองแลภูมิศาสตร์ด้วยเป็นอย่างน้อย

แต่เสนาบดีกระทรวงธรรมการจะยกเว้นการบังคับให้สอนวิชา เช่นนี้ได้ ก็มิอาจเรียนใดโรงเรียนหนึ่ง ซึ่งปนโรงเรียนมิได้สอนวิชาสามัญทั่วไป หากเป็นโรงเรียนตั้งขึ้นตั้งมุ่งหมายเฉพาะจะสอนแต่ภาษาต่างประเทศภาษาใดภาษาหนึ่ง ฤกษ์มุ่งเฉพาะศิลปศาสตร์อย่างใดอย่างหนึ่ง ๆ

มาตรา ๑๕ เมื่อในโรงเรียนใดจะเปลี่ยนตัวผู้จัดการ ฤกษ์ครูใหญ่ ฤกษ์ตั้งใครแทนที่ ฤกษ์ย้ายสถานที่โรงเรียน ให้บอกแจ้งการเปลี่ยนสับฤกษ์ย้ายที่เช่นนั้นโดยพิสดาร ตรงแก่เสนาบดีกระทรวงธรรมการด้วยจดหมายส่งลงภูเบียรไปรษณีย์ ฤกษ์เมื่อเป็นโรงเรียนอยู่นอกเขตพระนครนอกจังหวัดธนบุรี ก็ให้ส่งทางเจ้าพนักงานตามระเบียบราชการ

ถ้าเสนาบดีกระทรวงธรรมการพิจารณาเห็นว่า เพราะเหตุเปลี่ยนสับตัวบุคคลก็ดี เหตุย้ายที่ก็ดี จะทำให้สภาพโรงเรียนนั้นผิดแปลกไปไม่บริบูรณ์อยู่ตามลักษณะบัญญัติ เสนาบดีธรรมการจะออกสั่งลงด้วยราชเลขาณัติอักษร แก่ผู้จัดการโรงเรียนตามระเบียบ วัชขอวัดค่านไว้ โดยช้ตะจนมิให้เปลี่ยนสับตัวฤกษ์ย้ายที่นั้นได้

ถ้าภายในเดือนหนึ่งแต่เวลาบอกลี้คดีกันแล้วนั้น ผู้จัดการโรงเรียนมิได้ปฏิบัติตามคำสั่งข้างให้เพียงพอ และได้ถอนคำคัดค้านแล้วไว้ เสนาบตีกระทรวงธรรมการจะสั่งให้ปิดโรงเรียนเสียชั่วคราว ถ้าให้ปิดเสียตลอดกาลก็ได้ คำสั่งเช่นนี้ให้บังคับได้ทันที ในการนี้ผู้จัดการโรงเรียนถ้าครุใหญ่จะร้องขอให้ศาลวินิจฉัยว่า คำคัดค้านคำคำสั่งให้ปิดโรงเรียนนั้นไม่มีมูลสมควรกร้องได้ตามทำนอง ฯ

มาตรา ๑๖ เมื่อผู้จัดการโรงเรียนตั้งผู้ใดเป็นครู ให้แจ้งความด้วยเจตหมายส่งลงภูเบียรไปรษณีย์ ตรงไปยังเสนาบตีกระทรวงธรรมการ ถ้าเมื่อเป็นโรงเรียนอยู่นอกพระนคร นอกจังหวัดธนบุรี ให้ส่งเจตหมายแจ้งความนั้นแก่เจ้าพนักงานตามระเบียบราชการ ในคำแจ้งความนั้นให้บอก ชื่อตัว ชื่อสกุล อายุ สำเนาอาศรัย แลสัญชาติของผู้ตั้งเป็นครุนั้น ถ้าได้รับประกาศนียบัตร ถ้ามีคุณวุฒิอื่นใดก็ให้บอกมาด้วย ฯ

มาตรา ๑๗ เสนาบตีกระทรวงธรรมการจะแจ้งความด้วยลายลักษณ์อักษรตามระเบียบราชการแก่ผู้จัดการโรงเรียน ว่าขอให้ถอนครุคนใดคนหนึ่งออกเสียได้ แต่เฉพาะอาศรัยเหตุตั้งนี้ คือ

(๑) ถ้าครุคนนั้นเป็นพิรุณมถินตามบทมาตรา ๓ ตอน (๒)

แล (๓)

(๒) ถ้าครูคนนั้นพิสูจน์ไม่ได้ว่ามีความรู้ภาษาไทยแก่ที่
การใช้ในหน้าที่ตนจะส่งสอน

ถ้าผู้จัดการโรงเรียนไม่ถอนครูนั้นออกเสีย ภายในเดือนหนึ่ง
นับแต่เวลาได้รับคำแจ้งความ เสนาบดีกระทรวงธรรมการจะร้อง
ขอให้ศาลชำระคดีสินไหม้ค่าให้ถอนครูคนนั้นออกเสียได้ ฯ

มาตรา ๑๘ ให้ผู้จัดการโรงเรียนราษฎรส่งรายงานปีละครั้ง แก่
เสนาบดีกระทรวงธรรมการ รวมใจความดังนี้ คือ

(๑) จำนวนครูกับทั้งจำแนกข้อตัว ชื่อสกุล อายุ สำนัก
อาศรัย แลสัญชาติเรียงตัวไป

(๒) จำนวนนักเรียน

(๓) จำนวนนักเรียนที่สอบไล่วิชาได้ ถ้าแลคนใดได้รับ
ประกาศนียบัตรชั้นใด ก็ให้บอกรายงานให้แจ้งด้วย ฯ

มาตรา ๑๙ เสนาบดีกระทรวงธรรมการมีอำนาจจะห้ามไม่ให้ใช้
สมุดหนังสือเล่มใดเล่มหนึ่งเป็นเครื่องศึกษาในโรงเรียน ซึ่ง
พิจารณาเห็นว่าเปนทำนองฝ่าฝืนคลองคิด समाจารอันดีงาม ฤๅ
ขัดต่อความสงบราบคาบแห่งประชา ฤๅเกลือกกว่าจะจงใจก่อกวน
ให้ฝูงสร้านเสียมรยาท เมื่อจะห้ามสมุดหนังสือเล่มใด จะได้

ลงโฆษณาบุชื้อสมุดหนังสือเล่มนั้น ประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบกษา ฯ

มาตรา ๒๐ การตรวจโรงเรียนราษฎร์ตกเป็นหน้าที่แก่เจ้าพนักงานของรัฐบาล ผู้มีตำแหน่งตั้งว่าไว้^๕ คือ

(๑) ผู้ตรวจธรรมดา ได้แก่อธิบดีกรมศึกษาธิการ เจ้ากรมสาขาแห่งกรมศึกษาธิการ ข้าราชการตรวจการศึกษาประจำภาค กรรมการมณฑล กรรมการจังหวัด แลพนักงานตรวจการศึกษาประจำแขวงแห่งกระทรวงธรรมการ กับทั้งอุปราช สมุหเทศาภิบาล ผู้ว่าราชการ ฤๅนครบาลจังหวัด

(๒) ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ซึ่งเสนาบดีกระทรวงธรรมการ จะได้แต่งตั้งไปเป็นพิเศษตามที่พิจารณาเห็นสมควร ฯ

มาตรา ๒๑ ผู้ตรวจการศึกษาทั้งหลายนี้ มีหน้าที่จะสอดส่องได้เห็นว่าค่าจ้างคนอันผู้จ้างจะเปิดโรงเรียน ฤๅผู้จัดการโรงเรียนได้^๕ ยมนั้นถูกต้องสมจริงฤๅฉันทใด แลว่าสถานที่โรงเรียนนั้นสมควรขอด้วยลักษณะศุขภิบาลฤๅฉันทใด ให้ทำรายงานบอกเหตุการณ์แห่ง^๕ แก่เสนาบดีกระทรวงธรรมการ เพื่อจะได้ทราบตระหนักแล้ว จักได้สามารถวินิจฉัยว่าจะควรหอบยกลเหตุ^๕ ขันคัดค้านมิให้คงดำรงมิให้เปิด ฤๅมิให้จัดการโรงเรียนนั้นสืบไปได้ ฯ

มาตรา ๒๒ อธิบดีมนตรีแห่งผู้ตรวจการศึกษามัตถมน คื่อ

(๑) ตรวจสอบต่องคัวโรงเรียนอันได้เปิดจัดตั้งโดยลักษณะซึ่งผู้จัดการโรงเรียนได้แจ้งความไว้นั้นใด มิได้แปรผันไปจากลักษณะนั้น

(๒) ตรวจสอบต่องคัว สถานที่โรงเรียนยังคงรักษาอยู่ชอบด้วยลักษณะสุขภาพเปนอันดี

(๓) ตรวจสอบต่องคัวครูใหญ่แลครูทั้งหลาย มีความรู้ภาษาไทยเพียงพอสมแก่ความต้องการแห่งพระราชบัญญัตินี้ แลว่าได้สอนภาษาไทยแก่นักเรียน พร้าสอนนักเรียนในความรักแลความรู้ภูมิประเทศสยามตามบทพระราชบัญญัติที่วางไว้

(๔) ตรวจสอบต่องคัวในวิธีจัดการโรงเรียน ฤาในการฝึกสอนทั่วไป มิให้มีสิ่งใดสิ่งหนึ่งฝ้าฝืนคลองศีลสมาจารอันตั้งมาขัดต่อความสงบแห่งประชา ฝ้าฝืนกฎหมายพระราชอาณาจักร ฯ

มาตรา ๒๓ ผู้ตรวจการศึกษาท้งหลายจะเข้าไปตรวจโรงเรียนราษฎรได้ทุกเมื่อ แลผู้จัดการโรงเรียนครูใหญ่ครูน้อย จ้าจะต้อนรับแลยินยอมให้ความสะดวกโดยควรแก่การตรวจทุกประการ ฯ

มาตรา ๒๔ ให้เสนาบดีกระทรวงธรรมการทำฐเปียรโรงเรียนราษฎรไว้ให้ถูกต้องเปนหลักบัญญัติ ให้มีข้อความพิสดารว่าด้วยการเปิดโรงเรียน คงดำรงแลจัดการโรงเรียน แลทั้งเหตุให้ปิดเลิกโรงเรียนด้วย ฯ

12/10/2566

ลักษณะที่ ๓ การปิดเลิกโรงเรียน

มาตรา ๒๕ เสนาบดีกระทรวงธรรมการมีอำนาจจะสั่งให้ปิดเลิกโรงเรียนชั่วคราวฤๅปิดตลอดกาลได้ เพราะอาศรัยกรณีเหตุใดเหตุหนึ่งมีประการดังนี้ คือ

(๑) ถ้าโรงเรียนคงดำรงอยู่ฤๅเปิดขึ้นใหม่ โดยฝ่าฝืนต่อพระราชบัญญัตินี้

(๒) ถ้าได้เปลี่ยนตัวผู้จัดการโรงเรียนฤๅครูใหญ่ ฤๅย้ายสถานที่โรงเรียนโดยฝ่าฝืนต่อบทพระราชบัญญัตินี้

(๓) ถ้าผู้จัดการโรงเรียนก็ดี ครูใหญ่ก็ดี มาบกพร่องไม่บริบูรณ์ด้วยคุณลักษณะต้องตามพระราชบัญญัติ (มาตรา ๓ และ ๔)

(๔) ถ้าปรากฏจากรายงานของผู้ตรวจการศึกษาว่า สถานที่โรงเรียนนั้นมีได้สมควร ฤๅเกลือกกว่าจะเป็นที่ก่อโรคภัยอันตรายแก่ความผาสุกของนักเรียนฤๅครูทั้งหลาย และเมื่อผู้จัดการโรงเรียนได้รับคำแนะนำเป็นลายลักษณ์อักษรให้จัดทำ สถานที่นั้นให้กลับคืนดีดังเดิม ฤๅให้ย้ายโรงเรียนไปตั้งณที่อื่นภายในเวลาอันสมควรแล้ว ก็ไม่ทำตามคำแนะนำนั้น

(๕) ถ้าปรากฏจากรายงานของผู้ตรวจการศึกษา ว่าผู้จัดการโรงเรียนก็ดี ครูใหญ่ก็ดี มิได้นำพบบทพระราชบัญญัตินี้ ในข้อ

ที่บังคับให้สอนภาษาไทย ให้พร้อมสอนความรักแลความรู้ภูมิประเทศสยาม ฤกว่ายังขันใช้สมุดหนังสือต้องห้าม แลผู้จัดการโรงเรียนได้รับคำท้วงทักตักเตือน เป็นลายลักษณ์อักษรให้ปฏิบัติ ตามบทพระราชบัญญัติภายในกำหนด ๑ เดือนแล้ว ก็ยังมีได้ทำตามนั้น

(๖) ถ้าผู้จัดการโรงเรียนมิได้แจ้งความในการตั้งครู ฤงมิได้นำพาเชื่อฟังคำสั่งสาธิตพิพากษาคดีเป็นที่สุด ซึ่งสั่งบังคับให้ถอนครูคนใดคนหนึ่งออกเสีย

คำสั่งของเสนาบดีกระทรวงธรรมการให้ ปิดโรงเรียนเสียตั้งให้บังคับได้ทันที

ในการนั้น ผู้จัดการโรงเรียนฤครูใหญ่จะร้องขอให้ศาลวินิจฉัยว่าคำสั่งให้ ปิดโรงเรียนนั้นไม่มีมูลสมควร แลขอให้เพิกถอนคำสั่งบังคับนั้นเสีย ก็ให้ร้องได้ตามทำนอง ๆ

มาตรา ๒๖ ในเมื่อเกิดความใช้ระบาสซึ่งอาจเป็นภัยอันตรายแก่ความผาสุกแห่งนักเรียนฤครูทั้งหลาย เสนาบดีกระทรวงธรรมการมีอำนาจสั่งให้ ปิดโรงเรียนราษฎรชั่วคราวได้ทันที เพียงเวลากำหนดไม่เกิน ๑ เดือน คำสั่งเช่นนั้นถ้าเหตุจะต้องขยายเวลาต่อออกไป ก็อาจสั่งซ้ำได้เพียงอีก ๑ เดือนเท่านั้น ๆ

ลักษณะที่ ๔ โรงเรียนอนุบาล

มาตรา ๒๓ โรงเรียนอนุบาลเป็นโรงเรียนที่ประสงค์มุ่งเอาการเลี้ยงดูเด็กอายุอ่อน ๆ เป็นใหญ่ แลสอนเด็กให้รู้อ่านรู้เขียน รู้นับไปพรางในระหว่างเวลานั้นด้วย

ในโรงเรียนเช่นนี้ คุรุบาลโรงเรียนไม่ต้องมีประกาศนียบัตรอย่างใดก็ควรเป็นได้ ๆ

มาตรา ๒๔ แต่ในความขออนุญาตแห่งพระราชบัญญัตินี้ ที่ว่าด้วยการครอบงำ การเปิดแลการปิดโรงเรียนก็ดี แลการศึกษาภิบาลก็ดี ให้พึงอนุโลมใช้บังคับแก่โรงเรียนอนุบาลนี้โดยมากที่สุดแต่ที่จะควรเป็นไปได้ ๆ

ลักษณะที่ ๕ วิธีพิจารณาแดงโทษ

มาตรา ๒๕ ในการพิจารณาคำร้องคดีพิพาทด้วยการเปิด ฤาปิดโรงเรียนก็ดี ด้วยการให้ถอนครูออกก็ดี ศาลพึงให้โอกาสแก่เสนาบดีกระทรวงธรรมการ แลแก่บัณฑิตผู้มีประโยชน์ได้เสียกับคดีนั้นเพื่อนำพยานหลักฐานมาพิสูจน์ ตามที่ศาลเห็นสมควร แลพึงการมโต้แย้งทั้ง ๒ ฝ่ายก่อนแล้วจึงพิพากษา ๆ

จำนวนคดีเช่นนี้ให้ ปัดตราแดง เร่งพิจารณาข้ามลำดับเลขอย่างคดีด่วนตามกระบวนพิจารณาความแพ่งได้ ๆ

มาตรา ๓๐ ผู้จัดการโรงเรียน ครูใหญ่ครูน้อยฯ ฤๅครูอนุบาลคนใดไม่นำพาไม่ฟังคำสั่งบังคับฝ่ายธุรการที่ชอบก็ดี ฤๅขึ้นขัดคำพิพากษาเป็นที่สุดในการปิดโรงเรียนชั่วคราวฤๅปิดตลอดกาล ฤๅในการให้ถอนครูออกก็ดี ผู้นั้นมีความผิดต้องรวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑ เดือน ฤๅปรับไม่เกิน ๑๐๐ บาท ฤๅทั้งจำแลปรับทั้ง ๒ สถาน

บุคคลผู้ใดทราบคำสั่งบังคับฝ่ายธุรการ ฤๅคำพิพากษาของศาลแล้วเป็นใจอุดหนุนผู้จัดการโรงเรียนครูใหญ่ครูน้อย ฤๅครูอนุบาล ให้ทำผิดประการใดประการหนึ่งซึ่งกล่าวไว้ในเบื้องบนนี้ ท่านว่าผู้นั้นมีความผิดต้องรวางโทษคุกเดียวกัน ฯ

มาตรา ๓๑ บุคคลผู้จําางจะเปิดโรงเรียนคนใด ฤๅผู้จัดการโรงเรียนคนใดจงใจอำพรางให้การเท็จในคำแจ้งความ ซึ่งท่านบัญญัติบังคับไว้ว่าให้ส่งแก่เสนาบดีกระทรวงธรรมการ ผู้นั้นมีความผิดต้องโทษให้ปรับไม่เกิน ๕๐ บาท ฯ

มาตรา ๓๒ ผู้ใดจงใจขัดขวางต่อผู้ตรวจการศึกษาในการปฏิบัติ นำที่ผู้นั้นมีความผิดต้องโทษให้ปรับไม่เกิน ๕๐ บาท ฯ

มาตรา ๓๓ การฟ้องเอาโทษผู้กระทำให้ผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เป็นหน้าที่ของพนักงานอัยการฝ่ายเดียว ฯ

ประกาศมาณวันที่ ๕ เดือนมิถุนายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๑

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๕ มิถุนายน หน้า ๑๑๐)

ประกาศเรียกบาณูชีทรัพย์สินสมบัติของบุคคลในบังคับสยาม
 อันตกอยู่ในประเทศศัตรู หรือ ในดินแดนที่ศัตรูยึดไว้
 กับบาณูชีทรัพย์สินที่บุคคลในบังคับสยามจะเรียกจาก
 บุคคล ห้าง แลบริษัท
 ซึ่งทำกิจการค้าขายประจำอยู่ในประเทศหรือดินแดนเหล่านั้น
 และตั้งนายทะเบียนสำหรับรวบรวม
 บาณูชีทรัพย์สินสมบัติของบุคคลในบังคับสยาม

เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ รับพระบรมราชโองการ
 เหนือเกล้า ฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ประกาศให้ทราบ
 หัวกันว่า

บัดนี้ รัฐบาลเห็นเป็นการสำคัญซึ่งที่จะต้องทราบโดยละเอียด
 ว่า ทรัพย์สินสมบัติของข้าแผ่นดินของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
 ตกอยู่ในประเทศศัตรู แลในดินแดนที่ศัตรูยึดไว้ กับทรัพย์สิน
 ที่ข้าแผ่นดินของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จะเรียกจากบุคคล
 ห้างแลบริษัท ซึ่งทำกิจการประจำอยู่ในประเทศ หรือดินแดน
 เหล่านั้นมีอยู่เท่าไร สมควรจะต้องเปิดสถานที่สำหรับรับราย
 เลียดคั่งซึ่งได้กล่าวในเบื้องต้นจดลงทะเบียนไว้

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศสั่งบุคคลทั้งหลาย
ที่เป็นจำนำแผ่นดินของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ไม่ว่าจะอยู่ ณ ที่ใด
ถ้าแม้มีสิทธิในทรัพย์สินสมบัติในชนิดใด ๆ อันตกอยู่ในประเทศ
ศัตรู หรือในดินแดนที่ศัตรูยึดไว้ หรือมีส่วนได้ในทรัพย์สินสมบัติ
เช่นนั้น หรือมีทรัพย์สินที่จะเรียกจากบุคคล ห้าง แลบริษัท ซึ่งทำ
กิจการประจำอยู่ในประเทศ หรือดินแดนเหล่านั้น ก็ให้รับ
ขึ้นบัญชีทรัพย์สินสมบัติของตนแลทรัพย์สินที่จะเรียก มายังอธิบดี
กรมพาณิชย์ แลสถิติพยากรณ์ ซึ่งได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ตั้งให้เป็นนายทะเบียนเหล่านี้ นายทะเบียนเมื่ออำนาจกำหนด
แบบบัญชี แลรายการที่พึงลงในทะเบียนตามแต่จะเห็นสมควร
ประกาศมาณวันที่ ๔ มิถุนายน พระพุทธศักราช ๒๕๖๑

(ลงพระนาม) กิติยากร

เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๕ มิถุนายน หน้า ๑๒๖)

พระราชบัญญัติว่าด้วยสภาภาษาดสยาม

พระพุทธศักราช ๒๔๖๑

พระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการมานพระสุรัสวดีให้ประกาศทราบทั่วกันว่า

เมื่อปีพระพุทธศักราช ๒๔๓๖ พระราชวงศานวงศ์และข้าราชการประชาชนชายหญิงมากมาย ได้มีน้ำใจปรารถนาพร้อมเพรียงกัน ออกเงินเป็นทุนตั้งสมาคมขึ้นอย่างหนึ่ง สำหรับจัดหาเครื่องยา เครื่องพยาบาลให้แก่ทหารซึ่งต้องไปราชการในสนาม กระทำกิจทั้งนี้ด้วยความเมตตาการุณ เป็นการเชิดชูเกียรติคุณของชาติบ้านเมือง จึงสมเด็จพระบรมชนกนาถพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ รับสมาคมนั้นเข้าไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์ และพระราชทานนามว่า “สภาอนุโสมแดง” แต่ภายหลังเปลี่ยนนามเป็น “สภาภาษาดสยาม” และสมเด็จพระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวงได้ทรงรับตำแหน่งสภานายิกา มีกรรมกรีนีจัดดำเนินการของสภาตลอดมาเป็นลำดับ สภาได้ทำประโยชน์^๑ ให้แก่มหาชนเป็นเนืองประการ เช่นสร้างโรงพยาบาล

จุฬาลงกรณ์ฯ เป็นที่รักษาพยาบาลคนเจ็บไข้ทั่วไป ทั้งตั้งโรงเรียน
นางพยาบาล เพื่อฝึกหัดสั่งสอนกุลสตรี ให้มีความรู้ในเชิงการ
พยาบาลไข้และช่วยการคลอดบุตร สำหรับทำคุณประโยชน์
ให้แก่เพื่อนมนุษย์ทั้งหลาย ดังนี้ เป็นต้น

บัดนี้ ทรงพระราชดำริว่าสมควรจักวางระเบียบการสำหรับ
สภาภษาศาตสยาม ให้เป็นหลักฐานมั่นคงบริบูรณ์ยิ่งขึ้น จึงมี
พระบรมราชโองการดำรัสสั่งให้ตราพระราชบัญญัติไว้สืบไปดังนี้ ว่า

หมวดที่ ๑

ว่าด้วยความมุ่งหมาย

สำหรับสภาและหน้าที่กรรมการ

มาตรา ๑ สภาภษาศาตสยามมีไว้ด้วยความมุ่งหมายจะกระทำกิจ
ในทางเมตตาการุณคดีจะกล่าวต่อไปนี้

ก. จัดสถานที่ถาวรสำหรับการรักษาพยาบาลคนเจ็บไข้ ไม่
ว่าชาติใดภษาใด

ข. จัดการช่วยเหลือผู้รับภัยเนื่องจากอุบัติเหตุ เช่นมีโรคภัย
เกิดแพร่หลายขึ้นในถิ่นใดถิ่นหนึ่ง เกิดอุทกภัย ดังนี้ เป็นต้น

ค. จัดการสั่งสอนนางพยาบาล สวะสมบุคคลที่จะทำการ
ในหน้าที่นางพยาบาล และอำนวยการป้องกันเรื่องอื่น

หน้า ๑๔๐

พ.ศ. ๒๔๖๑

ง. บำรุงกิจการทางแพทยศาสตร์ให้เจริญรุ่งเรืองยิ่งขึ้น

จ. ช่วยกองทัพบกทัพเรือในทางพยาบาล ทั้งในเวลาสงคราม และยามสงบศึก

มาตรา ๒ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงดำรงตำแหน่ง
บรมราชาธิบดีมหากแห่งสยาม

มาตรา ๓ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งบุคคลผู้ไว้วางพระ
ราชหฤทัยอย่างสนิทเป็นสภานายก ๑ (ถ้าเป็นหญิงก็เรียกว่า
สภานายิกา) อุปนายกผู้อำนวยการสภา ๑

มาตรา ๔ นอกจากที่กล่าวแล้วในมาตรา ๓ ให้มีตำแหน่ง
กรรมการของสภา คือ

เลขาธิการ ๑

ผู้ช่วยเลขาธิการ ๑

เหรัญญิก ๑

ผู้ช่วยเหรัญญิก ๑

กรรมการที่ปรึกษา ไม่จำกัดจำนวน

ผู้อำนวยการกองแยกของสภา เช่นผู้อำนวยการโรงพยาบาล
ของสภาโรคใดโรงหนึ่ง ดังนี้ เป็นต้น

ตำแหน่งกรรมการของสภา ซึ่งกล่าวมานี้ ให้สภานายกเป็นผู้
เลือกบุคคลและแต่งตั้งบรรจุได้เอง

มาตรา ๕ สภานายกกับอุปนายกผู้อำนวยการสภา เป็นผู้
 อำนวยการสั่งการร่วมกันแทนกัน ให้การทำงานทั้งปวงของสภาดำเนิน
 ไปโดยเรียบร้อย ทั้งมีอำนาจบังคับบัญชาการสิทธิขาดในกิจการ
 ทั้งปวงของสภานี้ พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้สภานายก
 และอุปนายกผู้อำนวยการสภาฯ ชาติสยาม กราบบังคมทูลพระ
 กรุณาโดยตรงในเรื่องซึ่งเกี่ยวกับกิจการของสภา ทั้งพูดจาโต้ตอบ
 กับเสนาบดีเจ้ากระทรวงทบวงการได้ ในฐานะเสมอหน้ากัน

มาตรา ๖ เลขาธิการ มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบในการสรรพ
 หนังสือซึ่งมีโต้ตอบไปมาระหว่างกรรมการสภาและคณะอื่น ๆ ทั้ง
 เป็นผู้รวบรวมรักษาข้อบังคับคำสั่งและระเบียบการทั้งปวง กับมี
 หน้าที่ในเรื่องรับสมาชิกขึ้นทะเบียนฯ จำหน่ายออกจากทะเบียนฯ และ รักษ
 ทะเบียนฯ นั้น มีผู้ช่วยเลขาธิการช่วยเหลือในการทั้งปวงนี้

มาตรา ๗ เหมรัญญิก มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบในสรรพกิจ
 ซึ่งเนื่องกับการเบิกจ่ายการรักษาเงิน ผลประโยชน์ และสมบัติ
 ทั้งปวงของสภา มีผู้ช่วยเหมรัญญิกช่วยเหลือในการทั้งปวงนี้

ระเบียบการเบิกจ่ายรักษาเงินให้ดำเนินอนุโลมตามระเบียบของ
 กระทรวงพระคลังมหาสมบัติมากที่สุดที่จะเป็นไปได้

มาตรา ๘ กรรมการที่ปรึกษา เป็นตำแหน่งสำหรับให้
 เกียรติยศแก่ผู้ที่ได้ทำการช่วยเหลือสภามาแล้วในกิจการต่าง ๆ

หรือกำลังทำอยู่ให้มีหน้าที่ทำการทั้งปวงซึ่งสภานายก หรืออุปนายก
ผู้อำนวยการขอร้องให้กระทำ

มาตรา ๘ ผู้อำนวยการกองแยกนั้น เมื่อได้รับมอบให้เป็น
หัวหน้าในกองใด เช่นเป็นผู้ผู้อำนวยการโรงพยาบาลของสภา เป็น
ผู้อำนวยการป่าตุงระสภา เป็นผู้ผู้อำนวยการกองพยาบาลสนาม
ตั้งเป็นต้น ก็ให้เป็นผู้รับผิดชอบและบังคับบัญชาให้ทำงาน
ในกองนั้น ๆ ดำเนินไปโดยเรียบร้อยสมประสงค์ของกรรมการสภา
ผู้อำนวยการเหล่านั้น มีอำนาจที่จะออกข้อบังคับวางระเบียบ
การต่าง ๆ ภายในกองของตน แต่ก่อนที่จะออกนั้นต้องได้หารือ
และได้รับอนุมัติจากอุปนายกผู้อำนวยการสภาเสียก่อน

มาตรา ๑๐ พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้กรรมการสภา
ภาษาตสยาม จัดการเรียกรายในหนทางต่าง ๆ ที่ชอบด้วยพระราช
กำหนดกฎหมาย เพื่อรับเงินมาเป็นทุนดำเนินกิจการของสภา
ให้จำเรี่ยรุ่งเรื่องยิ่ง ๆ ไป

หมวดที่ ๒

ว่าด้วยสมาชิก

มาตรา ๑๑ บุคคลซึ่งจะเข้าเป็นสมาชิกในสภาภาษาตสยาม
ต้องเป็นผู้ซึ่งอุปถัมภ์ค่าชูช่วยเหลือทำนุบำรุง หรือทำประโยชน์
อย่างใดอย่างหนึ่งให้แก่สภา หรือที่อุปนายกผู้อำนวยการเห็นว่า
สมควรเชิญเป็นสมาชิกพิเศษเพราะจะนำมาซึ่งเกียรติศักดิ์แก่สภา

อนึ่งผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกนั้นไม่จำกัดว่าหญิงหรือชายย่อมจะเป็น
ได้เท่ากัน

มาตรา ๑๒ ให้แบ่งสมาชิกออกเป็น ๔ ประเภท คือ

- ๑. สมาชิกพิเศษ
- ๒. สมาชิกกิตติมศักดิ์
- ๓. สมาชิกวิสามัญ
- ๔. สมาชิกสามัญ

มาตรา ๑๓ สมาชิกพิเศษ ได้แก่ผู้ซึ่งอุปนายกผู้อำนวยการ
เชิญเป็นสมาชิก เพราะจะนำมาซึ่งเกียรติศักดิ์แก่สภาตั้งมาแล้ว

มาตรา ๑๔ สมาชิกกิตติมศักดิ์ ได้แก่ผู้ซึ่งได้ให้ทรัพย์สินเงิน
ทองแก่สภา เช่นให้เงินสำหรับสร้างถาวรวัตถุ ให้ทรัพย์สินสมบัติ
อย่างใด ๆ ในคราวเดียวซึ่งตีราคาได้กว่า ๓,๐๐๐ บาท หรือให้
เงินในคราวเดียวกันกว่า ๓,๐๐๐ บาทขึ้นไป

ผู้ใดได้ให้ทรัพย์สินเงินทองแก่สภาแล้วตั้งวันนี้ นับแต่ต้นปี
พระพุทธศักราช ๒๕๕๗ ลงมา ให้นำว่าเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์
จงทุกคน

มาตรา ๑๕ สมาชิกวิสามัญ ได้แก่ผู้ซึ่งให้เงินแก่สภาเป็นการ
บำรุงประจำปี ปีละไม่ต่ำกว่า ๑๐๐ บาท ทุก ๆ ปีไป

มาตรา ๑๖ สมาชิกสามัญ ได้แก่ผู้มีความรู้สอบไล่ได้ ประกาศนียบัตรของสภาอากาศสยามในวิชาพยาบาลอย่าง ๑ ทั้งได้แก่ผู้ให้เงินบำรุงสภาประจำปี ปีละ ๑๐ บาททุกปีเสมอไป

มาตรา ๑๗ ผู้ใดสมัครจะเข้าเป็นสมาชิกประเภทใดประเภทหนึ่งดังกล่าวไว้ในมาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ มาตรา ๑๖ ให้เขียนจดหมายแสดงความประสงค์ส่งมายังอุปนายกผู้อำนวยการ หรือเลขาธิการสภา เมื่ออุปนายกผู้อำนวยการพิจารณาเห็นสมควรจะรับเป็นสมาชิกแล้ว จักได้ส่งให้ขณัฐเบิยพ และแจ้งไปให้ผู้นนทรบหรือให้เลขาธิการแจ้งไปให้ทราบ

มาตรา ๑๘ สมาชิกมีสิทธิที่จะขอให้แพทย์ของสภาทำการรักษาพยาบาลให้ แล้วเสียเงินค่ารักษาพยาบาลเพียงครั้งอัตราซึ่งเก็บจากคนที่มิใช่สมาชิก

มาตรา ๑๙ การส่งเงินบำรุงนั้น จะส่งตรงให้สภานายกหรืออุปนายกผู้อำนวยการ หรือเลขาธิการ หรือเหรียญกัได้ทั้งสิ้น ส่งเป็นตัวเงินก็ได้ เป็นใบเช็คหรือเป็นธนาคารตีเป็นตัวตราพดักก็ได้

มาตรา ๒๐ ในวันสิ้นปีใดปีหนึ่ง ถ้าปรากฏว่าสมาชิกวิสามัญหรือสมาชิกสามัญผู้ใด มิได้ส่งเงินบำรุงประจำปีนั้นมายังกรรมการสภาให้นับว่าขาดจากสมาชิก ให้คัดนามออกจากฐเบิยพทีเดียว

มาตรา ๒๑ สมาชิกผู้ใดมีความประสงค์จะลาออกจากตำแหน่งสมาชิก ก็ทำได้ แต่ต้องแจ้งความเป็นลายลักษณ์อักษรมายังเลขาธิการและถ้ามีเรื่องเกี่ยวกับสมาชิก ต้องใช้เสียให้เสร็จสิ้นก่อนออก

มาตรา ๒๒ ให้เป็นที่เข้าใจกันว่าสภาภชาชาติสยามนี้เป็นสมาคมสำหรับประกอบภารกิจโดยแท้ การเข้าเป็นสมาชิกในสถานชอบด้วยพระราชนิยมยิ่งนัก เพราะฉะนั้นในกระทรวงทบวงการใดที่มีผู้อยู่บังคับว่าผู้รับราชการในกระทรวงทบวงการนั้น ๆ ต้องขออนุญาตผู้บังคับบัญชาก่อนเข้าเป็นสมาชิกในสมาคมต่าง ๆ ดังนั้นไซ้ให้ถือว่า การเข้าเป็นสมาชิกสภาภชาชาติสยามนี้ พระราชทานพระบรมราชานุญาตแล้วเสร็จ

หมวดที่ ๓

ว่าด้วยเครื่องหมาย

มาตรา ๒๓ รูปภชาชาติ (กาละบาทแดง) เป็นเครื่องหมายของสภาภชาชาติสยามเช่นเดียวกับสภาภชาชาติของทุกประเทศ ห้ามมิให้ผู้หนึ่งผู้ใดภายในพระราชอาณาจักรสยามนี้ใช้รูปภชาชาติ (กาละบาทแดง) นี้เป็นเครื่องหมายสำหรับการใด ๆ เช่นใช้เป็นตรา

ขี้หื้อในการขายของเป้นต้น ห้ามมิให้เขียนหรือติดไว้ล้นที่ใด ๆ
เป้นอันขาด นอกจากได้รับอนุญาตแล้วจากกรรมการสภาภาษา
สยาม

มาตรา ๒๔ ให้มีเครื่องหมายสำหรับสมาชิกของสภาภาษา
สยาม เป้นเข็มกลัดทองลงยาหรือเงินกาไหล่ทองลงยา รูปกลม
เส้นศูนย์กลางยาว ๒ $\frac{๑}{๒}$ เซนติเมตร ขอบวงกลมนั้นมีรูปเป็นจักร
และมีอักษรพระบรมนามาภิไธยย่อ จ. ป. ร. ทับบนรูปภาษาดวง
อยู่กึ่งกลาง

เข้มนสำหรับกลัดที่อกเสื้อ

มาตรา ๒๕ ฉะเพาะผู้ซึ่งเป้นกรรมการ หรือสมาชิกของสภา
ภาษาสยามเท่านั้นจะมีสิทธิกลัดเข้มนได้ และเข้มนกรรมการ
สภาจะแจกให้แก่สมาชิกทุกคนไม่คิดราคา ผู้ใดออกจากสมาชิก
ต้องส่งเข้มนคืน

หมวดที่ ๔

ว่าด้วยการลงอาญาแก่ผู้ลเมิดพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๒๖ ผู้ใดใช้รูปภาษาดเป้นเครื่องหมายสำหรับการค้าใด ๆ
เขียนหรือติดไว้ล้นที่ใด ๆ โดยมีได้รับอนุญาตจากกรรมการสภา

กาชาดสยามก่อน ท่านว่าผู้นั้นมีความผิดต้องระวางโทษ จำขังไม่เกิน ๓ เดือน สถาน ๑ ปรับไม่เกิน ๑๐๐๐ บาท สถาน ๑ หรือทั้งจำขังแลปรับไม่เกินกำหนดซึ่งว่ามาแล้วนั้น

มาตรา ๒๗ ผู้ใดซึ่งมิได้เป็นกรรมการหรือสมาชิกสภากาชาดสยามประดับเข็มเครื่องหมายสำหรับสมาชิกสภากาชาดสยาม ท่านว่าผู้นั้นมีความผิดต้องระวางโทษ จำขังไม่เกิน ๓ เดือนสถาน ๑ ปรับไม่เกิน ๑๐๐๐ บาทสถาน ๑ หรือทั้งจำขังแลปรับไม่เกินกำหนดซึ่งว่ามาแล้วนั้น

มาตรา ๒๘ การฟ้องเอาโทษแก่ผู้ลเมิดพระราชบัญญัตินี้ ให้เป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานอัยการแผ่นดินแต่ฝ่ายเดียว

หมวดที่ ๕

ว่าด้วยกำหนดเริ่มใช้และผู้รักษาพระราชบัญญัติ

มาตรา ๒๙ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป และให้ยกเลิกพระราชบัญญัติห้ามใช้เครื่องหมายกากบาทแดงซึ่งได้ประกาศให้ใช้แต่วันที่ ๗ มกราคม พระพุทธศักราช ๒๔๕๔ นั้นเสีย ไม่ใช่ต่อไป

มาตรา ๓๐ ให้เสนาบดีกระทรวงนครบาล เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย และสภานายกกับอุปนายกผู้อำนวยการสภากาชาดสยาม เป็นผู้รักษาให้การดำเนินไปตามพระราชบัญญัตินี้

หน้า ๑๔๘

พ.ศ. ๒๕๖๑

มาตรา ๓๑ ให้สภานายกและอุปนายกผู้อำนวยการสภากาชาดสยาม มีอำนาจที่จะออกข้อบังคับวางระเบียบการลดเอียดสำหรับเจ้าหน้าที่ทั้งปวงในสภากาชาดสยามปฏิบัติตามนั้นได้

(๒) ประกาศมาณวันที่ ๑๒ มิถุนายน พระพุทธศักราช ๒๕๖๑

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๑๖ มิถุนายน หน้า ๑๔๘)

ประกาศพระราชกระแด้ว
เรื่องกรรมการสภาภาษาสยาม

พระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎ
เกล้าเจ้าอยู่หัว บรมราชูปถัมภกแห่งสภาภาษาสยาม ทรงพระ
ราชดำริเห็นว่า เนื่องในการออกพระราชบัญญัติว่าด้วยสภาภาษา
สยาม พระพุทธศักราช ๒๔๖๑ สมควรจักประกาศนามเป็นผู้
กรรมการแห่งสภานั้นอีกครั้ง ๑ ให้มีมหาชนครบตระหนักปราศจาก
ความสงสัย จึงมีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้
ประกาศนามกรรมการเท่าที่มีอยู่บัดนี้ ดังต่อไปนี้

สมเด็จพระบรมราชินีนาถพระบรมราชชนนี ทรงดำรง
ตำแหน่งสภานายิกา

สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้ากรมหลวงพิศณุโลกประชานาถ
ดำรงตำแหน่งอุปนายกผู้อำนวยการสภา

นายพันเอก พระยาสุรเสนา (หม่อมราชวงศ์ชิต กำภู
ถาวรเทพ) เป็นเลขาธิการ

นายพันโท หลวงรามภักดี (พั้ว จุลเสวก) เป็นผู้ช่วยเลขา
ธิการ

หน้า ๑๕๐

พ. ศ. ๒๕๖๑

นายพลตรี พระยาศรีสุรราชภักดี (หม่อมราชวงศ์ฉาย กำภู
ณกรุงเทพ) เป็นเหรียญก

พระเจ้าน้อยยาเธอ กรมหมื่นไชยนาทนเรนทร เป็นกรรมการ
ที่ปรึกษา

นายพันเอก พระยาวิบูลอายุรเวท (เสก ธรรมสโรช) เป็น
กรรมการที่ปรึกษา

นายพันโท หลวงศักดิ์พลรักษ์ ชั้น พุทธิแพทย์) เป็นผู้
อำนวยการโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ของสภา

นายแพทย์ แฟร์ดินองด์ โรแบร์ต เป็นผู้อำนวยการ
ปราศตฺระสภา

ประกาศมาณวันที่ ๑๒ มิถุนายน พระพุทธศักราช ๒๕๖๑

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๑๖ มิถุนายน หน้า ๑๓๘)

ประกาศยกเลิกกฎเสนาบดี

สำหรับอาคารพาณิชย์

ให้ใช้กฎเสนาบดีสำหรับอาคารพาณิชย์ใน

ร.ศ. ๑๒๕ แลประกาศกระแสพระบรมราชโองการ

ลงวันที่ ๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๕๖ ขึ้นในมณฑลภาคพายัพ

พระเจ้าฟ้าเธอ กรมพระจันทบุรีนฤนาถ เสนาบดีกระทรวง
พระคลังมหาสมบัติ รับพระบรมราชโองการเหนือเกล้า ๆ ทรง
พระกรุณาโปรดเกล้า ๆ ให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า ลักษณะ
การปกคตลงในมณฑลภาคพายัพเวลานี้ ได้เปลี่ยนแปลงดำเนิน
การเหมือนกับมณฑลชั้นในอยู่แล้ว แต่กฎเสนาบดีสำหรับอาคาร
พาณิชย์ที่ใช้อยู่ในมณฑลพายัพ เวลานี้ยังแตกต่างกับมณฑลอื่น
อยู่ สมควรที่จะวางระเบียบการพาณิชย์ให้เหมือนกันกับมณฑลชั้นใน
จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ๆ ให้ยกเลิกกฎเสนาบดีที่ใช้อยู่
ในมณฑลพายัพนั้นเสีย แลโปรดเกล้า ๆ ให้ใช้กฎเสนาบดี
สำหรับอาคารพาณิชย์ให้ใช้ในมณฑลชั้นใน ร.ศ. ๑๒๕ แล

หน้า ๑๕๒

พ.ศ. ๒๕๖๑

ประกาศกระแสพระบรมราชโองการ ลงวันที่ ๗ ตุลาคม พระพุทธ
ศักราช ๒๕๕๖ ในมณฑลภาคพายัพแทนตั้งแต่บัดนี้สืบไป

หอรัษฎากรพิพัฒน์

ประกาศมาณวันที่ ๑๐ มิถุนายน พระพุทธศักราช ๒๕๖๑

(ลงพระนาม) กิติยากร

เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๑๖ มิถุนายน หน้า ๑๓๕)

พ. ศ. ๒๕๖๑

หน้า ๑๕๓

กฎเสนาบดี

ประกาศเพิ่มกฎว่าด้วยการลงอาญาทหารเรือ

ที่ ๑/๒๕๖๑
๑/๐๓๐๕๖

พแนกกฎหมาย

ด้วยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้เสนาบดีกระทรวงทหารเรือ แก้ไขเพิ่มเติมความในกฎเสนาบดีว่าด้วยอำนาจลงอาญาทหารเรือ พ. ศ. ๒๕๕๕ ในตรงข้อ ๖ พแนกฝ่ายบกให้ปรากฏว่า ผู้บังคับกองรักษาเรือพระราชพิธีแลเรือแจวพายซึ่งเป็นตำแหน่งตั้งขึ้นใหม่ นั้น มีอำนาจลงโทษเป็นชั้น ๖ แลเป็นผู้รับโทษชั้น ๖ ตั้งแต่บัดนี้ไป

ศาลาว่าการกระทรวงทหารเรือ

ประกาศมาณวันที่ ๑๒ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๖๑

(ลงพระนาม) บริพัตร

จอมพลเรือ เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๑๖ มิถุนายน หน้า ๑๔๐)
12/10/2566

ประกาศกรมพระนครบาล

ตั้งกิ่งบុมผาราม

ด้วยตามความในพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ มาตรา ๖๔-๖๕ ว่าอำเภอใดท้องที่กว้างขวางจัดช่องแก่การปกครองจะแบ่งท้องที่ออกเป็นกิ่งอำเภอ เพื่อให้สะดวกแก่การปกครองก็ได้

บัดนี้ท้องที่อำเภอคลองสาน จังหวัดธนบุรี มีอาณาเขตรับกว้างขวาง กิจธุระของราษฎรบางตำบลจะมายังที่ว่าการอำเภอซึ่งตั้งอยู่ ณ ตำบลมีความลำบากอยู่ โดยอนุมัติท่านเสนาบดีกระทรวงนครบาล กรมพระนครบาลจึงได้จัดท้องที่ตำบลบ้านขนุนกวน ๑ ตำบล วัดกัลยาฯ ๑ ตำบลกุฎีจีน ๑ ตำบลวัดประยูรวงศ์ ๑ ตำบลบ้านเจ้าพระยาภาณุวงศ์ ๑ ตำบลวัดน้อย ๑ ตำบลตลาดแขก รวม ๗ ตำบล เป็นกิ่งอำเภอเรียกว่ากิ่งบุมผารามขึ้นอยู่ในอำเภอคลองสาน มีเขตรับดังนี้ คือ

ทิศเหนือ ตั้งแต่ตรงข้ามปากคลองบางกอกใหญ่ไปตามลำน้ำเจ้าพระยา ฝั่งตะวันออกถึงปากคลองตลาดสามเต็ง

ทิศใต้ตั้งแต่หลักเขตรตำบลตรอกสารภีด้านใต้ไปตามทางรถไฟสายท่าจีนด้านใต้ คลองบางไส้ไก่ ฝั่งใต้ถึงคลองบางกอกใหญ่

๒/10๕25๕๕

พ. ศ. ๒๕๖๑

หน้า ๑๕๕

ทิศตะวันตกแต่ปากคลองบางไส้ไก่ไปตามคลองบางกอกใหญ่
ฝั่งเหนือถึงลำน้ำเจ้าพระยา

ทิศตะวันออกแต่ลำน้ำเจ้าพระยาไปตามลำคลอง ตลาดสมเด็จ
ฝั่งตะวันออกคลองน้ำสมเด็จ ฝั่งเหนือคลองข้างวัดพิไชยญาติ
ด้านใต้ฝั่งใต้ และถ้ากระโดงสวนฝั่งตะวันออกถึงทางรถไฟสาย
เก่าจีน

ภายในเขตนี้เป็นท้องที่กึ่งชุมชน ตั่งที่ทำการกิ่งที่ริม
คลองบางกอกใหญ่ปากคลองบางไส้ไก่ มีปลัดอำเภอเป็นหัวหน้า
ประจำการ ได้เปิดที่ทำการตั้งแต่วันที่ ๑ พฤษภาคม พ. ศ. ๒๕๖๑
นั้นแล้ว จึงประกาศมาให้ทราบ

กรมพระนครบาล

ประกาศลงวันที่ ๒๓ พฤษภาคม พระพุทธศักราช ๒๕๖๑

(ลงนาม) มหาอำมาตย์ตรี พระยาเพชรปาลี

อธิบดีกรมพระนครบาล

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๑๖ มิถุนายน หน้า ๑๕๕)

กฎมณเฑียรบาล

ว่าด้วยการเสกสมรสแห่งเจ้านายในพระราชวงศ์

มีพระบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดี ศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าเหนือกระหม่อมว่า การเสกสมรสแห่งเจ้านายในพระราชวงศ์ตามธรรมดาได้ทรงทราบและได้พระราชทานพระบรมราชานุญาตโดยสมควรแก่พระเกียรติยศ แต่ก็มีบางรายที่มีใตกรบบังคมทูลให้ทรงทราบก่อน โดยเกรงว่าจะเป็นการบกพร่องผิดลอลองซึ่งพระบาทบัง โดยเหตุอันบัง บางรายได้ทรงทราบว่ากระได้เป็นไปโดยไม่สมควรแก่พระเกียรติยศ ฯ มีพระราชประสงค์จะอุปถัมภ์บำรุงพระบรมราชตระกูลไว้ให้สูงศักดิ์ กับทั้งจะสำแดงให้พระราชวงศ์ทรงทราบว่า มีพระราชเทัญยประสงค์จะพระราชทานพระบรมราชานุญาตเห็นแก่พระราชวงศ์ไว้ทั่วถึงกัน จึงพระราชมดำรัสสั่งณพระเจ้าพระยาธรรมราชาธิบดี เสนาบดีกระทรวงวังให้ประกาศเป็นกฎมณเฑียรบาลไว้ว่า

๑ ตั้งแต่นั้นต่อไป เจ้านายในพระราชวงศ์ตั้งแต่ชั้นหม่อมเจ้าขึ้นไปจะทำการเสกสมรสกับผู้ใด ให้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณาขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตก่อน เมื่อได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตแล้ว จึงจะกระทำการพิธีนั้นได้

๒ ที่ ๆ จะทำการพิธีเสกสมรสต้องเป็นที่สมควรที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะพระราชทานน้ำสังข์ได้ จะได้ทรงกำหนดตามที่ทรงพระราชดำริเห็นสมควร

๓ ถ้าผู้ใดทำฝ่าฝืนไม่ต้องด้วยพระราชบัญญัตินี้ ให้ถือว่าได้ทำผิดฐานละเมิดต่อพระองค์ผู้ทรงเป็นกษัตริย์ในพระราชวงศ์

ประกาศมาณวันที่ ๑๐ มิถุนายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๑

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๒๓ มิถุนายน หน้า ๑๔๖)

ประกาศเปลี่ยนอัตราค่าที่ทำ โฟงพางไม่ประจำที่

ในกรุงเทพมหานคร

(เว้นจังหวัดพระนคร แลจังหวัดธนบุรี)

พระเจ้าพี่ยาเธอ กรมพระจันทบุรีนฤนาถ เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ รับพระบรมราชโองการเหนือเกล้า ๆ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ๆ ให้ประกาศทราบทั่วกันว่า ตามที่ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ๆ ให้ใช้กฎเสนาบดี ว่าด้วยวิธีจัดการเลตตั้งอัตราเก็บเงินอากรค่าน้ำ ตามความในพระราชบัญญัติอากร

หน้า ๑๕๘

พ.ศ. ๒๕๖๑

คำนำสภ ๑๒๐ ลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๕๖ ใน
จังหวัดนนทบุรี จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดพระประแดง
จังหวัดนนทบุรี แลให้ถืออัตราค่าที่จับสัตว์น้ำ แลเครื่องมือ
จับสัตว์น้ำตามบาญชีท้ายประกาศนั้น บัดนี้ทราบไปล่องธูฉี
พระบาทว่า การทำโพงพางในลำคลองป่าทอว่าทะเลชนิดไม่ประจำ
ที่ย่อมได้ประโยชน์ดีกว่าประจำ แลอัตราค่าที่จับสัตว์น้ำชนิด
โพงพางไม่ประจำที่ในบางจังหวัดยังต่ำกว่าประจำ จึงทรงพระ
กรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้เปลี่ยนแปลงอัตราที่อนุญาตทำโพงพางในกรุง
เทพพระมหานครเว้นจังหวัดพระนคร แลจังหวัดนนทบุรีเสียใหม่
ตั้งมีอัตราปรากฏในบาญชีท้ายประกาศนี้แล้ว ให้จัดเก็บตาม
อัตราตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน พระพุทธศักราช ๒๕๖๒ เป็นต้นไป

ทอรัษฎากรพิพัฒน์

ประกาศมาณวันที่ ๑๕ มิถุนายน พระพุทธศักราช ๒๕๖๑

(ลงพระนาม) กิติยากร

เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๒๓ มิถุนายน หน้า ๑๕๘)

ประกาศงดเก็บเงินอากรค่านาฟางลอย

ตำบลบางจาก ท้องที่อำเภอคลองกระแชง จังหวัดเพชรบุรี
จำนวน พุทธศักราช ๒๔๕๙

ด้วยมีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า การทำนาฟางลอยของราษฎรในตำบลบางจากท้องที่อำเภอคลองกระแชง จังหวัดเพชรบุรีในพุทธศักราช ๒๔๕๕ ราษฎรได้ปักดำต้นเข้าไว้แล้ว ๖,๔๓๔ ไร่ ๒ งาน ๘๕ วา คิดเป็นเงินอากร ๕,๑๔๗ บาท ๘๐ สตางค์ ในปีที่ผ่านมาบังเอิญเกิดอุบัตเหตุนี้มากท่วมต้นเข้าเสียหายไม่ได้ผล ๖,๑๐๘ ไร่ ๑ งาน ๑๑ วา เป็นเงินอากร ๔,๘๘๖ บาท ๖๕ สตางค์ คงเหลือเนื้อนาที่ได้ผลซึ่งจะต้องเก็บเงินอากรรวมเนื้อที่ ๓,๒๖ ไร่ ๑ งาน ๗๔ วา เป็นเงินอากร ๒๖๑ บาท ๑๕ สตางค์ ทรงพระราชดำริเห็นว่าเมื่อการทำนาของราษฎรบังเกิดอุบัตเหตุอันตรายเสียหาย คงมีเนื้อที่ ๆ ได้ผลแต่ส่วนน้อยเช่นนี้ ครั้นจะจัดเก็บเงินค่าอากรตามจำนวนเนื้อที่ ๆ คงได้ผลตามพระราชบัญญัติราษฎร จะได้รับความเดือดร้อน จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ยกเว้นไม่เก็บเงินอากรค่านาในรายที่ ๆ ราษฎรจะต้องเสียในจำ

หน้า ๑๖๑

พ.ศ. ๒๕๖๑

นวนพุทธศักราช ๒๕๕๕ นั้น เพื่อเป็นทางบำรุงการทำนาของ
ราษฎร พุทธศักราชหนึ่ง

หอรัษฎากรพิพัฒน์

ประกาศมาณวันที่ ๑๘ มิถุนายน พระพุทธศักราช ๒๕๖๑

(ลงพระนาม) กิติยากร

เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๒๓ มิถุนายน หน้า ๑๕๑)

ประกาศเก็บเงินค่าสรรพภาษีภายใน
ในท้องที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา ในมณฑลปัตตานี

พระเจ้าพี่ยาเธอ กรมพระจันทบุรีนฤนาถ เสนาบดีกระทรวง
พระคลังมหาสมบัติ รับพระบรมราชโองการเหนือเกล้าฯ ทรงพระ
กรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศทราบทั่วกันว่า ตามประกาศลง
วันที่ ๒๕ สิงหาคม พระพุทธศักราช ๒๔๕๐ (ร.ศ. ๑๒๖) ว่าการ
ทำมาหาเลี้ยงชีพของราษฎรในท้องที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา
มณฑลปัตตานีไม่มีใครจะได้ผลถึงชอขาย ราษฎรมีความอึดอัด
จึงเสนอ กานแล้วท้องที่อื่น ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้
จลการเก็บเงินค่าสรรพภาษีภายในไว้ชั่วคราวนั้น บัดนี้ความทราบ
ฝ่าละอองธุลีพระบาทว่า ในเวลาทำการทำมาหาเลี้ยงชีพของราษฎร
ในท้องที่อำเภอเบตงมีความเจริญขึ้น สินค้าที่ต้องพิศุทธิภายใน
ซึ่งชอขายมีราคาสูงกว่าเก่าแล้ว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้จัดเก็บเงินค่าสรรพภาษีภายใน ในท้องที่อำเภอเบตง จังหวัด
ยะลา มณฑลปัตตานี ตั้งแต่วันที่พระพุทธศักราช ๒๔๖๑ เป็นต้นไป

หรือรัษฎากรพิพัฒน์

ประกาศมาณวันที่ ๑๘ มิถุนายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๑
(ลงพระนาม) กิติยากร

เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๒๓ มิถุนายน หน้า ๑๕๒)

กฎเสนาบดีกระทรวงเกษตรราธิการ ที่ ๒๒

เรื่องแก้ไขเบี่ยนขายฝากหลุดเปนสิทธิ์

เมื่อผู้รับซื้อฝากนำผู้ขายฝากมาหอทะเบี่ยนไม่ได้

ในการขายฝากที่ดินแก่กันจนถึงหลุดเปนสิทธิ์แก่ผู้รับซื้อฝาก
 แลวันนั้น ผู้รับซื้อฝากต้องมีความประสงค์จะแทงทะเบี่ยนให้เป็น
 สิทธิ์แก่ตน และตามธรรมเนียมแล้วผู้รับซื้อฝากจัดให้ผู้ขายฝาก
 มาหอทะเบี่ยนไม่ได้ เพราะบางที่ผู้ขายฝากอพยพไป หาตัวไม่ได้
 ฤาเมื่อผู้ขายฝากปล่อยให้ที่ดินนั้นหลุดแก่ผู้รับซื้อฝากแล้วก็หมด
 อาศัย ไม่เอื้อเฟื้อแก่ผู้รับซื้อฝากอีก ผู้รับซื้อฝากก็หมดทาง
 ที่จะเกลี้ยกล่อม ให้ผู้ขายฝากมายังหอทะเบี่ยนพร้อมกันกับตน
 เปลี่ยนทะเบี่ยนได้ เพราะเหตุฉนั้นจึงต้องจัดการให้ผู้รับซื้อฝาก
 แก้ทะเบี่ยนได้โดยง่าย วิธีที่เจ้าพนักงานหอทะเบี่ยนจะจัดการ
 ในเรื่องเหล่านี้ ให้จัดไปโดยใช้แบบฟอร์มที่ร่างเปนตัวอย่าง
 ติดมากับกฎนี้ด้วยแล้ว

เจ้าพนักงานหอทะเบี่ยนต้องจำว่า การที่จะโอนทะเบี่ยนให้
 โดยผู้ขายฝากไม่มายังหอทะเบี่ยนได้นั้น มีข้อสำคัญอยู่ ๓ ข้อ
 ซึ่งต้องระวังคือ

(๑) ผู้รับข้อฝากต้องเป็นผู้ปกครอง ถ้าผู้ขายฝากยังเป็นผู้ปกครองอยู่แล้ว การที่ลงทะเบียนไว้ว่าขายฝากนั้น ตามจริงอาจเป็นจำนำกันได้หาใช่ขายฝากไม่

(๒) การที่จะหลุดขายฝากเมื่อไรนั้นต้องแล้วแต่กำหนดที่ได้บ่งไว้ในหนังสือสัญญาขายฝาก กฎหมายมีว่าถ้าคู่สัญญากำหนดเวลาเกิน ๑๐ ปีแล้ว ให้ถือเสียว่ากำหนดแต่เพียง ๑๐ ปี ถ้าคู่สัญญากำหนดเวลาสั้นกว่า ๑๐ ปี ให้ถือกำหนดในสัญญานั้นเป็นหลักถ้าในหนังสือสัญญาไม่มีกำหนดแล้ว ต้องถือว่า ๑๐ ปี เป็นกำหนด

(๓) ต้องให้ผู้รับข้อฝากปฏิญาณว่ายังไม่ได้รับเงินไถ่ถอน ถ้าปฏิญาณได้ว่าไม่ได้รับเงินเสียเลยก็เป็นการสะดวก แทนทะเบียนหลุดเป็นสิทธิ์ได้ แต่ถ้าผู้รับข้อฝากได้รับเงินบ้างแล้ว ต้องให้ตั้งต้นคิดกำหนดเวลาหลุดนับตั้งแต่วันที่รับเงินผ่อนใช้ ให้รายสุดท้ายที่สุดเป็นต้นไป วิธีนับวันหลุดเป็นสิทธิ์ที่กล่าวในข้อ (๓) นี้ กฎหมายว่าอย่างไรยังไม่ปรากฏแน่นอน กระทรวงจึงได้วางวิธีการไว้พอเป็นหลักคุ้มครองอันตราย ในการแก้ทะเบียนได้โดยคู่สัญญาไม่ต้องไปศาล

หน้า ๑๖๕

พ.ศ. ๒๕๖๑

ถ้าผู้รับซื้อฝากปฎิญาณการไม่ได้ทำตามความในแบบฟอร์มแล้ว
แต่ยังคงมีประสงค์จะให้แก่ทะเบียนให้สงได้ ก็ให้นายทะเบียน
สั่งให้ ไปยังศาล ให้ศาลสั่งมายังหอทะเบียน เพราะผู้รับซื้อฝาก
อาจนำคดีไปยังศาลได้ ตามพระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดิน

กระทรวงเกษตรธิการ

ตั้งมาณวันที่ ๒๐ มิถุนายน พระพุทธศักราช ๒๕๖๑

(ลงพระนาม) รพี

เสนาบดีกระทรวงเกษตรธิการ

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๒๓ มิถุนายน หน้า ๑๕๓)

แบบฟอร์มคำตราดิน

ชายฝากหลุดเปนสิทธิ์ (ผู้ซื้อฝากนำผู้ขายฝากมาไม่ได้)

ที่ดิน

ระวาง.....ตำบล.....

เลขที่.....อำเภอ.....

โฉนดที่.....จังหวัด.....

วันที่.....พระพุทธศักราช.....

ข้าพเจ้า.....สังกัด.....อายุ.....

ขอประทานให้ด้วยค้ำประกันค้ำปฏิญาณดังนี้ คือ

(๑) ข้าพเจ้าได้รับซื้อที่ดินโฉนดหมายเลขข้างบนนี้จาก.....ซึ่งได้จดทะเบียนไว้แล้ว ฉบับนี้การขายฝากรายนี้หลุดเปนสิทธิ์แก่ข้าพเจ้าแล้ว ข้าพเจ้าขอให้ลงทะเบียนให้ที่ดินเปนสิทธิ์แก่ข้าพเจ้า

(๒) สาเหตุที่ข้าพเจ้านำผู้ขายฝากมายังหอทะเบียนไม่ได้ขึ้นเพราะ.....

(๓) ข้าพเจ้าขอปฏิญาณว่า (+).....

(๔) ข้าพเจ้าขอปฏิญาณอีกว่า ข้าพเจ้าได้ยึดถือปกครองที่
^๑รายนี้ไว้แล้ว (๑) ผู้ขายฝากหาได้ยึดถือปกครองไม่ แม้แต่
^๒เพียงว่าได้เช่าจากข้าพเจ้าก็หาไม่ได้

ข้าพเจ้าได้นำโฉนดมาให้เจ้าพนักงานด้วยแล้ว

(ลงนาม).....

(+) ในข้อ ๓ นี้ประสงค์ให้ปรากฏว่า ผู้ขายฝากได้นำเงิน
^๑มาไถ่ถอนแล้วถ้ายัง ^๒หาได้นำเงินมาผ่อนใช้ให้บางฤเปล่าเลย
^๓ถ้าผู้ขายฝากได้นำเงินมาผ่อนใช้บ้างแล้ว ต้องให้ปรากฏต่อไปว่า
^๔ผ่อนครั้งใดวันที่เท่าใดจำนวนเงินเท่าใดทุกครั้ง

(๑) ถ้าผู้รับ^๑ซื้อฝากให้ผู้อื่น (นอกจากผู้ขายฝาก) เช่าฤ
^๒อาศัยผู้เช่าและผู้อาศัย^๓ขนอนอยู่ในผู้รับซื้อฝากแล้ว เรียกได้ว่า
^๔ผู้รับซื้อฝากเป็นผู้ยึดถือปกครองที่รายนี้

ประกาศเปลี่ยนอัตราเก็บเงินค่าราชการ
ในมณฑลปัตตานี

พระบาทสมเด็จพระรามาธิบดี ศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้า ๆ ให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า การเก็บเงินค่าราชการในมณฑลปัตตานีมีอัตราแล้วซึ่งได้จัดเก็บยังแตกต่างกันอยู่ แลการที่ราษฎรได้เสียเงินในบางจังหวัดก็ยังไม่สม่ำเสมอ เช่นในท้องที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา ได้งดการเก็บไว้ในท้องที่อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส ได้ประกาศให้เก็บมีกำหนดอัตราคนละ ๒ บาท แลในท้องที่อื่น ๆ ได้ประกาศให้เก็บโดยวิธีแบ่งเป็น ๔ ชั้น ชั้นที่ ๑ เก็บแก่ผู้ทำมรดกมาก คนละ ๓ บาท ชั้นที่ ๒ เก็บแก่ผู้ทำมรดกปานกลาง คนละ ๒ บาท ชั้นที่ ๓ เก็บแก่ผู้ทำมรดกพอประมาณ คนละ ๑ บาท ชั้นที่ ๔ เก็บแก่ผู้ทำมรดกน้อย คนละ ๕๐ สตางค์

บัดนี้ทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทว่า การทำมาหาเลี้ยงชีพของราษฎรในมณฑลปัตตานีมีความเจริญขึ้นกว่าแต่ก่อน จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ๆ ให้ยกเลิกข้อความในประกาศ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม พระพุทธศักราช ๒๔๔๘ เฉพาะส่วนที่ได้กำหนด

หน้า ๑๖๕

พ.ศ. ๒๔๖๑

อัตราให้เก็บเงินค่าราชการเป็น ๔ ชั้น แยกเลิกประกาศลง
วันที่ ๒๕ สิงหาคม พระพุทธศักราช ๒๔๕๐ ที่ได้จัดเก็บเงินค่า
ราชการในอำเภอเบตง เลบประกาศลงวันที่ ๑ สิงหาคม พระพุทธ
ศักราช ๒๔๕๓ ที่ได้กำหนดอัตราเก็บเงินค่าราชการในท้องที่
อำเภอตากใบปีหนึ่ง คนละ ๒ บาทนั้นเสีย และให้จัดเก็บเงิน
ค่าราชการแก่บรรดาชายฉกรรจ์ ในมณฑลปัตตานี ปีหนึ่งคนละ ๓
บาท ตั้งแต่พุทธศักราช ๒๔๖๑ เป็นต้นไป

ประกาศมาลงวันที่ ๓๐ มิถุนายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๑
ในรัชกาลปัตยุบันนี้

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๓๐ มิถุนายน หน้า ๑๕๘)

พระราชบัญญัติ

เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีศักดิ์รามาธิบดี

• สมุหบดีคุณพระพุทธรักษาเสนาบดี เป็นอดีตภาคล่วงแล้ว ๒๕๖๑
 พรหม บัณฑิตบัณฑิต วันที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๑ โสภณบริเวท
 กาลกำหนด พระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ
 เอกอรรคมหาบุรุษบรมนาถราช พิธีประชาชนบรมมหาสมมติวงศ์
 อติศัณยพงศ์วิมลรัตน์ ราชบัณฑิตยราชบัณฑิตยสถาน จาตุรันตบรมมหา
 จักรพรรดิราชสังกาศ ประเมณธรรมิกมหาราชราช บรม
 เภตรูปพิตร พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ประทับชเปรสาท
 พระเทพมิตร วัดพระศรีรัตนศาสดาราม เนื่องในการพระราชพิธี
 ประดิษฐานและฉลองพระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีใน
 พระบรมราชจักรีวงศ์ทั้ง ๕ พระองค์ พระบรมวงศานุวงศ์ เสนา
 มาตรราชเสวกบริวาร เฝ้าทูลลอองธุลีพระบาทตามตำแหน่ง
 ทรงพระราชปรารภว่า ราชการทหารเป็นกิจพิเศษอย่าง ๑ ซึ่งผู้
 ปฏิบัติราชการอย่างนั้น ต้องออกกำลังแรง และปัญญาอย่างออกฤทธิ์
 หนึ่งต้องพร้อมอยู่เสมอที่จะสละชีวิตเป็นราชพลี และเพื่อรักษา
 อิศรภาพบำรุงความรุ่งเรืองแห่งชาติบ้านเมือง สมควรจะมีเครื่อง

หน้า ๑๗๑

พ.ศ. ๒๕๖๑

ราชอิสริยาภรณ์สำหรับบำเหน็จความชอบ แก่ผู้ทำดีในราชการ
พเนกนี้เป็นพิเศษอีกส่วน ๑ จึงมีพระบรมราชโองการมาลงพระ
สุรัสวดีให้ สถาปนา เครื่องราชอิสริยาภรณ์ ชั้นใหม่ อีกอย่าง ๑
และให้ กำหนด พระราชบัญญัติ สำหรับเครื่องราชอิสริยาภรณ์นี้ไว้
สืบไปดังนี้

หมวดที่ ๑

ว่าด้วย นาม, แบ่งชั้น,

และรูปลักษณะของเครื่องราชอิสริยาภรณ์

มาตรา ๑ เครื่องราชอิสริยาภรณ์นี้ให้เรียกว่า เครื่องราช
อิสริยาภรณ์อันมีศักดิ์รามาธิบดี

มาตรา ๒ ให้แบ่งเครื่องราชอิสริยาภรณ์นี้เป็น ๔ ชั้น คือชั้น
ที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๓ ที่ ๔ กับให้มีเหรียญของเครื่องราชอิสริยาภรณ์
นี้ด้วย

มาตรา ๓ เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีศักดิ์รามาธิบดีชั้นที่ ๑
นี้มีดวงตราใหญ่ มีลักษณะเป็นรูปไข่ ทำด้วยทอง มีสาย
แหลมออกสี่ทิศกลางดวงด้านหน้า เป็นรูปพระปรัศูรามาวตาร
ปราบพญาคาครีวระอยู่บนพื้นลงขาสีดูกลมหัวอ่อน ด้านหลังเป็น
อักษรพระบรมนามาภิไธยย่อ “ร.ร.” กับเลข “๖” อยู่ภายใต้

พระมหาพิชัยมงกุฎ หมายความว่า “ สมเด็จพระรามาธิบดี
 รัชกาลที่ ๖ ” อยู่บนพื้นลงยาสีขาวขอบสีขาว มีรัศมีเงินแดงใหญ่
 แปรแฉก รัศมีทองแดงเล็กแซกแปรแฉกสำหรับประดับที่
 หน้าอกเสื้อเบองชาย ก็มีแพรแถบเป็นสายสพายขนาดกว้าง
 ๑๐ เซ็นติเมตร สัตามีรัศมีแดงกว้าง ๒ เซ็นติเมตรอยู่ใกล้ขอบ
 ข้าง ๒ ข้าง มีดวงดาวน้อยสำหรับห้อยที่สายสพายมีลักษณะเป็น
 รูปไข่ทำด้วยทอง มีลายรูปอย่างเดียวกับกลางดวงดาวาใหญ่
 ต่างแต่ไม่มีรัศมี สายสพายนี้ให้สวมเฉียงจากขวาไปซ้าย

มาตรา ๔ เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีศักดิ์รามาธิบดีชั้นที่ ๒
 นั้นมีดวงดาวาใหญ่เช่นเดียวกับที่กล่าวแล้วในมาตรา ๓ แต่ต้อง
 ประดับที่หน้าอกเสื้อเบองชาย กับดวงดาวาน้อยเช่นเดียวกับที่
 กล่าวแล้วในมาตรา ๓ สำหรับห้อยแพรแถบคล้องคอ แพรแถบ
 นี้ให้ มีสีเช่นเดียวกับที่กล่าวแล้วในมาตรา ๓ แต่ให้มีขนาดกว้าง
 เพียง ๔๕ มิลลิเมตร

มาตรา ๕ เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีศักดิ์รามาธิบดีชั้นที่ ๓
 นั้นมีดวงดาวาน้อยสำหรับห้อยแพรแถบคล้องคอ เช่นเดียวกับ
 ที่กล่าวแล้วในมาตรา ๔

มาตรา ๖ เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีศักดิ์รามาธิบดีชั้นที่ ๔
 นั้นมีดวงดาวาเล็กมีลักษณะอย่างเดียวกับดวงดาวาน้อยที่กล่าวแล้ว
 ในมาตรา ๓ ห้อยที่แพรแถบขนาดกว้าง ๓๒ มิลลิเมตร สำหรับ
 ติดที่หน้าอกเสื้อเบองชาย

มาตรา ๓ ให้มีเหรียญของเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ๒ อย่าง
 อย่างหนึ่งเรียกว่า เหรียญรามมาลา มีเหรียญทำด้วยเงินเป็นรูปไข่
 ด้านหน้าเป็นรูปพระปรางค์สามยอดปราสาทพญาคามาศวีย์ระ ด้านหลัง
 เป็นอักษรพระบรมนามาภิไธยย่อ "ร.ร." กับเลข "๖" อยู่ภายใต้
 พระมหาพิชัยมงกุฎ ห้อยห่วงแพรแถบขนาดกว้าง ๓๒ มิลลิเมตร
 สำหรับติดที่หน้าอกเสื้อเบื้องซ้าย

อีกอย่างหนึ่งเรียกว่า เหรียญรามมาลา เข็มกลัดกลางสมรมี
 รูปลักษณะเช่นเดียวกับ หักแล้วมาแต่หัวถึงเหรียญรามมาลานั้น ทุก
 ประการ แต่เพิ่มเครื่องหมายพระวชิราวุธที่แพรแถบข้างแป้นพิเศษ
 ให้เห็นแตกต่างกัน

มาตรา ๔ แขนงดาร เหรียญ แพรแถบ ให้มีอยู่ที่
 กระทรวงมูรธาธร ห้ามมิให้ผู้อื่นผู้ใดที่ใดรับพระราชทานเครื่อง
 ราชอิสริยาภรณ์ให้ตัวราเหรียญ หรือแพรแถบซึ่งผิดไปจาก
 แบบเป็นอันขาด

มาตรา ๕ ให้กระทรวงมูรธาธรเป็นผู้จัดทำแจ้งรักษาตรา เหรียญ
 และแพรแถบสำหรับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ไว้ สำหรับพระราช
 ทานได้โดยสะดวกปราศจากความคิดขัด

หมวดที่ ๒
ว่าด้วยคณะที่ปรึกษา

มาตรา ๑๐ ให้มีคณะที่ปรึกษาสำหรับเครื่องราชอิสริยาภรณ์
คือมี

คณาธิบดี ๑

เลขาธิการ ๑

ที่ปรึกษา ๕

มาตรา ๑๑ จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งให้บุคคลซึ่งทรง
ไว้วางพระราชหฤทัยเป็นคณาธิบดี เลขาธิการ และที่ปรึกษา
สำหรับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ในชั้นต้นแล้วแต่จะทรงพระ
ราชดำริเห็นสมควรให้ผู้ใดเป็น ค่อยไปเมื่อได้มีผู้รับพระราชทาน
เครื่องราชอิสริยาภรณ์เพื่อแก่จำนวนแล้ว จักทรงเลือกสรร
เฉพาะในหมู่ผู้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์แล้ว

มาตรา ๑๒ คณะที่ปรึกษามีสิทธิและหน้าที่ดังจะกล่าวต่อไปน

ก. รับความเห็นของผู้ที่มีอำนาจและหน้าที่เสนอความชอบว่าผู้
ใดควรได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีศักดิ์รามาธิบดี
แล้ว ประชุมกัน พิจารณาปรึกษาว่า เป็นการสมควรแก่จริงหรือไม่
จึงจะใส่เกล้าฯ สอดคล้องต่อไปในมาตราที่ ๑

ข. คณาธิบดี เลขาธิการ ที่ปรึกษาไม่ว่าคนใดก็ตาม มีสิทธิ์ที่จะแสดงความคิดเห็นของตนเองว่าผู้ใดสมควรได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีศักดิ์รามาธิบดี ความเห็นนั้นต้องเสนอต่อคณาธิบดี เพื่อเรียกประชุมปรึกษาหารือกันตามระเบียบ

ค. ทำและรักษากฎเป็ยรายนามของผู้ที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์

ง. คณาธิบดีมีสิทธิ์ที่จะนำความต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องเครื่องราชอิสริยาภรณ์ นำขึ้นกราบบังคมทูลโดยตรงแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

มาตรา ๑๓ คณาธิบดีเป็นผู้เรียกประชุมคณะที่ปรึกษา ทั้งเป็นประธานในการประชุมนั้น และถ้ามีที่ปรึกษา (นับทั้งคณาธิบดีและเลขาธิการด้วย) เป็นจำนวนแต่ ๔ คนขึ้นไปให้นับตนเองก็ประชุมได้ ถ้าคณาธิบดีไม่สามารถจะมานั่งประชุมได้ ให้ที่ปรึกษาที่มีอาวุโสสูงสุดในหมู่ที่มาประชุมนั้นเป็นประธานแทน ความตกลงของที่ประชุมถ้าหากมีความเห็นแตกต่างกัน ให้ถือเอาตามทีนับคะแนนได้ว่าความเห็นอย่างใดมีเสียงมากที่สุด

ถ้าความเห็นอย่างใดได้รับคะแนนเสมอกัน ให้ผู้เป็นประธานมีสิทธิที่จะขาด

หมวดที่ ๓

ว่าด้วยลักษณะความชอบซึ่งสมควร

จักบำเหน็จด้วยเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีศักดิ์รามาธิบดี

มาตรา ๑๔ เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีศักดิ์รามาธิบดีชั้นที่ ๑ นั้น จะพระราชทานและเพาะแก่ผู้ซึ่งได้ทำความชอบในราชการทหาร เป็นอย่างพิเศษเอกอุ ไม่ว่าในเวลาสงคราม หรือในยามสงบศึก และจะพระราชทานตาม พระราชดำริห์ ซึ่งจะทรงพระกรุณา พระราชทานมาไว้คณะที่ปรึกษาประชุมกันพิจารณา หรือคณะที่ปรึกษา อาจประชุมพิจารณากันเอง ก่อนแล้วนำความขึ้นกราบบังคมทูลพระ กรูณา

ผู้อื่นนอกจากที่กล่าวมาแล้วนี้จะแสดงความเห็นว่า ผู้หนึ่งผู้ ๑ สมควรได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีศักดิ์รามาธิบดี ชั้นที่ ๑ ไม่ได้เป็นอันขาด

มาตรา ๑๕ สำหรับในราชการสงคราม

ก. ผู้ใดกระทำการรบเข้มแข็งองอาจน่าชมเชย แต่มิได้ทำการ เข้มแข็งแต่ผู้เดียว ถ้าพร้อมกันหลาย ๆ คนเข้มแข็งด้วยกันในขณะ เดียวกัน ท่านว่าผู้หนึ่งสมควรได้รับพระราชทานเหรียญรามมาลา

ข. ผู้ใดแสดงความองอาจส่วนตัวเป็นพิเศษอย่างยิ่งยวดยอมเอาชีวิตของตนเข้าแลก เพื่อกระทำการให้สำเร็จตามหน้าที่ หรือกระทำการเกินกว่าจำเป็นตามหน้าที่ เพื่อสืบแดงฤทธิและบำรุงสร้างราชย์ของนครบไทยให้ประจักษ์แก่ทั่วโลก ท่านว่าผู้เช่นสมควรได้รับพระราชทานเหรียญธรรมมาลาเข็มกล้ากลางสมร

ค. ผู้ใดกระทำการรบเข้มแข็งองอาจหน้าขมเขย ทั้งทำการอย่างนั้นแต่ผู้เดียว ผิดกับผู้อื่นซึ่งทำการรบอยู่พร้อมกัน หรือผู้ใดมีหน้าที่ควบคุมทหารเป็น จำนวนแต่ ๑ หมู่ขึ้นไปจนถึง ๑ กองร้อยแล้วหน่วยซึ่งผู้เช่นบังคับบัญชาทำการรบ เป็นผลดีอย่างพิเศษ หรือผู้ใดบังคับกับเรือขนาดเล็กเช่นเรือดำน้ำ เรือตอร์ปิโด เรือรับใช้ต่างๆ ๑ ลำหรือหลายลำ และทำการเป็นผลดีอย่างพิเศษ ท่านว่าบุคคลซึ่งมีความชอบตั้งว่ามาฉนั้น สมควรได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีศักดิ์รามารับดิษชนที่ ๔

ง. ผู้ใดมีหน้าที่ควบคุมทหารเป็นจำนวนกว่า ๑ กองร้อยขึ้นไปจนถึง ๑ กองพลน้อย (เฉพาะเหล่าหรือผสมกัณฑ์) และหน่วยทหารซึ่งผู้เช่นบังคับบัญชาทำการรบเป็นผลดีอย่างพิเศษ หรือผู้ใดบังคับบัญชากองเรือรบซึ่งย่อมกว่ากองพลเรือน้อย หรือบังคับกองพลเรือน้อยกัณฑ์ และกองเรือรบหรือกองพลเรือน้อยนั้นทำการเป็นผลดีอย่างพิเศษ ท่านว่าบุคคลซึ่งมีความชอบตั้งว่ามาฉนั้น สมควรได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีศักดิ์รามารับดิษชนที่ ๓

ง. ผู้ใดมีหน้าที่ควบคุมทหาร เป็นจำนวนกว่า ๑ กองพลน้อยขึ้นไป และหน่วยทหารซึ่งผู้บังคับบัญชาทำการรบเป็นผลดีอย่างพิเศษ หรือผู้ใดบังคับกองเรือรบอันเป็นขนาดใหญ่กว่ากองพลเรือหนึ่งขึ้นไป และกองเรือรบนั้นทำการรบเป็นผลดีอย่างพิเศษ ท่านว่าบุคคลซึ่งมีความชอบดังว่ามาฉะนี้สมควรได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีศักดิ์รามธิบดีชั้นที่ ๒

จ. ผู้ใดไม่มีโอกาสออกทำการรบในสมรภูมิ หรือคุมเรือไปทำการรบ แต่ได้ปฏิบัติราชการให้ประโยชน์เป็นผลดีสำหรับทางดำเนินการสงคราม ท่านว่าผู้นั้นสมควรได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีศักดิ์รามธิบดี แต่งจะเป็นชั้นใดแล้วแต่ความชอบมากและน้อย ให้คณะที่ปรึกษาเป็นผู้กำหนดตามรายงานซึ่งผู้เสนอความชอบจักแจ้งมาให้ทราบ

มาตรา ๑๖ สำหรับในเวลาสงบศึก ผู้ใดควบคุมทหารทำการในสนาม เป็นหน่วยเทียบเคียงกับที่กล่าวมาแล้วในมาตรา ๑๕ หรือบังคับเรือ บังคับกองเรือรบออกทำการทำเองรบ เป็นหน่วยเทียบเคียงกับที่กล่าวมาแล้วในมาตรา ๑๕ และทำการดีแสดงความสามารถให้เห็นว่า อาจนำทหารเรือไปทำการได้ดีในเวลาสงคราม ท่านว่าผู้นั้นสมควรได้รับพระราชทาน เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมี

12/10/2566

ศักดิ์รามาริบัติตามชั้นเทียบเคียงกับที่กล่าวไว้ในมาตรา ๑๕ นั้น ส่วนเหรียญรามมาลาสมควรแก่ผู้ทำความชอบเป็นพิเศษแก่ปก ปลาดในเวลา ที่ออกทำ การในทำนองรบ แต่ กระทำ ด้วย ตนโดย ละเพาะมิได้ควบคุมบังคับบัญชาผู้อื่น

นอกจากนั้นผู้ใดปฏิบัติราชการเป็นผลดีซึ่งสำหรับความเจริญ รุ่งเรืองแห่งกำลังทหาร ท่านว่าผู้เช่นสมควรได้รับพระราชทาน เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีศักดิ์รามาริบัติ ตามชั้นซึ่งคณะที่ปรึกษา จักกำหนด

หมวดที่ ๔

วิธีเสนอความชอบสำหรับ

รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีศักดิ์รามาริบัติ

มาตรา ๑๗ ให้ผู้บังคับบัญชาโดยตรงของผู้ซึ่งกระทำความชอบ อันเข้าเกณฑ์ตามที่ไว้ในหมวดที่ ๓ (คือผู้บังคับบัญชาชั้นที่ใกล้ชิด ที่สุดของผู้ซึ่งกระทำความชอบนั้น) ทำรายงานแสดงว่าผู้นั้นได้ กระทำความชอบอย่างใด จึงเห็นว่าสมควรได้รับพระราชทาน เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีศักดิ์รามาริบัติชั้นนั้น ๆ ถ้ากรณีนี้ที่ กระทำโดย ดุษฎีนิศการ แล้ว ส่งรายงาน นั้นไปยังผู้ บังคับบัญชา ตามลำดับชั้นจนถึงสูงสุดที่รองจากพระองค์ พระบาทสมเด็จพระ

มาตรา ๒๐ คณะที่ปกครองสำหรับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ใหม่
 สิทธิที่จะออก ความ เห็นว่า ผู้ยื่นผู้มีความ ชอบ สมควรได้รับ พระ
 ราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ไม่ต้องมีผู้ใดรายงานเสนอความ
 ชอบมาก็ได้ เมื่อปลุกษาหารือพร้อมกันแล้วในที่ประชุม ให้กลา
 ษิตนำความขึ้นกราบบังคมทูลทูลขอฝ่าละอองธุลีพระบาท แต่
 ต้องแสดงให้ชัดว่าทำความชอบอย่างไร อนุโลมตามที่ว่าไว้ใน
 มาตรา ๑๗

หมวดที่ ๕

ว่าด้วยเกียรติศักดิ์ของผู้ซึ่งได้รับ

พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีศักดิ์รามาธิบดี

มาตรา ๒๑ ให้ผู้ซึ่งได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์
 อันมีศักดิ์รามาธิบดี มีถาบันตราพิเศษ คือ

ผู้ซึ่งได้รับพระราชทานชั้นที่ ๑ มีถาบันตราเรียกว่า "เสนาบดี"
 และให้มีสีธงที่จะเติมตัวอักษรย่อลงต่อนามของตนว่า "ส.ร."

ผู้ซึ่งได้รับพระราชทานชั้นที่ ๒ มีถาบันตราเรียกว่า "มหาโยธิน"
 และให้มีสีธงที่จะเติมตัวอักษรย่อลงต่อนามของตนว่า "ม.ร."

ผู้ซึ่งได้รับพระราชทานชั้นที่ ๓ มีถาบันตราเรียกว่า "โยธิน"
 และให้มีสีธงที่จะเติมตัวอักษรย่อลงต่อนามของตนว่า "ย.ร."

ผู้ซึ่งได้รับพระราชทานชั้นที่ ๔ มีถาบันตรเรียกว่า " อัสวิน " และให้มีสิทธิ์ที่จะเติมตัวอักษรย่อลงต่อนามของตนว่า " อ. ร. "

ผู้ซึ่งได้รับพระราชทานเหรียญธรรมมาลาเข็มกล้ากลางสมร ไม่มีถาบันตร แต่ให้มีสิทธิ์ที่จะเติมตัวอักษรย่อลงต่อนามของตนว่า " ร. ม. ก. "

ผู้ซึ่งได้รับพระราชทานเหรียญธรรมมาลา ไม่มีถาบันตร แต่ให้มีสิทธิ์ที่จะเติมตัวอักษรย่อลงต่อนามของตนว่า " ร. ม. "

ในการ ประกาศ พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีศักดิ์รามาธิบดี ให้เจ้าหน้าที่เขียนสีแดงว่าพระราชทานถาบันตรแห่งเครื่องราชอิสริยาภรณ์นี้ เช่นเขียนว่า " ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ผู้นั้น ๆ เป็นอัสวินแห่งเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีศักดิ์รามาธิบดี " หรือ " ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เลื่อนผู้นั้น ๆ อัสวินแห่งเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีศักดิ์รามาธิบดี เป็นโยธินแห่งเครื่องราชอิสริยาภรณ์นั้น " ดังนี้ เป็นต้น

มาตรา ๒๒ ผู้ซึ่งได้รับพระราชทานเหรียญธรรมมาลาทั้ง ๒ อย่าง มีสิทธิ์เติมหน้าบ้านคนผู้ซึ่งได้รับพระราชทานเหรียญอื่น ๆ ทุกอย่าง และผู้ซึ่งได้รับพระราชทานเหรียญธรรมมาลา เข็มกล้ากลางสมร เติมนามผู้ซึ่งได้รับพระราชทานเหรียญธรรมมาลา

อัศวินแห่งเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีศักดิ์รามาธิบดี มีสิทธิ
เดินหน้าผู้ซึ่งได้รับพระราชทาน เครื่องราชอิสริยาภรณ์ ตติยะจุล
จอมเกล้า แต่รองต่อจากผู้ซึ่งได้รับพระราชทาน ตติยะจุลจอม
เกล้าวิเศษ

โยธินแห่งเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีศักดิ์รามาธิบดี มีสิทธิ
เดินหน้าผู้ซึ่งได้รับพระราชทาน เครื่องราชอิสริยาภรณ์ ตติยะ
จุลจอมเกล้าวิเศษ แต่รองต่อจากผู้ซึ่งได้รับพระราชทานเครื่อง
ราชอิสริยาภรณ์ตติยะจุลจอมเกล้า

มหาโยธินแห่งเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีศักดิ์รามาธิบดี มี
สิทธิเดินหน้าผู้ซึ่งได้รับพระราชทาน เครื่องราชอิสริยาภรณ์ จุลรา
ภรณ์ช้างเผือกชั้นที่ ๒ แต่รองต่อจากผู้ซึ่งได้รับพระราชทาน
เครื่องราชอิสริยาภรณ์ตติยะจุลจอมเกล้าวิเศษ

เสนาบดีแห่งเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีศักดิ์รามาธิบดี
มีสิทธิเดินหน้าผู้ซึ่งได้รับพระราชทาน เครื่องราชอิสริยาภรณ์ มหา
ปรมาภรณ์ช้างเผือกชั้นสูงสุด แต่รองต่อจากผู้ซึ่งได้รับพระราช
ทาน เครื่องราชอิสริยาภรณ์เบ็ญจจุลจอมเกล้า

มาตรา ๒๓ ผู้ใดได้รับพระราชทาน เครื่องราชอิสริยาภรณ์อัน
มีศักดิ์รามาธิบดีชั้นสูงกว่าที่ ๔ ข้างไป ให้ใช้ประดับดวงดาว
เล็กชั้นที่ ๒๑ แห่งเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นที่ตนได้รับพระราชทาน

พระเจ้าอยู่หัว แล้วให้ผู้บังคับบัญชาชั้นสูงสุดที่ว่าเส่งรายงานไปถึงกลาโหมที่ของเครื่องราชอิสริยาภรณ์ เพื่อประชุมคณะที่ปรึกษาพิจารณาหรือกันอีกชั้น ๑

มาตรา ๑๘ ในกรมหรือกองใดมีผู้ที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์เรียบร้อยแล้ว ก่อนที่ผู้บังคับบัญชาโดยตรงจะรายงานเสนอความชอบดั่งว่าไว้ในมาตรา ๑๗ นั้น ให้ปรึกษาหารือกับผู้ที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์แล้วอันอยู่ในกรมหรือกองของตนนั้นเสียก่อน ถ้ามีมากกว่า ๔ คนต้องปรึกษาอย่างน้อย ๔ คน แต่ถ้ามีเพียง ๑ คน ๒ คน ๓ คนให้ปรึกษาเท่าจำนวนที่มานั้น ต่อเมื่อมีความเห็นสอดคล้องกันแล้วจึงเสนอความชอบมาได้ และในรายงานเสนอความชอบ ต้องบอกชี้ตัวได้ปรึกษากันแล้วตามความในมาตรานี้ หรือกล่าวว่ามีได้ปรึกษา เพราะยังไม่มีผู้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ อยู่ในกรมหรือกองของตน

มาตรา ๑๙ เมื่อกลาโหมที่ได้รับรายงานเสนอความชอบนั้นแล้ว ให้เรียกคณะที่ปรึกษาประชุมพิจารณา เมื่อเห็นแล้วว่าแปลกรสมควรจริง จึงให้นำความขึ้นกราบบังคมทูลพระกรุณาทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทเพื่อทรงพระราชวินิจฉัย ถ้าเห็นว่ายังไม่สมควรก็ให้แจ้งไปให้ผู้ส่งรายงานมานั้นให้ทราบ

สำหรับเวลาแต่งกายเครื่องแบบทหารอย่างปกติ หรือเครื่อง
ฝึกหัดเครื่องสนามนั้นได้ แต่ต้องจัดหาเองไม่พระราชทานของ
หลวง เวลาแต่งเครื่องยศกษัตริย์ให้ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์
ตามชั้นที่ได้รับพระราชทาน ส่วนเวลา ตั้งเครื่องราตรีสีโมสร
จะประดับหรือไม่ก็ได้ หรือจะประดับตราจำลองก็ได้

มาตรา ๒๕ ผู้ซึ่งได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อื่น
มีศักดิ์มาธิบดีหรือเหรียญรามมาถนแล้ว เมื่อแต่งเครื่องแบบ
ทหารควรประดับตรานั้นด้วยเสมอ ตามวิธีซึ่งกล่าวมาแล้วใน
มาตรา ๒๓ เว้นแต่เวลาแต่งเครื่องราตรีสีโมสรจะประดับหรือไม่
ก็ได้ดังว่ามาแล้ว

หมวดที่ ๒

กำหนดวันเริ่มใช้และผู้รักษาพระราชบัญญัติ

มาตรา ๒๕ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แต่วันที่ประกาศนี้เป็น
ต้นไป

มาตรา ๒๖ ให้เสนาบดีกระทรวงมหรธรร กับคณาธิบดีของ
เครื่องราชอิสริยาภรณ์ เป็นผู้รักษาให้การดำเนินไปตามพระราช
บัญญัติดังกล่าว

ประกาศมาณวันจันทร์ที่ ๒๒ กรกฎาคม พระพุทธศักราช ๒๕๖๑

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๒๒ กรกฎาคม หน้า ๑๖๕)

ประกาศกระแสพระบรมราชโองการ
ตั้งคนาธิบดี เลขาธิการ และที่ปรึกษา สำหรับ
เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีศักดิ์รามาธิบดี

มีพระบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดี ศรี
สินทรมหาวชิราวุธพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าฯ
ให้ประกาศทราบทั่วกันว่า

ตามความในมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติเครื่องราชอิสริยา
ภรณ์อันมีศักดิ์รามาธิบดีมีอยู่ว่า ให้มีคณะที่ปรึกษาสำหรับเครื่อง
ราชอิสริยาภรณ์นั้น และตามความในมาตรา ๑๑ มีอยู่ว่า จะทรง
พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งบุคคลซึ่งไว้วางพระราชหฤทัยเป็นคณะ
ธิบดี เลขาธิการ และที่ปรึกษา ตามแต่จะทรงพระราชดำริเห็น
สมควร

เพราะฉะนั้นจึงมีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้
จอมพล สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้ากรมหลวงพิศณุโลก
ประชานารถ เป็นคนาธิบดี

นายพลโท พระยาสิทธิราชเดโชไชย (แย้ม ฉนเศร) เป็นเลขา
ธิการ

พ.ศ. ๒๔๖๑

หน้า ๑๘๖

จอมพล สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยาภาณุ
พันธุวงศ์วรเดช เป็นที่ปรึกษา

จอมพลเรือ สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้ากรมหลวงนคร
สวรรค์วรพินิต เป็นที่ปรึกษา

นายพลเรือโท พระเจ้าพี่ยาเธอ กรมหมื่นนุชนพเรเขตรอดมศักดิ์
เป็นที่ปรึกษา

นายพลตรี หม่อมเจ้าพันธุ์ประวัติ เป็นที่ปรึกษา

นายพลโท พระยาประสิทธิ์ศุภการ (หม่อมหลวงเพ็ฯ พังบุญ
นครุงเทพ) เป็นที่ปรึกษา

สำหรับเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีศักดิ์รามาชิตี

ประกาศมาฉวันจันทร์ ที่ ๒๒ กรกฎาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๑

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๒๒ กรกฎาคม หน้า ๑๘๓)

กฎเสนาบดี
ประกาศเพิ่มว่าด้วยการลงอาญาทหารเรือ

ที่ ๒/๒๕๖๑
๐๔๘๗๑

พแนกกฎหมาย

ด้วยหัวหน้าโรงงานการจักรในกรมสรรพาวุธทหารเรือ ซึ่งได้
มีกำหนดไว้เป็นผู้ลงโทษชั้น ๖ แต่เป็นผู้รับโทษชั้น ๕ นั้น ยัง
หาพอแก่การบังคับบัญชาในพแนกนั้นไม่ จึงทรงพระกรุณา
โปรดเกล้าฯ ให้กำหนดเพิ่มอัตรา ให้หัวหน้าพแนกนี้เป็นผู้ลง
โทษชั้น ๕ แต่เป็นผู้รับโทษชั้น ๓ ตั้งแต่บัดนี้ไป

ศาลาว่าการกระทรวงทหารเรือ

วันที่ ๕ สิงหาคม พระพุทธศักราช ๒๕๖๑

(ลงพระนาม) บริพัตร

จอมพลเรือ เสนาบดี

ประกาศงดการเก็บเงินอากรค่าน้ำ
 ตำบลทับไทร ทราขาว โป่งน้ำร้อน หนองตาก
 ท้องที่อำเภอท่ามะขาม จังหวัดจันทบุรี

พระเจ้าพี่ยานเธอ กรมพระจันทบุรีนฤนาถ เสนาบดีกระทรวง
 พระคลังมหาสมบัติ รับพระบรมราชโองการเหนือเกล้าฯ ทรง
 พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศทราบทั่วกันว่า ที่จับสัตว์
 น้ำตำบลทับไทร ตำบลทราขาว ตำบลโป่งน้ำร้อน ตำบล
 หนองตาก ท้องที่กิ่งพญาเก้าพูช อำเภอท่ามะขาม จังหวัด
 จันทบุรีสัตว์น้ำไม่บริบูรณ์ เพราะในห้วย หนอง คลอง บึง
 ใน ๔ ตำบลนี้ไม่มีน้ำตลอดปี สัตว์น้ำมาอาศัยอยู่ที่เกาะฤดูฝน
 เท่านั้น ราษฎรที่อยู่ในตำบลเหล่านี้ยากจนขัดสน ได้อาศัย
 หาสัตว์น้ำพอบริโภคไม่ถึงกับซื้อขาย จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
 ให้งดการเก็บเงินอากรค่าน้ำใน ๔ ตำบลซึ่งกล่าวแล้ว เพื่อเป็น
 การบำรุงราษฎรไว้ชั่วคราว ตั้งแต่พุทธศักราช ๒๔๖๒ เป็นต้นไป
 หอรัษฎากรพิพัฒน์

ประกาศมาณวันที่ ๑๓ สิงหาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๑

(ลงพระนาม) กิติยากร

เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๑๘ สิงหาคม หน้า ๑๔๗)

ประกาศเลื่อนชั้นอัตรานาฟางลอย

ตำบลบ้านเพชร ตำบลยางเครือ อำเภอจตุรัส จังหวัดชัยภูมิ
ซึ่งจัดเก็บเป็นนาฟางลอยชั้นจัตวา แต่ พุทธศักราช ๒๔๖๑

ด้วยมีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้ประกาศทราบ
ทั่วกันว่า การเก็บเงินอากรค่านาฟางลอยในตำบลบ้านเพชร ตำบล
ยางเครือ ท้องที่อำเภอจตุรัส จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งได้เคยจัดเก็บ
เงินเป็นนาฟางลอยชั้นเบญจจะอยู่นั้น บัดนี้การทำนอกรายฉกร
ในตำบลทั้ง ๒ นั้นมีผลบริบูรณ์คล้ายคลึงกับตำบลที่ติดต่อกัน เช่น
กับตำบลบ้านตาล ตำบลบ้านชวน ตำบลหนองโดน ซึ่งได้
จัดเก็บเงินอากรค่านาฟางเป็นชั้นจัตวา สมควรจะเลื่อนชั้นอัตรา
ค่านาตำบลบ้านเพชร ตำบลยางเครือ ขึ้นเป็นนาฟางลอยชั้นจัตวา
เพื่อให้เหมาะสมกับภูมิท้องที่

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศแก้อัตราเก็บเงิน
อากรค่านาในตำบลบ้านเพชร ตำบลยางเครือ ขึ้นเป็นนาฟางลอย
ชั้นจัตวา ตั้งแต่พระพุทธศักราช ๒๔๖๑ เป็นต้นไป

หอรัษฎากรพิพัฒน์

ประกาศมาณวันที่ ๑๓ สิงหาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๑

(ลงพระนาม) กิติยากร

เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๑๘ สิงหาคม หน้า ๑๘๘)

ประกาศกระทรวงนครบาล

พแนกป้องกันโรคร้าย

ด้วยเวลาเมื่อผู้เป่าไข้ทรพิษ^๑จนแล้ว ในห้องที่อำเภอกลอง
 สาร์หลายราย สมควรจะจัดการป้องกันภัยอันตรายอันจะพึงเกิด
 ขึ้นมิให้แพร่หลายต่อไป เสนาบดีกระทรวงนครบาลจึงประกาศ
 ณบัดนี้ ตามความในมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติจัดการป้องกัน
 ไข้ทรพิษพระพุทศักราช ๒๔๕๖ ว่า ให้ราษฎรทั้งหลายทั้งผู้ใหญ่
 แลเด็กทุก ๆ คนซึ่งตั้งบ้านเรือนอยู่ในห้องที่อำเภอกลองสาร์ ปลูก
 ป้องกันไข้ทรพิษเสียทุกคน ภายในกำหนด ๑ เดือน นับแต่วัน
 ประกาศนี้เป็นต้นไป เจ้าพนักงานจะออกตรวจทำการปลูกป้องกัน
 ไข้ทรพิษให้แก่ราษฎรตามหมู่บ้านทุก ๆ ครั้วเรือน ในอำเภอนั้น

ประกาศมาณวันที่ ๑๓ สิงหาคม พระพุทศักราช ๒๔๖๑

(ลงนาม) มหาอำมาตย์เอก เจ้าพระยายมราช

เสนาบดีกระทรวงนครบาล

พแนกสุขภาพิบาล บ็องกันไข้ทรพิษ

เจ้าพระยาบรมราช เสนาบดีกระทรวงนครบาล ขอประกาศให้ทราบทั่วกันว่า เวลานั้นเป็นเวลาสมควรจะทำการปลูกทรพิษแก่ราษฎรผู้ซึ่งยังมีได้ปลูกหรือที่ปลูกแล้ว แต่พ้นกำหนดพรรณหนองที่จะคุ้มได้ ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติจัดการบ็องกันไข้ทรพิษ พระพุทธศักราช ๒๔๕๖ เพื่อบ็องกันภยันตรายอันพึงจะเกิดขึ้น กรมสุขภาพิบาลจะได้จัดให้เจ้าพนักงานมาทำการปลูกบ็องกันไข้ทรพิษให้แก่ราษฎรตามบ้านเรือน ในท้องที่อำเภอสามเสนทุก ๆ ครัวเรือนภายในกำหนด ๑ เดือน นับตั้งแต่วันในประกาศนี้เป็นต้นไป แลบรรดาผู้ที่ปลูกแล้วเมื่อครบ ๗ วัน เจ้าพนักงานจะได้ตรวจดูอีกครั้งหนึ่ง เมื่อเห็นว่าขันดีไม่มีอันตรายอันใด ก็จะได้ออกหนังสือสำคัญให้

กำหนดเวลาที่เจ้าพนักงานจะทำการ ปลูก ตรวจ ไข้ทรพิษนั้น ตอนเช้าตั้งแต่ ๕ นาฬิกาก่อนเที่ยงถึงเที่ยงวัน ตอนบ่ายตั้งแต่ ๑ นาฬิกาหลังเที่ยงถึง ๔ นาฬิกาหลังเที่ยงทุก ๆ วัน เว้นแต่วันอาทิตย์แล้ววันนักขัตฤกษ์ แลทุก ๆ คนไม่ต้องเสียค่ายา ค่าจ้าง อย่างใด

พ. ศ. ๒๕๖๑

หน้า ๑๕๒

ให้ผู้ซึ่งตั้งบ้านเรือนอยู่ในเขตท้องที่อำเภอตามกล่าวนี้ปลูก
ป้องกันไข้ทรพิษภายในกำหนดเวลา เพื่อให้การเป็นไปตามพระ
ราชบัญญัติจัดการป้องกันไข้ทรพิษ พระพุทธศักราช ๒๕๕๖ นั้น

ศาลาว่าการกระทรวงนครบาล

ประกาศมาณวันที่ ๑๔ สิงหาคม พระพุทธศักราช ๒๕๖๑

(ลงนาม) มหาอำมาตย์เอก เจ้าพระยายมราช

เสนาบดีกระทรวงนครบาล

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๑๔ สิงหาคม หน้า ๑๕๐)

ประกาศกระแสพระบรมราชโองการ

ให้นับเวลารับราชการทั่วคุณสำหรับผู้ที่ไปราชการสงคราม

พระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการมานพระสุรสีห์นาทดำรัสสั่งว่า

ทหารซึ่งอาสาไปราชการสงครามเพื่อกำการรบร่วมมอกับราชสัมพันธมิตรย่อมนับว่าเป็นผู้มีความชอบพิเศษ เพราะฉะนั้นให้นับเวลารับราชการของทหารเหล่านั้นทั่วคุณ ทั้งนี้ สำหรับประโยชน์ในการปลดออกเป็นกองหนุน และการทอนเวลาซึ่งจักต้องอยู่ในกองหนุนชั้นที่ ๓ ถ้าผู้ใดคงรับราชการประจำอยู่เกินกำหนดตามพระราชบัญญัติลักษณะเกณฑ์ทหารเป็นเวลาเท่าใดก็ให้ตัดเวลาซึ่งจะต้องอยู่ในกองหนุนชั้นที่ ๓ ลงเท่านั้น กับทั้งเป็นประโยชน์สำหรับการนับเวลาที่จะพึงได้รับพระราชทานเหรียญจักรมาลาและบำเหน็จบำนาญด้วย

เวลารับราชการซึ่งจะนับเป็นทั่วคุณนั้น สำหรับผู้ซึ่งออกไปราชการจากกรุงเทพฯ ให้นับแต่วันซึ่งออกจากกรุงเทพฯ ฯ เป็นต้นไป สำหรับผู้ซึ่งอยู่ในยุโรปแล้วแต่เดิม ให้นับแต่วันซึ่ง

พ.ศ. ๒๕๖๑

หน้า ๑๕๔

เข้าประจำตำแหน่ง อันมีหน้าที่เกี่ยวกับราชการ สงครามในยุโรป
รวมทั้งตำแหน่งประจำกองทัพด้วย จนกระทั่งถึงวันซึ่งกลับ
ถึงกรุงเทพฯ ฯ หรือย้ายจากตำแหน่งอันมีหน้าที่เกี่ยวกับราชการ
สงครามในยุโรป

ประกาศมาลงวันที่ ๒๑ สิงหาคม พระพุทธศักราช ๒๕๖๑

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๒๕ สิงหาคม หน้า ๑๕๓)

ประกาศแก้ไขเพิ่มเติม

พระราชบัญญัติลักษณะเกณฑ์ทหาร พ.ศ. ๒๔๖๐

พระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้แก้ไขเพิ่มเติมความบางแห่งในพระราชบัญญัติลักษณะเกณฑ์ทหาร พ.ศ. ๒๔๖๐ ดังต่อไปนี้

(๑) ในมาตรา ๔ หมายเลข ๑ และในมาตรา ๓๐ ซึ่งมีคำว่า "พระภิกษุ" ให้เพิ่มความต่อไปว่า "รัฐธรรม"

(๒) ในมาตรา ๓๓ ซึ่งมีคำว่า "พระภิกษุ สามเณรรัฐธรรม และนักบวช" ซึ่งบวชก่อนอายุ ๒๓ ปี และบวชภายหลังวันใช้พระราชบัญญัตินี้ ให้เพิ่มความต่อไปว่า "ซึ่งพ้นการเกณฑ์ทหารเพราะเหตุที่บวช"

(๓) ในมาตรา ๑๘ มาตรา ๒๔ และมาตรา ๒๕ ซึ่งมีคำว่า "อายุครบ ๔๕" ให้เปลี่ยนเลข ๔๕ เป็นเลข ๔๗ ทั้งนี้ให้แก้ไขเพิ่มเติมตั้งแต่มัดนี้ไป

ประกาศเมื่อวันที่ ๒๑ สิงหาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๑

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๒๕ สิงหาคม หน้า ๑๕๔)

กฎเสนาบดีกระทรวงนครบาล

ว่าด้วยข้อบังคับสำหรับโรงฆ่าสัตว์ตามพระราชบัญญัติฉบับก่อน

โรคสัตว์พาหนะ ร.ศ. ๑๑๙

ด้วยตามความในพระราชบัญญัติฉบับก่อนกับโรคสัตว์พาหนะ
 ร.ศ. ๑๑๙ มาตรา ๑๕ มีข้อความว่า ให้เสนาบดีกระทรวง
 นครบาลมีอำนาจตั้งข้อบังคับอธิบายขยายความตามพระราชบัญญัติ
 แลเมื่อได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตเลขาธิการในหนังสือ
 ราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ถือเป็นส่วนของพระราชบัญญัตินั้น
 บัดนี้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาต
 ให้เสนาบดีกระทรวงนครบาล ตั้งกฎข้อบังคับสำหรับโรงพักร
 สัตว์พาหนะแลโรงฆ่าสัตว์ ซึ่งได้จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติ
 นั้น มีข้อความต่อไปนี้ดังนี้

หมวด ๑

ว่าด้วยการทั่วไป

ข้อ ๑ นอกจากเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจเสนาบดี ห้ามมิให้
 ผู้หนึ่งผู้ใดเข้าไปในบริเวณโรงฆ่าสัตว์ เว้นไว้แต่จะมีใบอนุญาต
 ยอมให้เข้า

ข้อ ๒ ใบอนุญาตนั้น ต้องขอจากเจ้าพนักงานผู้ดูแลการ
โรงพักสัตว์แลโรงฆ่าสัตว์

ข้อ ๓ ใบอนุญาตนั้นจะโอนให้ผู้อื่นไม่ได้ ใช้ได้แต่เฉพาะ
ผู้ที่มีนามปรากฏในใบอนุญาตนั้น

ข้อ ๔ ผู้ถือใบอนุญาตนั้น เมื่อเจ้าพนักงานคนหนึ่งคนใด
ในโรงพักสัตว์ แลโรงฆ่าสัตว์ หรือพลตำรวจซึ่งประจำที่
ณโรงพักสัตว์แลโรงฆ่าสัตว์จะขอดูก็ต้องให้ตรวจดู

ข้อ ๕ ถ้าผู้ถือใบอนุญาตประพฤติก่อฝืน ข้อความในพระ
ราชบัญญัติป้องกันโรคสัตว์พาหนะ หรือกฎข้อบังคับอย่างใด
ที่ได้ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัตินั้นแล้ว จะเลิกถอนใบอนุญาต
เสียก็ได้

ข้อ ๖ ห้ามมิให้พาเอาสุนัขเข้าไปในบริเวณโรงพักสัตว์ แล
โรงฆ่าสัตว์เป็นอันขาด

หมวด ๒

ว่าด้วยโรงพักสัตว์

ข้อ ๗ เมื่อพาเอาสัตว์พาหนะเข้าโรงพักสัตว์แลโรงฆ่าสัตว์ ผู้
ที่พาเข้านั้นต้องแจ้งต่อเจ้าพนักงาน ว่าสัตว์พาหนะที่พามา
มีจำนวนเท่าใด มาแต่ตำบลใด

ข้อ ๘ เจ้าของสัตว์พาหนะนั้น ต้องมอบตัวพิมพ์รูปพรรณสำหรับสัตว์พาหนะทุกตัวที่พาเข้ามาขึ้นให้แก่เจ้าพนักงาน

ข้อ ๙ เมื่อได้แจ้งรายละเอียดดังกล่าวมาเบื้องต้นแล้ว เจ้าพนักงานซึ่งประจำหน้าที่ซึ่งในโรงให้ เพื่อผูกพัคสัตว์พาหนะนั้น

ข้อ ๑๐ ห้ามมิให้พาเอาสัตว์พาหนะไปจากที่นั้น โดยมีได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงาน เว้นไว้แต่จะพาไปหน้าหรือล่างโรง

ข้อ ๑๑ ที่ซึ่งพัคสัตว์พาหนะนั้น เจ้าของหรือลูกจ้างของเจ้าของสัตว์ต้องกวาดล้างวันละครั้งทุกวัน หรือมากกว่าหนึ่งครั้งแล้วแต่เจ้าพนักงานจะสั่งเมื่อมีความจำเป็น

ข้อ ๑๒ ขยะมูลฝอยแถมมูลสัตว์ เจ้าของสัตว์หรือลูกจ้างของเจ้าของสัตว์ต้องขนไปยังที่ซึ่งจะได้กำหนดให้ขึ้นให้หมดสิ้น

ข้อ ๑๓ สัตว์พาหนะทุกตัวเจ้าของหรือลูกจ้างของเจ้าของต้องเลี้ยงดูแลให้ขึ้นโดยใช้จ่ายเงินของตนเอง แลถ้าเจ้าของหรือลูกจ้างของเจ้าของไม่แลกรหรือให้แลแล้ว เจ้าพนักงานจะสั่งให้จัดการเลี้ยงแลให้ขึ้น แลคิดเอาเงินแก่เจ้าของตามจำนวนที่ได้ใช้จ่ายไป

ข้อ ๑๔ แม้สัตว์มีอาการปรากฏว่าเป็นโรคอย่างใด หรือมีเหตุอันตรายหรือตาย เจ้าของสัตว์นั้นหรือลูกจ้างของเจ้าของต้องรีบแจ้งความแก่เจ้าพนักงานที่ประจำหรืออยู่ในโดยทันที

หมวด ๓

ว่าด้วยโรงพักกักสัตว์ที่เจ็บ

ข้อ ๑๕ เมื่อเจ้าพนักงานแพทย์ ในโรงฆ่าสัตว์จะได้สั่งให้ย้าย
เอาสัตว์พาหนะไปไว้ในโรงคอนใด หรือไปไว้ในโรงสำหรับ
พักกักสัตว์ที่เจ็บแล้วเจ้าของ หรือลูกจ้างของเจ้าของ ก็ต้องย้ายไป
ตามสั่ง

ข้อ ๑๖ เมื่อได้ย้ายสัตว์พาหนะไปยังโรงสำหรับพักกักสัตว์
ที่เจ็บนั้นแล้วก็ต้องจัดหาผู้เลี้ยงดูเป็นพิเศษ เพื่อเลี้ยงดูสัตว์นั้น

ข้อ ๑๗ ผู้ที่เลี้ยงดูสัตว์พาหนะในโรงสำหรับพักกักสัตว์ที่เจ็บ
นั้น ห้ามมิให้เข้าไปในโรงอื่นซึ่งพักสัตว์ที่ไม่เจ็บ และห้ามมิให้
เลี้ยงดูสัตว์ที่ไม่เจ็บ

ข้อ ๑๘ ภาชนะและของใช้ต่าง ๆ ซึ่งใช้ในโรงพักกักสัตว์ที่
เจ็บนั้น ห้ามมิให้ใช้การอย่างหนึ่งอย่างใดสำหรับสัตว์พาหนะ
ที่ไม่เจ็บ จนกว่าจะได้เอาน้ำยาชำระล้างจนเป็นที่พอใจของเจ้า
พนักงาน

ข้อ ๑๙ เศษอาหารหรืออาหารที่เหลือ ซึ่งได้ถูกต้องสัตว์
พาหนะที่เจ็บหรือที่สงสัยว่าเจ็บนั้น กับทั้งมูลและขยะมูลฝอย
ต่าง ๆ จากสัตว์เหล่านั้น ต้องขนย้ายทุกวันไปยังที่เก็บเผาแล้วต้อง
เผาในเตาเผา

ข้อ ๒๐ ห้ามมิให้ย้ายเอาสัตว์ที่ขโมยออกจากโรงพักกักสัตว์ที่จับ โดยมีได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานผู้ดูแลโรงพักสัตว์แลโรงฆ่าสัตว์

หมวด ๔
ว่าด้วยโรงสำหรับฆ่า

ข้อ ๒๑ ผู้ที่จะทำการฆ่าสัตว์ในโรงหลวง ต้องมีใบอนุญาตของอธิบดีกรมสุขาภิบาลเป็นสำคัญ ถ้าผู้ใดมีความประสงค์เช่นว่ามานี้ จะต้องยื่นคำร้องขอใบอนุญาตต่ออธิบดีกรมสุขาภิบาล แสดงข้อความให้ปรากฏ คือ

ก. ต้องบอกชื่อตัว แลนามสกุล ชาติ สังกัด แลตำบลที่อยู่ของผู้ที่จะทำการฆ่าสัตว์นั้นโดยชัดเจน

ข. ถ้าผู้ฆ่าสัตว์มีชื่อหรือสำนักงานทำการค้าขาย หรือมีหุ้นส่วนกับผู้หนึ่งผู้ใดก็ต้องแสดงนามชื่อหรือแลนามเจ้าของชื่อ กับนามผู้เป็นหุ้นส่วนในการฆ่าสัตว์นั้นให้ทราบโดยละเอียดทุกคนตามความในข้อ ๒๑ (ก)

ค. ผู้ขออนุญาตจะต้องรับสัญญาว่าจะปฏิบัติกรให้เป็นที่เรียบร้อยถูกต้องตามข้อบังคับหรือระเบียบการสำหรับโรงฆ่าสัตว์ ตลอดจนถึงข้อบังคับบัญชาของเจ้าพนักงาน ซึ่งได้สั่งแลบังคับในกิจการที่ขอมทุกประการ เพื่อเป็นหลักฐานในข้อนี้ ผู้ขออนุญาตจะต้อง

วางเงินเป็นประกันไว้ต่อเจ้าพนักงานรายละ ๑๐๐ บาท ถ้าผู้ขออนุญาตกำเนิดข้อบังคับหรือระเบียบกรมคำสั่งอย่างใดอย่างหนึ่ง เจ้าพนักงานมีอำนาจที่จะริบเงินประกันนี้เสียได้ นอกจากความผิดที่ผู้ขออนุญาตจะต้องมีผิดตามพระราชบัญญัติเป็นส่วนหนึ่งต่างหาก แลถ้าผู้ขออนุญาต ประพฤติเรียบร้อย ตลอดเวลาจนเลิกทำการฆ่าสัตว์แล้ว เจ้าพนักงานจะคืนให้แก่ผู้ขออนุญาตไป เมื่อเลิกไม่ทำการฆ่าสัตว์ ในภายหน้านั้นอีก

๗. ใบอนุญาตทำการฆ่าสัตว์นี้ ให้มีกำหนดใช้ได้ภายในปีหนึ่ง คือ กำหนดสิ้นอายุในเดือนมีนาคมทุก ๆ ปี ถ้าผู้ขออนุญาตประสงค์จะทำการฆ่าสัตว์ต่อไป ก็ต้องขอเปลี่ยนใหม่ทุกคราวที่สิ้นอายุ

๘. ผู้ขออนุญาตจะต้องเสียค่าธรรมเนียม ใบอนุญาตทำการฆ่าสัตว์เป็นรายฉบับ ๆ ละ ๕ บาทต่อปี

๙. ใบอนุญาตทำการฆ่าสัตว์นี้ จะโอนให้ผู้อื่นผู้ใดใช้ไม่ได้ เป็นอันขาด

ข้อ ๒๒ ถ้าผู้ขออนุญาต จะไปทำการเกี่ยวแก่การฆ่าสัตว์ไม่ได้ ให้ผู้ขออนุญาตตั้งผู้แทนหรือผู้จัดการไปทำการแทนได้ แต่การที่จะตั้งผู้แทนหรือผู้จัดการตั้งนี้ ผู้ขออนุญาตจะต้องนำตัวผู้แทน หรือผู้จัดการ นั้นไปขออนุญาต ต่ออธิบดี กรมสุขาภิบาล

เพื่อสอบสวนก่อน เมื่อเจ้าพนักงานพอใจและขอมอนุญาตแล้ว ผู้แทนหรือผู้จัดการนั้นจึงจะเข้าทำการได้ในนามของผู้รับใบอนุญาต

เมื่อผู้ขออนุญาตได้ตั้งให้ผู้อื่นไปเป็นผู้จัดการหรือผู้แทนแล้ว ผู้ขออนุญาตจะต้องรับผิดชอบทุกอย่าง ถ้าผู้จัดการหรือผู้แทนนั้นกระทำผิดข้อบังคับหรือระเบียบ แลคำสั่งของเจ้าพนักงานอย่างใดอย่างหนึ่ง ให้ถือว่าเหมือนหนึ่งว่าผู้ขออนุญาตได้เป็นผู้กระทำผิดเอง จะปฏิเสธว่าไม่รู้ไม่เห็นด้วยนั้นไม่ได้ประอนขาต

ข้อ ๒๓ ห้ามมิให้สูบบุหรี่ในโรงสำหรับฆ่าสัตว์เป็นอันขาด

ข้อ ๒๔ ผู้ฆ่าสัตว์หรือผู้ทำการเล็ดตเนื้อสัตว์ทุกคนต้องรักษาร่างกายแลเครื่องนุ่งห่มให้สะอาด

ข้อ ๒๕ ห้ามมิให้เอาเครื่องนุ่งห่มสำหรับสัดตเปลี่ยนหรือของใช้แต่งตัวอย่างใดเข้าไปในโรงสำหรับฆ่าสัตว์

ข้อ ๒๖ เมื่อเวลาฆ่าสัตว์ ห้ามมิให้ผู้ลสัตว์เกินกว่าหนึ่งตัวในคราวเดียวกันคนที่แทนสำหรับฆ่า

ข้อ ๒๗ ผู้ที่จะทำการฆ่าสัตว์ ต้องมีความชำนาญเป็นอย่างดี แลใช้ความระมัดระวังจะกระทำมิให้สัตว์นั้นได้รับความทรมาน ถ้าภายหลังเห็นว่าผู้ใดไม่มีความชำนาญพอในการฆ่าสัตว์ ด้วยวิธีที่กระทำให้สัตว์นั้นได้รับความทรมาน เจ้าพนักงานเมื่อเ็นอาจห้ามมิให้ผู้นั้นทำการฆ่าสัตว์ต่อไปก็ได้

ข้อ ๒๘ ผู้มาสัตว์ต้องจัดหาเชียง หรือแทนอันควร สำหรับ สับตัดเนื้อหรือกระดูกซากสัตว์ไว้โดยเฉาะ ห้ามมิให้สับตัด เนื้อหรือกระดูกสัตว์กับปนโรง ถ้าผู้ใดกระทำให้ปนโรงฆ่าสัตว์ นั้นชำรุดด้วยอาการอย่างใดอย่างหนึ่ง จะต้องรับผิดชอบใช้ค่า เสียหายในการซ่อมแซมพินโรงนั้น

ข้อ ๒๙ ซากสัตว์เมื่อได้ตกลงหนังแล้วเนื้อ แลสับเป้นเสี ส่วนแล้ว ส่วนที่ตัดแบ่งทั้งสี่ส่วนนั้นต้องแขวนไว้ร่วมกัน หนัง แลเครื่องในต้องวางไว้ตรงหน้าเนื้อที่แขวนไว้

ข้อ ๓๐ ซากสัตว์ส่วนใด ห้ามมิให้สับเปลี่ยนใจวักกันกับ ส่วนของซากสัตว์ตัวอื่น ทั้งเครื่องในแลหนังของซากสัตว์ตัว หนึ่ง ห้ามมิให้ไปวางไว้หน้าซากตัวอื่นเพื่อให้เจ้าพนักงานผู้ดู การฉนเข้าใจว่า เป็นเครื่องในแลหนังของซากสัตว์ตัวนั้น

ข้อ ๓๑ ส่วนของซากสัตว์ทั้งสี่ส่วน หนังแลเครื่องในนั้น ต้องให้ตรวจดูทั้งหมด ห้ามมิให้ย้ายเอาออกไปแต่ส่วนหนึ่ง ส่วนใดก่อนเจ้าพนักงานผู้ดูการจะได้ตรวจ

ข้อ ๓๒ เมื่อเจ้าพนักงานผู้ดูการเห็นว่า ได้ลอกเอาเยื่อบาง ใต้กระดูกซี่โครง หรือได้ตัดเอาต่อมหรือส่วนใดออกจากซาก สัตว์หรือเครื่องใน ก็ต้องถือเอาว่าซากสัตว์นั้นเป็นโรคจะต้อง ทำลายเสียโดยทันที

ข้อ ๓๓ ผู้มาสัตว์จะต้องรักษาเครื่องมือ เลขของใช้ทุกอย่าง ให้สะอาดแลต้องจัดหาเปลี่ยนใหม่ เมื่อเจ้าพนักงานผู้ดูแลจะได้สั่งให้เปลี่ยน

ข้อ ๓๔ ต้องจัดหาภาชนะอันควรสำหรับบรรจุขนเครื่องใน แน่ง ลอด แสมูล

ข้อ ๓๕ ภาชนะนั้นต้องเป็นเหล็กมีฝาปิดให้แน่น แต่หนัง แสมูลนี้จะใช้เกี่ยวเป็นพิเศษก็ได้

ข้อ ๓๖ เกวียนที่ขึ้นต้องบุด้วยตะกั่วหรือสังกะสี หรือสิ่ง ของอย่างอื่นข้างในเพื่อมิให้แฉ่วไต่ แลต้องมีฝาหรือประตูปิด ให้แน่นมิดชิด

ข้อ ๓๗ ภาชนะแลเกวียนเหล่านี้ ต้องให้เจ้าพนักงานตรวจ เสียก่อน แลต้องบำรุงรักษาให้สะอาด แลซ่อมแซมมิให้เรียบร้อย ตามซึ่งเจ้าพนักงานจะสั่งให้ทำ

ข้อ ๓๘ ซากสัตว์ทั้งส่วนหรือส่วนของซากสัตว์หรือเครื่องใน ที่จะใช้เป็นอาหารนั้น ต้องขนออกจากโรงฆ่าสัตว์ไปยังร้านขาย เนื้อโดยวิธีบรรจุภาชนะซึ่งได้เช่าจากบริษัทไฟฟ้าสยามสำหรับการ เซ็น

หน้า ๒๐๕

พ.ศ. ๒๔๖๑

ข้อ ๓๘ แต่ถ้านายเนื้อ ตั้งอยู่ในที่ ซึ่งไม่สะดวกแก่การงาน
เนื้อเช่นนี้ หรือจะขนเบรลงกรณเช่นนี้ไม่ได้ ก็จะสามารถ
ให้ผู้มาสัตว์ไว้รับของตนเองขนได้ แต่ถนนั้นต้องจัดทำให้ลูก
ต้องตามกำลังแรงของเจ้าพนักงานผู้ดูแลโรงกสัตว์ แต่ต้องให้
เจ้าพนักงานตรวจตราได้เสมอไป

หมวด ๕

ว่าด้วยโทษ

ข้อ ๔๐ ผู้ใดประพฤติน่าเป็นเคออกฎข้อบังคับเหล่านี้ มีความ
ผิดต้องโทษตามที่ได้กำหนดไว้ ในมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติ
ป้องกันโรคสัตว์พาหะ ร.ศ. ๑๐๘

กระทรวงนครบาล

กฎให้ไว้ ณ วันที่ ๒๗ สิงหาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๑

มหาอำมาตย์ตรี พระยาศรีธรรมวิราช

ลงนามแทนเสนาบดีกระทรวงนครบาล

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๑ กันยายน หน้า ๑๘๖)

ประกาศตั้ง

อธิบดีศาลฎีกา และสมุหพระนิติศาสตร์

มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้า ๆ ว่า การร่างประมวลกฎหมายเป็นราชการสำคัญอยู่ส่วนหนึ่ง ซึ่งเมื่อคำนึงถึงฐานะและโอกาสแห่งบ้านเมืองในสมัยปัจจุบันนี้แล้ว ก็จะได้เห็นได้ชัดว่าการร่างประมวลกฎหมายให้สำเร็จตลอดไป ย่อมจะเป็นคุณเป็นประโยชน์แก่แผ่นดินเป็นอันมาก จึงทรงพระราชนิพนธ์ว่าตามที่ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ๆ ให้พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงสวัสดิวัตน์วิศิษฎ์ อธิบดีศาลฎีกา เป็นประธานกรรมการร่างประมวลกฎหมายด้วยอีกตำแหน่งหนึ่งนั้น พระองค์ท่านได้อุสาหะกระทำกรณมาโดยพระปรีชาสามารถ แต่หากต้องทรงสละเวลามาใช้ทำหน้าที่อธิบดีศาลฎีกา ซึ่งก็เป็นหน้าที่ต้องรับผิดชอบอย่างหนักอันจะละเลยเสียไม่ได้ การร่างประมวลกฎหมายซึ่งต้องใช้วิจิตรญาณอย่างสุขุมจึงยังคงอยู่ บัดนี้เมื่อพระราชประสงค์จะให้การร่างประมวลกฎหมายสำเร็จคล่องไปทันกาลสมัย แต่เพราะเหตุที่พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงสวัสดิวัตน์วิศิษฎ์ ต้องทรงรับภาระอันหนักอยู่ถึง ๒ พแนก เป็นการเหลือวิสัยที่บุคคลผู้ใดแต่ผู้เดียวจะกระทำให้เป็นผลที่เต็มที่ได้ทั้ง ๒ พแนก จึงทรง

พระราชดำริที่เห็นควรจะผ่อนผันเวลาให้พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงสวัสดิวัตน์วิศิษฎ์ ฉลองพระเดชพระคุณเฉพาะแต่ในหน้าที่สภานายกกรรมการร่างประมวลกฎหมาย การจึงจะสำเร็จทันพระราชประสงค์ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงสวัสดิวัตน์วิศิษฎ์ รับราชการฉลองพระเดชพระคุณในตำแหน่ง สภานายกกรรมการร่างประมวลกฎหมาย และให้ทรงเป็นที่ปรึกษาพิเศษในการร่างพระราชบัญญัติด้วยตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ส่วนตำแหน่งอธิบดีศาลฎีกานั้น ทรงพระราชดำริเห็นว่า มหาเสวกโท พระยาจักรปณิสรวิสิษฐิ์ สมุหพระนิติศาสตร์ มีคุณ ความ สามารถ พอ ที่จะ รับราชการ สอนอง พระเดช พระคุณในตำแหน่งนี้ได้ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มหาเสวกโท พระยาจักรปณิสรวิสิษฐิ์ เป็นอธิบดีศาลฎีกา ให้มหาอำมาตย์ตรี พระยามโนปกรณนิติธาดา ปลัดทูลฉลองกระทรวงเกษตราธิการ ซึ่งได้เคยฉลอง พระเดชพระคุณ ในหน้าที่ผู้ช่วยสมุหพระนิติศาสตร์ มาแล้วนั้น เป็นสมุหพระนิติศาสตร์ตั้งแต่บัดนี้เป็นไป

ประกาศมาลงวันที่ ๓๑ สิงหาคม พระพุทธศักราช ๒๕๖๑

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๖ กันยายน หน้า ๒๐๕)

ประกาศแก้ไขเพิ่มเติม

พระราชบัญญัติเหรียญจักรมาลา รัตนโกสินทรศก ๑๒๓

พระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชดำริเห็นว่า ทหารซึ่งอาสาไปราชการสงคราม เพื่อทำการรบร่วมกันกับราชสัมพันธมิตร ย่อมนับว่าเป็นผู้มีความชอบพิเศษ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้นำเวลารับราชการของทหารเหล่านั้นที่ผู้คุณเป็นบำเหน็จความชอบพิเศษ มีข้อความแจ้งอยู่ในประกาศวันที่ ๒๑ สิงหาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๑ นั้นแล้ว แลการนับเวลารับราชการทหารผู้ไปราชการสงครามเป็นบำเหน็จความชอบพิเศษนี้ ย่อมเกี่ยวเนื่องกันกับเวลารับราชการช้านานโดยมีกำหนดพระราชทานเหรียญจักรมาลาแก่นายทหารเป็นเครื่องหมายความชอบนั้นอยู่ด้วย

จึงมีพระบรมราชโองการ ดำรัสเหนือเกล้าเหนือกระหม่อม ให้แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติเหรียญจักรมาลา รัตนโกสินทรศก ๑๒๓ (พ.ศ. ๒๔๔๗) ต่อข้อความท้ายมาตรา ๗ ดังนี้

ส่วนนับกำหนดเวลาประจำการนายทหารผู้ไปราชการสงครามนั้น ให้นำเวลาเป็นทวีคูณ แต่วันซึ่งเข้าประจำตำแหน่ง อัน

หน้า ๒๐๕

พ.ศ. ๒๕๖๑

เกี่ยวกับราชการสงครามในฉะเชิงเทรา ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้นับเวลารับราชการเป็นพิเศษตาม เมื่อตามคราวนั้น

ประกาศมาจวันวันที่ ๓ กันยายน พระพุทธศักราช ๒๕๖๑

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๙ กันยายน หน้า ๒๐๗)

ประกาศกระแสพระบรมราชโองการ เปลี่ยนนามปาสตุระสภาเป็นสถานปาสเตอร์

พระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว บรมราชูปถัมภกแห่งสหราชอาณาจักรสยาม มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้า ๆ ให้ประกาศทราบทั่วกันว่า

นามแห่งปาสตุระสภา ซึ่งบัดนี้เป็นส่วนแยกในสหราชอาณาจักรสยามนั้น ได้ช้านานไม่ถูกต้องผิดเพี้ยนไปแต่แรกตั้งขึ้นในกระทรวงมหาดไทย ทรงพระราชดำริเห็นว่าสมควรจักชื่อนามเสียใหม่ให้ตรงกับคำว่า Institut Pasteur อันเป็นนามใช้สำหรับสถานที่ทำกิจการอย่างนี้ทั่วกันทุกแห่งทุกประเทศ ทั้งจักได้เป็นการเชิดชูนามของนายแพทย์ผู้ได้ทำประโยชน์แก่นุชนุษย์ชาติทั่วไปอย่างใหญ่หลวง ซึ่งควรมีนามปรากฏอยู่อย่างถูกต้องไม่แปร่งไปจนผิดสำเนียง จึงมีพระบรมราชโองการดำรัสสั่งให้เรียกสถานที่ทำการซึ่งบัดนี้มีนามว่าปาสตุระสภานี้ว่า “สถานปาสเตอร์” แต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศมาณวันที่ ๖ กันยายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๑

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๘ กันยายน หน้า ๒๐๘)

ประกาศแก้ไขเพิ่มเติม

พระราชกำหนดเครื่องแต่งตัวเสื้อป่า พ.ศ. ๒๔๖๑

พระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎ
 เกตุหันเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชปวารณาดำรัสเหนือเกล้าเหนือกระ
 หม่อมสั่งว่า เครื่องแบบเสื้อป่าที่ได้โปรดเกล้า ฯ ให้แก้ไข
 เปลี่ยนแปลงเป็นลำดับมานี้ นับว่าใกล้ข้างลงระเบียบแห่งการ
 ใช้เครื่องแบบของทหารบกอยู่มาก และที่ยังต่างกันอยู่ในเวลา
 นี้แต่เครื่องครึ่งยศ เครื่องเต็มยศขาอยู่กับเสื้อสโมสรขาเท่านั้น
 ซึ่งยังไม่ได้โปรดเกล้า ฯ ให้กำหนดใช้ในกองเสื้อป่า ทรงพระราช
 ดำริเห็นว่าเมื่อได้กำหนดให้ราชนาวีเสื้อป่าใช้เครื่องแบบอนุโลม
 ตามระเบียบของฝ่ายราชนาวีแล้ว ก็เป็นการสมควรจะแก้ไข
 ระเบียบการใช้เครื่องแบบของเสื้อป่าดำเนิรตามไปอย่างระเบียบการ
 ใช้เครื่องแบบทหารบกเพื่อให้ลงระเบียบเดียวกัน จึงมีพระราช
 ดำรัสเหนือเกล้า ฯ ให้แก้ไขเพิ่มเติมระเบียบการใช้เครื่องแบบ
 เสื้อป่าเป็นกำหนดใหม่ โดยยกเลิกข้อความที่กล่าวไว้ในมาตรา ๑๐
 หมวดที่ ๒๖ แห่งพระราชกำหนดเครื่องแต่งตัวเสื้อป่า พ.ศ. ๒๔๖๐
 ซึ่งว่าด้วยระเบียบการใช้เครื่องแต่งตัวเสื้อป่าเสียทั้งหมด แล้ว
 ให้เปลี่ยนแทรกข้อความดังกล่าวต่อไปนี้เข้าแทน คือ

12/110/2554

หมวดที่ ๒๖

ว่าด้วยระเบียบการใช้เครื่องแบบเสื่อป่า

ข้อ ๑ เครื่องปรกติ

ให้ใช้แต่งเครื่องปรกติตามที่ใดกำหนดมาแล้ว แต่การใช้เข็มขัดเครื่องหนังหรืออาวุธประจำกายให้ใช้เป็นระเบียบดังนี้

๑. แก้แต่งเครื่องปรกติไปในที่ใดโดยลำลอง คือ ไปโดยลำพังมิได้ ไปในความควบคุม หรือไม่เกี่ยวแก่น้ำที่ผูกมัด หรือ บังคับบัญชาควบคุมแล้ว ถ้าเป็นชั้นนายหมู่ใหญ่และนายเส้นป่าชั้นสัญญาบัตร ให้ใช้คาดเข็มขัดเครื่องหนังเหลือง (มีช่องกระเป๋หรือไม่มีช่องกระเป๋ซึ่งแล้วแต่ควมสะดวก) ใช้สพายสายสพายเฉียงบ่าขวาข้างเดียว ถ้าเป็นชั้นนายหมู่และพลเสื่อป่าใช้คาดเข็มขัดเปล่าไม่มีช่องหรือกลายป็นหรือมีด

ส่วนไม้เท้านั้นอนุญาตให้ถือได้ตั้งแต่นายเสื่อชั้นสัญญาบัตรตลอดจนถึงพลเสื่อป่า ไม้เท้านั้นไม้จําเป็นจะต้องเป็นไม้เท้าเสื่อป่า จะเป็นไม้เท้าชนิดใดก็ได้ทั้งสิ้น

อนึ่งให้เป็นที่เข้าใจว่า ในเวลาที่แต่งเครื่องปรกติไปในโอกาสลำลองดังกล่าวมาแล้วนั้น ถึงแม้ว่าจะไปพบปะผู้ใหญ่ในที่ใด ๆ ก็ดี ก็ไม่นับว่าเป็การเสด็จระเบียบ หรือขาดความเคารพอย่างหนึ่งอย่างใดมิได้

๒. ถ้าเครื่องปรกติไม่ในมือที่ราชการเสื่อป่าโดยตรง เช่น มีกิจไปรายงานตนเองหรือไปหาผู้ใหญ่ที่มียศสูงกว่าตน ซึ่งการที่ไปนั้นไปในหน้าที่เสื่อป่าหรือไปในการควบคุมแถวฝึกหัด หรือมีหน้าที่ควบคุมแถวไปในที่ใดที่หนึ่ง ถ้าเป็นชั้นนายหมู่ใหญ่และนายเสื่อป่าชั้นสัญญาบัตร ให้ใช้ค่าดืมเข็มขัดเครื่องหนังเหลือง มีช่องกระบี่และเหน็บกระบี่ติดสายหิ้งสพายป่าเนืองบ่ขาวข้างเดียว ถ้าเป็นชั้นนายหมู่และพลเสื่อป่าให้ใช้ค่าดืมเข็มขัดสอดของหอกปลายปืนเหน็บหอกปลายปืนหรือซองมีดเหน็บมีดเสื่อป่า

๓. ถ้าเป็นในเวลาราชการสนาม เช่นการฝึกซ้อมวิชัยยุทธ เป็นต้น ชั้นนายหมู่ใหญ่หรือนายเสื่อป่าชั้นสัญญาบัตร ให้ใช้ค่าดืมเข็มขัดหนังเหลืองมีช่องกระบี่ช่องปืนพกกระเป๋ากะสุน เหน็บกระบี่และปืนพกพร้อมติดสายหิ้งสพายป่า ๒ ข้าง ถ้าเป็นชั้นนายหมู่และพลเสื่อป่า ให้ใช้ค่าดืมเข็มขัดมีช่องหอกปลายปืนและเหน็บหอกปลายปืน หรือซองมีดเหน็บมีดเสื่อป่า มียามกระดิกนาเครื่องสนามพร้อม

ข้อ ๒ เครื่องครึ่งยศ

ก. สำหรับนายหมู่และพลเสื่อป่า ให้ใช้แต่งเครื่องแบบครึ่งยศ และเต็มยศตามที่ได้อีกกล่าวไว้แล้วสำหรับเหล่าต่าง ๆ นั้น (ไม่มีแก่ใหม่ด้วยทแบบ)

๗. สำหรับนายเสื่อป่าชั้นสัญญาบัตร ถ้าต้องควบคุมแถว
ก็ให้ใช้เครื่องแบบตามอย่างลูกแถว

ถ้าเป็นเวลาทีไปโอกาสลี้ลองมิได้เกี่ยวกับการบังคับบัญชา
ควบคุมแถว ให้ให้หมวกเต็มยศ สวมเสื้อขาวแบบราชการ
ชนิดคอตั้งมีใบปกที่ปกกระเป๋าด้าน ติดตุ้มเครื่องหมายที่หน้าอก
แถวเดี่ยว ๕ คู่ม ติดอินทรีธนูเครื่องหมายยศ เหล่าใดที่กำหนด
ให้ใช้สายกันชีพก็ให้สพายสายกันชีพ สวมกางเกงสักหลาด
มีแถบชนิดขี้ม้าหรือชนิดขาว รองเท้าหนังดำเกลี้ยง (เว้นแต่
เหล่าพรานหลวงรักษาทรงองค์ อนุญาตให้ใช้รองเท้าหนังเหลือง
หรือหนังดำได้เป็นพิเศษประกอบกับกางเกงแถบชนิดขี้ม้า แล้ว
แต่จะเลือกใช้ตามที่จะเหมาะ กับเหล่าเดินขบวนหลวงรักษาทรงองค์
ซึ่งใช้ได้แต่รองเท้าหนังเหลืองอย่างเดียว)

ในเวลาทีสวมเสื้อขาวนี้ห้ามมิให้ใช้ติดแผ่นเครื่องหมายทาบ
คอเสื้อ เพราะฉะนั้นบรรดานายเสื่อป่าประจำกองกลางทั่วไปที่มี
กำหนดให้ใช้แผ่นเครื่องหมายทาบคอเสื้อนั้น ให้ใช้ติดเครื่อง
หมายสังกัดพเนียดต่าง ๆ ตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๖๕ ทีแก้ไขใหม่
ข้างท้ายประกาศนี้

ส่วนนายเสื่อป่าเหล่าอื่น ๆ นอกจากนกงใช้ติดเครื่องหมาย
สังกัดเหล่าทกอเสื้อตามเดิม

ข้อ ๓ เครื่องเต็มยศชาว

ก. สำหรับนายหมู่และพลเสือกให้คงใช้แต่งเครื่องแบบครึ่งยศและเต็มยศที่กล่าวมาแล้วสำหรับเหล่าต่าง ๆ นั้น (ไม่มีแก้ไขเปลี่ยนแปลง)

ข. สำหรับนายเสือกชั้นสัญญาบัตร ถ้าต้องควบคุมแถวก็ให้ใช้เครื่องแบบตามอย่างลูกแถว

ถ้าเป็นเวลาที่ไม่ในโอกาสทดลองมิได้เกี่ยวกับการบังคับบัญชาควบคุมแถวให้ใช้เครื่องแบบอย่างเครื่องครึ่งยศที่กล่าวมาแล้ว คงเพิ่มเติมคาดสายประคุด เหล่าที่กำหนดให้ใช้สายคันฉิ่งให้สพายสายคันฉิ่ง (เฉพาะเหล่าพรานหลวงและเหล่าเดินขบวนหลวงรักษาพระองค์ ไม่ต้องคาดสายประคุด) ส่วนผู้ที่มีตำแหน่งเป็นราชองครักษ์ให้ใช้สายประคุดใหม่พื้นเหลืองขอบดำเป็นพิเศษ

ข้อ ๔ เครื่องเต็มยศ

ก. สำหรับนายหมู่และพลเสือกให้ใช้เครื่องแบบครึ่งยศและเต็มยศที่กล่าวมาแล้วสำหรับเหล่าต่าง ๆ นั้น (ไม่มีแก้ไขเปลี่ยนแปลง)

ข. สำหรับนายเสือกชั้นสัญญาบัตรให้ใช้สรวมหมวกเต็มยศเสื้อสักหลาดแบบตุนิกก่อตั้งตามที่กำหนดมาแล้วสำหรับเหล่าต่าง ๆ สำหรับผู้ทำหน้าที่ต้อนแผ่นเครื่องม้ายาบทบคือเสือกไม่ต้อง

12/10/2566

ใช้ติดแผ่นเครื่องหมายทาบคอเสื้อ ให้ใช้ติดเครื่องหมายตาม
 ที่กล่าวไว้ในมาตรา ๖๕ นั้น แทนติดอินทร์ธนูเครื่องหมายยศ
 เหล่าใดที่กำหนดให้ใช้สายคันขีพทำให้สพายสายคันขีพ คาดสาย
 ประคต แต่สำหรับผู้ที่มีตำแหน่งเป็นราชองครักษ์ให้ใช้สาย
 ประคตใหม่พื้นเหลืองขอบริ้วดำเป็นพิเศษ (เฉพาะเหล่าพราน
 หลวงและเหล่าเดินข่าวหลวงรักษาพระองค์ ไม่ต้องคาดสาย
 ประคต) กางเกงสักหลาดมีแถบชนิดขี้ม้า รองเท้าสูงหนังดำ
 (เว้นแต่เหล่าพรานหลวงกับเหล่าเดินข่าวหลวงรักษาพระองค์ ให้
 รองเท้าหนังเหลือง)

ทั้งนี้ถ้าเป็นโอกาสล่าลงไม่ได้ควบคุมแถว อนุญาตให้ใช้
 กางเกงสักหลาดมีแถบขาวได้เป็นพิเศษ

ข้อ ๕ เครื่องสโมสร

ก. สโมสรขาว หมวกหนีบหรือหมวกแก๊ปตามสังกัดเหล่า
 (ถ้าใช้หมวกแก๊ปให้สวมปลอกหมวกผ้าขาว) เสื้อสโมสรผ้าขาว
 ชนิดอกเปิดเอวเปิดติดอินทร์ธนูเครื่องหมายยศ (เฉพาะนาย
 เสือป่าที่สังกัดในกองเสนาหลวงรักษาพระองค์เองเดียว) ให้ใช้
 อินทร์ธนูน้อยมีลวดขดที่ริมแถบไหมทองหรือเงินที่ริมนอก ตาม
 แบบที่มีอยู่ที่กรมยกรบัตรเสื้อป่า อินทร์ธนูที่ใช้ประกอบกับ
 เครื่องสโมสรขาวนี้ ให้ใช้ติดเฉพาะแต่เครื่องหมายยศเรียงแถว

เดี่ยวตามยาว (ไม่ต้องติดเครื่องหมายสังกัดกอง) เสื้อกักผ้าขาว
เช็ดขาวอกแข็งผูกผ้าผูกคอดำ กางเกงสีกหลาดมีแถบขาขาว
รองเท้าน้ำดำ

ข. สโมสรสีกหลาด หมวกหมับหรือหมวกเก็บตามสังกัด
เหล่า เสื้อสโมสรสีกหลาดชนิดอกเปิดเอวปาดไม่มีอินทรีธนู
(เว้นแต่ผู้ที่มีตำแหน่งใช้สายขงยศจึงให้ใช้อินทรีธนูน้อยข้างเดียว
สำหรับใช้ติดประกอบกับสายขงยศ) เสื้อกักผ้าขาว เช็ดขาว
อกแข็งผูกผ้าผูกคอดำ กางเกงสีกหลาดมีแถบขาขาว รองเท้า
หนังดำ

ค. สโมสรกลางวัน หมวกหมับหรือหมวกเก็บตามสังกัด
เหล่า (ถ้าใช้หมวกเก็บให้สวมปลอกหมวกผ้าขาว) เสื้อผ้าขาว
แบบราชการ อย่างที่ใช้กับเครื่องขงยศ ที่กล่าวมาแล้วในข้อ ๒
กางเกงสีกหลาดมีแถบชนิดขาขาว รองเท้าน้ำดำเกลี้ยง

เครื่องสโมสรกลางวันนั้นกำหนดไว้สำหรับใช้แต่งไปในงานเวลา
กลางวัน เช่นอุทฺยนาสโมสร งานสมรส ดั้งนั้นเป็นต้น แต่ถ้า
นายเสื้อป่าผู้ใดไม่มีเครื่องสโมสรอย่างประเภท ก. และ ข. ก็ให้
ใช้เครื่องสโมสรกลางวันนั้นแทนได้ ในเวลาไปในงานกลางคืน

ข้อ ๖ ระเบียบการใช้เครื่องหมายแผ่นทาบคอเสื้อ

บรรดานายเสื้อป่าที่ประจำกรมบัญชาการ กลางซึ่งได้กำหนดให้
ใช้แผ่นเครื่องหมายทาบคอเสื้อซึ่งปรากฏในมาตรา ๖๔ นั้น ให้ใช้

ติดเกาะแต่เสื้อปรกติอย่างเดียว ถ้าเป็นเวลาสวมเสื้ออย่างอื่น ๆ แล้วไม่ต้องใช้ติด ให้เปลี่ยนเป็นใช้เครื่องหมายต่าง ๆ ที่กล่าวไว้ในมาตรา ๖๕ (ซึ่งเติมขึ้นใหม่นั้น)

ข้อ ๗ ระเบียบการใช้เดือยแทงมา

บรรดามายเสื้อป่าเหล่ามา นายเสื้อป่าที่ตำแหน่งเป็นราชองครักษ์ ปลัดกรม รองปลัดกรม นายเสื้อป่าคนสนิท กับ นายเสื้อป่าตั้งแต่งชั้นนายกองขึ้นไป ให้ใช้ติดเดือยทองขาที่รองเท้า

ข้อ ๘ ระเบียบการใช้เสื้อกันหนาว

เสื้อกันหนาวในเวลา แต่งเครื่องปรกติไปในโอกาสล่าลงนั้น ให้ใช้สวมทับเครื่องปรกติ ถ้าเป็นเวลาฝึกหัดหรืออยู่ในราชการสนามซึ่งเป็นคราวอากาศหนาวจัดจะต้องใช้เสื้อกันหนาวแล้ว ให้สวมเสื้อกันหนาวทับเครื่องปรกติแล้วและคาดเข็มขัดเครื่องหนังทับเสื้อกันหนาว

จบข้อความที่แก้ไขในมาตรา ๗๐ เพียงนี้

อนึ่งเมื่อได้แก้ไขเปลี่ยนแปลงระเบียบการใช้เครื่องหมายแผนทามคอเสื้อประกอบด้วยเครื่องแบบเสื้อป่าเป็นกำหนดใหม่แล้วนั้น เป็นการสมควรจะแก้ข้อความในมาตรา ๖๕ ซึ่งกล่าวไว้ในพระราช

กำหนดเดิมในเรื่องเครื่องหมายแผ่นทาบคอเสื้อเสี้ยด้วย จะได้
ไม่ขัดกับข้อความที่ได้ประกาศแก้ไขใหม่ เพราะฉะนั้นให้ขจัดมา
ข้อความในมาตรา ๖๕ นั้นออกเสียทั้งมาตรา แล้วให้เปลี่ยนข้อ
ความลงใหม่ดังนี้

มาตรา ๖๕ เครื่องหมายแผ่นทาบคอเสื้อที่กล่าวมาในมาตรา
๖๔ นั้น ให้พึงเข้าใจว่าใช้ติดเฉพาะแต่เสื้อปกตีก่อนนั้น ถ้าใช้
เสื้ออย่างอื่นนอกจากเสื้อปกตีกแล้ว ห้ามมิให้ใช้ติดแผ่นเครื่อง
หมายทาบคอเสื้อ ให้เปลี่ยนเป็นใช้เครื่องหมายต่าง ๆ ดังต่อไป
นี้

เครื่องหมายติดคอเสื้อนายเสือบ่ากองกลาง

(ก) พระมหาพิชัยมงกุฎ

๑. ราชวงศ์จักรี ไม่ว่าจะประจำอยู่ในกองกลางพแนกใด ๆ

๒. นายเสือบ่าประจำกรมเสนาธิการเสือบ่า และประจำ
พแนกเสนาธิการในกองเสนาหลวงรักษาพระองค์

๓. นายเสือบ่าประจำกรมปลัดเสือบ่า และประจำพแนก
ปลัดในกองเสนาหลวงรักษาพระองค์

๔. นายเสือบ่าประจำกรมจรเสือบ่า

๕. นายเสือบ่าคนสนิทในกองเสนาหลวงรักษาพระองค์

12/10/2566

(ข) ดอกจันทน์เงิน

๑. นายเสื่อบ่ประจำกรมยกยกรบตรีเสื่อบ่ และประจำพแนกยกยกรบตรีในกองเสนาหลวงรักษาพระองค์

๒. นายเสื่อบ่ประจำกรมเก็ยกกายเสื่อบ่ และประจำพแนกเก็ยกกายในกองเสนาหลวงรักษาพระองค์

๓. นายเสื่อบ่ประจำกรมสัสดีเสื่อบ่ และประจำพแนกสัสดีในกองเสนาหลวงรักษาพระองค์

๔. นายเสื่อบ่ประจำกรมพระธรรมนุญเสื่อบ่ และประจำพแนกพระธรรมนุญในกองเสนาหลวงรักษาพระองค์

(ค) เสื่อบ่ในวงจักร์ทองเหลือง

๑. ผู้บัญชาการกองเสนารักษาดินแดน (ที่ไม่ได้เป็นราชองครักษ์)

๒. นายเสื่อบ่คนสนิทในกองเสนารักษาดินแดน

๓. นายเสื่อบ่ประจำพแนกเสนาธิการ และปลัดกองเสนารักษาดินแดน

(ข) ดอกจันทน์ทองเหลือง

นายเสื่อบ่ประจำพแนกยกยกรบตรี เก็ยกกาย สัสดี และพระธรรมนุญ ในกองเสนารักษาดินแดน

(ง) หน้าเสื่อบ่ทองเหลือง

หน้า ๒๒๑

พ.ศ. ๒๕๖๑

นายเสื่อป่าประจำพแนกสารวัดเสื่อป่า ทั้งในกองเสนาหลวง
รักษาพระองค์ และกองเสนารักษาดินแดน
(ให้ใช้ติดคอเสื้อทุกชนิด รวมทั้งเครื่องประดับด้วย)

ประกาศมาเมื่อวันที่ ๗ กันยายน พระพุทธศักราช ๒๕๖๑

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๑๕ กันยายน หน้า ๒๑๐)

ประกาศกระทรวงนครบาล
พแนกศุขาภิบาล บ่องกันไข้ทรพิษ

เสนาบดีกระทรวงนครบาล ขอประกาศให้ทราบทั่วกันว่า เวลาเป็นเวลาสมควรจะทำการปลูกทรพิษแก่ราษฎรผู้ซึ่งยังมีได้ปลูก หรือที่ปลูกแล้วแต่พ้นกำหนดพรหมหนองที่จะคุ้มได้ ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติจัดการบ่องกันไข้ทรพิษ พระพุทธศักราช ๒๕๕๖ เพื่อป้องกันภัยอันตรายอันพึงจะเกิดขึ้น กรมศุขาภิบาลจะได้จัดให้เจ้าพนักงานมาทำการปลูกบ่องกันไข้ทรพิษให้แก่ราษฎร ตามบ้านเรือนในท้องที่อำเภอบางขุนพรหมทุก ๆ คร้วเรือนภายในกำหนด ๑ เดือน นับตั้งแต่วันในประกาศนี้เป็นต้นไป แลบรรดาผู้ที่ปลูกแล้วเมื่อครบ ๗ วันเจ้าพนักงานจะได้ตรวจดูอีกครั้งหนึ่ง เมื่อเห็นว่าชนิดไม้มีอันตรายอันใดก็จะได้ออกหนังสือสำคัญให้

กำหนดเวลาที่เจ้าพนักงานจะทำการ ปลูก ตรวจ ไข้ทรพิษนั้น ตอนเช้าตั้งแต่ ๕ นาฬิกาก่อนเที่ยงถึงเที่ยงวัน ตอนบ่ายตั้งแต่ ๑ นาฬิกาถึงเที่ยงถึง ๔ นาฬิกาถึงเที่ยงทุก ๆ วัน เว้นแต่วันอาทิตย์แลวันนักขัตฤกษ์ แลทุก ๆ คนไม่ต้องเสียค่ายา ค่าจ้าง
12/10/2566
อย่างใด

หน้า ๒๒๓

พ.ศ. ๒๕๖๑

ให้ผู้ซึ่งตั้งบ้านเรือนอยู่ในเขตท้องที่อำเภอตามกล่าวนี้ ปฏิบัติ
ป้องกันไข้ทรพิษภายในกำหนดเวลา เพื่อให้การเป็นไปตามพระ
ราชบัญญัติจัดการป้องกันไข้ทรพิษ พระพุทธศักราช ๒๕๕๖ นั้น

ศาลาว่าการกระทรวงมหาดไทย

ประกาศมาณวันที่ ๗ กันยายน พระพุทธศักราช ๒๕๖๑

มหาอำมาตย์ตรี พระยาศรีธรรมราช

ลงนามแทนเสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๑๕ กันยายน หน้า ๒๑๙)

ประกาศตั้งกองนักเรียนราชนาวิหหลวงเสือบ้า

มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าเหนือกระหม่อม สั่งว่า
 จำเดิมแต่ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งกองพันหลวงราช
 นาวิเสือบ้ามานั้น นับว่ากิจการของกองอาสาสมัครฝ่ายราชนาวิได้
 ก้าวหน้าสู่ความเจริญเป็นที่เรียบร้อยตลอดมา ทรงพระราชดำริห์
 เห็นว่าเพื่อให้แก่นักกองอาสาสมัครฝ่ายราชนาวิได้รับความออบ
 รมเรียนรู้อุปการในหน้าที่นักรบดียิ่งขึ้นนั้น เป็นการสมควรจะจัดตั้ง
 เป็นกองนักเรียนไว้สำหรับเป็นที่สำนักรศึกษาวิชาสืบไป จึงโปรด
 เกล้าฯ ให้ตั้งกองนักเรียนขึ้นกองหนึ่ง พระราชทานให้ชานาน
 นามว่า “กองนักเรียนราชนาวิหหลวงเสือบ้า” ให้รวมการปกครอง
 ขึ้นอยู่ในกองพันหลวงราชนาวิเสือบ้า

อนึ่งเครื่องแต่งกายของนักเรียนนี้ ให้ใช้แต่งอย่างเครื่อง
 แบบของกองพันหลวงราชนาวิเสือบ้า เว้นเสียแต่ที่ระบายหลังเสื้อ
 ให้ใช้เงินแถบขาวเป็นลายคลื่นซ้อนกัน ๓ แถบ กับมีอักษรที่
 ผ่าพื้นขอบหมวกว่า “กองนักเรียนราชนาวิหหลวงเสือบ้า” นอก
 จากนี้เหมือนอย่างเครื่องแบบราชนาวิเสือบ้าทุกประการ ส่วน
 เครื่องหมายติดอินทรธนูเสื้อของนายราชนาวิเสือบ้าชั้นสัญญาบัตร
 ที่ประจำในกองนักเรียนนี้ ให้ใช้ติดเครื่องหมายอักษร ร. ในวง
 กลม (ทำด้วยโลหะขาว) เป็นสำคัญ

ประกาศมาณวันที่ ๒๑ กันยายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๑
 (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๒๕ กันยายน หน้า ๒๒๑)

ประกาศเพิ่มเติมขยายเขตรัดที่ดิน
สำหรับสร้างโรงงานใหญ่กรรมรถไฟหลวงริมทางรถไฟ
สายตัวนอก ณตำบลมักกะสัน (ครั้งที่ ๒)

เสนาบดีกระทรวงคมนาคม รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า ตามความในประกาศเพิ่มเติมขยายเขตรัดที่ดิน สำหรับสร้างโรงงานใหญ่ของกรรมรถไฟหลวง ซึ่งตั้งอยู่ริมทางรถไฟสายตัวนอก ณตำบลทุ่งมักกะสันหรือทุ่งสามเสนฝั่งใต้ ลงวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ รัตนโกสินทรศก ๑๒๕ ซึ่งได้กำหนดเขตรัดไว้ยาวตามทางรถไฟสายตัวนอก ตั้งแต่หลักกิโลเมตร ๔.๓ ถึงหลักกิโลเมตร ๕.๖ ขึ้นขึ้นไปจากทางรถไฟข้างทิศเหนือนอกจากเขตรัดที่ได้กำหนดไว้เดิมอีก ๑๘๐ วนั้น ต่อมาการงานของกรรมรถไฟได้เจริญมากขึ้น ทั้งได้รวมโรงงานของกรรมรถไฟหลวงทุกสายมาไว้ในที่แห่งเดียวกัน สถานที่เดิมคับแคบ ไม่พอแก่การงานจำเป็นจะ ต้องขยายให้กว้างขวางให้พอแก่การงานที่จะทำต่อไป

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ขยายเขตรัดที่ดินโรงงานใหญ่ของกรรมรถไฟหลวงออกไป ทางด้านตัวนอกยาวตามทางรถไฟ

พ.ศ. ๒๔๖๑

หน้า ๒๒๖

อีก ๔๕๐ เมตร คือตั้งแต่หลักกิโลเมตร ๕.๖ ถึงหลักกิโลเมตร ๔.๐๕ และยื่นขึ้นไปทางทิศเหนือ ๔๔๐ เมตร วัดจากศูนย์กลางทางรถไฟสายนี้

ส่วนข้อความอื่น ๆ นอกนั้นคงเป็นไปตามประกาศเดิม แล
การจัดซื้อที่ดินตามประกาศนี้ให้ คงเป็นไปตามประกาศ พระราช
กฤษฎีกาลงวันที่ ๒๐ สิงหาคม รัตนโกสินทรศก ๑๒๔ จงทุก
ประการ

ประกาศมาณวันที่ ๒๔ กันยายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๑
(ลงนาม) มหาอำมาตย์เอก เจ้าพระยาวงษาอนุประพันธ์
เสนาบดีกระทรวงคมนาคม

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๒๕ กันยายน หน้า ๒๒๒)

ประกาศเปลี่ยนตราหน้าหมวกและเครื่องหมายเหล่าเสื่อป่า

มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าฯ สั่งให้เปลี่ยนเครื่องหมายตราหน้าหมวก และเครื่องหมายติดคอเสื่อเสื่อป่าเหล่ามหหลวงรักษาพระองค์ เหล่าราบหลวงรักษาพระองค์ กับเหล่ากรมนักเรียนแพทย์ เสื่อป่าหลวงเป็นกำหนดใหม่ดังนี้

๑ สำหรับกรมเสื่อป่ามหหลวงรักษาพระองค์ ให้ใช้ตราเครื่องหมายอักษรพระนามาภิไธย ร. ๖ มีพระมหาพิไชยมงกุฎอยู่เหนือติดทับทวนไขว้ เป็นตราเงิน

๒ สำหรับกรมเสื่อป่าราบหลวงรักษาพระองค์ ให้ใช้ตราเครื่องหมายอักษรพระนามาภิไธย ร.ร. ๖ มีพระมหาพิไชยมงกุฎอยู่เหนือเป็นตราทอง

๓ สำหรับกรมนักเรียนแพทย์เสื่อป่าหลวง ให้ใช้ตราเครื่องหมายพระยานาคพันเขาพระสุเมรุล้อมรอบด้วยข้อไชยพุกฤษ์ เป็นตราทอง

ทั้งนี้ให้เลิกใช้เครื่องหมายตราที่ได้กำหนดไว้เดิม และให้ใช้เครื่องหมายตราใหม่ตามประกาศนี้ตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป

ประกาศมาณวันที่ ๑ ตุลาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๑

12/10/2566

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๖ ตุลาคม หน้า ๒๒๔)

พระราชบัญญัติธนบัตรเพิ่มเติม

พ.ศ. ๒๔๖๑

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาท สมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๑๐
 สันตมหาราชวชิรราช พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖
 ให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า มาตรา ๒ แห่งพระราชบัญญัติธนบัตร
 บัตร ร.ศ. ๑๒๑ ความว่า “ จะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้
 มีเจ้าพนักงานเป็นหน้าที่ ๆ ออกตัวสำคัญสัญญา (คือ ปรมมิส
 ซอร์ไนต์) ของรัฐบาลสยาม ซึ่งสัญญาจะจ่ายเงินให้แก่ผู้ใด ๆ ที่
 นำตัวมาขึ้นโดยทันทีเป็นจำนวนเงินตามสัญญา ใบหนึ่งไม่ต่ำกว่า
 ๕ บาท ” และ “ ตัวสัญญาเหล่านี้ให้เรียกว่า ธนบัตร ” นั้น ทรง
 พระราชดำริเห็นว่า สมควรจะกำหนดราคาอันเป็นจำนวนเงิน
 ต่ำที่สุด ตามสัญญาในธนบัตร ใบหนึ่งให้ต่ำกว่า ๕ บาท เพิ่มเติม
 ขึ้นอีกชนิดหนึ่ง ให้สัญญามีราคาใบละหนึ่งบาท เพื่ออาณา
 ประชาชนจะได้แลกเปลี่ยนไปใช้สอยสะดวก จึงทรงพระกรุณา
 โปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า “พระราชบัญญัติ
 ธนบัตรเพิ่มเติม พระพุทธศักราช ๒๔๖๑” และให้ใช้ตั้งแต่วันที่
 ได้ออกประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

หน้า ๒๒๕

พ.ศ. ๒๕๖๑

มาตรา ๒ ให้เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติจัดสร้าง
ธนบัตรราคาใบละหนึ่งบาทเป็นจำนวนมากน้อยเท่าใดแล้วแต่จะ
เห็นสมควร

มาตรา ๓ พระราชบัญญัติ แล ประกาศที่ใช้สำหรับธนบัตร
ชนิดราคาอื่น ๆ ที่คงใช้อยู่ แต่ที่ไม่ขัดกับพระราชบัญญัตินี้ให้อน
โลมใช้สำหรับธนบัตร ชนิดราคาใบละหนึ่งบาทที่กล่าวมาข้างต้น

ประกาศมาณวันที่ ๓ ตุลาคม พระพุทธศักราช ๒๕๖๑

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๖ ตุลาคม หน้า ๒๒๕)

ประกาศเสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ
ว่าด้วยการจำหน่ายธนบัตร ราคาใบละ ๑ บาท

พระเจ้าพี่ยาเธอ กรมพระจันทบุรีนฤนาถ เสนาบดีกระทรวง
พระคลังมหาสมบัติ ถืออำนาจซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ
พระราชทานไว้ในมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติธนบัตร ร.ศ. ๑๒๑
แต่ตามที่แก้ไขโดยพระราชบัญญัติกรมธนบัตรเพิ่มเติม ร.ศ. ๑๒๕
ขอประกาศให้ทราบทั่วกันว่า ธนบัตรราคาใบละหนึ่งบาท ซึ่งทรง
พระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้จัดสร้างขึ้นตามพระราชบัญญัติธนบัตร
เพิ่มเติม พ.ศ. ๒๔๖๑ นั้น มีลักษณะที่พึงสังเกต ดังกล่าวต่อไปนี้

ข้อ ๑ ธนบัตรชนิดราคาใบละหนึ่งบาท ซึ่งประกาศให้ใช้
ตามความในพระราชบัญญัติธนบัตรเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๔๖๑ นั้น
ขนาดกว้างยาวอย่างเดียวกับธนบัตรชนิดราคาใบละห้าบาท ผิดกัน
แต่สวดลายสีฐาน ดังกล่าวต่อไปนี้

(๑) ลายพื้นในแผ่นธนบัตรพิมพ์เป็นสีเทากระบายอ่อนแก่ แต่
สีที่ลายกรอบแผ่น แล ที่วงแทนขอรากาธนบัตรนั้น เป็นสีดำ
อนึ่งในลายพื้นนั้นบางตอนมีคำอังกฤษแปลว่า "หนึ่งบาท" พิมพ์
ด้วยอักษรตัวอย่างเล็กละเอียด

(๒) ศูนย์กลางตอนบนมีตราพระครุฑพ่าห์สีดำพิมพ์บนพื้นขาว
กรอบวี

(๓) ภายในลายข้างกรอบด้านขวา แล ซ้ายไม่มีอักษรจีน
อักษรมลายู เหมือนอย่างธนบัตรชนิดราคาอื่นแต่มีมากกว่าหนึ่งบาท
แต่มีลายกระหนกเส้นดำริมลายวงกลมที่มีบอกราคาด้วยตัวเลข
กับอักษรตัวอย่างเล็กละเอียดเป็นลายพื้น

(๔) ราคาธนบัตรแจ้งว่า หนึ่งบาทด้วยอักษรไทย แล
อังกฤษพิมพ์อยู่ในวงแทนตามยาว ถัดศูนย์กลางลงมา กับได้
พิมพ์เป็นลายน้ำในเนื้อกระดาษไว้ด้วย ในลายวงกลมทั้งสี่มุม
แสดงราคาด้วยตัวเลขไทยเลขอังกฤษ เหมือนอย่างในที่ๆ แสดง
ธนบัตรชนิดราคาใบละห้าบาท

(๕) ธนบัตรทุกกล่าวมานี้ เรียงหมวดตั้งแต่หมวด ๑ ถึง ๑๐๐
แลเรียงเลขหมายตั้งแต่ ๐๐๐๐๑ ถึง ๑๐๐๐๐๐ ทุกหมวด

(๖) ธนบัตรฉบับหนึ่งๆ มีนามแก่ลายมือข้าพเจ้าพิมพ์ไว้
เหนือคำว่า "เสนาบดีกระทรวงพระคลัง" แลลายมือพระยาไชย

พ. ศ. ๒๕๖๑

หน้า ๒๓๒

ยศสมบัติพิมพ์ไว้เหนือคำว่า “เจ้าพนักงาน” ตามความในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติธนบัตร ร. ศ. ๑๒๑

หอรัษฎากรพิพัฒน์

ประกาศมา ณ วันที่ ๓ ตุลาคม พระพุทธศักราช ๒๕๖๑

(ลงพระนาม) กิติยากรวรลักษณ์

เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๖ ตุลาคม หน้า ๒๒๖)

ประกาศกระทรวงนครบาล
 พแนกศุขากิบาล บ้องกันไข้ทรพิษ

เสนาบดีกระทรวงนครบาลขอประกาศให้ทราบทั่วกันว่า เวลา
 นี้เป็น เวลาสมควรจะทำการปลุกทรพิษแก่ราษฎรผู้ซึ่งยังมีได้ ปลุก
 หรือที่ปลุกแล้ว แต่พ้นกำหนดพรรณหนองที่จะคุ้มได้ ให้เป็น
 ไปตามพระราชบัญญัติจัดการบ้องกันไข้ทรพิษ พระพุทธราช ๒๔๕๖
 เพื่อบ้องกันภัยอันตรายอันพึงจะเกิดขึ้น กรมศุขากิบาลจะได้จัดให้
 เจ้าพนักงานมาทำการปลุกบ้องกันไข้ทรพิษให้แก่ราษฎรตามบ้าน
 เรือนในท้องที่อำเภอนางเล็งทุก ๆ คร้วเรือน ภายในกำหนด ๑
 เดือน นับตั้งแต่วันในประกาศนี้เป็นต้นไป แลบรรดาผู้ที่ปลุก
 แล้วเมื่อครบ ๗ วัน เจ้าพนักงานจะได้ตรวจดูอีกครั้งหนึ่ง เมื่อ
 เห็นว่าขึ้นดีไม่มีอันตรายอันใดก็จะได้ออกหนังสือสำคัญให้

กำหนดเวลาที่เจ้าพนักงานจะทำการ ปลุก ตรวจ ไข้ทรพิษนั้น
 ตอนเช้าตั้งแต่ ๕ นาฬิกาก่อนเที่ยงถึงเที่ยงวัน ตอนบ่ายตั้งแต่หนึ่ง
 นาฬิกาหลังเที่ยงถึง ๔ นาฬิกาหลังเที่ยงทุก ๆ วัน เว้นแต่วัน
 อาทิตย์แลวันนักขัตฤกษ์ แลทุก ๆ คนไม่ต้องเสียค่ายาจ้าง
 ใดๆ

พ. ศ. ๒๔๖๑

หน้า ๒๓๔

ให้ผู้ซึ่งตั้งบ้านเรือนอยู่ในเขตท้องที่อำเภอตามที่กล่าวมาแล้ว
ป้องกันไข้ทรพิษภายในกำหนดเวลา เพื่อให้การเป็นไปตามพระ
ราชบัญญัติจัดการป้องกันไข้ทรพิษ พระพุทธศักราช ๒๔๖๑ นั้น

ศาลาว่าการกระทรวงนครบาล

ประกาศมาณวันที่ ๔ ตุลาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๑

(ลงนาม) มหาอำมาตย์เอก เจ้าพระยามรราช

เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๖ ตุลาคม หน้า ๒๒๘)

ประกาศให้ ใช้กฎข้อบังคับวางระเบียบ
 วัชจัดการรักษาป่า พระพุทธศักราช ๒๔๕๖
 ในมณฑลจันทบุรี

ด้วยตามความในกฎข้อบังคับ วางระเบียบวัชจัดการรักษาป่า พระพุทธศักราช ๒๔๕๖ มีว่า ถ้าจะใช้กฎข้อบังคับนี้ในมณฑลหรือ จังหวัดใดเมื่อใด และจะกำหนดชนิดไม้ ขนาดไม้ แลอัตรา ค่าภาคหลวงอย่างไรจะได้ประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบกษาเป็น สำคัญ

บัดนี้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ ใช้กฎข้อบังคับวางระเบียบ วัชจัดการรักษาป่าในมณฑลจันทบุรี ตั้งแต่วันที่ ๒๗ กันยายน พ. ศ. ๒๔๖๑ เป็นต้นไป แลได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ กำหนดชนิดไม้ขนาดไม้ แลอัตราค่าภาคหลวงสำหรับมณฑล นั้นไว้ ดังมีบาญชีแจ้งต่อไปนี้

ศาลาว่าการมหาดไทย

ประกาศมาณวันที่ ๓ ตุลาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๑

(ลงนาม) มหาเสวกเอก เจ้าพระยาสุรสีห์วิสิษฐศักดิ์
 เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๑๓ ตุลาคม ปี ๒๓๐)

บัญชีไม่แกว่งห้ามในมณฑลจันทบุรี

ประเภท 12/10/2561 ดัชนีใหม่	ชื่อไม่	ขนาดเด็กที่สวมใส่ โดยรอบทรงถัด สูงจากพื้นดิน ๑๕๐ เซนติเมตรเป็น จำนวนเซนติเมตร	อัตราภาษี		หมายเหตุ
			บาท	สต.	
ประเภทท แกว่งชนิดที่ ๒	๑ ไม่แดง	๑๓๕	๓	—	เวกนึ่งห้าม ไม่ชนิดที่ ๑ ที่ การจะหาห้าม ไม่
	๒ ไม่ประตุ	๑๓๕	๔	—	
	๓ ไม่กันเกว	๑๕๐	๒	๕๐	
	๔ ไม่ขนนก	๒๐๐	๒	—	
	๕ ไม่มหาด	๑๕๐ (๗๕)	๒	—	
ประเภทท แกว่งชนิดที่ ๑	๖ ไม่ตะเกียบ(ทุกชนิด)	๒๐๐	๑	๕๐	
	๗ ไม่อินทิน	๑๓๕	๑	๕๐	
	๘ ไม่พญา	๑๕๐ (๗๕)	๑	๕๐	

ประเภท ผลิตภัณฑ์ 12/10/2566	ชื่อไม่ ซ้ำ	ขนาดเด็กที่สุวัด โดยรอบตรงลำตัว สูงจากพื้นดิน ๑.๕๐ เซนติเมตรเป็น จำนวนเซนติเมตร	อัตราภาค หลวงมีเตอร์		หมายเหตุ
			บาท	ส.ต.	
ประเภทหวง ห้ามชนิดที่ ๒	๕ ไม่ตะกิด	๑๕๐ } ๗๕ }	๑	๕๐	
	๑๐ ไม่ขันตามต	๑๕๐ } ๗๕ }	๑	๕๐	
	๑๑ ไม่ประตุส้ม	๑๕๐ } ๗๕ }	๑	๕๐	
	๑๒ ไม่ตันหก	๑๕๐	๑	๕๐	
	๑๓ ไม่จับา	๑๕๐	๑	๕๐	
	๑๔ ไม่ส้อมพอ	๑๕๐	๑	๕๐	
	๑๕ ไม่บุญนาก	๑๕๐	๑	๕๐	
	๑๖ ไม่พยอม	๑๕๐	๑	๕๐	

ประเภท เลขניתไม่	ชื่อไม่	ขนาดเล็กที่สุดวัด โดยรอบตรงลำต้น สูงจากพื้นดิน ๑๕๐ เซนติเมตรเป็น จำนวนเซนติเมตร	อัตราค่าภาค หลวงมีเตอร์		หมายเหตุ
			เปลือก บาท	ส.ต.	
ประเภทหวง ห้ามชนิดที่ ๒	๑๗ ไม่วาง	๑๕๐	๑	๕๐	
	๑๘ ไม่วาง	๑๕๐	๑	๕๐	
	๑๙ ไม่วาง	๑๕๐	๑	๕๐	
	๒๐ ไม่วาง	๑๕๐	๑	๕๐	
	๒๑ ไม่วาง	๑๕๐	๑	๕๐	
	๒๒ ไม่วาง	๑๕๐	๑	๕๐	
	๒๓ ไม่วาง	๑๕๐	๑	๕๐	
	๒๔ ไม่วาง	๑๕๐	๑	๕๐	
	๒๕ ไม่วาง	๑๕๐	๑	๕๐	
	๒๖ ไม่วาง	๑๕๐	๑	๕๐	
๒๗ ไม่วาง	๒๕๐	๑	๕๐	—	

ประเภท ผลิตภัณฑ์	ชื่อไม่ จดทะเบียน	ชนิดผลิตภัณฑ์	ชนิดผลิตภัณฑ์ โดยกรอบตรงด้าน สูงจากพื้นดิน ๑๕๐ เซนติเมตรเป็น จำนวนเซนติเมตร	อัตราค่าภาค หลวงมีเตอร์		หมายเหตุ
				บาท	สต.	
ประเภทหวง ห้ามชนิดที่ ๒	ชื่อไม่ จดทะเบียน	๒๘ ไม่สำรอง ๒๕ ไม่นำ ๓๐ ไม่ใส่สาย	๑๐๐	—	—	
			๑๐๐	—	—	
			๑๐๐	—	—	
ประเภทหวง ห้ามชนิดที่ ๓	ชื่อไม่ จดทะเบียน	๑ ไม่พว ๒ ไม่รับแพก ๓ ไม่ทำเสื้อ ๔ ไม่กระบอก ๕ ไม่หวงกัน ๖ ไม่กะบังกัน	๑๕๐	—	—	
			๓๕	—	—	
			๑๕๐	—	—	
			๑๕๐	—	—	
			๑๕๐	—	—	
			๑๕๐	—	—	

ประเภท ผลิตภัณฑ์ 12/10/2566	ชื่อไม่	ขนาดเด็กที่สูดดม โดยรอบตรงลำต้น สูงจากพื้นดิน ๑๕๐ เซนติเมตรเป็น จำนวนเซนติเมตร	อัตราค่าภาษี หลวงมีเตอร์		หมายเหตุ
			บาท	สต.	
ประเภท ห้ามชนิดที่ ๓	๑ ไม่กะทอน	๑๕๐	๑	—	
	๒ ไม่ชนก	๑๕๐	๑	—	
	๓ ไม่มะก้อ	๑๕๐	๑	—	
	๔ ไม่กะบก	๑๕๐	๑	—	
	๕ ไม่มะม่วงปา	๑๕๐	๑	—	
	๖ ไม่กะฐินแดง	๗๕	๑	—	
	๗ ไม่ตะบัน	๗๕	๑	—	
	๘ ไม่กะบันหรือตะบัน	๗๕	๑	—	
	๙ ไม่โก่งกาง	๔๕	—	๗๕	
	๑๐ ไม่ถ่าน	๔๕	—	๗๕	

ประเภท ผลิตภัณฑ์	ชื่อไม่	ขนาดเล็กที่สุดวัด โดยรอบทรงด้าน สูงจากพื้นดิน ๕๕๐ เซ็นติเมตรเป็น จำนวนเซ็นติเมตร	อัตราค่าภาค หลวงมีเตอร์		หมายเหตุ
			บาท	สต.ต.	
ประเภทหวง ห้ามชนิดที่ ๓	๑๓ ไม่ประสัก	๔๕	—	๗๕	
	๑๔ ไม่ผ่าต	๓๐	—	๗๕	
	๑๕ ไม่แถม	๓๐	—	๗๕	
	๒๐ ไม่โปร่ง	๓๐	—	๗๕	

ฟันเหล็กทุกชนิดที่ตัด เลอะเอาไปจำหน่ายเป็นสินค้าให้เรียกค่าภาคหลวง ๑๐๐
 และ ๑๐ ของราคาฟันและถ่านนั้น

ประกาศกระทรวงนครบาล
พแนกป้องกันโรคร้ายที่ ๓๒

ด้วยได้ทราบว่า โรคร้ายที่ติดต่อกันได้ คือ ไขกัพนกนางแอ่น (Cerebro Spinal Meningitis) ซึ่งได้เกิดขึ้นในเมืองฮ่องกงนับัดนี้สงบแล้ว เพราะฉะนั้นจึงประกาศให้ทราบทั่วกันว่า ประกาศกระทรวงนครบาล พแนกป้องกันโรคร้ายฉบับที่ ๒๕ นั้น เป็นอันยกเลิกแต่วันนี้เป็นต้นไป

ประกาศมาณวันที่ ๗ ตุลาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๑
(ลงนาม) มหาอำมาตย์เอก เจ้าพระยามรราช
เสนาบดีกระทรวงนครบาล

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๓๓ ตุลาคม ปี ๒๓๗)

พระราชบัญญัติเพิ่มเติมพระราชบัญญัติลงวันที่ ๒๗

สิงหาคม ร.ศ. ๑๒๘ (พ.ศ. ๒๔๕๒) ว่าด้วยลักษณะ

ฐานะของวัดบาทหลวงโรมันคาทอลิกในกรุงสยามตามกฎหมาย

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรี
สินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าฯ
สั่งให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า ด้วยวิการิอุส อาโปสโตลิกุส
ผู้บัญชาการมิสสิโอโรมันคาทอลิก ในแคว้นคณะกรุงเทพฯ
ได้นำความมาแจ้งต่อรัฐบาลสยามว่า พระสันตปาปา เบเนดิก
ตุสที่ ๑๕ ผู้เป็นใหญ่เป็นประธานของศาสนาโรมันคาทอลิกได้ออก
ประกาศแล้ว ว่าบรรดาวัดโรมันคาทอลิกทั้งหลาย ซึ่งตั้งอยู่ใน
มณฑลนครราชสีมาเดิมขึ้นอยู่ในมิสสิโอเมืองลาวที่หนองแสงนั้น
ให้ยกมาขึ้นอยู่ในมิสสิโอที่กรุงเทพฯ ฯ

แลด้วยวิการิอุส อาโปสโตลิกุส ซึ่งกล่าวมาแล้วนี้ ได้ร้อง
ขอให้วัดโรมันคาทอลิก ทั้งหลายในมณฑลนครราชสีมา ยกมาตาม
เหตุที่กล่าวแล้ว เพื่อที่จะได้รับประโยชน์อันมีในพระราชบัญญัติ
ร.ศ. ๑๒๘ (พ.ศ. ๒๔๕๒) ว่าด้วยลักษณะฐานะของวัดโรมันคา
ทอลิกในกรุงสยามตามกฎหมาย

พ.ศ. ๒๔๖๑

หน้า ๒๔๔

เพราะเหตุฉะนั้น จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้แก่พระราช
บัญญัติ ร.ศ. ๑๒๘ (พ.ศ. ๒๔๕๒) ว่าด้วยลักษณะฐานะของวัดโร
มันคาโทลิกในกรุงสยามตามกฎหมาย อันกล่าวมาแล้วแต่ความ
ที่ร้องขอแต่ตามความที่จะให้สำเร็จไม่ได้บางส่วน แห้งข้อความ
ที่กล่าวไว้ในข้อ ๒๑ ของพระราชบัญญัติ ร.ศ. ๑๒๘ (พ.ศ. ๒๔๕๒)
นี้แต่ตั้งต่อไป

ข้อ ๑

ในบทอยู่ที่ ๑ ซึ่งกล่าวอ้างไว้ในข้อ ๘ แห่งพระราชบัญญัติ
ร.ศ. ๑๒๘ (พ.ศ. ๒๔๕๒) ว่าด้วยลักษณะฐานะของวัดโรมันคา
โทลิกในกรุงสยามตามกฎหมาย แลได้ตัดต่อกฎพระราชบัญญัติ
ไว้แล้วนั้นให้เดิมความที่ว่าต่อไปนี้ คือ

มณฑลนครราชสีมา

จังหวัด	สภมวัดบาดหลวง	สถานพักสอนศาสนา
นครราชสีมา	ที่ ๔๓ โคราช	ที่ ๑๘ บ้านกัน
		ที่ ๑๕ บ้านลาว
		ที่ ๒๐ ห้วยหิน
		ที่ ๒๑ ลาดบัวขาว

มา ๒๔๕

พ. ศ. ๒๔๖๑

ข้อ ๒

มาญชี่ที่ ๒ ซึ่งกล่าวไว้ไว้ในข้อ ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติ
ร. ศ. ๑๒๘ (พ. ศ. ๒๔๕๒) ว่าด้วยลักษณะฐานะของวัดโรมันคา
ทอลิกในกรุงสยาม ตามกฎหมาย แต่ได้ตัดต่อท้ายพระราชบัญญัติ
ไว้แล้วนั้น ให้เพิ่มความไว้ต่อไปนี้ คือ

ที่ ๘ มณฑลนครราชสีมา ที่ ๒๑ จังหวัดนครราชสีมา ๕๕๕ ไร่

ข้อ ๓

ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติไว้ปภานาอังกฤษ สำหรับ
ติดกับพระราชบัญญัตินี้ด้วย

ประกาศมาณวันที่ ๑๐ ตุลาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๑ แล
วันที่ ๕ ในรัชกาลปัจจุบันนี้

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๒๐ ตุลาคม มา ๒๓๘)

Translation of the Royal Supplementary to the Royal Decree of 27 th August 1909 defining the legal position of the Roman Catholic Church in Siam.

Somdeteh Phra Ramadhipati Srisindara Maha Vajiravudh,
Phra Mongkut Klao, King of Siam etc., etc., etc.

To all whom these presents shall come Greeting .

WHEREAS the Vicar Apostolic of the Roman Catholic Mission in the Vicariate Apostolic of Bangkok represents to the Royal Siamese Government that His Holiness Pope Benedict XV, the Supreme Head of the Roman Catholic Church, has decreed that all the Roman Catholic Churches situated in the Korat Circle be transferred from the control of the Lao Mission at Nong Seng to the Bangkok Mission and

WHEREAS the said Vicar Apostolic has requested that the Roman Catholic Churches in the Korat Circle be therefore placed under and accorded the benefit of the Royal Decree of the year R. S. 128 defining the legal position of the Roman Catholic Church in Siam;

NOW THEREFORE His Majesty has been graciously pleased, in compliance with the said request, and in partial satisfaction of the requirements of Article 21 of the said Royal Decree of the year R. S. 128, to enact that the said Royal Decree of August 27 th of the year R. S. 128 (B. E. 2452 A. D. 1909) defining the legal position of the Roman Catholic Church in Siam be amended in the following respects:—

ARTICLE 1

Schedule I referred to in Article 8 of the Royal Decree of the year R. S. 128 defining the legal position of the Roman Catholic Church in Siam and thereto annexed shall be and is hereby amended by adding thereto the following:

พ. ๒๔๖

พ. ศ. ๒๔๖๑

MONDHOL NAGOR RAJASIMA

CHANGWADS	STATIONS	BRANCHES
Nagor	No 43 Korat	No 18 Ban Han
Rajasima		.. 19 Ban Lao
		.. 20 Huay Hin
		.. 21 Lat Boa Khao

ARTICLE II

Schedule II referred to in Article 14 of the Royal Decree of the year R. S. 128 defining the legal position of the Roman Catholic Church in Siam and thereto annexed shall be and is hereby amended thereto the following:

No 8 Mondhol   No 21 Changwad Nagor 995 Rai
Nogor Rajasima   Rajasima

ARTICLE III

An authorized English translation is hereto annexed.

Given at Bangkok on the 10th day of October in the year of Our Lord Buddha 2461 and in the 9th year of our Reign.

ประกาศตั้งปลัดทูลฉลองกระทรวงการต่างประเทศ

มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้า ฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ สั่งว่า ตำแหน่งปลัดทูลฉลองกระทรวงการต่างประเทศว่างอยู่ ทรงพระราชดำริเห็นว่า มหาอำมาตย์ตรี หม่อมเจ้า ไทรทศประพันธ์ อรรถราชทูตสยามประจำราชสำนักเดนมาร์กสมควรจะเป็นปลัดทูลฉลองได้

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้มหาอำมาตย์ตรี หม่อมเจ้า ไทรทศประพันธ์ เป็นปลัดทูลฉลองกระทรวงการต่างประเทศรับราชการสนองพระเดชพระคุณตั้งแต่วันนี้ไป

ประกาศมาณวันที่ ๒๓ ตุลาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๑

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๒๗ ตุลาคม หน้า ๒๔๓)

ประกาศกระทรวงนครบาล

พแนกสุขาภิบาล

ด้วยตามความในประกาศกระทรวงนครบาล พแนกป้องกัน
ไข้ทรพิษลงวันที่ ๔ ตุลาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๑ ว่ากรมสุขา
ภิบาลจะได้จัดให้เจ้าพนักงาน มาทำการปลุกป้องกันไข้ทรพิษ
ให้แก่ราษฎรตามบ้านเรือนในท้องที่อำเภอเมืองแล้ว เพื่อให้เป็น
ไปตามพระราชบัญญัติจัดการป้องกันไข้ทรพิษ พระพุทธศักราช
๒๔๕๖ เพื่อป้องกันภัยอันตรายอันพึงจะเกิดขึ้นนั้น

บัดนี้ปรากฏว่า มีผู้เป็นไข้หวัด (อินฟลูแอนซา) แพร่หลาย
ขึ้นในเขตรัฐกรุงเทพมหานคร สมควรเร่งเว้นการปลุกป้องกันไข้
ทรพิษในเขตรัฐท้องที่อำเภอเมืองแล้วชั่วคราว เพราะฉะนั้น การปลุก
ป้องกันไข้ทรพิษในท้องที่อำเภอที่กล่าวนี้ ให้งดไว้ชั่วคราวจน
กว่าจะได้ประกาศต่อไป

ศาลาว่าการกระทรวงนครบาล

ประกาศมาณวันที่ ๒๔ ตุลาคม พระพุทธศักราช ๒๕๖๑

(ลงนาม) มหาอำมาตย์เอก เจ้าพระยายมราช

เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๒๗ ตุลาคม ปี ๒๕๕)

ประกาศกระแสพระบรมราชโองการ
แก้ไขพระราชบัญญัติเครื่องราชอิสริยาภรณ์
รัตนวราภรณ์

มีพระบรมราชโองการ โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ประกาศ
ให้ทราบทั่วกันว่า ตามความในพระราชบัญญัติเครื่องราชอิสริยา
ภรณ์รัตนวราภรณ์ ซึ่งได้ตราขึ้นไว้เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม รัตน
โกสินทรศก ๑๓๐ ความในมาตรา ๒ ซึ่งว่าด้วยรูปลักษณะแลวดลาย
และขนาดแห่งดวงตรารัตนวราภรณ์ ก็กับประกาศกระแสพระบรม
ราชโองการแก้ไขพระราชบัญญัติเครื่องราชอิสริยาภรณ์ รัตน
วราภรณ์ ลงวันที่ ๒๑ มิถุนายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๑ นั้น
ความแจ้งอยู่แล้ว บัดนี้ทรงพระมหากรุณาที่จะแก้ไขเปลี่ยนแปลง
รูปลักษณะแลวดลาย และขนาดของดวงตรา รัตนวราภรณ์ ให้คง
งามเป็นที่เชิดชูยิ่งขึ้น จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้แก้ความ
เฉพาะในมาตรา ๒ แห่งพระราชบัญญัติเครื่องราชอิสริยาภรณ์
รัตนวราภรณ์ เปลี่ยนใหม่ดังนี้ มาตรา ๒ ดวงตรารัตนวราภรณ์
มีรูปลักษณะดังนี้ คือ กลางดวงตราเป็นรูปวงกลมกรอบระดับเพ็ชร

ขนาด ๒.๕ เซนติเมตร มีอักษรพระบรมนามาภิไธยย่อ "ร.ร."
 กับเลข "๖" ประดับเพชร หมายความว่า เสด็จพระวชิรราชา
 ธิปไตยที่ ๖ อยู่ภายในวงกลมบนพื้นลงยาสีขาวที่กรอบวงกลมทั้ง ๔
 ทิศ เป็นรูปพระวชิรราช มีรูปพระแสงศรกำลังรามทำด้วยทอง
 ไขว้คันศรยื่นออกในระหว่างพระวชิรราชทั้ง ๔ ทิศ และมีรูป
 กรมสรเพชรแซ่กระหว่างพระวชิรราชกับพระแสงศรกำลังราม ๘ แฉก
 เบื้องบนมีพระมหาพิชัยมงกุฎประดับเพชร ด้านหลังมีดลดับแก้ว
 สำหรับบรรจุเส้าพระเจ้า ร้อยด้วยแพรแถบสีเหลือง ขอบดำ
 ริมเหลือง กว้าง ๓ เซนติเมตรสำหรับคล้องคอ ดังนี้ นอกจาก
 ความในมาตรา ๒ คงตามพระราชบัญญัติเดิมทุกประการ ให้ยกเลิก
 ประกาศกระแสพระบรมราชโองการ แก่ไขพระราชบัญญัติ เครื่อง
 ราชอิสริยาภรณ์ รัตนวราภรณ์ ฉบับลงวันที่ ๒๑ มิถุนายน
 พระพุทธศักราช ๒๔๖๐ นั้นเสีย

ประกาศมาลงวันที่ ๑ พฤศจิกายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๑
 เป็นปีที่ ๕ ในรัชกาลปัตยุบันนี้

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๓ พฤศจิกายน หน้า ๒๕๕)

ประกาศตั้งผู้ช่วยของเสนาบดีกระทรวงวัง

มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าเหนือกระหม่อม สั่งให้
ย้าย มหาเสวกโท พระยาบำเรอภักดิ์ สมุหพระราชมณเฑียร
ไปรับราชการฉลองพระเดชพระคุณในตำแหน่งผู้ช่วยของเสนาบดี
กระทรวงวัง และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มหาเสวกโท
พระยาศรีภักดากร อธิบดีกรมวัง เป็นสมุหพระราชมณเฑียร
ตั้งแต่บัดนี้

ประกาศมาณวันที่ ๑ พฤศจิกายน พระพุทธศักราช ๒๕๖๑

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๑๐ พฤศจิกายน หน้า ๒๕๘)

ประกาศเลื่อนขั้นที่นาตำบลโคกมอญอำเภอศรีมหาโพธิ์
จังหวัดปราจีนบุรี ขึ้นเป็นนาฟางลอยขั้นตรี

ด้วยมีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า ที่นาตำบลโคกมอญท้องที่อำเภอศรีมหาโพธิ์ จังหวัดปราจีนบุรี มณฑลปราจีนบุรี ซึ่งได้จัดเก็บเงินอากรค่านาเป็นนาฟางลอยขั้นจัตุอยู่ชั้นไม่เหมาะเพราะการกานาของราษฎรในตำบลนั้นได้อาไศรยน้ำท่าแลน้ำฝนหล่อเลี้ยงต้นข้าว ผลที่ได้บริบูรณ์ดี การขอขายก็ใช้พาหะบรรทุกได้โดยสะดวกแล้ว

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เลื่อนขั้นที่นาดำบลโคกมอญขึ้นเป็นนาฟางลอยขั้นตรี อัตราไร่ละ ๘๐ สตางค์ ตั้งแต่วันที่พุทธศักราช ๒๔๖๑ เป็นต้นและต่อไป

หอรัษฎากรพิพัฒน์

ประกาศเมื่อวันที่ ๑ พฤศจิกายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๑

(ลงพระนาม) กิติยากรวรลักษณ์

เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ หน้าที่ ๑๐ พฤศจิกายน หน้า ๒๕๕)

ประกาศแก้ไขข้อบังคับลักษณะปกครองลูกเสือ

พระพุทธศักราช ๒๕๖๑

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงดำรงตำแหน่งสภานายก
กรรมการกลางจัดการลูกเสือทั่วประเทศพระราชาคณะเจ้ากรมพระบรม
ราชโองการดำรัสเหนือเกล้า ฯ ให้ยกเลิกข้อ ๑๗ แห่งข้อบังคับ
ลักษณะปกครองลูกเสือ พระพุทธศักราช ๒๕๖๑ ซึ่งว่า "มณฑล
ใดซึ่งเป็นที่ตั้งกองบัญชาการภาค และอุปราชกองทำการใน ตำแหน่ง
สมุหเทศาภิบาลอยู่ด้วย มณฑลนั้นไม่ต้องมีสภากรรมการมณฑล
ให้รวมการอยู่ในสภากรรมการภาค" นั้นแต่บัดนี้ไป

ประกาศแต่วันที่ ๕ พฤศจิกายน พระพุทธศักราช ๒๕๖๑

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๑๗ พฤศจิกายน หน้า ๒๕๐)

จ่านักหอสมุด

ประกาศตั้งตำแหน่งสมุหพระราชพิธี
และเทียบตำแหน่งปลัดบัญชาการกระทรวงวัง

ด้วยมีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้า เหนือกระหม่อม
สั่งให้เปลี่ยนขนานนามตำแหน่งอธิบดีกรมพระราชพิธี กระทรวงวัง
ให้ตั้งเป็นตำแหน่งใหม่ เรียกว่า สมุหพระราชพิธีกระทรวงวัง
ซึ่งเรียกตามภาษาอังกฤษว่า Grand Master of Ceremonise. และ
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มหาเสวกตรี พระขยประทุมมงคล
การ รับราชการสนองพระเดชพระคุณในตำแหน่งนี้สืบไป

อนึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เทียบตำแหน่งปลัดบัญชา
การกระทรวงวัง เป็นอย่างตำแหน่งปลัดทูตฉลองของกระทรวง
ทบวงการอื่น ๆ ซึ่งเรียกตามภาษาอังกฤษว่า Chief Secretary of
the Ministry of the Royal Household.

พระบรมราชโองการดำรัสสั่งมาเมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน พระ
พุทธศักราช ๒๕๖๑

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน หน้า ๒๕๖)

กฎเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย
 ว่าด้วยการจดทะเบียนแลออกใบอนุญาตอาวุธปืน
 แก้ไขเพิ่มเติมใหม่ พ.ศ. ๒๕๖๑

ตามความในพระราชบัญญัติอาวุธปืน ร.ศ. ๑๓๑ มาตรา ๓ มี
 ความว่า ให้เสนาบดีเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นผู้รักษาพระราชบัญญัตินี้มี
 อำนาจออกกฎ เพื่อวางระเบียบการให้ดำเนินไปตามพระราช
 บัญญัติแลกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมออกใบอนุญาต เมื่อออกนั้น
 ได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตประกาศในหนังสือราชกิจจานุ
 เบกษาแล้ว ให้ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของพระราชบัญญัติ กระทรวง
 มหาดไทยได้ออกกฎเสนาบดีวางระเบียบดำเนินการตาม พระ
 ราชบัญญัติออกให้มาแต่ พ.ศ. ๒๕๕๖ ในระหว่าง ๕ ปี ทางกรม
 ได้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงไปหลายอย่าง เพื่อให้เป็นผลสำเร็จตามพระราช
 บัญญัติ จึงได้รวบรวมข้อความเหล่านั้นตั้งเป็นกฎขึ้นใหม่ให้
 บริบูรณ์เรียบร้อย ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทาน
 พระบรมราชานุญาตให้ยกเลิกกฎเสนาบดีฉบับลงวันที่ ๓ สิงหาคม
 พ.ศ. ๒๕๕๖ นั้นเสีย ให้ใช้กฎเสนาบดีฉบับนี้แทนตั้งแต่นั้น
 บัดนี้ไป

กำหนดท้องที่แลตำแหน่งเจ้าพนักงาน
สำหรับการจดทะเบียนแลออกใบอนุญาต

ข้อ ๑ ตามความในมาตรา ๕ หมวดเลข (๕) แลมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืน ร.ศ. ๑๓๑ (พ.ศ. ๒๔๕๕) มีความ
 ว่าในหัวเมืองให้ผู้ว่าราชการเมือง เป็น เจ้าพนักงาน รับจดทะเบียน
 ออกใบพยานสำหรับทำเลขขายดอกไม้เพลิง แลออกหนังสือ
 อนุญาตสำหรับให้มีอาวุธปืนได้นั้น ให้กำหนดดังนี้ คือ อธิบดี
 กรมปกครองเป็นนายทะเบียนกลางในแม่ที่กระทรวงมหาดไทย ผู้
 ว่าราชการจังหวัดหรือปลัดมณฑลซึ่งทำการในตำแหน่งผู้ว่าราชการ
 จังหวัดเป็นนายทะเบียนจังหวัด นายอำเภอเป็นนายทะเบียน
 อำเภอ บรรดาเจ้าพนักงานที่กล่าวนี้ มีหน้าที่กระทำการตามพระ
 ราชบัญญัติ เพื่อให้เป็นการสะดวกแก่บุคคลผู้อยู่ในท้องถิ่น ๆ
การจดทะเบียนแลออกใบพยาน
สำหรับทำ เลขขายดอกไม้เพลิง

ข้อ ๒ ผู้ใดประสงค์จะทำหรือขายดอกไม้เพลิง ก็ให้ยื่น
 คำร้องขอจดทะเบียนต่อนายทะเบียนอำเภอท้องที่ ๆ คนตั้งภูมิตั้ง
 ดำเนาอยู่ แล้วให้นายทะเบียนอำเภอรับจดทะเบียนแลออกใบ
 พยานคู่มือเป็นสำคัญให้ (ตามแบบ ป. มณฑล ๑)

การทำเครื่องหมาย

ข้อ ๓ บรรดาปิ่นทุกชนิดซึ่งมีอยู่ในจังหวัดพิษณุโลก
มหาไศย ต้องให้เจ้าพนักงานทำเครื่องหมายแถบใบอนุญาต
จากเจ้าพนักงานไว้ประจำทุกกระบอก เว้นไว้แต่ปิ่นจำพวกที่ได้
กำหนดยกเว้นไว้ในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืน ร. ศ.
๑๓๑ (พ. ศ. ๒๔๕๕)

เครื่องหมายนั้นทำได้ ๒ อย่าง คือ ใช้เหล็กตอกเป็นตัวอักษร
ที่พาดท้ายปิ่นก็ได้ อย่าง ๑ หรือจะใช้กรดกัดกับเนื้อเหล็กปิ่นเป็น
ตัวอักษรก็ได้ อีกอย่าง ๑ จะทำนอกจากที่ได้กำหนดไว้ใน ๒ อย่าง
นี้ไม่ได้

การอนุญาตให้มีอาวุธปืน

ข้อ ๔ ผู้ใดประสงค์จะมีอาวุธปืน ก็ให้ผู้นั้นทำคำร้องยื่น
ต่อนายทะเบียนอำเภอท้องที่ ๆ ตนตั้งภูมิลำเนาอยู่ เมื่อนาย
ทะเบียนอำเภอได้รับคำร้อง และได้สอบสวนดูจนเป็นที่พอใจ
เห็นว่าผู้ยื่นคำร้องไม่เป็นผู้ต้องห้ามตามกฎหมายสมควรจะมีอาวุธ
ปืนได้แล้ว ให้ส่งคำร้องพร้อมด้วยรายงานความเห็นเสนอไป
ยังนายทะเบียนจังหวัด ๆ นั้นชอบ ก็ให้ส่งอนุญาตในคำร้อง
ส่งคืนไปยังนายทะเบียนอำเภอ จึงให้นายทะเบียนอำเภอออก
ใบอนุญาตให้ (ตามแบบ ป. มลทล ๓)

ข้อ ๕ บรรดาอาวุธปืนที่ส่งไว้สำหรับเป็นเครื่องพิพัตถ์ถนัดอื่น
 มีอยู่แล้วแต่เดิมก็ดี หรือที่จะมีขึ้นใหม่ก็ดี ให้เจ้าของนำมา
 ขอรับหนังสือคู่มือจากนายทะเบียนอำเภอไปรักษาไว้เป็นสำคัญ

ถ้ามีข้อสงสัยว่า อาวุธปืนอย่างใดเป็นชนิดพิพัตถ์ถนัดอื่น
 ควรยกเว้น หรือไม่ควรยกเว้น ตามความในมาตรา ๕ (หมาย
 เลข ๕) แห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืน ร. ศ. ๑๓๑ (พ. ศ. ๒๔๕๕)
 ให้นายทะเบียนเมื่ออำนาจที่จะเรียกมาพิจารณาได้ เมื่อเห็นว่าเป็น
 ชนิดพิพัตถ์ถนัดให้ ๆ หนังสือคู่มือไว้เป็นสำคัญแก่เจ้าของ

บรรดาปืนพิพัตถ์ถนัดไม่ว่าชนิดใด ๆ จะใช้ยิงไม่ได้

ข้อ ๖ เจ้าของอาวุธปืนคนใด ซึ่งได้รับอนุญาตให้มีปืน
 แล้ว แต่ภายหลังปรากฏว่าเป็นผู้ไม่สมควรจะมีปืนได้ตามพระราช
 บัญญัติก็ดี หรือเจ้าของอาวุธปืนคนใดที่เจ้าพนักงานไม่ยอมออก
 หนังสืออนุญาตให้ใหม่แทนฉบับเก่าก็ดี ให้เจ้าพนักงานสั่งให้
 ผู้นั้นจำหน่ายอาวุธปืนแก่ผู้ถือใบอนุญาตอยู่แล้ว หรือร้าน
 จำหน่ายอาวุธปืนภายใน ๑ เดือน นับแต่วันที่ได้รับคำสั่งของ
 เจ้าพนักงาน หรือถ้าเจ้าพนักงานเห็นมีเหตุผลอันสมควรจะเรียก
 ปืนที่ส่งให้จำหน่ายนั้นมารักษาไว้จนกว่าเจ้าของจะจำหน่ายได้ก็ได้

การใช้อาวุธรูปปืน

ข้อ ๗ ผู้ที่จะใช้อาวุธปืนใดนั้น เฉพาะแต่ผู้ที่ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงาน ตามข้อความที่ได้กำหนดไว้ในมาตรา ๗ แห่ง มาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืน ร. ศ. ๑๓๑ (พ.ศ. ๒๔๕๕) แต่เพื่อจะป้องกันมิให้เป็นความเดือดร้อนแก่บริษัทหรือบุคคลบางจำพวก ซึ่งไม่สามารถจะทำการป้องกันทรัพย์สินสมบัติด้วยตนเองได้ ก็ให้บริษัทหรือบุคคลผู้นั้นทำเรื่องราวแสดงเหตุผลยื่นต่อเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย เมื่อเสนาบดีกระทรวงมหาดไทยพิจารณาเห็นความจำเป็นแล้ว ก็มีอำนาจที่จะส่งอนุญาตให้ผู้แทนบริษัท หรือผู้แทนบุคคลผู้นั้นถือหรือใช้อาวุธปืนของเจ้าของทรัพย์สินสมบัติได้เป็นพิเศษชั่วคราว เฉพาะเวลากระทำกิจการหรือรักษาการของบริษัท หรือบุคคลนั้นได้

ข้อ ๘ เจ้าของอาวุธปืนผู้ใด ประสงค์จะนำอาวุธปืนของตนไปซ่อมแซมแก้ไขในที่ต่างแขวงต่างท้องที่ ถ้าเหตุขัดข้องจำเป็นจะไปด้วยตนเองไม่ได้ จะให้ผู้อื่นไปกระทำการนั้นแทนก็ได้ แต่เจ้าของต้องมอบฉันทนเป็นลายลักษณ์อักษร แสดงความประสงค์โดยชัดเจน มีกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านลงชื่อเป็นพยานรู้เห็น เมื่อนายทะเบียนอำเภอได้พิจารณาเหตุผลเป็นที่พอใจแล้ว ก็ให้ออกหนังสืออนุญาตพิเศษสำหรับกระทำการนั้นได้

ข้อ ๘ เจ้าของอาวุธปืนผู้ใด ประสงค์จะโอนอาวุธปืนให้ แก่ผู้ใด ซึ่งสมควรจะมีอาวุธปืนได้ตามพระราชบัญญัติ หรือ ใบอนุญาตประจำปืนครบกำหนดแล้วจะเปลี่ยนใบอนุญาตใหม่ ใน ท้องที่ ๆ ตนตั้งภูมิลำเนาอยู่ ถ้ามีเหตุขัดข้องจำเป็นจะไปด้วย ตนเองไม่ได้ จะให้ผู้อื่นไปกระทำการนั้นแทนก็ได้ แต่เจ้าของ ต้องมอบฉันทเป็นลายลักษณ์อักษร แสดงความประสงค์โดย ชัดเจน มีกำหนดหรือผู้ใหญ่นั่งลงข้อเป็นพยานรู้เห็น เมื่อ นายทะเบียนอำเภอได้พิจารณาเหตุผลเป็นที่พอใจแล้ว ก็ให้โอน อาวุธปืนหรือเปลี่ยนใบอนุญาตให้ใหม่ได้

การขออาวุธปืนเครื่องกระสุนปืน

ข้อ ๑๐ ผู้ใดประสงค์จะขอหรือจะรับโอนอาวุธปืน หรือ เครื่องกระสุนปืนจากบุคคลหรือจากร้านค้าขาย ก็ให้ทำคำร้อง ขออนุญาต (ตามแบบ ป. มณฑล ๘) ยื่นต่อนายทะเบียนอำเภอ ท้องที่ ๆ ตนตั้งภูมิลำเนาอยู่ เมื่อนายทะเบียนอำเภอสอบสวน เห็นไม่ขัดข้องต่อข้อห้าม ตามกฎหมายสมควรจะ อนุญาตได้ แล้ว ให้ส่งคำร้องพร้อมด้วยรายงาน ความเห็น เสนอไปยัง นายทะเบียน จังหวัด ๆ เห็นชอบ ก็ให้ส่งอนุญาตในคำร้องส่งคืนไปยังนาย ทะเบียนอำเภอ จึงให้นายทะเบียนอำเภอออกใบอนุญาตให้ (ตามแบบ ป. มณฑล ๘) ใบอนุญาตนั้นจะต้องลงชนิดปืนแล

ชนิดกระสุนปืนให้ชัดเจน เพื่อผู้ขายจะได้ไม่ขายให้ผิดไปจาก
 ใบอนุญาต ถ้าผู้ขายได้ขายปืนหรือกระสุนปืนผิดจากใบอนุญาต
 โดยมีจำนวนเกินปกติ หรือผิดชนิดปกติ หรือขึ้นขายปืน
 หรือกระสุนปืนในเมื่อใบอนุญาตขาดอายุแล้วก็ดี ต้องมีความ
 ผิดตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน ว. ศ. ๑๓๑ (พ. ศ. ๒๔๕๕)
 มาตรา ๓๔

การนำเข้าอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน
สำหรับตัวมาจากต่างประเทศ

ข้อ ๑๑ ผู้นำเข้าอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน ติดตัวเข้ามาจาก
 ต่างประเทศตามความในมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืน
 ว. ศ. ๑๓๑ (พ. ศ. ๒๔๕๕) นั้น ถ้าเข้ามาตามทางที่มีด่านศุลกากร
 เจ้าพนักงานศุลกากรจะเป็นผู้ออกใบอนุญาตให้ผู้นั้นมีปืน
 ไว้ได้ชั่วคราว ถ้าเข้ามาตามทางที่ไม่มีด่านศุลกากรตั้งอยู่แล้ว
 ให้ผู้นั้นนำปืนหรือเครื่องกระสุนปืนแจ้งต่อนายทะเบียนอำเภอซึ่ง
 แรกถึงแดนใกล้ที่สุดต่อทางเดิน ให้นายทะเบียนอำเภอนั้นทำ
 การในหน้าที่ศุลกากร ในการออกใบอนุญาตชั่วคราว

นายทะเบียนต้องแจ้งความแก่ตำรวจภูธร

ข้อ ๑๒ ถ้านายทะเบียนอำเภอได้ออกใบอนุญาตประจำปืน
 ให้แก่บุคคลผู้ใดไปแล้ว ต้องแจ้งความให้โรงพักตำรวจภูธร

ในท้องที่อำเภอขึ้นทราบภายในกำหนด ๑๕ วัน นับตั้งแต่วันออก
ใบอนุญาต

การค้าขาย หรือทำ หรือซ่อมอาวุธปืน
เครื่องกระสุนปืน

ข้อ ๑๓ ผู้ใดประสงค์จะทำอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนแม้
แต่อย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี หรือค้าขายอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุน
ปืนแม้แต่อย่างหนึ่งอย่างใด หรือทั้งสองอย่างก็ดี หรือจะ
ตั้งร้านซ่อมแซมอาวุธปืนก็ดี ให้ผู้นั้นยื่นคำร้องขออนุญาต
(ตามแบบ ป. มลเทศ ๙) ต่อนายทะเบียนอำเภอท้องที่ เมื่อ
นายทะเบียนอำเภอได้สอบสวนเหตุผลเป็นที่พอใจแล้ว ก็ให้
ส่งคำร้องขออนุญาต พร้อมด้วยรายงานความเห็นเสนอ เป่าเกล้าดับ
มาจนถึงเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย เมื่อเสนาบดีกระทรวง
มหาดไทยอนุญาตแล้ว จึงให้เจ้าพนักงานซึ่งเสนาบดีกระทรวง
มหาดไทย ได้ตั้งไว้เป็นผู้ออกใบอนุญาตให้ (ตามแบบ บ.
มณฑล ๘) ใบอนุญาตให้ใช้ได้เฉพาะร้านเดียว แต่เฉพาะ
ประเภทการอย่างเดียว

ข้อ ๑๔ อาวุธปืนทุก ๆ กระบอกที่ผู้ได้รับอนุญาตให้มไว้
สำหรับการค้าขายนั้น จะต้องนำมาทำเครื่องหมายจดทะเบียน
ที่นายทะเบียนอำเภอท้องที่อำเภอขึ้นก่อนจึงจะขายได้

ข้อ ๑๕ ห้ามมิให้ร้านทำปืนแลเครื่องกระสุนปืนที่ทำได้อเอง
จากโรงงานอันได้รับอนุญาตให้ตั้งขึ้นโดยชอบด้วยพระราชบัญญัติ
ขายปืนแลเครื่องกระสุนปืนเป็นจำนวนย่อยแก่ผู้ได้รับอนุญาตให้
มีปืนซื้อไปใช้เฉพาะตัว จะจำหน่ายได้ก็แต่ร้านที่ได้รับอนุญาต
ให้จำหน่ายปลีกเท่านั้น ถ้าทำการฝ่าฝืนต่อกฎนี้ มีความผิด
ตามมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืน

ข้อ ๑๖ ห้ามมิให้บุคคลที่ได้รับอนุญาตทำ หรือซ่อมแซม
อาวุธปืน รับซ่อมแซมอาวุธปืนที่ไม่มีเครื่องหมายของเจ้าพนักงาน
งานเป็นอันขาด ถ้าผู้ใดฝ่าฝืนต้องมีโทษตามมาตรา ๓๔ แห่ง
พระราชบัญญัติอาวุธปืน

การส่งอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน

จากต่างประเทศ

ข้อ ๑๗ ผู้ใดที่เจ้าพนักงานอนุญาตให้มอาวุธปืนได้กิด หรือ
ผู้ใดที่ได้รับอนุญาตสำหรับทำ หรือค้าขายอาวุธปืนเครื่องกระ
สุนปืน หรือซ่อมแซมอาวุธปืนก็ดี ถ้าหากมีความประสงค์จะส่ง
อาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนจากต่างประเทศ นำเข้ามาในพระ
ราชอาณาจักร์ ก็ให้ทำคำร้องขออนุญาต (ตามแบบ ป. มท.เจด.๕)
ยื่นต่อนายทะเบียนอำเภอท้องที่ ๆ ตนตั้งภูมิลำเนาอยู่ เมื่อนาย
ทะเบียนอำเภอได้สอบสวนเหตุผลเป็นที่พอใจ เห็นสมควรจะ

อนุญาตให้ส่งเขามาได้เพียงใด ก็ให้ลงความเห็นในท้ายคำร้อง เสนอเป็นลำดับมาจนถึงเสนอบัตรกระทรวงมหาดไทย เมื่อเสนอบัตร กระทรวงมหาดไทยอนุญาตแล้ว จึงให้เจ้าพนักงานซึ่งเสนอบัตร กระทรวงมหาดไทยได้ตั้งไว้เป็นผู้ออกใบอนุญาตให้ (ตามแบบ ป. มณฑล ๖)

ใบอนุญาตส่งปืนและเครื่องกระสุนปืนตามแบบ ป. มณฑล ๖ หน้า ๓ ตอน ๆ ที่ ๑ ให้เก็บรักษาไว้เป็นต้นชั่วคราว ตอนที่ ๒ ให้แก่ผู้รับอนุญาต ตอนที่ ๓ ให้ส่งไปยังด่านภาษี

เมื่ออาวุธปืนที่ส่งนั้น ได้เข้ามาถึงและได้รับมาจากด่านภาษีแล้ว ต้องรับนำมาให้นายทะเบียนจดทะเบียนทำเครื่องหมาย แลรับใบอนุญาตประจำกระบอกปืนภายในกำหนด ๑๕ วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับปืนมาจากด่านภาษี ถ้าผู้ใดได้รับปืนมาจากด่านภาษีแล้ว และไม่นำมาจดทะเบียนภายในกำหนด ๑๕ วัน ผู้นั้นต้องมีความผิดตามมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืน

การทำดินปืนมีควัน

ข้อ ๑๘ ผู้ใดประสงค์จะทำดินปืนมีควันสำหรับใช้เองให้ยื่นคำร้อง (ตามแบบ ป. มณฑล ๗) ต่อนายทะเบียนประจำอำเภอท้องที่ เมื่อนายทะเบียนอำเภอสอบสวนเห็นสมควรอนุญาตก็ให้ออกใบอนุญาตให้ (ตามแบบ ป. มณฑล ๘) แต่ผู้นั้นต้องเป็นผู้ปืนที่จะต้องใช้ดินปืนมีควัน

ข้อ ๑๘ ผู้ใดประสงค์จะทำเงินปันมีควันสำหรับขาย ให้ยื่นคำร้อง (ตามแบบ ป. มลทส ๑) ต่อนายทะเบียนอำเภอท้องที่ เมื่อนายทะเบียนอำเภอได้สอบสวน เห็นสมควรอนุญาต ให้ส่งคำร้องขออนุญาตพร้อมด้วยรายงานความเห็น เสนอไปยังนายทะเบียนจังหวัด ๆ เห็นชอบก็ให้ส่งอนุญาตในคำร้องส่งคืนไปยังนายทะเบียนอำเภอ จึงให้นายทะเบียนอำเภอออกใบอนุญาตให้ (ตามแบบ ป. มลทส ๘)

การย้ายท้องที่

ข้อ ๒๐ เจ้าของอาวุธปืนผู้ใดจะย้ายภูมิลำเนาจากท้องที่อำเภอหนึ่งมาตั้งภูมิลำเนาอยู่ในท้องที่อีกอำเภอหนึ่ง ก่อนที่จะยกไปให้น้ำอาวุธปืนและใบอนุญาตไปแจ้งต่อนายทะเบียน อำเภอท้องที่เดิมของตนให้ทราบไว้เป็นค้ำประกัน และเมื่อได้ย้ายไปอยู่ในท้องที่ใหม่แล้ว ก็ให้ยื่นใบแจ้งใบอนุญาตไปแจ้งต่อนายทะเบียนอำเภอท้องที่ ๆ ตนไปตั้งอยู่ใหม่ภายในกำหนด ๑๕ วัน นับแต่วันแรกย้ายไปถึง ถ้าไม่แจ้งความตามกฎหมาย ผู้นี้มีความผิดให้ปรับเป็นเงินไม่เกินกว่า ๑๒ บาท

ข้อ ๒๑ ผู้ใดที่ได้รับอนุญาตทำ หรือค้าขายอาวุธปืนเครื่องกระสุนปืน หรือซ่อมแซมอาวุธปืน หรือทำเงินปันมีควันสำหรับขาย ถ้าจะย้ายจากท้องที่อำเภอหนึ่งไปอยู่ในท้องที่อีกอำเภอหนึ่ง ก่อนที่จะย้ายไปให้ทำใบอนุญาตไปแจ้งต่อนายทะเบียนอำเภอท้อง

ที่เดิมให้ทราบไว้เป็นค้ำประกัน และเมื่อได้ย้ายไปอยู่ในห้องที่ใหม่แล้ว ให้้นำใบอนุญาตไปแจ้งต่อนายทะเบียนอำเภอท้องที่ ๆ ไปอยู่ใหม่ภายในกำหนด ๑๕ วัน นับแต่วันแรกย้ายไปถึง ถ้าไม่แจ้งความตามกฎหมาย ผู้นั้นมีความผิดให้ปรับเป็นเงินไม่เกินกว่า ๕๐ บาท

ข้อ ๒๒ ผู้ใดที่ได้จดทะเบียนเพื่อทำ หรือค้าขายดอกไม้เพลิง ถ้าจะย้ายจากท้องที่อำเภอหนึ่งไปอยู่ในท้องที่อีกอำเภอหนึ่งก่อนที่จะย้ายไปให้นำใบคู่มือไปแจ้งต่อนายทะเบียนอำเภอท้องที่เดิมให้ทราบไว้เป็นค้ำประกัน และเมื่อได้ย้ายไปอยู่ในห้องที่ใหม่แล้วก็ให้นำใบคู่มือไปแจ้งต่อนายทะเบียนอำเภอท้องที่ ๆ ไปตั้งอยู่ใหม่ภายในกำหนด ๑๕ วัน นับตั้งแต่วันแรกย้ายไปถึง ถ้าไม่แจ้งความตามกฎหมาย ผู้นั้นมีความผิดให้ปรับเป็นเงินไม่เกินกว่า ๑๒ บาท

ข้อ ๒๓ เมื่อนายทะเบียนอำเภอท้องที่เดิม แล่นายทะเบียนอำเภอท้องที่ใหม่ได้รับแจ้งเหตุการณ์ย้ายท้องที่ ตามที่กล่าวไว้ในข้อ ๒๐-๒๑-๒๒ ต้องบอกกล่าวให้ทราบถึงกัน เพื่อฝ่ายหนึ่งจะได้จำหน่ายทะเบียนแลออกฝ่ายหนึ่งจะได้ขึ้นทะเบียนไว้

การชักเอาเลขทะเบียนเครื่องระเบิด

ข้อ ๒๔ ผู้ใดประสงค์จะซื้อเครื่องระเบิดอย่างหนึ่งอย่างใดไปใช้ทำการต่าง ๆ ตามจังหวัดที่ชนกระทรวงมหาดไทย ให้ผู้นั้นยื่นหนังสือถึงที่ปลัดต่อเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย รับรองว่าจะปฏิบัติกรให้เป็นเรียบร้อย มิให้เกิดความเสียหายอย่างหนึ่งอย่างใด เมื่อเสนาบดีกระทรวงมหาดไทยเห็นสมควรแล้วจึงอนุญาตให้ซื้อเครื่องระเบิดไปใช้ทำการได้

เมื่อจะขนเครื่องระเบิดที่ได้รับอนุญาต ต่อเสนาบดีกระทรวงมหาดไทยแล้วนั้น ออกจากรุงเทพ ฯ กัด หรือชอจากต่างประเทศขนตรงเข้ามายังจังหวัดขอนแก่นกระทรวงมหาดไทยกัด หรือเครื่องระเบิดที่ได้รับอนุญาตให้ใช้ทำการอยู่แล้ว ภายหลังมีความประสงค์จะขายไปยังจังหวัดอื่นกัด ต้องแจ้งกำหนดวันขนไป แลขนไปจากที่ใด หงจำนวนเครื่องระเบิดแก่เจ้าพนักงาน อนึ่ง เมื่อขนไปถึงที่ซึ่งจะเก็บเครื่องระเบิด ต้องแจ้งวันขนมาถึงและที่ ๆ จะเก็บเครื่องระเบิด หงจำนวนเครื่องระเบิดที่ขนเข้ามาแก่เจ้าพนักงาน คือ ถ้าเป็นหัวเมืองให้แจ้งต่อผู้ว่าราชการจังหวัด ถ้ากรุงเทพ ฯ ให้แจ้งต่อกระทรวงนครบาล ถ้าไม่แจ้งความตามกฎนี้ ผู้นั้นมีความผิดให้ปรับเป็นเงินไม่เกินกว่า ๕๐ บาท

การออกไปแทนใบอนุญาต

ที่เป็นอันตราย

ข้อ ๒๕ ใบอนุญาตทั้งปวงบรรดาที่เจ้าพนักงานผู้เป็นภยทะเบียนได้ออกให้แก่ผู้ขออนุญาตรับไปนั้น ถ้าเป็นอันตรายสูญหายไปด้วยประการใด ๆ เมื่อผู้ได้รับอนุญาตได้มาขแจ้งเหตุผลขอรับใบแทนก็ให้นายทะเบียนสอบสวนดู ถ้าปรากฏว่าเหตุหายนั้นมิได้เกิดเพราะความประมาทของตนแล้ว ก็ให้ออกไปแทนให้โดยไม่ต้องเรียกค่าธรรมเนียม ใบแทนนี้ให้มีกำหนดอายุเท่ากับหนังสืออนุญาตเดิมที่หาย แลเมื่อปรากฏมีใบอนุญาตเดิมขึ้นเมื่อใด ใบแทนนั้นก็ป็นอันใช้ไม่ได้ทันที

ผู้รับอนุญาตทำ ค่าขาย ซ่อมแซมอาคารป็น

มีหน้าที่ในการทำบัญชี

ข้อ ๒๖ ให้บรรดาผู้ที่ได้รับอนุญาตทำ หรือซ่อมแซมหรือ
ค่าขายอาคารป็นเครื่องกระสุนป็น ทำบัญชีตามแบบ ป. มณฑล ๑๐
๑๑-๑๒-๑๓ แลแก้ไขให้ถูกต้องแลเรียบร้อย

การตรวจ

ข้อ ๒๗ ตามความในมาตรา ๔ หมายเลข (๔) แห่งพระราช
บัญญัติอาคารป็น ร. ศ. ๑๓๑ (พ. ศ. ๒๔๕๕) ว่า เจ้าพนักงานที่
จะทำการตามพระราชบัญญัติ หรือส่วนของพระราชบัญญัตินี้ได้
ต้องเป็นบุคคลซึ่งเสนาบดีแต่งตั้งใหม่หน้าที่ทำการนั้น ให้กำหนด
ดังนี้

ในการสืบสวน ตรวจตรา แลจับกุม เป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงาน
ปกครองท้องที่ แลตำรวจภูธรต้องกระทำการตามกฎหมาย
อยู่แล้วจำพวกหนึ่ง

แต่การตรวจบัญชีแลอาคารป็นเครื่องกระสุนป็นในร้านทำ หรือ
ซ่อม หรือขายนั้น ให้ตรวจได้แต่เฉพาะเจ้าพนักงานตั้งแต่นั้น
นายทะเบียนอำเภอแลนายร้อยตำรวจเอกขึ้นไป การตรวจนั้น
ต้องตรวจอย่างน้อยไม่ต่ำกว่า ๖ เดือนครั้ง ๑

กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมต่าง ๆ

ข้อ ๒๘ ให้เจ้าพนักงานผู้เป็นนายทะเบียนเรียกค่าธรรมเนียม
ตามอัตราดังต่อไปนี้

รายการ	จำนวนเงิน		หมายเหตุ
	บาท	สตางค์	
ค่ากระดาษคำร้องแผ่นละ	—	๑๐	
ค่าใบอนุญาตประจำปีกรมรถจักรยานยนต์	๑	—	
ค่าใบอนุญาตตั้งเครื่องสูบลมจากต่างประเทศฉบับละ	๑	—	
ค่าใบอนุญาตตั้งเครื่องสูบลมจากต่างประเทศฉบับละ	๑	—	
ค่าใบอนุญาตตั้งกระสุนปืนเกิดตามจำนวนกระสุนรอบละ	—	๑๐	
ค่าหนังสืออนุญาตให้ทำอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืน	๑,๒๐๐	—	
นอกจากนี้ยังมีควมฉบับละ	๑	—	
ค่าหนังสืออนุญาตให้ทำดีมีไปชนิดมีควมสำหรับไปห้อง			
ฉบับละ			
ค่าหนังสืออนุญาตให้ทำดีมีไปชนิดมีควมสำหรับขาย			
ฉบับละ	๕๐	—	

รายการ	จำนวนเงิน		หมายเหตุ
	บาท	สตางค์	
กำหนดให้นิตยสารให้ตั้งรายชื่อยาวขึ้น หรือเครื่อง กระสุนปืนฉบับละ	๑๕๐	—	
กำหนดให้นิตยสารให้ทำการซ่อมแซมอาวุธปืนฉบับละ	๓๐	—	
ค่าใบแทนใบอนุญาตประจำปีให้หยาฉบับละ	๑	—	
ค่าใบแทนใบอนุญาตทำ ค้าขาย ซ่อมอาวุธปืนที่หาย ฉบับละ	๕	—	
ค่าตำแหน่งผู้ออกอนุญาตฉบับละ	๑	—	
ค่าพิมพ์อนุญาตให้ซื้อเครื่องเบ็ดฉบับละ	๒๐	—	

กฎให้ไว้เมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๑
(ลงนาม) มหาสวกรเอก เจ้าพระยาสุรสีห์วิสิษฐศักดิ์
เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย

12/10/2566

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๑ ธันวาคม หน้า ๒๕๕)

(แบบ ป. มณฑล ๑) กระทรวงมหาดไทย
ทะเบียนผู้ทำดอกไม้เพลิง

ชื่อย่อ	
ชาติแลมั่งคั่ง	
ตำบลที่ทำหรือค้าขายดอกไม้เพลิง	
วันจดทะเบียน	

(มีกั้นตัว)

หมายเหตุ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(ลงนาม)

เจ้าพนักงานออกหนังสืออนุญาต
ประทับตราตำแหน่งมาเป็นสำคัญ

ข้อบังคับ

(๑) ใบอนุญาตนี้ใช้ได้มีกำหนด ๓ ปี นับตั้งแต่วันลงใน
ใบอนุญาตนี้เป็นต้นไป

(๒) ใบอนุญาตนี้ ใช้ได้เฉพาะในตำบลที่ทำหรือค้าขาย
ดอกไม้เพลิงเท่านั้น จะพาไปใช้ในที่อื่นไม่ได้

(๓) ใบอนุญาตนี้ ใช้ได้เฉพาะตัวจะโอนให้ใครไม่ได้

(๔) ถ้าผู้รับอนุญาตจะย้ายที่ทำการจากท้องที่อำเภอหนึ่ง ไป
อยู่ในท้องที่อีกอำเภอหนึ่ง ก่อนที่จะย้ายไปให้นำใบคู่มือไปแจ้ง
ต่อนายทะเบียนอำเภอท้องที่เดิมให้ทราบไว้เป็นค้ำประกัน แลเมื่อ
ได้ย้ายไปอยู่ในท้องที่อำเภอใหม่แล้ว ให้นำใบคู่มือไปแจ้งต่อ
นายทะเบียนอำเภอท้องที่ ๆ ไปตั้งอยู่ใหม่ภายในกำหนด ๑๕ วัน
นับตั้งแต่วันแรกย้ายไปถึง

(แบบ ป. มณฑล ๒) กระทรวงมหาดไทย
คำร้องขออนุญาตมีปืน

เขียนที่

วันที่ ..... เดือน ..... พุทธศักราช .....

ข้าพเจ้า ..... อายุ ..... ปี ..... สังกัด .....

ชาติแลบังคับ ..... ตั้งบ้านเรือนอยู่ ..... หมู่ที่ .....

ตำบล ..... อำเภอ ..... จังหวัด .....

ทำคำร้องยื่นต่อ ..... นายทะเบียนอำเภอ ..... ทราบ

ข้อ ๑ ตามความในกฎเสนาบดีกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการ
จดทะเบียนแลออกใบอนุญาตอาวุธปืนแก้ไขเพิ่มเติมใหม่ พ.ศ.
๒๔๖๑ ลงวันที่ ๒๐ เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๖๑ ข้อ ๔ มี
ความว่า ผู้ใดมีความประสงค์จะมีอาวุธปืน ให้ยื่นคำร้องขอ
อนุญาตต่อท่านนั้น

ข้อ ๒ บัดนี้ข้าพเจ้ามีความประสงค์จะมีอาวุธปืนชนิด..... กระ
บอกหนึ่ง เพื่อไว้สำหรับการ..... ตามพระราชบัญญัติ
มาตรา ๑๒ โดยจะได้.....

ข้อ ๓ ข้าพเจ้าขอให้สัญญาว่าข้าพเจ้าเป็นผู้สมควรมีปืนได้ ไม่
เป็นผู้ต้องห้ามตามพระราชบัญญัติอาวุธปืนมาตรา ๕ แลมาตรา ๑๐

ลงชื่อ .....

ผู้ขออนุญาตมีปืน

รายการไต่สวน

วันที่.....เดือน.....พุทธศักราช.....

ข้าพเจ้า.....นายทะเบียนอำเภอ.....

เรียน.....นายทะเบียนจังหวัด.....กราบ

ข้าพเจ้าได้ไต่สวนเรื่องนี้แล้ว ได้ความตามคำพยานรวม.....

ปกว่า.....

เป็นผู้.....ตั้งได้ส่ง

รายการไต่สวนรวม.....ฉบับเสนอมาด้วยแล้ว เห็นว่า.....

ควรมีควรแล้วแต่จะโปรด

ลงนาม.....

ประทับตราตำแหน่งมาเป็นสำคัญ

คำสั่งนายทะเบียนจังหวัด

ให้.....

ลงนาม.....

ประทับตราตำแหน่งมาเป็นสำคัญ

(แบบ บ. มณฑล ๓) กระทรวงมหาดไทย

ใบอนุญาตสำหรับให้ม้อวรูปัน

ใบอนุญาตฉบับที่.....^๕ชื่อเลอาญเจ้าของปัน.....

คำเนิริรูปพรณ.....^๕ชาติแลบังกัป.....

นามบิดมารดาหรือภรรยา.....^๕

หม่มบ้านคำบลอำเภอจังหวัดที่อยู่.....

เช่น^๕ก่อหรือลายนิ้ว^๕แม่มือขวา (ลงชื่อ.....^๕เจ้าน้ำที่ออกใบอนุญาต

ผู้รับอนุญาตตั้ง.....^๕ประทับตราตำแหน่งมาเป้นสำคัญ

วันที่.....^๕เดือน.....^๕พ.ศ.....

บานญชื่อวรูปัน

ชนิดปัน ^๕	เลขหมาย แลชอผู้ทำ ^๕	เครื่อง หมาย	วันออก อนุญาต	จำหน่ย ด้วยเหตุ

ข้อบังคับ

(๑) ใบอนุญาตนี้ใช้ได้เฉพาะตัวจะโอนให้ใครไม่ได้

(๒) ถ้าผู้รับอนุญาตได้โอนจำหน่ายปิ่นจากบางคู่หมดเป็นอันไม่ต้องการมีปิ่นแล้ว ใบอนุญาตนี้ก็ใช้ได้ไม่ต้องส่งคืนต่อนายทะเบียน อำเภอ ซึ่งเป็นผู้โอนจำหน่ายปิ่นกระบอกสุดท้ายทันที เมื่อต่อไปไม่มีความประสงค์จะมีอาวุธปิ่นอีก ก็ต้องยื่นคำร้องขออนุญาตมีปิ่นใหม่

(๓) ถ้าผู้รับอนุญาตไม่มีตัวแล้ว ใบอนุญาตนี้เป็นอันใช้ไม่ได้ต่อไป ผู้ใด ใบอนุญาตนี้ไว้ต้องนำส่งคืนต่อนายทะเบียน

อำเภอ ^{ใด} ที่อยู่ใกล้โดยเร็ว
หนึ่ง

จ่านักหอสมุด

(แบบ ป. มณฑล ๕) กระทรวงมหาดไทย
ใบอนุญาตประจําป็น

(ในช)

เลขหมายใบอนุญาต	
ชื่อเลาวยเจ้าของป็น	
คำห็นรปพรรณแสดงยหนวแม่ชว	
ชาติเลบ้งคับ	
นามบิดามารดาหรือภรรยา	
หมู่บ้านตำบลอำเภอจังหวัดที่อยู่	
รูปพรรณเลขนคป็น	
เลขหมายป็นแลชื่อผู้ทำป็น	
เครื่องหมายที่ป็น	
วันออกใบอนุญาต	

หมายเหตุ

.....
ลงนามผู้อนุญาต

ข้อบังคับ

(๑) ใบอนุญาตนี้ใช้ได้มีกำหนด ๓ ปี นับแต่วันลงในใบอนุญาตนี้เป็นต้นไป

(๒) ใบอนุญาตนี้ใช้ได้เฉพาะตัว จะโอนให้ใครไม่ได้ .

(๓) ถ้าผู้รับอนุญาตจะย้ายท้องที่จาก อำเภอหนึ่งไป ไปตั้งภูมิลำเนาอยู่อีกอำเภอหนึ่ง ก่อนที่จะยกไปให้นำอาวรุขปนแลใบอนุญาตไปแจ้งต่อนายทะเบียนอำเภอท้องที่เดิมของตนให้ทราบไว้เป็นลำดับ เมื่อได้ย้ายไปอยู่ในท้องที่ใหม่แล้ว ให้นำอาวรุขปนแลใบอนุญาตไปแจ้งต่อนายทะเบียนอำเภอท้องที่ ๆ ตนไปตั้งอยู่ใหม่ภายในกำหนด ๑๕ วัน นับตั้งแต่วันแรกย้ายไปถึง

(แบบ ป. มณฑล ๕) กระทรวงมหาดไทย
ใบอนุญาตให้ซื้อปืน

(วัดหน้า)

เลขหมายปืนใบอนุญาต ให้ซื้ออาวุธปืน	
ชื่อแลอายุผู้จะซื้อปืน	
คำนิรूपพรรงหรือถายนิ้ว แม่มือขวา	
ชาติแลบังคับ	
นามบิดามารดาหรือภรรยา	
หมู่บ้านตำบลอำเภอจังหวัดที่อยู่	
ชนิดแลจำนวนปืนกระสุนปืน ซึ่งจะซื้อ	
เครื่องหมายปืน	
จะซื้อจากใครที่ไหน	
สำหรับใช้เพื่อเหตุใด	
วันออกใบอนุญาต	

หมายเหตุ/2566

.....
ลงนามผู้อนุญาต
ประทับตราตำแหน่งมาเป็นสำคัญ

ข้อบังคับ

- (๑) ใบอนุญาตนี้ใช้ได้มีกำหนด ๖ เดือน นับตั้งแต่วันที่ถึง
ในใบอนุญาตนี้เป็นต้นไป
- (๒) ใบอนุญาตนี้ใช้ได้เฉพาะตัว จะโอนให้ใครไม่ได้

ชำนาญ หอสมุด

(แบบ ป. มณฑล ๖) กระทรวงมหาดไทย
ใบอนุญาต สำหรับส่งอาวุธปืนหรือกระสุนปืนหรือทั้ง ๒ อย่าง

เลขหมายใบอนุญาต	
ชื่อและอายุผู้ส่ง	
ชาติเลขบังคับ	
หมู่บ้านตำบลอำเภอจังหวัดที่อยู่	
(เลขทะเบียน) เลขหมายใบอนุญาตใหม่ปืน หรือตั้งร้าน	
จำนวนปืน	
ชนิดหรือรูปพรรณเป็น	
ประเทศที่ส่งเข้ามา	
จำนวนกระสุนปืน	
ชนิดกระสุนปืน	
ประเทศที่ส่งเข้ามา	
วันอนุญาต	
ได้เสียค่าธรรมเนียมแล้วเป็นเงิน	
ลงนามผู้อนุญาต	ประทับตราตำแหน่งมาเป็นสำคัญ

ข้อบังคับ

(๑) ใบอนุญาตนี้ใช้ได้มีกำหนด ๖ เดือน นับแต่วันลงใน
ใบอนุญาตนี้เป็นต้นไป

(๒) ใบอนุญาตนี้ใช้ได้เฉพาะตัวหรือเฉพาะร้านเดียว จะโอน
ให้ผู้อื่นไม่ได้

(๓) เมื่อได้ส่งอาวุธปืนหรือกระสุนปืนมาแล้ว ต้องนำความ
แจ้งต่อเจ้าพนักงาน เพื่อทำเครื่องหมายขึ้นทะเบียนภายใน
กำหนด ๑๕ วัน

ชำนาญ หอสมุด

(แบบ ป. มณฑล ๑) กระทรวงมหาดไทย

คำร้องขออนุญาตตั้งร้านทำหรือขายหรือซ่อมอาวุธปืน
แลทำดินปืนมีควันเพื่อขายแลใช้ส่วนตัว

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน.....พุทธศักราช.....

ข้าพเจ้า.....อายุ.....ปี.....สังกัด.....

ชาติแลบังคับ.....ตั้งบ้านเรือนอยู่.....หมู่ที่.....

ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

ทำคำร้องยื่นต่อ.....นายทะเบียนอำเภอ.....ทราบ

ข้อ ๑ ตามความในกฎเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วย
การจดทะเบียน แลออกใบอนุญาตอาวุธปืนแก้ไขเพิ่มเติมใหม่

พ. ศ. ๒๔๖๑ ลงวันที่ ๒๐ เดือนพฤศจิกายน พ. ศ. ๒๔๖๑ ข้อ ๑๓

ข้อ ๑๔ แลข้อ ๑๕ มีความว่า ผู้ใดมีความประสงค์จะตั้งร้านทำ

หรือค้าขายอาวุธปืนเครื่องกระสุนปืน หรือซ่อมอาวุธปืน หรือ

ทำดินปืนมีควันเพื่อขายแลใช้ส่วนตัว ให้ยื่นคำร้องขออนุญาต

ต่อท่านนั้น

ข้อ ๒ ข้าพเจ้ามีความประสงค์จะ.....

แลข้าพเจ้าสามารถจะนำหลักฐานมาแสดงให้เห็นว่า ข้าพเจ้าเป็นผู้

สมควรจะ.....ไม่เป็นผู้ต้องห้ามตามความ

ในพระราชบัญญัติอาวุธปืน ร. ศ. ๑๓๑ มาตรา ๕ แลมาตรา ๑๐

12/10/2566

ลงชื่อ.....

ผู้ขออนุญาต

หน้า ๒๘๕

พ. ศ. ๒๕๖๑

รายการไต่สวน

วันที่ ..... เดือน ..... พุทธศักราช .....

ข้าพเจ้า ..... นายทะเบียนอำเภอ .....

เรียนท่าน ..... นายทะเบียนจังหวัด ..... ทราบ

ข้าพเจ้าได้ไต่สวนเรื่องนแล้ว เห็นว่า .....

เป็นผู้ .....

ได้ส่งรายการไต่สวนรวม ..... ฉบับ เสนอมาด้วยแล้ว

ควรมีควรแล้วแต่จะโปรด

ลงนาม .....

ประทับตราตำแหน่งมาเป็นสำคัญ

คำสั่งหรือความเห็นนายทะเบียนจังหวัด

ลงนาม .....

ประทับตราตำแหน่งมาเป็นสำคัญ

คำสั่งเสนอบดี

ให้ .....

(แบบ ป. มณฑล ๘) กระทรวงมหาดไทย

ใบอนุญาตสำหรับ.....

(มีคั่นตัว)

เลขหมายใบอนุญาต	
ชื่อแลอายุผู้.....	
ตำแหน่งบรรณหรือพิมพ์ ลายนิ้วแม่มือขวา	
ชาติแลบังคับ	
หมู่บ้านตำบลอำเภอจังหวัด ที่ตั้งทำการ	
หมู่บ้านตำบลอำเภอจังหวัด ที่อยู่ของผู้ขออนุญาต	
วันออกใบอนุญาต	
ได้เสียค่าธรรมเนียม .....แล้ว	
ลงนามผู้ออกใบอนุญาต	

หมายเหตุ

ข้อบังคับ

(๑) ใบอนุญาตนี้ใช้ได้มีกำหนด ๓ ปี นับแต่วันลงในใบอนุญาตเป็นต้นไป

(๒) ใบอนุญาตนี้ใช้ได้เฉพาะตัวหรือเฉพาะร้านเดียว จะไปโอนให้ผู้อื่นไม่ได้

(๓) บรรดาปิ่นที่จะขายต้องเป็นปิ่นที่เจ้าพนักงานตัดจดทะเบียนแลทำเครื่องหมายโดยครบถ้วนแล้ว

(๔) ร้านค้า จะขายปิ่นแลกระสุนปิ่นได้แต่ร้านที่ได้รับอนุญาตให้ขายปลีก

(๕) ร้านค้าขาย จะขายปิ่นแลกระสุนปิ่นได้แต่บุคคลที่ได้รับอนุญาตให้มี่ปิ่น

(๖) ร้านซ่อมแซม จะรับซ่อมแซมได้กับปิ่นที่เจ้าพนักงานได้ทำเครื่องหมายแล้ว และ เจ้าของปิ่นนั้นเป็นผู้ที่ได้รับอนุญาตให้มี่ปิ่นได้

(๗) ผู้ได้รับอนุญาตให้ทำดินปิ่นมีควันสำหรับขาย จะขายดินปิ่นมีควันได้แต่ร้านที่ได้รับอนุญาตให้จำหน่ายอาวุธปิ่นแลกระสุนปิ่น หรือบุคคลที่ได้รับอนุญาตให้มี่ปิ่น

(๘) ถ้าผู้ใบอนุญาตทำ หรือค้าขายอาวุธปิ่นเครื่องกระสุนปิ่น หรือซ่อมแซมอาวุธปิ่น หรือทำดินปิ่นมีควันสำหรับขาย จะย้ายจากห้องที่อำเภอหนึ่งไปอยู่ในท้องที่อีกอำเภอหนึ่ง ก่อนที่จะย้ายไปให้นำใบอนุญาตไปแจ้งต่อนายทะเบียนอำเภอท้องที่เดิมให้ทราบไว้เป็นค้ำประกัน เมื่อได้ย้ายไปอยู่ในท้องที่ใหม่แล้ว นำใบอนุญาตไปแจ้งต่อนายทะเบียนอำเภอท้องที่ ๆ ไปอยู่ใหม่ภายในกำหนด ๑๕ วัน นับแต่วันแรกย้ายไปตั้ง

(แบบ ป. มณฑล ๕) กระทรวงมหาดไทย
คำร้องขออนุญาตส่งปืนหรือเครื่องกระสุนปืน
หรือซื้อปืนจากต่างประเทศ

เขียนที่.....

วันที่..... เดือน..... พุทธศักราช.....

ข้าพเจ้า..... อายุ..... ปี สังกัด.....

ชาติเดิมบังคับ..... ตั้งบ้านเรือนอยู่..... หมู่ที่.....

ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....

ทำคำร้องยื่นต่อ..... นายทะเบียนอำเภอ..... ทราบ

ข้อ ๑ ตามความในกฎเสนาบดีกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการ
จดทะเบียนแลออกใบอนุญาตอาวุธปืนแก้ไขเพิ่มเติมใหม่ พ.ศ.
๒๔๖๑ ลงวันที่ ๒๐ เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๖๑ ข้อ ๑๐
เลข ๑๗ มีความว่า บุคคลผู้ใดมีความประสงค์จะซื้ออาวุธปืน
เครื่องกระสุนปืนในพระราชอาณาจักกรกดิ์ หรือจะส่งอาวุธปืน
เครื่องกระสุนปืน แลเครื่องประกอบปืน จากต่างประเทศ เข้ามาใน
พระราชอาณาจักกรกดิ์ ให้ยื่นคำร้องขออนุญาตต่อท่านนั้น

ข้อ ๒ บัดนี้ข้าพเจ้ามีความประสงค์จะ..... ปืน
ชนิด..... จำนวน..... จาก.....

..... แลข้าพเจ้าสามารถที่จะนำหลักฐานมาแสดงให้
เห็นว่า 12/1๑๕๕๖๖ ข้าพเจ้าเป็นผู้ได้รับอนุญาต..... แล้ว

ลงชื่อ.....

ผู้ขออนุญาต

ความเห็นนายทะเบียนอำเภอ

เห็นว่า.....

ควรมิถวาแล้วแต่จะโปรด

ลงนาม.....

ประทับตราตำแหน่งมาเป็นสำคัญ

คำสั่งหรือความเห็นนายทะเบียนจังหวัด

ลงนาม.....

ประทับตราตำแหน่งมาเป็นสำคัญ

คำสั่งเสนอบดี

ให้.....

ลงนาม.....

(แบบ ป. มณฑล ๑๐)

บัญชีสำหรับบันทึกแลกรายงานขายอาวุธปืนเครื่องกระสุนปืนแตรเครื่องประกอบปืน

12/10/2566

วันเดือนปี	รายการ ๑ ทำแล้ว ๒ ส่งหรือช้อจากไหน ๓ ขายให้ใคร ๔ ค้างเหลือ	จำนวน	ชนิด.....		หมายเลข ใบอนุญาต ให้ซ้อ	หมายเหตุ
			วันเดือนปีที่ เลิกงาน ทำ เครื่องหมาย	เลขหมายแล วันเดือนปีใน ใบอนุญาต ให้ซ้อ		

๑ บัญชีให้ใช้สำหรับเป็นเอกสารสุ่มเป็นชนิดละฉบับ เช่น ในรุ่นหนึ่งขยับเป็น ๒ ชนิด คือ เบรอนิง ๑ เมสเซอร์ ๑ ก็ให้แยกบัญชีชนิดละฉบับ

๒ ช่องรายการทั้งสิบเป็น ๔ อย่างนั้น ให้ลงตามลำดับเหตุการณ์ที่ ตั้งจะยกตัวอย่างไร ในทันที คือ ถ้าเป็นชนิดเบรอนิงแล้วก็กระบอก ให้ลงวันเดือนปี ในช่อง วันเดือนปี แสดงรายการว่าทำแล้ว ในช่อง รายการ แสดงจำนวนตามที่ได้ในเรื่อง จำนวน จำนวนที่ ทำแล้วแต่ยังไม่ได้ขายไปแล้วส่งเขมออก ก็ให้ลงรายการอย่างทุกตัวมาแล้วแต่ให้รวมจำนวน ทั้ง ๒ ประเภทไว้ด้วย ต่อมาใตขยับเป็นไปเป็นจำนวนเท่าใดก็ให้ลงรายการตั้งที่กล่าวมาแล้ว แต่ให้จำนวนแล้วลงว่างเหลือไว้ ในช่อง รายการ ถ้าต่อไปมีการรับผลการขายก็ให้บวกเด หักตามลำดับกันไป

๓ ช่อง วันเดือนปีที่เจ้าพนักงานทำเครื่องหมายนั้น ก็ ไปที่ใต้ที่แล้วก็ได้ หรือส่งเขา มาใหม่ก็ได้ ถ้าเจ้าของร้านใดนำไปให้เจ้าพนักงานก็เครื่องหมายประจำไปเมื่อใด ก็ให้ลงวัน เดือนไปตามที่เจ้าพนักงานได้ทำให้นั้น

๔ บัญชี ให้ใช้สำหรับบันทึก ให้ชัดเจนว่า เดรานขาย ออกเสีย ถ้าใช้สำหรับรวม ขยาย ให้ชัดเจนว่า รับเท่าใด ออกเสีย

12/10/2566

พ.ศ. ๒๕๖๑

หน้า ๒๕๒

(แบบ ป มคอ.๓๑)

เป็นสมุด สัมภาษณ์ของผู้ที่เข้ามาขอวุฒิแก่ได้รับอนุญาต

รูปพรรณสีที่รับมาพร้อม	
รับจากใคร	
เลขหมายใบอนุญาตประจำปี ของเจ้าของ	
วันที่รับ	
วันที่ส่งคืนไปให้เจ้าของ	
ราคาค่าจ้าง	

ชำนาญหอสมุด

(แบบ ป. มณฑล ๑๒) ขอดำเนินการขึ้นทะเบียนสำหรับรับแจ้งการรับทราบแก่เจ้าพนักงานสอบสวนเครื่องกระสุนปืน

ชนิดปืน และ เครื่องกระสุน ปืน	ประจำเดือน..... พ. ศ.....					หมายเหตุ
	เหลือ ยาก ตั้งแต่เดือน ก่อน	รับใหม่ ในเดือน	รวม	ขายได้ ในเดือน	เกลือ ยากไป เดือน	
12/10/2561						

บัญชีแบบ ป. สดทล ๑๒ น^๕ โดยใช้สำหรับบันทึกค่าใช้จ่าย เสริมขยาย ออกเสีย
 10/25
 ใหญ่สำหรับนายโชคคำ: บันทึกค่าใช้จ่าย แลมีที่อยู่หนึ่ง คือ ซองบี
 ใหญ่ในเคอนันน ถิ่นบ้านที่ได้ออวุชปณเถกระสุนเพิ่มจนอีกเท่าใดก็ดี หรือส่ง
 อวุชปณเถกระสุนเพิ่มเข้าในร้านอีกเท่าใดก็ดี ให้รวมลงในซองนี้ เก็บเป็นราน
 ขายได้ชื่ออวุชปณเถกระสุนเป็นจากบ้านเก่าเท่าใดก็ดี หรือส่งอวุชปณเถกระสุนเข้ามาอีกเท่าใดก็ดี
 หรือชื่ออวุชปณเถกระสุนจากผู้เช่าพื้นที่จ้างส่งให้ขายก็ได้ ให้รวมจำนวนลงในซองนี้

แบบ ป. มงเทร ๑๓ ยอดประจำเดือนสำหรับร้านซ่อมอุปกรณ์

ประจำเดือน.....พ.ศ. ....

ชนิดปืนที่ซ่อม	จำนวน	เครื่องหมายที่อาวุธปืน	หมายเหตุ

พระราชบัญญัติลักษณะฎีกาอุทธรณ์ พระพุทธศักราช ๒๔๖๑

มีพระบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล
สิ้นกรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ พระมวงกุญเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าฯ
ให้ประกาศจงทราบทั่วกันว่า บัดนี้เป็นเวลาอันสมควรที่จะแก้ไข
พระราชบัญญัติในเรื่องฎีกาอุทธรณ์เสียใหม่ จึงทรงพระกรุณา
โปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติโดยบทมาตราต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่าพระราชบัญญัติลักษณะ
ฎีกาอุทธรณ์ พระพุทธศักราช ๒๔๖๑

มาตรา ๒ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติลักษณะพิจารณาฎีกาอุทธรณ์
พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ เว้นแต่มาตรา ๒-๓-๔-๕ และ ๘ ให้
คงใช้อยู่โดยเต็มบริบูรณ์ตามเดิม (ตั้งได้คัดค้านรวมไว้ด้วย)

มาตรา ๓ ในคดีอาญาที่ศาลอุทธรณ์ได้พิพากษาถึงที่สุดแล้ว
ถ้าฎีกาเพียงแต่แก้ไขบ้างเล็กน้อย และให้ส่งโทษจำคุกจำเลย
ไม่เกิน ๕ ปี ฎีกาปรับเป็นพินัย ฎีกาทั้งจำทั้งปรับ แต่โทษจำ
ไม่เกิน ๕ ปี ห้ามมิให้คัดความร้องถวายฎีกาในข้อเท็จจริง

ฎีกา
แก้ไข
ปรับ
จำ
๒๕๑๐
พ.ศ. ๑๙๕๕

มาตรา ๔ ในคดีแพ่งที่ฟ้องหาหนี้ด้วยทุนทรัพย์ไม่เกิน ๒,๐๐๐
บาท ฎีกาในคดีซึ่งโจทก์ฟ้องขอให้ปลดเปลื้องทุกข์ ไม่มีทุนทรัพย์

12/10/2566

มีพระราชบัญญัติฉบับนี้
แก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ. ลักษณะฎีกาอุทธรณ์
พ.ศ. ๒๕๑๐
ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๓ หน้า ๒๕๖

เป็นราคาเงินทองแน่นอน เช่น คดีฟ้องอย่าฟ้องห้ามฟ้องขับไล่ฟ้องให้เปิดทาง เป็นอาทิ ถ้าศาลอุทธรณ์ได้พิพากษาห้ามสัณฑ์ศาลล่าง ฎาเพียงแต่แก้ไขเล็กน้อย ห้ามมิให้คู่ความร้องถวายฎีกาในข้อเท็จจริง

มาตรา ๕ ห้ามมิให้โจทก์ร้องถวายฎีกาในคดีอาญาซึ่งศาลเต็มและศาลอุทธรณ์ได้พิพากษาให้ยกฟ้องโจทก์โดยอาศัยข้อเท็จจริง

มาตรา ๖ ในคดีอาญาทั้งปวง ซึ่งศาลเต็มพิพากษาให้ลงโทษจำคุกจำเลยไม่เกิน ๑ ปี ปรับเป็นพินัยไม่เกิน ๑,๐๐๐ บาท (ฎาทันทีปรับ) แม้ศาลอุทธรณ์จะได้พิพากษาแก้ไขมากกว่าคดี ถ้าศาลอุทธรณ์ยังคงลงโทษจำเลยไม่เกินกำหนดที่ว่ามี ห้ามมิให้คู่ความร้องถวายฎีกาในข้อเท็จจริง

มาตรา ๗ ในคดีซึ่งได้กักตักฎีกาไว้โดยมาตรา ๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัตินี้ ถ้าผู้พิพากษาซึ่งได้พิจารณาคดีในชั้นศาลเต็มกักตักศาลอุทธรณ์ก็ตีพิจารณาเห็นว่าข้อความที่ได้ตัดสินนั้นเป็นปัญหาสำคัญอันควรยกขึ้นสู่ศาลสูงสุด และอนุญาตให้ถวายฎีกาฎีกาอันเสนอต่อเจ้ากระทรวง ฎาสมุหเทศาภิบาล ฎาอธิบดีกรมอัยการ ฎาเนติบัลลังก์ตติยมาสแต่ ๒ นาย ได้ลงชื่อรับรองในฎีกาว่า มีเหตุอันสมควร ที่ศาลสูงสุดจะได้วินิจฉัย ^{12/10/2566} ฎีกานั้น ให้รับฎีกานั้นไว้พิจารณาและบังคับบัญชาได้

พจนานุกรม
ฎีกา
ฎีกา
ฎีกา
ฎีกา
ฎีกา
ฎีกา

มาตรา ๘ ในกะดี่แฟ่งและคดีอาญาที่ป่ง ซึ่งพิพาทกัน ด้วยปัญหาข้อกฎหมาย คู่ความบ่ยอมร่อดวญฎีกาได้

แต่ในการวินิจฉัยปัญหาข้อกฎหมายนั้น ศาลฎีกาจะต้องฟังข้อเท็จจริงตามที่ศาลอุทธรณ์ได้วินิจฉัยมาแล้วจากพยานหลักฐานในสำนวน

มาตรา ๙ ข้อกฎหมายที่ป่งอันคู่ความผู้ดวญฎีการ่องอ้างอิงนั้น กำนให้แสดงไว้โดยชัดเจนในฎีกา และต้องม่เชื่อซึ่งได้ยกขึ้นว่ากันมาแล้วในชั้นศาลล่าง

มาตรา ๑๐ ใใ้แก่มน่งที่ของศาลเดิมตรวจพิจารณาฎีกาที่ป่งว่าจะรับไว้ส่งขึ้นไปยังศาลฎีกาฤาไม่ ตามข้อบังคับแห่งพระราชบัญญัตินี้ ฤากฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งก่ดีมีความอาญาก็ดี ถ้าเห็นว่าจะไม่ควรรับ ก็ให้บริวาริกเหตุผลไว้ในคำสั่งโดยชัดเจนทุกเรื่องไป

มณฑล
คดี
รับไว้
๒๕๖๑
๒๕๖๑
หน้า ๒๕๖

มาตรา ๑๑ เมื่อศาลเดิมไม่ยอมรับฎีกา คู่ความบ่ยอมดวญฎีกาเป็นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งของศาลเดิมต่อศาลฎีกาได้ แต่ต้องวางเงินค่าอุทธรณ์นิยม และนำเงินที่จะต้องใช้ตามคำพิพากษามาชำระยังศาลเดิมให้เสร็จก่อน คำร้องเช่นนั้นให้ยื่นที่ศาลเดิมภายในกำหนด ๑๐ วัน นับตั้งแต่ได้ฟังคำสั่ง แล้วให้ศาลนั้นรับส่งคำร้องขึ้นมายังศาลฎีกา

หน้า ๒๕๕

พ.ศ. ๒๕๖๑

มาตรา ๑๒ ให้ใช้พระราชบัญญัติ^{๕๕}ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม
พระพุทธศักราช ๒๕๖๑ เป็นต้นไป ส่วนคดีซึ่งได้ยื่นฎีกาไว้ยัง
ศาลเดิมก่อนวันที่กล่าวมานี้ ให้พิจารณาและบังคับตามพระราช
กำหนดกฎหมายเดิม

ประกาศมา ณ วันที่ ๔ ธันวาคม พระพุทธศักราช ๒๕๖๑

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๘ ธันวาคม หน้า ๒๕๘)

จ่านักหอสมุด

พระราชบัญญัติเพิ่มเติมซึ่งคงใช้อยู่

“แก้ไขเพิ่มเติมรวมไว้ตามมาตรา ๒ แห่งพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๒ ตั้งแต่วันใช้พระราชบัญญัตินี้สืบไป ให้ยกเลิก
ประกาศหล่งเกล้าฯ ทวษฎีกาปี ๑๑๖ ประกาศปี ๑๑๗ พระราช
บัญญัติอุทธรณ์ฎีกาปี ๑๒๓ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความแพ่ง
ศก ๑๒๗ กอ มาตรา ๑๐๕-๑๐๖-๑๐๗ รวม ๓ มาตรา พระราช
บัญญัติข้อบังคับในกระบวนการพิจารณาศาลฎีกาตั้งวันที่ ๗ สิงหาคม
ศก ๑๓๐ กับกฎเสนาบดียุติธรรมที่ ๔ ที่ ๗๕ ที่ ๔๓ ซึ่งบังคับไว้
ด้วยวิธีถาวรฎีกานั้นด้วย

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกคำพิพากษาคัดสินฎีกาในคดีอาญาทั้งปวงมิให้
เรียกสืบไป เพื่อเป็นการสม่าเสมอเหมือนกับในชั้นศาลล่าง
ศาลอุทธรณ์แก้ไข

มาตรา ๔ อัตราค่าฤชาธรรมเนียมศาลฎีกาในคดีแพ่งฤชาญา
สินไหม ซึ่งถือว่าเป็นคดีแพ่งกับอาญาควบอยู่ด้วยนั้น ท่านให้
เรียกโดยอัตราคูณเดียวกันกับชั้นศาลอุทธรณ์ แต่ค่าฤชาตัดสิน
ให้เรียกเพิ่มขึ้นเป็น ๘๐ บาท

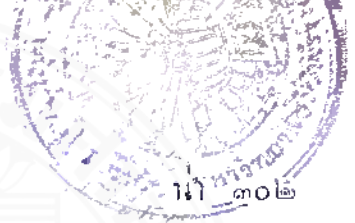
มาตรา ๕ คู่ความจะร้องถวายฎีกาคัดค้านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ให้ทำฎีกาอุทธรณ์ยื่นแต่ภายในกำหนด ๑ เดือน นับแต่วันได้ฟังคำพิพากษาศาลอุทธรณ์เป็นต้นไป และให้ยื่นฎีกาแก่ศาลเดิม ซึ่งได้พิจารณาคดีนั้น เพื่อได้รับฎีกาส่งขมาพร้อม กับถ้อยคำสำนวนความยังศาลฎีกา

มาตรา ๘ ในคดีศาลต่างประเทศได้พิจารณาบังคับตามหนังสือสัญญาทางพระราชไมตรีและมุลคดีล้มละลาย คู่ความจะถวายฎีกาด้วยบัญชีข้อเท็จจริงในท้องสำนวนนั้นไม่ชอบ ย่อมถวายฎีกาได้แต่ในบัญชีกฎหมาย

พจนานุกรม
เฉลิมสมัย ๒๕๖๕

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๘ ธันวาคม หน้า ๓๐๑)

เจ้าพนักงานหอสมุด

ประกาศตั้งกรมสาธารณสุขและตั้งอธิบดี กรมสาธารณสุข

มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าฯ สั่งว่า การสุขาภิบาล
พแนกบ่งกันความป่วยไข้ให้มีความสุขแก่ประชาชน คือ (Public
Health) ซึ่งมีคั้งแยกย้ายกันอยู่ทางกระทรวงนครบาลและกระทรวงมหาดไทยเป็น ๒ ทางนั้น ทรงพระราชดำริหว่า ควรรวม
การอันนี้คั้งเสียเป่าพแนกเดี๋ยวจึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้ย้ายการสุขาภิบาลพแนกนจากระทรวงนครบาล มารวมกับ
กรมประชาภิบาลในกระทรวงมหาดไทย ตั้งขึ้นเป็นกรมใหญ่
กรมหนึ่ง เรียกว่ากรมสาธารณสุขให้ขึ้นอยู่ในกระทรวงมหาดไทย
ส่วนการนครภิบาล (Municipality) ของกรุงเทพฯ เช่นการ
ทำสพานและถนนซึ่งเคยรวมอยู่ในกรมสุขาภิบาลนั้น ให้คั้งไว้
ในกระทรวงนครบาลตามเดิม อนึ่งทรงพระราชดำริหว่าพระเจ้า
น้องยาเธอ กรมหมื่นไชนนาทนเรนทร อธิบดีกรมมหาวิทยาลัย
เป็นผู้ทรงคุณความสามารถในทางการพแนกนจาเป็นอันดี จึงทรง
พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระเจ้า้องยาเธอ กรมหมื่นไชนนาท
นเรนทร อธิบดีกรมมหาวิทยาลัย เป็นอธิบดีกรมสาธารณสุข
ตั้งแต่บัดนี้สืบไป

ประกาศมาณวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน พระพุทธศักราช ๒๕๖๑

12410/2566
(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๘ ธันวาคม น้า ๓๐๒)

ประกาศ

เก็บเงินค่าอนุญาตฆ่าสัตว์ ในอำเภอเมืองนครไทย
มณฑลพิษณุโลก และอำเภอด่านซ้าย มณฑลอุดร

ด้วยมีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า ตามที่ได้ทรงพระราชดำริเห็นว่า ในท้องที่เมืองอำเภอเมืองนครไทยมณฑลพิษณุโลก และอำเภอด่านซ้ายในมณฑลอุดร เป็นท้องที่กันดารราษฎร อุตคักขัดสน ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ยกเว้นการเก็บค่าอาชญาบัตรฆ่าสุกรใหญ่ และสุกรหันไว้เพื่อเป็นการบำรุงราษฎรชั่วคราว ตามประกาศลงวันที่ ๒๘ กันยายน ร.ศ. ๑๒๔ นั้น

บัดนี้ความทราบได้ฝ่าละอองธุลีพระบาทว่า การทำมาหาเลี้ยงชีพของราษฎร ๒ อำเภอนี้สมบุรณ์ขึ้นกว่าแต่ก่อนแล้ว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เก็บเงินค่าอนุญาตฆ่าสัตว์ตามพระราชบัญญัติลักษณะฆ่าโค กระบือ และสุกรตามหัวเมือง ร.ศ. ๑๑๕ ในท้องที่อำเภอเมืองนครไทยในมณฑลพิษณุโลก และท้องที่อำเภอด่านซ้ายในมณฑลอุดร ตั้งแต่พระพุทธศักราช ๒๕๖๒ เป็นต้นไป

หอรัษฎากรพิพัฒน์

ประกาศมาณวันที่ ๓ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๖๑

(ลงพระนาม) กิติยากร

เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ

12/10/2566

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๘ ธันวาคม หน้า ๓๑๓)

ประกาศ

เปลี่ยนหมวกหมวกหมวกทหารรักษาวัง จ.ป.ร.

ด้วยมีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าฯ สั่งให้เปลี่ยน
 หมวกหมวกของนาย และพลทหารกรมทหารรักษาวังของพระบาท
 สมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ใช้อยู่บัดนี้ เป็นใช้หมวกเก็บ
 ทรงอังกฤษพื้นผ้าสีดากี้ กระบังผ้าสีดากี้ สายรัดคางหนังแดง
 พื้นแถบสักหลาดสีบานเย็นขนาดคู่ ๒ แถบ กลางดำแบบเดียวกับ
 แถบกางเกงเต็มยศ กับให้มีปลอกขาวสำหรับใช้ประกอบใน
 เวลาที่สวมเสื้อขาว หรือเสื้อหนาว เสื้อสีโมสร

ทั้งนี้ให้เปลี่ยนพร้อมให้สำเร็จในวันที่ ๑ มกราคม พระพุทธ
 ศักราช ๒๕๖๑ ส่วนนายทหารชั้นสัญญาบัตร ถ้าเป็นโอกาส
 ถ้าลงมิได้ควบคุมแถวแล้วให้เปลี่ยนใช้ได้ตั้งแต่วันที่ประกาศมา
 นี้เป็นต้นไป

ประกาศมาณวันที่ ๑๒ ธันวาคม พระพุทธศักราช ๒๕๖๑

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๑๕ ธันวาคม หน้า ๓๑๕)
 12/10/2566

ประกาศถอนอำนาจของคณะสงฆ์

ในข้อห้ามไม่ให้อุปสมบทคนไม่มีใบอนุญาตในราชการ ฯ

สมเด็จพระมหาสมณะ กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ประทับ
 ในมหาเถรสมาคม ตรัสประกาศไว้ว่า ก่อนแต่จะ ภิภุทังปวง
 ใต้รับยกเว้นจากการเกณฑ์เข้ารับราชการทหาร ได้ทรงประชุม
 มหาเถรสมาคม ตั้งอำนาจของคณะสงฆ์ ขยายความข้อ ๑๐
 แห่งประกาศเรื่องตั้งอุปชฌายะ พ.ศ. ๒๔๕๖ ที่ห้ามไม่ให้
 อุปชฌายะให้บรรพชาอุปสมบทแก่คนที่คณะสงฆ์แลเจ้าน้ำที่ในราช
 การกำหนดห้ามไว้ จัดคนไม่มีใบอนุญาตในราชการเข้าไว้ใน
 ข้อนี้ด้วยจำพวกหนึ่ง ในข้อ ๒ พ. ตั้งแต่นั้นพระราชบัญญัติ
 ลักษณะเกณฑ์ทหารได้แก้ไขมาโดยลำดับ ในที่สุด ยกเว้นขาด
 เฉพาะภิกษุมีสมณศักดิ์แลภิกษุเปรียญ แบ่งภิกษุสามเณรนอก
 จากนี้เป็น ๒ ประเภท ภิกษุสามเณรรัฐธรรมได้รับยกเว้นจากการ
 ประจําในเวลาปกติ ภิกษุสามเณรไม่มีรัฐธรรมไม่ได้รับยกเว้นเลย
 แลการห้ามไม่ให้รับบรรพชาอุปสมบทคนไม่มีใบอนุญาตจากเจ้าน้ำ
 ที่ในราชการ ก็เพื่อจะป้องกันไม่ให้คนหลบจากการเกณฑ์ทหาร
 คู่มือจำเป็นในเวลานี้ เพราะเหตุนี้ จึงตรัสถอนข้ออำนาจของ
 คณะสงฆ์ ข้อ ๒ พ. แลพระดำรัสสั่งในข้ออื่น ๆ เนื่องด้วยการ

ห้ามมิให้อุปสมบทคนไม่มีใบอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ในราชการนั้นเสีย
 ทุกแห่ง แต่พึงเข้าใจว่า ไม่หมายความว่าพวกข้าราชการชั้น
 สัญญาบัตรผู้ต้องกราบถวายบังคมลาฯ ตั้งแต่นั้นต่อไป เจ้าอาวาส
 ผู้จะรับแลอุปชฌายะผู้จะให้บรรพชาอุปสมบทแก่กุลบุตร มิจำ
 ต้องยังคนนั้นให้ขออนุญาตต่อเจ้าหน้าที่ เป็นแต่ควรแนะนำผู้บวช
 นั้นให้แจ้งแก่นายอำเภอท้องที่ถึงการที่ตนจะย้ายจากถิ่นเดิมมาอยู่
 วัด แลเมื่อสึกแล้วจักย้ายจากวัดไปอยู่ที่อื่น ตามพระราชบัญญัติ
 ดัชนีและเกณฑ์ทหาร พ.ศ. ๒๔๖๐ มาตรา ๕ ถ้าเป็นคนอยู่ในวัด
 ได้จดทะเบียนในกองเกินอัตราแล้วไม่ต้องบอก ต่อจักย้ายถิ่นไป
 อยู่อื่นจึงต้องบอก ฯ แต่คนใดกำลังเข้ารับราชการทหารประจำอยู่
 หลบหนีมาขอบวช จงอย่ารับบวชคนนั้น คนนั้นชื่อว่าคนหลบหนี
 ราชการ ในข้อ ๒ ข. แห่งอาณัติของคณะสงฆ์นั้น ฯ เมื่อการรับ
 ให้บรรพชาอุปสมบทเป็นได้ตามลำพังอย่างนี้แล้ว เจ้าอาวาสผู้
 จะรับแลอุปชฌายะผู้จะให้ บรรพชาอุปสมบท ต้องสำนองในการนั้น
 มากขึ้น จงระมัดระวังเพื่อมิให้หลงรับบวชให้คนผู้ยังต้องห้าม ฯ

ประกาศไว้ณวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๖๑

(ลงพระนาม) กรม—วชิรญาณวโรรส

ประกาศตั้งอรรคราชทูต

มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าฯ สั่งว่า ตามที่ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ย้ายมหาอำมาตย์ตรี หม่อมเจ้าไตรทศ ประพันธ์อรรคราชทูตพิเศษผู้มีอำนาจเต็มประจำราชสำนักเดนมาร์ก เข้ามาเป็นปลัดทูตฉลองกระทรวงการต่างประเทศแล้วนั้น ส่วนตำแหน่งอรรคราชทูตซึ่งว่างอยู่ทรงพระราชดำริเห็นว่ามหาอำมาตย์ตรี พระยาศิลปจนกิจ มีคุณวุฒิความสามารถสมควรแก่ตำแหน่งนี้ จึงโปรดเกล้าฯ ให้มหาอำมาตย์ตรี พระยาศิลปจนกิจเป็นอรรคราชทูตพิเศษผู้มีอำนาจเต็มประจำราชสำนักเดนมาร์กตั้งแต่นั้นไป

ประกาศมาณวันที่ ๒๓ ธันวาคม พระพุทธศักราช ๒๕๖๑
แผ่นดินที่ ๕ ในรัชกาลปัจจุบัน

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๒๕ ธันวาคม หน้า ๓๒๖)

ประกาศ

แก้แถบผ้าพันหมวกเก็บกรมทหารรักษาวัง จ.ป.ร.

ด้วยตามประกาศเปลี่ยนหมวกหมั้นทหารรักษาวัง ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ ตอน ๓๗ ลงวันที่ ๑๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๖๑ เฉพาะคำที่ว่า “ พันแถบสักหลาดสีบานเย็นขนาดกึ่ง ๒ แถบ กลางดำแถบเดียวกับแถบกางเกงเต็มยศ ” นั้น ไร้ขอตั้งข้อความที่กล่าวนี้ออกเสีย ให้แก้เป็นว่า “ พันแถบสักหลาดสีบานเย็น มีเส้นกลางดำเป็นลายคดกฤช ”

ข้อความอื่น ๆ นอกจากนี้คงเดิมไม่มีแก้ไข

ประกาศมาณวันที่ ๒๔ ธันวาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๑

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๒๕ ธันวาคม หน้า ๓๒๑)

ประกาศ

ให้เสื่อป่าของเสนาหลวงรักษาพระองค์ ใช้หมวกเก็บ
และเปลี่ยนเครื่องหมายตราหน้าหมวกนายเสื่อป่า กองกลาง

มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้า ๆ ในกรมกองเสื่อป่า
ในกองเสนาหลวงรักษา พระองค์ ดังต่อไปนี้ เปลี่ยน เป็นใช้หมวก
เก็บมีกำหนด คือ

๑. กรมเสื่อป่าพรานหลวงรักษาพระองค์ ใช้หมวกเก็บพื้นผ้า
หรือสักหลาดสีเขียว กระบังหน้าหุ้มผ้าเขียวพื้นแถบเขียว สาย
รัดคางหนังแดง

๒. กรมเสื่อป่าราบหลวงรักษาพระองค์ ใช้หมวกเก็บพื้นผ้า
สีเทา กะบังหน้าหุ้มผ้าเทา พื้นแถบสักหลาดดำมีเส้นแดง
ขนาดกว้างทั้งเส้นคิเมตรชานริม ๒ ข้าง สายรัดคางหนังแดง

๓. กรมเสื่อป่ามาหลวงรักษาพระองค์ ใช้หมวกเก็บพื้นผ้า
สีเทา กะบังหน้าหุ้มผ้าสีเทา พื้นแถบสักหลาดสีเงินหม่น
กลางมีขลิบลวดขาวสายรัดคางหนังแดง

๔. กรมเสื่อป่าปืนใหญ่หลวงรักษาพระองค์ ใช้หมวกเก็บ
พื้นสักหลาดกระบังหน้าหุ้มผ้าเทา พื้นแถบสักหลาดสีเหลืองล้วน
สายรัดคางหนังแดง

๕. กองพันเสื่อป่าข้างหลวงรักษาพระองค์ ไซ้หมวกเก็บพื้นผ้า หรือสักหลาดสีดำ กระบังหน้าหุ้มผ้าดำ พื้นแถบสักหลาดสีดำ สายรัดคางหนังดำ

๖. กองเสื่อป่าพาหนะหลวงรักษาพระองค์ ไซ้หมวกเก็บพื้นสักสี กระบังหน้าหุ้มผ้าสี พื้นแถบสักหลาดสีเหลืองหมู สายรัดคางหนังแดง

ทรงนถาเป็นนายเสื่อป่าชั้นสัญญาบัตร ให้มีปลอกหมวกขาว สำหรับใช้ประกอบในเวลาที่สวมเสื่อขาวด้วย

อนึ่งให้บรรดานายหมู่และพลเสื่อป่าในกองเสนาหลวงรักษาพระองค์ เปลี่ยนเป็นไซ้เสื่อคอปัดแทนเสื่อรูปเสื่อเช็ดเช่นที่ เคยใช้มา แต่นายเสื่อป่าชั้นสัญญาบัตรให้คงใช้เสื่อแบบคอปัด อยู่ตามเดิม

อนึ่งโปรดเกล้า ฯ ให้เปลี่ยนเครื่องหมายติดหมวกเก็บของ บรรดานายเสื่อป่าชั้นสัญญาบัตรที่ประจำกองกลางทั่วไป ซึ่งมีกำหนด ให้ใช้ติดเครื่องหมายหน้าหมวกอย่างเดียวกับนายเสื่อป่า ประจำ กรมนั้น ให้เลิกติดเครื่องหมายสังกัดกรม และให้เปลี่ยนเป็น ใช้ติดพระมหามงกุฎเงิน ที่หน้าหมวกเก็บ จงทุกกองกลางต่าง ๆ เว้นเสียแต่สารวัดเท่านั้นจึงให้ใช้หมวก และเครื่องหมายตรา หน้าหมวกตามแบบอย่างกรมกองที่ตนสังกัด

อนึ่งให้เป็นที่เข้าใจว่าบรรดานายเสื่อป่าที่ประจำกรมกองโดยตรงเช่นผู้บังคับการพิเศษ ผู้กำกับการ ผู้บังคับการ ผู้บังคับกองพัน ผู้บังคับกองร้อย นั้น ถึงแม้ว่าจะเป็นยศชั้นนายพลหรือชั้นนายกองก็ดี ไม่ต้องใช้ปักกลายสร้อยไชยพฤกษ์ที่กระบังหน้าหมวกเป็นอันขาด ให้ใช้กระบังหน้าหมวกเกลี้ยงอย่างเดียวกับเสื่อป่าในกรมกองที่ตนประจำ

ทั้งนี้ให้เปลี่ยนใช้เครื่องหมายตราหน้าหมวกแก่นายเสื่อป่าประจำกองกลาง ตามกำหนด ที่เปลี่ยนใหม่ตั้งแต่วันที่ประกาศมานี้ เป็นต้นไป

ส่วนหมวกเก็บและเสื่อคอปัดสำหรับเสื่อป่าที่ประจำกรมกองต่าง ๆ ซึ่งมีกำหนดให้เปลี่ยนใช้นั้น ถ้าเป็นในโอกาสล่าลงอนุญาตให้เปลี่ยนใช้ได้แต่บัดนี้เป็นต้นไป ต่อเมื่อถึงวันที่ ๒๐ มกราคม พ. ศ. ๒๕๖๑ จึงให้เปลี่ยนใช้ให้พร้อมทั่วกัน

อนึ่งหมวกหนักนั้นยังคงให้ใช้ได้ ในเวลาที่แต่งเครื่องล่าลงอยู่ในค่ายหลวงหรือที่พักแรม และให้เป็นที่เข้าใจว่าถึงแม้จะเป็นนายเสื่อป่าชั้นสัญญาบัตรที่ได้กำหนดให้ใช้หมวกเก็บ จะเป็นยศชั้นใดก็ตาม เมื่อแต่งเครื่องล่าลงอยู่ในค่ายหรือที่พักแรมแล้ว ต้องใช้หมวกหนักทั้งสิ้น ห้ามมิให้ใช้หมวกเก็บประกอบกับเครื่องล่าลงเป็นอันขาด

ประกาศมาณวันที่ ๒๕ ธันวาคม พระพุทธศักราช ๒๕๖๑
12/10/2566
 (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๒๕ ธันวาคม หน้า ๓๒๒)

พระราชบัญญัติธนบัตรเพิ่มเติมชั่วคราว

พระพุทธศักราช ๒๔๖๑ ฉบับที่ ๒

มีพระบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า

ตามความในมาตรา ๑๐ ในพระราชบัญญัติธนบัตร ร.ศ. ๑๒๑ ที่ได้ยกเลิกแล้ว แลได้ตราขึ้นใหม่โดยพระราชบัญญัติธนบัตรเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๔๕๕ แลได้แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติธนบัตรเพิ่มเติมชั่วคราว พ.ศ. ๒๔๖๐ ฉบับที่ ๒ เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ มีอำนาจถอนเงินสำรองธนบัตร ไม่เกินร้อยละ ๓๕ แห่งราคาธนบัตรที่คงออกใช้อยู่ ไปเก็บเป็นเหรียญกระสาปน์ทอง หรือเนื้อทองหรือเนื้อเงิน นอกจากส่วนเงินสำรองธนบัตรซึ่งได้พระราชทาน พระบรมราชานุญาตให้ถอนไปลงทุนหาผลประโยชน์ ไม่เกินร้อยละ ๕๐ แห่งราคาธนบัตรที่คงออกใช้อยู่

แลตามความในพระราชบัญญัติฉบับที่เพิ่มเติมชั่วคราว พ. ศ. ๒๕๕๐ ฉบับที่ ๑ เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ มีอำนาจถอนเงินสำรองฉบับที่ ส่วนที่ได้พระราชทานพระบรมราชานุญาตแล้ว ให้เก็บเป็นเหรียญกระสาปน์ทองหรือเนื้อทองหรือเนื้อเงิน แต่ยังมีได้จัดการให้เป็นไปตามนั้น ไปลงทุนหาผลประโยชน์ชั่วคราวเฉพาะระหว่างเวลาสงครามจนถึง ๑๒ เดือนภายหลังจากประกาศสงบศึก

บัดนี้ทรงพระราชดำริเห็นว่า กรมพระคลังมหาสมบัติยังคงต้องจ่ายเงิน อยู่มิได้ขาดเนื่องด้วยการ ช่วยเหลือให้ สินค้าออกไปต่างประเทศ สมควรจะผ่อนปรนเงินสำรองฉบับที่ที่ยังเหลืออยู่ออกไปใช้อีกตามความจำเป็น

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้แก้คำว่า “ ร้อยละสามสิบห้า ” ในมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติฉบับที่ ร. ศ. ๑๒๑ ที่ได้ยกเลิกแลตราขึ้นใหม่โดยพระราชบัญญัติฉบับที่เพิ่มเติม พ. ศ. ๒๕๕๕ แลได้แก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติฉบับที่เพิ่มเติมชั่วคราว พ. ศ. ๒๕๖๐ ฉบับที่ ๒ เสียใหม่ในคราวนี้เป็น “ ร้อยละห้าสิบ ” แลส่วนเงินสำรองฉบับที่ที่พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ถอนไปได้เพิ่มเติมขึ้นอีกนี้ ให้จัดการไปตามพระราชบัญญัติฉบับที่เพิ่มเติมชั่วคราว พ. ศ. ๒๕๖๐ ฉบับที่ ๑ ประคุดว่าเมื่อวันประกาศ

พ. ศ. ๒๕๖๑

หน้า ๓๑๔

พระราชบัญญัติฉบับที่เพิ่มเติมชั่วคราว พ. ศ. ๒๕๖๐ ฉบับที่ ๑ ได้
พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ถอนสำหรับไปเก็บ เป็นเหรียญ
กระสาปน์ทองหรือเนื้อทองหรือเนื้อเงินเพิ่มเติมขึ้นไว้ก่อนแล้ว
แต่ยังมีได้จัดการไว้เป็นไปตามนั้น

ประกาศมาเมื่อวันที่ ๒๗ ธันวาคม พระพุทธศักราช ๒๕๖๑

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๒๕ ธันวาคม หน้า ๓๒๔)

ประกาศ

แก้ไขเพิ่มเติมเปลี่ยนแปลงพระราชกำหนด
เครื่องแต่งตัวตำรวจภูธร พระพุทธศักราช ๒๕๕๘

มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าฯ สั่งว่า เครื่องแต่งกาย ตำรวจภูธรและตำรวจพระนครบาล ตามพระราชกำหนดเครื่องแต่งตัวตำรวจภูธร พระพุทธศักราช ๒๕๕๘ ที่ได้ประกาศให้กรมตำรวจพระนครบาลใช้ร่วมกัน และให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงเป็นลำดับมาอนุโลมให้เหมาะสมกับกาลสมัยนั้น บัดนี้สมควรจะเพิ่มเติมเปลี่ยนแปลงขึ้นอีกบางอย่างซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการประกอบการแต่งกาย จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้แก้ไขเพิ่มเติมดังแจ้งต่อไปนี้

๑. ให้มีบังเอี๊ยะลักษณะอีกชนิดหนึ่งสำหรับติดแขนเสื้อเหนือศอกข้างซ้าย เป็นเครื่องหมายพลตำรวจชั้นหนึ่ง
๒. นายสิบตำรวจเลพลตำรวจให้เพิ่มหมวกกันแดดหุ้มผ้าสีน้ำตาล สายรัดคางหนังเหลืองขึ้นอีกชนิดหนึ่ง สำหรับใช้ในเวลารักษาการตามท้องที่ ส่วนหมวกทรงหม้อตาลนั้นให้คงใช้แต่ในบริเวณโรงพักหรือในโอกาสล่าถอย

๓. นายตำรวจชั้นสัญญาบัตร ให้ใช้กางเกงขาวขาสั้นขาวยาว สำหรับแต่งประกอบกับเสื้อขาว แต่ต้องหาเอาเอง ในเมื่อใช้ กางเกงขาวขาวยาว จะใช้รองเท้าชนิดหุ้มข้อเท้าสีขาว หรือสีน้ำตาล ก็ได้

๔. นายตำรวจ และนายสิบตำรวจแผนกยกระบัตรแลคลังเงิน ให้เปลี่ยนใช้ดอกจันหน้เงินติดที่คอเสื้อเป็นเครื่องหมายประจำการ แทนพระมหามงกุฏ

๕. นายตำรวจชั้นสัญญาบัตร ที่เป็นนายเวรกรมหรือนายเวร กองตำรวจพระนครบาลและตำรวจภูธรแลนายตำรวจรับใช้ ให้มี สายขงยศใหม่ขาวหรือใหม่เงินเกลี้ยง ๑ เส้น แบบต้นสายทั้ง ๒ ข้างรวมติดกับปลายอินทรรฆูขาวสอดแขนเข้าในวงสาย

๖. แพทย์ เภษาคำรวจพระนครบาล ให้ใช้เลขหมายประจำ กรมหรือกองมีบัวกระหนกติดอินทรรฆู

๗. ให้กรมตำรวจพระนครบาลและตำรวจภูธร ทำเครื่องหมาย ที่ได้เพิ่มเติมขึ้นใหม่นั้นไว้เป็นตัวอย่างให้ถูกต้อง เพื่อมิให้ผู้ใด ใช้ผิดแบบ

๘. ประกาศนี้ ให้ใช้แต่วันที่ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

ประกาศมาณวันที่ ๑๗ ธันวาคม พระพุทธศักราช ๒๕๖๑ เป็นปีที่ ๕ ในรัชกาลปัจจุบัน

12/10/2566

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๕ มกราคม หน้า ๓๓๔)

พระราชบัญญัติธนบัตรเพิ่มเติม

พ. ศ. ๒๕๖๑ ฉบับที่ ๓

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า โดยเหตุที่ธนบัตรบางรายการไม่พอับความต้องการอันทวีขึ้นในหมู่พวกพ่อค้า แลเพื่อจะจัดให้มีพ่อขึ้นในทันใดนี้ จำเป็นจะต้องสร้างธนบัตรราคาสูงกว่า ๑ บาทขึ้นเป็นพิเศษ โดยวิธีแก้ราคาธนบัตรใบละ ๑ บาทในหมวดบางหมวดที่ยังมิได้จำหน่ายออกใช้ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า “พระราชบัญญัติธนบัตรเพิ่มเติม พระพุทธศักราช ๒๕๖๑ ฉบับที่ ๓” แลให้ใช้ตั้งแต่วันที่ได้ออกประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๒ ให้เสนาบดี กระทรวงพระคลังมหาสมบัติ จัดสร้างธนบัตรราคาสูงกว่า ๑ บาท โดยแก้ธนบัตรราคาใบละ ๑ บาท ในหมวดที่ยังมิได้จำหน่ายออกใช้ตามจำนวนที่จะเห็นสมควร

ราคาของธนบัตรทุก ๆ ใบที่แก้ราคาตามนี้ให้พิมพ์ลงบนด้านหน้าของธนบัตร แต่ให้พิมพ์ลายเซ็นนามเสนาบดี กระทรวงพระคลังมหาสมบัติลงใต้นั้นไว้เป็นสำคัญ

มาตรา ๓ ธนบัตรแก้ราคาเช่นนี้ ให้นำว่าเป็นธนบัตรตามความในพระราชบัญญัติธนบัตร ร.ศ. ๑๒๑ แต่พระราชบัญญัติเพิ่มเติมมีราคาตามจำนวนเงินที่พิมพ์แก้ที่ลงไว้บนใบธนบัตร แลข้อความทั้งหลายในพระราชบัญญัติอันกล่าวแล้ว แลพระราชบัญญัติเพิ่มเติม กับประกาศต่าง ๆ ซึ่งออกโดยพระราชบัญญัติเหล่านั้น แลยังคงใช้อยู่ ข้อใดไม่ขัดกับความในพระราชบัญญัตินี้ ก็ให้อนุโลมใช้สำหรับธนบัตรแก้ราคาซึ่งออกพระราชบัญญัติให้สร้างขึ้นไว้

ประกาศมาณวันที่ ๑๐ มกราคม พระพุทธศักราช ๒๕๖๑
เป็นปีที่ ๕ ในรัชกาลปัตยุบันนี้

ประกาศเสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ
เรื่องออกธนบัตรแก้ราคา

พระเจ้าพี่ยาเธอ กรมพระจันทบุรีนฤนาถ เสนาบดีกระทรวง
พระคลังมหาสมบัติ รับพระบรมราชโองการโดยพระราชบัญญัติ
ธนบัตร ร. ศ. ๑๒๑ มาตรา ๑๕ ตามที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมโดย
พระราชบัญญัติธนบัตรเพิ่มเติม ร. ศ. ๑๒๕ ขอประกาศให้ทราบ
ทั่วกันในเรื่องการออกธนบัตรแก้ราคาตามความในพระราชบัญญัติ
ธนบัตรเพิ่มเติม พ. ศ. ๒๔๖๑ ฉบับที่ ๓ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ธนบัตรที่จะออกจำหน่ายตามประกาศนี้ จะมีราคาใบละ
๕๐ บาท จะเอาธนบัตรใบละ ๑ บาทในหมวด ๕ ถึง ๕๕
ซึ่งยังมีได้จำหน่ายออกใช้มาพิมพ์แก้ราคา ธนบัตรในหมวดหนึ่งๆ
จะมีเลขประจำเป็นลำดับตั้งแต่ ๐๐๐๐๑ ถึง ๑๐๐๐๐๐

ข้อ ๒ ธนบัตรเหล่านี้จะพิมพ์แก้ราคาด้วยหมึกสีแดงบนด้าน
หน้าของธนบัตร แสดงหมวดของธนบัตร แลราคาของธนบัตร
เป็นตัวอักษร มีลายเซ็นของข้าพเจ้าผู้เป็นนามข้างท้ายพิมพ์ไว้
เหนือคำว่า "เสนาบดีกระทรวงพระคลัง" ตามที่มีอยู่ในธนบัตร
ใบละ ๑ บาท ^{13/10/2566} ตลอดวันที่ได้แก้ราคาธนบัตรในที่ๆ พิมพ์ลายเซ็น
นามของพระยาไชยยศสมบัติในธนบัตรใบละ ๑ บาท ราคาธนบัตร

พ. ศ. ๒๕๖๑

หน้า ๓๒๐

จะพิมพ์ไว้เป็นตัวเลขไทยในลายกรอบสองข้างธนบัตร ทั้งซ้ายและขวา และเป็นตัวเลขอโรบิกในดวงลายกลมกลางภาคล่างของธนบัตร

. คำว่า “หนึ่งบาท” ทั้งภาษาไทยและอังกฤษในช่องบอกราคา ทั้งคู่ซึ่งอยู่กลางธนบัตร ใบละ ๑ บาท จะมีเส้นหมึกคำคู่ขนานพิมพ์ขีดฆ่า แต่คำว่า “เจ้าพนักงาน” จะมีเส้นหมึกคำเดี่ยวพิมพ์ขีดฆ่า และตัวเลข “๑” ทั้งไทยและอังกฤษในวงซึ่งอยู่ล้อมลายกรอบของธนบัตร จะมีดวงหมึกคำพิมพ์ทับเสีย

ลายเซ็นนามของเจ้าพนักงาน จะไม่พิมพ์ไว้ในธนบัตรเหล่านี้

หอรัษฎากรพิพัฒน์

ประกาศมา ณ วันที่ ๑๐ มกราคม พระพุทธศักราช ๒๕๖๑

(ลงพระนาม) กิติยากรวรลักษณ์

เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๑๐ มกราคม หน้า ๓๓๗)

ประกาศยกเว้นเงินอากรค่านาคูโคในท้องที่
อำเภอกรุงเก่าจังหวัดกรุงเก่า จำนวนพุทธศักราช ๒๕๖๐
รวม ๑๕ ตำบล

ด้วยมีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้า ฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า ในพุทธศักราช ๒๕๖๐ ราษฎรตำบลลุมพลี ตำบลเกาะเวียน ตำบลสำเภาล้อม ตำบลกะมัง ตำบลวัดช้าง ตำบลป่าเถกกรม ตำบลบ้านบ่อม ตำบลสวนพริก ตำบลสวนพลู ตำบลบ้านหันตรา ตำบลบ้านเกาะ ตำบลไผ่ลิง ตำบลวัดตูม ตำบลสระบัว ตำบลเกาะลอย ท้องที่อำเภอกรุงเก่า จังหวัดกรุงเก่า ได้เพาะปลูกต้นข้าวลงในที่นาแล้ว ภายหลังบังเกิดอุทกภัยต้นข้าวที่เพาะปลูกไว้เสียหายไม่ได้ผล เป็นจำนวนเนื้อที่ ๒๓,๑๕๓ ไร่ ทรงพระราชดำริเห็นว่าเมื่อการทำนาของราษฎรมังเกิดความเสียหายด้วยอุบัติเหตุร้ายเหลือวิสัยที่จะป้องกันเช่นนี้ ถ้าจะจัดเก็บเงินอากรค่านาก็จะเป็นทางเดือดร้อนจึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ยกเว้นเงินอากรค่านาคูโคเฉพาะรายที่ได้รับความเสียหายใน ๑๕ ตำบล ๒๕๕๘ ราย เป็นจำนวนเนื้อที่

พ. ศ. ๒๕๖๑

หน้า ๓๒๒

๒๓,๑๕๓ ไร่ คิดเป็นเงินอากร ๒๓,๔๒๗ บาท ๒๘ สตางค์ เพื่อ
เป็นทางบำรุงการทำนาของราษฎรไว้พุทธศักราชหนึ่ง

หอรัษฎากรพิพัฒน์

- ประกาศมาวันที่ ๘ มกราคม พระพุทธศักราช ๒๕๖๑
(ลงพระนาม) ฤทธิยากรวรลักษณ์
เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๑๒ มกราคม หน้า ๓๔๑)

ประกาศเลื่อนชั้นที่นาตำบลในเมือง อำเภอเมือง
ตำบลทองหลางอำเภอพุทไธสงจังหวัดบุรีรัมย์
ชั้นเป็นนาฟางลอยชั้นจัตวา

ด้วยมีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า ที่นาในตำบลในเมือง ท้องที่อำเภอเมือง และตำบลทองหลางท้องที่อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ มณฑลนครราชสีมา ซึ่งได้จัดเก็บเงินอากรค่านา เป็นนาฟางลอยชั้นเบญจจะอยู่นั้นยังไม่เหมาะ เพราะที่นาใน ๒ ตำบลนี้เป็นพื้นที่ การทำนาของราษฎรได้ผลบริบูรณ์

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เลื่อนชั้นที่นาตำบลในเมือง ท้องที่อำเภอเมือง และตำบลทองหลางท้องที่อำเภอพุทไธสงชั้น เป็นนาฟางลอยชั้นจัตวา อัตราไร่ละ ๖๐ สตางค์ ตั้งแต่พระพุทธศักราช ๒๕๖๑ เป็นต้นและต่อไป

หอรัษฎากรพิพัฒน์

ประกาศมาณวันที่ ๑๓ มกราคม พระพุทธศักราช ๒๕๖๑

(ลงพระนาม) กิติยากรวรศักดิ์

เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๑๕ มกราคม หน้า ๓๕๓)

ประกาศให้เสื่อป่าพแนกสารวัตถ์กองเสนาหลวง ร.๑.
ใช้หมวกเก็บสี่แดง

ด้วยมีพระราชดำรัสเหนือเกล้าฯ สั่งว่า สารวัตเสื่อป่าเป็น
พแนกพิเศษพแนกหนึ่ง ซึ่งรวมอยู่ในกรมบัญชาการกองเสนา
สมควรจะให้ ใช้หมวกเก็บหมายสี่ผัดกว่าพแนกอื่น ๆ จึงโปรด
เกล้าฯ ให้สารวัตเสื่อป่ากอง เสนาหลวงรักษาพระองค์ที่สังกัดเหล่า
อื่น ๆ นอกจากสังกัดเหล่ากองพันหลวงราชนาวิเสื่อป่าใช้หมวก
เก็บสี่ผัดสักลาดสี่แดง กระบังหน้าหุ้มผ้าสี่ผัด ส้ายรัดคาง
หนังแดง ใช้พื้นแถบขอบหมวกตามอย่างแถบพื้นหมวกของกรม
ที่เป็นเหล่าสังกัด

ทั้งนี้ให้เปลี่ยนใช้ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศมาณวันที่ ๑๘ มกราคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๑

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๒๖ มกราคม หน้า ๓๔๔)

ประกาศกระทรวงนครบาล
พแนกศุขาภิบาล บ้องกันไ้ทรพิม

เสนาบดีกระทรวงนครบาล ขอประกาศให้ทราบทั่วกันว่า เวลาเป็นเวลา สมควรจะทำการ ปลุกทรพิมแก่ราษฎรผู้ซึ่งยังมีได้ ปลุกหรือที่ปลุกแล้ว แต่พินกำหนดพรมณเองที่จะค้มได้ ให้ เป็นไปตามพระราชบัญญัติจัดการบ้องกันไ้ทรพิม พระพุทธศักราช ๒๕๕๖ เพื่อบ้องกันแก้นตราขอันพึงจะเกิดขึ้น กรมศุขาภิบาลจะได้จัดให้เจ้าพนักงานมาทำการปลุกบ้องกันไ้ทรพิมให้แก่ราษฎรตามบ้านเรือนในท้องที่อำเภอสามยอดทุก ๆ คร้วเรือนภายในกำหนด ๑ เดือน นับตั้งแต่วันนี้ประกาศนี้เป็นต้นไป แลบรรดาผู้ที่ปลุกแล้ว เมื่อครบ ๗ วันเจ้าพนักงานจะได้ตรวจดูอีกกรงหนึ่ง เมื่อเห็นว่าขันดีไม่มีอันตราขอันใด ก็จะได้ออกหนังสือสำคัญให้

กำหนดเวลาที่เจ้าพนักงานจะทำการ ปลุก ตรวจ ไ้ทรพิมนั้น ตอนเช้าตั้งแต่ ๕ นาฬิกาก่อนเที่ยงวัน ตอนบ่ายตั้งแต่ ๑ นาฬิกาหลังเที่ยงถึง ๔ นาฬิกาหลังเที่ยงทุก ๆ วัน เว้นแต่วันอาทิตย์ แลวันนักขัตฤกษ์ แลทุก ๆ คนไม่ต้องเสียค่ายา ค่าจ้างอย่างใด

พ. ศ. ๒๕๖๑

หน้า ๓๒๖

ให้ผู้ซึ่งตั้งบ้านเรือนอยู่ในเขตท้องที่อำเภอตามกล่าวนี้ ปลุก
ป้องกันไข้ทรพิษภายในกำหนดเวลา เพื่อให้การเป็นไปตามพระ
ราชบัญญัติจัดการปลุกป้องกันไข้ทรพิษ พระพุทธศักราช ๒๔๕๖
นี้

ศาลาว่าการกระทรวงนครบาล

ประกาศมาณวันที่ ๒๔ มกราคม พระพุทธศักราช ๒๕๖๑

(ลงนาม) มหาอำมาตย์เอก เจ้าพระยาบวรราช

เสนาบดีกระทรวงนครบาล

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๒๖ มกราคม หน้า ๓๔๕)

พระราชบัญญัติธนบัตรเพิ่มเติมชั่วคราว
พระพุทธศักราช ๒๕๖๑ ฉบับที่ ๕

มีพระบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระปรมาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า

พระราชบัญญัติธนบัตร รัตนโกสินทรศก ๑๒๑ มาตรา ๖ และมาตรา ๘ มีความว่า เมื่อผู้หนึ่งผู้ใดนำธนบัตรมาแลกเงินตราที่ทำการกรมธนบัตร ก็ให้เจ้าพนักงานกรมธนบัตรรับแลกตามราคาธนบัตรจริงเต็ม

แต่ตามความในพระราชบัญญัติธนบัตรเพิ่มเติมชั่วคราว พระพุทธศักราช ๒๕๖๑ ฉบับที่ ๒ เมื่อถึงคราวจำเป็น เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ มีอำนาจถอนเงินสำรองธนบัตรส่วนที่ยังเหลืออยู่ไปลงทุนหาผลประโยชน์ได้ทั้งหมด

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้แก้ไขพระราชบัญญัติธนบัตร รัตนโกสินทรศก ๑๒๑ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ ในพระราชบัญญัติธนบัตร รัตนโกสินทรศก ๑๒๑ ให้เติมมาตราใหม่ ต่อจากมาตรา ๘ ดังนี้

“มาตรา ๕ (ก) เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ มีอำนาจด้อยเงินตราตามจำนวน อันแจ้งอยู่ในธนบัตร ให้แก่ผู้ที่จะนำมาขอขึ้นเงินที่กรมธนบัตรไว้ชั่วคราว โดยออกประกาศแจ้งความในราชกิจจานุเบกษา และกำหนดอายุการงดจ่ายเงินนั้นในประกาศนั้นด้วย”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า “พระราชบัญญัติธนบัตรเพิ่มเติมชั่วคราว พระพุทธศักราช ๒๔๖๑ ฉบับที่ ๔” ให้ใช้ได้ตั้งแต่วันที่ได้ออกประกาศในราชกิจจานุเบกษา แต่ให้คงใช้อยู่ระหว่างเวลาที่พระราชบัญญัติธนบัตรเพิ่มเติมชั่วคราว พระพุทธศักราช ๒๔๖๐ ยังคงใช้อยู่

ประกาศมาณวันที่ ๒๗ มกราคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๑

ประกาศเสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ

ออกโดย

พระราชบัญญัติธนบัตรเพิ่มเติมชั่วคราว

พระพุทธศักราช ๒๕๖๑ ฉบับที่ ๔

พระเจ้าพี่ยาเธอ กรมพระจันทบุรีนฤนาถ เสนาบดีกระทรวง
พระคลังมหาสมบัติ ขอประกาศตามความในพระราชบัญญัติ
ธนบัตรเพิ่มเติมชั่วคราว พระพุทธศักราช ๒๕๖๑ ฉบับที่ ๔ ให้
ทราบทั่วกันว่า เมื่อมีผู้นำธนบัตรมาแลกเงินณกรมธนบัตร เจ้า
พนักงานจะดจ่ายเงินตราตามจำนวนอันแจ้งอยู่ในธนบัตรนั้น ชั่ว
เวลา ๖ เดือน นับตั้งแต่วันออกประกาศนี้เป็นต้นไป

หอรัษฎากรพิพัฒน์

ประกาศมาณวันที่ ๒๗ มกราคม พระพุทธศักราช ๒๕๖๑

(ลงพระนาม) กิติยากรวรลักษณ์

เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ

ประกาศ

เปลี่ยนแถบผ้าพันหมวกกรมเสื่อป่าปืนใหญ่หลวง ร. อ.
และเปลี่ยนตราหน้าหมวกกับแถบผ้าพันหมวกกรมนักเรียน

- เสื่อป่าหลวงกับให้นายเสื่อป่าชั้นสัญญาบัตร
ในกรมนักเรียนแพทย์เสื่อป่าหลวงใช้หมวกเก็บ

มีพระราชดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้เปลี่ยนแถบผ้าพันหมวกกรม
เสื่อป่าปืนใหญ่หลวงรักษาพระองค์ ที่ใช้สีเหลืองอยู่ในบัดนี้
เปลี่ยนเป็นสีเหลืองมีสันดำ ขนาดกว้างกึ่งเซ็นต์ติเมตรห้าขนาน
ใกล้ริม ๒ ข้าง ไว้ระยะห่างจากริมกึ่งเซ็นต์ติเมตร

กับให้เปลี่ยนแถบผ้าพันหมวกเก็บนายเสื่อป่าชั้นสัญญาบัตร
บรรดาศักดิ์ประจำในกรมนักเรียนเสื่อป่าหลวง ไม่ว่าเหล่าใดให้
เปลี่ยนใช้แถบผ้าพันหมวกเป็นสันดำมีลายคดกฤษเส้นแดงขนาด
กว้างกึ่งเซ็นต์ติเมตร ติดตราหน้าหมวกอักษร น. ในวงจักรี และ
ถ้าผู้ที่แต่งเครื่องแบบกองเสื่อป่าเดินขบวนหลวงรักษาพระองค์ ก็ให้
เปลี่ยนเป็นใช้หมวกเก็บทรงอังกฤษเช่นเดียวกัน

หน้า ๓๓๑๑

พ.ศ. ๒๕๖๑

อนึ่งบรรดานายเสือบ่า ชั้นสัญญาบัตร ในกรมนักเรียนแพทย์
เสือบ่าหลวง ให้ใช้หมวกเก็บสีกากี กระบังหน้าหมวก
สายรัดคางหนังแดง พันแถบสักหลาดสีดำมีลายคดกฤษเส้นเขียว
ขนาดกว้างกึ่งเซ็นต์เมตร

ทั้งนี้ให้เปลี่ยนใช้ตั้งแต่วันที่ประกาศมานี้เป็นต้นไป

ประกาศมาณวันที่ ๒๒ มกราคม พระพุทธศักราช ๒๕๖๑

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๒ กุมภาพันธ์ หน้า ๓๕๐)

พระราชบัญญัติระเบียบถนันท
ข้าราชการพลเรือน
เพิ่มเติม

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรี
สินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าฯ
ให้ประกาศทราบทั่วกันว่า

ตามประกาศพระบรมราชโองการ รัตนโกสินทรศก ๑๓๐
มาตรา ๔ มีความว่า ขศ คือถนันทอันเป็นที่กำหนดระเบียบ ลำดับ
ให้กำหนดเปน ๑๐ ชั้นนั้น

บัดนี้ราชการฝ่ายพลเรือนได้ดำเนินก้าวหน้ามาเป็ลำดับสม
ควรที่จะเพิ่มตำแหน่งถนันทชั้นอีกชั้น ๑ พระราชทานนามว่า
มหาอำมาตย์นายก เทียบเท่าชั้นจอมพลทหารบก ให้นับชั้นตาม
ลำดับเหนือถนันทชั้นมหาอำมาตย์เอก

ประกาศมาณวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ พระพุทธศักราช ๒๕๖๑

พระราชกำหนดเครื่องแต่งตัว
ข้าราชการพลเรือน ร.ศ. ๑๓๐
เพิ่มเติม

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรี
สินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ให้ประกาศให้ทราบ
ทั่วกันว่า

ตามประกาศพระบรมราชโองการว่าด้วยเครื่องแต่งตัวสำหรับยศ
และเครื่องหมายกำกับชั้นยศ ข้าราชการฝ่ายพลเรือนหมวดที่ ๓
ว่าด้วยเครื่องหมายชั้นและหมายกระทรวง บัดนี้ให้เพิ่มเติมใน
มาตรา ๑๑ แห่งหมวดที่ ๓ ว่า ยศชั้นมหาอำมาตย์นายก ให้มีจักร
และกรงขัตกัณฑ์ทำด้วยเงิน สำหรับติดข้อมือเสื้อปกและติดอินธนู
เป็นเครื่องหมาย

ประกาศมาณวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ พระพุทธศักราช ๒๔๖๑

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ หน้า ๓๕๑)

พระราชบัญญัติการทำเหมืองแร่
พระพุทธศักราช ๒๔๖๑

มีพระบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว
มหาวชิราวุธพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้า ๆ ให้
ประกาศทราบทั่วกันว่า บัดนี้เป็นเวลาอันสมควรที่จะตราพระราช
บัญญัติเหมืองแร่ขึ้นใหม่ สำหรับใช้แทนพระราชบัญญัติเหมืองแร่
ร. ศ. ๑๒๐ ดังจะกล่าวต่อไปนี้

หมวดที่ ๑

ว่าด้วยนามและกำหนดใช้ และอธิบายคำในพระราชบัญญัติ

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า พระราชบัญญัติการ
ทำเหมืองแร่ พ. ศ. ๒๔๖๑

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้ในตำบลต่างๆ แทนพระราช
บัญญัติเหมืองแร่ ร. ศ. ๑๒๐ และต่อไปจะใช้ในมณฑลใดอีก
จะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ๆ ให้เสนาบดีซึ่งบัญชาการกรม
ราชโลหกิจ ประกาศโฆษณาการในหนังสือพิมพ์ราชกิจจานุเบกษา
เป็นสำคัญ และตั้งแต่วันที่ได้ใช้พระราชบัญญัตินี้ในที่ใด ให้
ยกเลิกพระราชกำหนดกฎหมายข้อบังคับ และประเพณีอันเกี่ยว
เนื่องในการทำแร่ ซึ่งเป็นการขัดขวางต่อพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๓ ศัพท์ต่างๆ ซึ่งใช้ในพระราชบัญญัตินี้ ถ้าในที่ใดไม่ปรากฏคำชี้แจงเป็นอย่างอื่นแล้ว ให้พึงเข้าใจความตามคำอธิบายต่อไปนี้ คือ

๑. โบนัสก่อนแร่ ให้พึงเข้าใจว่า หนังสือสำคัญซึ่งกรมราชโลหกิจจะได้ออกให้แก่ราษฎร ตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้ร่อนหาแร่

๒. อาชญาบัตรตรวจแร่ ให้พึงเข้าใจว่า หนังสือสำคัญซึ่งกรมราชโลหกิจจะได้ออกให้แก่ผู้หนึ่งผู้ใด ตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อการตรวจหาแร่ตลอดไปในท้องที่ที่กำหนดอำเภอหนึ่งอำเภอใดหรือจังหวัดหนึ่งจังหวัดใด

๓. อาชญาบัตรผู้กขาดตรวจแร่ ให้พึงเข้าใจว่า หนังสือสำคัญซึ่งกรมราชโลหกิจจะได้ออกให้แก่ผู้หนึ่งผู้ใด ตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้ตรวจหาแร่ในที่เฉพาะ ซึ่งได้กำหนดไว้ในอาชญาบัตรนั้นได้แต่ผู้หนึ่งผู้เดียว

๔. เขตตรวจแร่ ให้พึงเข้าใจว่า เขตที่ดิน (หนึ่งดินไต่หน้าด้วย) ซึ่งได้กำหนดอนุญาตไว้ในอาชญาบัตรผู้กขาดตรวจแร่ ผู้รับอาชญาบัตรผู้กขาดตรวจแร่มีอำนาจตรวจหาแร่ ในเขตที่ได้ผู้กขาดไว้แต่ผู้เดียว

๕. ประธานบัตรทำเหมืองแร่หรือประธานบัตร ให้ฟังเข้าใจว่า หนังสือสำคัญซึ่งกรมราชโลหกิจจะได้ให้คนหนึ่งผู้ใดตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้ผู้นั้นมีอำนาจทำเหมืองแร่ได้ในที่เฉพาะซึ่งได้กำหนดไว้ในประธานบัตร

๖. เขตเหมืองแร่ ให้ฟังเข้าใจว่า พื้นที่ดินทั้งดินใต้น้ำอันรวมอยู่ในเขต ซึ่งได้กำหนดไว้ในประธานบัตร

๗. ทางแร่ หรือที่เรียกตามภาษาอังกฤษว่า (Lode) นั้น ให้ฟังเข้าใจว่า ทางที่แร่เป็นสายเป็นแนว เป็นเทือกเป็นก้อนหรือเป็นฟองแต่มิใช่ลานแร่ ซึ่งจะอธิบายต่อไป

๘. ลานแร่ หรือซึ่งเรียกตามภาษาอังกฤษในเรื่องแร่ว่า (Alluvial Ground) นั้น ให้ฟังเข้าใจว่า ที่ซึ่งเป็นศิลาย่อยหรือเป็นที่ดินทรายหรือลาดอื่น ๆ ซึ่งอาจจะขุดขึ้นล้างเอาแร่ได้

๙. ทางน้ำ ให้ฟังเข้าใจว่า แม่น้ำก็ดี ลำคลองก็ดี ลำธารก็ดี ห้วย หนอง บึง บ่อ ลำรางที่ซึ่งน้ำไหลหรือน้ำค้างอยู่ก็ดี ทั้งที่เป็นอยู่เองและที่คนทำให้เป็น

๑๐. เหมือง ให้ฟังเข้าใจว่า ที่ใด ๆ ซึ่งเป็นที่ทางแร่ก็ดี ที่ลานแร่ก็ดี หรือที่อย่างใด ๆ ซึ่งคนขุดทำการหาแร่

๑๑. ทำเหมือง ให้พึงเข้าใจว่า การขุดเอาแร่ในที่ทางแร่ หรือในที่ลานแร่ หรือในที่ใด ๆ ด้วยอาการและวิธีอย่างใด ๆ เรียกว่าทำเหมืองแร่

๑๒. กองราชโลหกิจประจำท้องที่ ให้พึงเข้าใจว่า กองราชโลหกิจซึ่งตั้งอยู่ในเขตร้อำเภอท้องที่ ๆ ของประธานบัตร หรือ อาชญาบัตรนั้น ถ้าในอำเภอนั้นไม่มีกองราชโลหกิจ ก็ให้พึงเข้าใจว่ากองราชโลหกิจที่ตั้งอยู่ในจังหวัดซึ่งอำเภอนั้นขึ้นอยู่กับ และในจังหวัดนั้นไม่มีกองราชโลหกิจ ก็ให้พึงเข้าใจว่ากองราชโลหกิจที่ตั้งอยู่ในมณฑลซึ่งจังหวัดนั้นขึ้นอยู่กับ ถ้าและในมณฑลนั้นก็ไม่มีการราชโลหกิจด้วยแล้ว ก็ให้พึงเข้าใจว่ากรมราชโลหกิจในกรุงเทพฯ ฯ

๑๓. ราชโลหกิจมณฑลและราชโลหกิจจังหวัดนั้น ให้พึงเข้าใจว่า เจ้าพนักงานผู้ทำการของกรมราชโลหกิจประจำมณฑลประจำจังหวัด และประจำอำเภอ นำที่ราชโลหกิจมณฑลราชโลหกิจจังหวัดนี้ จะรวมอยู่กับเกณฑ์มณฑลเกณฑ์จังหวัดก็ได้ แล้วแต่เสนาบดีเจ้ากระทรวงจะมอบอำนาจไป และถ้ามณฑลใดไม่มีราชโลหกิจมณฑลราชโลหกิจจังหวัดแล้วให้สมุหเทศาภิบาลเมื่อได้รับอนุมัติของเสนาบดีแล้วมอบหน้าที่ราชการแพนกราชโลหกิจ

ในมณฑลและจังหวัดนั้น ๆ ให้ผู้หนึ่งผู้ใดตามแต่จะเห็นสมควรทำ
ไปพลางก่อนได้

๑๔. เสนาบดี ให้พึงเข้าใจว่า เสนาบดีซึ่งได้บัญชาการกรม
ราชโลหกิจ

๑๕. ท้าวங ให้พึงเข้าใจว่า ที่ดินซึ่งไม่มีเรือนโรงปลูกอยู่บน
นั้น และมีไร่ที่ทำการเพาะปลูก และมีไร่ที่ซึ่งบุคคลอาศัย
ทำการอย่างใด ๆ ในที่นั้น และมีไร่ที่ซึ่งมีผู้หวงห้ามไว้ได้ตาม
กฎหมาย หรือที่ซึ่งหวงห้ามไว้ได้โดยชนบทรวมเนียม ใน
ท้องที่เพื่อทำประโยชน์ของบุคคล หรือสำหรับสาธารณประโยชน์
ประการใดประการหนึ่ง

มาตรา ๔ เพราะเหตุว่า ที่ดินและแร่ทั้งหลายรวมทั้งน้ำมัน
ดินและถ่านเสีลา ย่อมเป็นของหลวงโดยพระบรมเดชานุภาพ
ถึงผู้หนึ่งผู้ใดได้รับพระราชทานพระ บรมราชานุญาต หวงห้ามที่ดิน
ได้กรรมสิทธิ์เพื่อทำการปลูกสร้างบ้านเรือน หรือเพาะปลูกพืช
พรรณไม้ หรือเพื่อการอย่างอื่นประการใด ถ้ามิได้รับพระ
ราชทานพระบรมราชานุญาตให้ทำเหมืองแร่ หรือตรวจหาแร่ในที่
นั้นแล้วก็ไม่อาจที่จะตรวจหาแร่ หรือทำเหมืองแร่ในที่ซึ่ง

ผู้ใดบงอาจขุดหาแร่ในเนื้อที่ ซึ่งตนมิได้รับอนุญาตจากรัฐบาลตามพระราชบัญญัติ^๕นี้ หรือประกาศพระราชบัญญัติ^๕อื่น ๆ อันจะพึงมีในภายหน้า ต้องระวางโทษปรับครั้งหนึ่งไม่เกินกว่า ๑,๕๐๐ บาท และรัฐบาลมีอำนาจริบเครื่องมือ และแร่ที่ขุดขึ้นมาแล้วกับโรงเรือนต่างๆ อันได้ปลูกสำหรับการขุดหาแร่ใน

มาตรา ๕ ความที่กล่าวในพระราชบัญญัติ^๕นี้ว่า พระราชบัญญัติ^๕นี้ หรือตามความในพระราชบัญญัติ^๕นี้ให้พึงเข้าใจว่า ข้อความที่จะได้แก้ไขหรือเพิ่มเติมพระราชบัญญัติ^๕นี้ในภายหน้าที่ กฏเสนาบดีที่ได้ให้ไว้แล้ว หรือที่จะได้แก้ไขเพิ่มเติมตั้งขึ้นในภายหน้า เพื่อพระราชบัญญัติ^๕นี้ก็ดี อยู่ในความหมายของคำว่าพระราชบัญญัติ^๕นี้ด้วย

หมวดที่ ๒

ว่าด้วยการทำแร่อยู่ก่อนพระราชบัญญัติเหมืองแร่ ร.ศ. ๑๒๐

มาตรา ๖ หนังสือพระราชทานพระบรมราชานุญาตหรือประทานบัตร^๖ ซึ่งผู้หนึ่งผู้ใดได้รับจากรัฐบาล และได้จดทะเบียนไว้ในกรมราชโลหกิจ ก่อนเวลาที่ให้พระราชบัญญัติเหมืองแร่ ร.ศ. ๑๒๐ มีอยู่เท่าใด ให้คงถือตามข้อความที่มีอยู่ในหนังสือพระราชทานพระบรมราชานุญาต หรือประทานบัตรนั้น ๆ ไปจนกว่าจะสิ้นกำหนดอายุพระบรมราชานุญาต หรือประทานบัตรนั้น ๆ หรือจน

เมื่อได้เลิกพระบรมราชานุญาต และประทานบัตรนั้นด้วยเหตุ
ประการใดๆ และให้เป็นหน้าที่ของกรมราชโลหกิจที่จะดูแลรักษา
การให้คงเป็นไปตามพระบรมราชานุญาต และประทานบัตรนั้นๆ

บรรดาการที่มีได้ไว้ในข้อสัญญาในพระบรมราชานุญาต และ
ประทานบัตรที่รื้อมาแล้ว ให้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติเหมือง
แร่^๕ หนองทุกประการ

หมวดที่ ๓

ว่าด้วยขออนุญาตร่อนหาแร่

มาตรา ๗ ผู้ใดจะร่อนหาแร่โดยกำลังคนตามที่วาง ให้ขอ
ใบอนุญาตร่อนแร่ต่อราชโลหกิจและกองราชโลหกิจประจำท้องที่
ใบอนุญาตเช่นนี้ เจ้าพนักงานจะได้ออกให้แก่เฉพาะสำหรับ
ท้องที่ซึ่งได้ประกาศอนุญาตให้ทำการร่อนหาแร่ได้

มาตรา ๘ เมื่อผู้ขอได้เสียเงินค่าธรรมเนียมตามกำหนดแล้ว
และเจ้าพนักงานผู้เป็นเจ้าหน้าที่เห็นสมควร ก็จะได้ออกใบอนุญาต
ร่อนแร่ให้แก่ผู้ขอเพื่อให้ร่อนหาแร่ ในที่วางซึ่งอยู่ในเขตร
ตำบลหนึ่งตำบลใด ตามที่ได้กำหนดไว้ในใบอนุญาตนั้นตลอด
ปีหนึ่ง ตั้งแต่วันที่ได้ออกใบอนุญาตไป

มาตรา ๙ ผู้ถือใบอนุญาตร่อนแร่ต้องประพฤติตามข้อบังคับ
ซึ่งมีอยู่ในใบอนุญาตนั้น ^{12/10/2566} ถ้าผู้ถือใบอนุญาตร่อนแร่กระทำผิด

ข้อบังคับ ต้องระวางโทษปรับครั้งหนึ่งเป็นเงินไม่เกินกว่า ๒๐ บาท และจะเรียกใบอนุญาตคืนเสียด้วยก็ได้

มาตรา ๑๐ ผู้ถือใบอนุญาตก่อนแล้ว จะต้องร่อนหาแร่ตาม คำบังคับของเจ้าพนักงานผู้ได้รับอำนาจตรวจราชการนั้น และ ต้องเสียภาคหลวงตามอัตรา

มาตรา ๑๑ ใบอนุญาตก่อนแล้วนั้นคุ้มได้แต่เฉพาะตัวผู้ถือ ใบอนุญาตไม่คุ้มถึงลูกจ้าง หรือจะเอาไปให้ผู้อื่นให้ทำการแทน ไม่ได้ อนึ่งถ้าเจ้าพนักงานจะเรียกดูใบอนุญาตนั้นเมื่อใด ผู้ถือ ใบอนุญาตต้องนำมาส่งต่อเจ้าพนักงาน

มาตรา ๑๒ ผู้หนึ่งผู้ใดไปขุดร่อนหาแร่โดยกำลังตน ไม่ได้ รับใบอนุญาตก่อนแล้ว ผู้นั้นต้องระวางโทษปรับครั้งหนึ่ง ไม่เกิน ๕๐ บาท

หมวดที่ ๔

ว่าด้วยขออนุญาตตรวจแร่

มาตรา ๑๓ ผู้ใดจะขออาชญาบัตรตรวจแร่ ให้ผู้อื่นทำเรื่อง รวตามแบบพิมพ์หลวง ยื่นต่อราชเลขาภิบาลและกองราชเลขาภิบาล ประจำท้องที่ เรื่องราวผู้ขออนุญาตหรือมอบเงินให้ผู้อื่น มาขึ้นแทนก็ได้

มาตรา ๑๔ อาชญาบัตรตรวจแร่นั้น ให้มีกำหนดให้ตรวจ
 ในเขตจังหวัดหนึ่ง หรืออำเภอหนึ่ง หรือหลายอำเภอใน
 จังหวัดหนึ่ง ตามซึ่งเจ้าพนักงานเห็นสมควร ผู้รับอาชญาบัตร
 เสนออำนาจตรวจหาแร่เฉพาะสิ่งเฉพาะอย่าง และเฉพาะใน
 อาณาเขตซึ่งกำหนดไว้ในอาชญาบัตร และจะตรวจได้แต่เฉพาะ
 ในที่ว่างถ้าและจะตรวจหาแร่ในที่ซึ่งผู้หวงห้ามตามกฎหมาย แม้
 อยู่ในเขตอาชญาบัตรก็ดี ต้องได้รับอนุญาตผู้หวงห้ามก่อนจึงจะ
 ตรวจได้ อาชญาบัตรนี้มีอายุ ๑ ปีนับตั้งแต่วันที่ลงในอาชญาบัตร
 เป็นต้นไป ผู้รับอาชญาบัตรต้องเสียค่าธรรมเนียมก่อนจึงจะรับ
 อาชญาบัตรได้

มาตรา ๑๕ ผู้ถืออาชญาบัตรตรวจแร่ ต้องทำการตรวจหา
 แร่ให้ถูกต้องตามวิธีตรวจหาแร่ธรรมดา และถูกต้องตามวิธี
 เจ้าพนักงานจะกำหนดให้ ผู้ถืออาชญาบัตรไม่มีอำนาจจะทำการ
 เกินกว่าการเพียงตรวจหาแร่นั้น ๆ ถ้าหากว่าผู้ตรวจหาแร่ไม่กระทำ
 ตามดังกล่าวมานี้ ต้องระวางโทษปรับครั้งหนึ่งไม่เกิน ๔๐ บาท
 และกองราชโลหกิจจะเรียกอาชญาบัตรคืนเสียด้วยก็ได้

มาตรา ๑๖ อาชญาบัตรตรวจแร่เป็นของให้เฉพาะตัว ผู้ถือ
 จะโอนให้ผู้อื่นไม่ได้ แต่อาชญาบัตรตรวจแร่นั้นคุ้มครองตลอดถึงลูก

จ้างของผู้ถือด้วย อนึ่งอาชญาบัตรตรวจแร่นั้นไม่ได้อนุญาตให้
ผู้ถือมีอำนาจอย่างหนึ่งอย่างใด นอกจากที่จะตรวจดูให้รู้ว่ามิเร
อยู่ในที่นั้นหรือไม่เท่านั้น

มาตรา ๑๗ ถ้าเจ้าพนักงานราชโลหกิจผู้เฝ้าที่รักษาการในท้อง
ที่จะเรียกดูอาชญาบัตรตรวจแร่นั้นเมื่อใด ผู้ใดต้องส่งอาชญาบัตร
ถ้าไม่ส่งก็ตี ไปตรวจนอกจากท้องที่ซึ่งได้รับอนุญาตในอาชญา
บัตรก็ตี ผู้ใดไม่ได้รับอาชญาบัตรตรวจแร่นั้น และไปตรวจหา
แร่นั้นโดยลำพังก็ตี ต้องระวางโทษปรับครั้งหนึ่งไม่เกิน ๘๐ บาท

หมวดที่ ๕

ว่าด้วยขออนุญาตผูกขาดตรวจแร่

มาตรา ๑๘—

ข้อ ๑ ผู้ใดจะขออนุญาตผูกขาดตรวจแร่ ให้ทำเรื่องราว
ตามแบบพิมพ์หลวง ยื่นต่อราชโลหกิจณะกองราชโลหกิจประจำ
ท้องที่ ผู้ขอจะขายเองหรือมอบฉันทะให้ผู้อื่นขายแทนก็ได้
และในเวลาที่ยื่นเรื่องราวนั้น ต้องวางเงินให้พอกับค่าธรรมเนียม
เนียมต่างๆ สำหรับการที่จะออกอาชญาบัตร

ถ้าปรากฏว่ากองราชโลหกิจตำบลใดตำบลหนึ่ง ซึ่งไม่ได้เป็น
กองราชโลหกิจประจำท้องที่ จะจัดการเรื่องเหมืองแร่ได้สะดวก

กว่ากองราชโลหกิจประจำท้องที่แล้ว เสนาบดีมีอำนาจออกกฎหมาย
ให้ยื่นเรื่องราวณะกองราชโลหกิจซึ่งไม่ได้ประจำท้องท่านใด

ข้อ ๒ ผู้ยื่นเรื่องราวต้องส่งแผนที่สำหรับเนื้อที่ ๆ ขอนั้นมา
พร้อมกับเรื่องราว แผนที่นั้นต้องแสดงฐานะ และลักษณะแห่ง
ที่ดินและต้องแสดงเขตรั้วกว้างยาวให้ชัดเจนว่า ที่ดินรายนั้นอยู่
ตรงไหน คือแสดงเขตรัดต่อกับเขตรั้วประตานบัตร หรือ
หลักเซอร์เวหรือถาวรวัตถุใด ๆ

ข้อ ๓ เนื้อที่อันจะพึงออกอาชญาบัตรผู้กษัตริย์ตรวจเรได้นั้น
ไม่เกิน ๓,๐๐๐ ไร่ในอาชญาบัตรฉบับหนึ่ง และอาชญาบัตรฉบับ
หนึ่งมีอายุไม่เกิน ๑ ปี

มาตรา ๑๕—

ข้อ ๑ เมื่อเจ้าพนักงานกองราชโลหกิจประจำท้องที่ได้ตรวจ
เรื่องราวเห็นเป็นการสมควรแล้ว ก็จะได้แจ้งให้ผู้ขอทราบว่
การทางเขตรนั้น ฝ่ายรัฐบาลจะเป็นผู้จัดการทางเองหรือจะให้ผู้
ยื่นเรื่องราวจัดการทาง ถ้าฝ่ายรัฐบาลจะเป็นผู้จัดการทางเองแล้ว
ผู้ยื่นเรื่องราวต้องเสียค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ อันจะพึงมี
ในการรังวัดการทางเขตรและการทำเสันติดต่อด้วย ถ้าจะให้ผู้
ยื่นเรื่องราวจัดการทางเองแล้วก็จะไปกำหนดเวลาให้ ถ้าและผู้
ยื่นเรื่องราวมิได้จัดการทางให้เสร็จภายในกำหนด กองราชโลหกิจ
จะยกเรื่องราวเสียเพราะเหตุนี้ก็ได้

12/10/2566

ข้อ ๒ ในระหว่างเวลาออกอาชญาบัตร ผู้ยื่นเรื่องราว จะถอนเรื่องรายนั้นเสียก็ได้ แต่ต้องเสียค่าธรรมเนียมครึ่งหนึ่งของจำนวนที่จะต้องเสีย ถ้าหากว่าได้อาชญาบัตรไปแล้ว และในเวลาที่ยื่นเรื่องถอนเรื่อง ฝ่ายรัฐบาลได้จัดการทางเขตรับและ ได้เสียค่าใช้จ่ายไปแล้วเท่าใดๆ ผู้ยื่นเรื่องต้องเสียค่าใช้จ่าย นั้นๆ ให้จงเต็มทั้งสิ้น

มาตรา ๒๐—

ข้อ ๑ อาชญาบัตรผู้กษัตริย์ตรวจเร้นนั้นโอนไม่ได้ และให้อำนาจแก่ผู้ถือทำนองเดียวกันกับอาชญาบัตรตรวจเร้นธรรมดา ผิดกันแต่ยอมให้ผู้ถือตรวจหาเร้นได้ในที่นั้นแต่ตัวกับลูกจ้าง ผู้ยื่นจะเข้าไปตรวจในที่นั้นไม่ได้ อนึ่งให้เป็นที่เข้าใจว่า อาชญาบัตรผู้กษัตริย์ตรวจเร้นนั้น มิได้ให้อำนาจผู้ถือเข้าตรวจในเขตรตรวจเร้น หรือในเขตรเหมืองแร่ของผู้ยื่น หรือในเขตรทางขงมีผู้ยื่น ได้ ยื่นเรื่องราวขอประทานบัตรอยู่แล้วก่อนที่ผู้ถืออาชญาบัตร ได้ ยื่นเรื่องราวขออาชญาบัตรนั้น

ข้อ ๒ เมื่ออาชญาบัตรสิ้นอายุแล้ว และผู้ถือแสดงได้เป็นที่พอใจของกรมราชโลหกิจว่า ได้ทำการตรวจหาเร้นตามข้อความ ซึ่งได้กำหนดไว้ในอาชญาบัตร และในพระราชบัญญัตินั้นตาม

สมควรแล้ว ผู้ใดจะขอต่ออายุวาทบัตรอีกก็ได้ แต่เนื้อที่
 จะอนุญาตใหม่นั้น จะไม่ให้เกินกว่าครึ่งของจำนวนเนื้อที่ในอาชญา
 บัตรเดิม เว้นไว้แต่จะได้รับอนุญาตพิเศษจากเสนาบดี การ
 ออกอาชญาบัตรใหม่นั้น ผู้ขอต้องเสียค่าธรรมเนียมตามอัตรา
 ข้อ ๓ เมื่อปรากฏว่าผู้ใดไม่ได้กระทำการตรวจหาแร่ ตาม
 สมควรในระหว่างเวลา ๖ เดือนแล้ว เสนาบดีมีอำนาจเรียก
 อาชญาบัตรนั้นคืนได้

หมวดที่ ๖

ว่าด้วยการขอประทานบัตร

มาตรา ๒๑ ผู้ใดจะขอประทานบัตรทำเหมืองแร่ในหัวเมือง
 มณฑลใด ให้ทำเรื่องราวตามแบบพิมพ์หลวงยื่นต่อราชโลหกิจ
 ณะกองราชโลหกิจประจำท้องถิ่น

ถ้าปรากฏว่ากองราชโลหกิจตำบลใดตำบลหนึ่ง ซึ่งไม่ได้
 เป็นกองราชโลหกิจประจำท้องถิ่น จะจัดการเรื่องเหมืองแร่ได้
 สดวกกว่ากองราชโลหกิจประจำท้องถิ่นแล้ว เสนาบดีมีอำนาจ
 ออกกฎให้ยื่นเรื่องราวณะกองราชโลหกิจซึ่งไม่ได้ประจำท้องถิ่น
 นั้นได้ และการยื่นเรื่องราวผู้ขอประทานบัตรต้องปฏิบัติตามข้อความ
 ดังจะกล่าวต่อไป

ข้อ ๑ ในเวลายื่นเรื่องราว ผู้ยื่นเรื่องราวต้องวางเงินค่าธรรมเนียมและค่าใช้จายอื่นๆ ให้พอกับการที่เจ้าพนักงานจะไปทำการรังวัดตามเขตร์และปักหลักเขตร์

ข้อ ๒ ผู้ยื่นเรื่องราวต้องส่งแผนที่แสดงฐานะแห่งที่ดินนั้น และต้องแสดงเนื้อที่เขตร์ที่กว้างยาว และเขตร์ติดต่อให้ชัดเจนเป็นหลักฐานพอสมควร กับทั้งต้องแสดงมาด้วยว่าแร่ที่ขอขุดนั้นเป็นแร่ชนิดใด และจะทำเหมืองในที่ดินรายนั้นโดยวิธีข้ออย่างไร

ข้อ ๓ ผู้ยื่นเรื่องราวต้องรับผิดชอบในข้อความที่แสดงมาในเรื่องราวและในแผนที่ว่าเป็นความจริงทั้งสิ้น ถ้าหากได้ความภายหลังว่าผู้ยื่นเรื่องราวแสดงความไม่จริงอย่างหนึ่งอย่างใด ผู้ยื่นเรื่องราวต้องเป็นผู้รับผิดชอบ และถ้าผู้ยื่นเรื่องราวได้แสดงความเท็จมาโดยรู้ว่าเป็นความเท็จแล้ว ถ้าในเมื่อความจริงปรากฏขึ้นผู้ยื่นเรื่องราวได้รับประทานบัตรไปแล้ว รัฐบาลมีอำนาจที่จะเรียกประทานบัตรคืนเสียเพราะเหตุนี้ก็ได้ และผู้ยื่นต้องเสียค่าแก่ที่ยังตกค้างอยู่จนเต็ม ผู้ยื่นจะเรียกค่าเสียหายอย่างไรแก่รัฐบาลไม่ได้เป็นอันขาด

อีกประการหนึ่งการที่ใดยื่นเรื่องราว วางเงินค่าธรรมเนียมและค่าใช้จายอย่างใด ๆ ใวนั้น ไม่เป็นเหตุให้ถือว่าผู้ยื่นเรื่องราวมีอำนาจที่จะได้รับประทานบัตรตามที่ใดขอมานั้น

ข้อ ๕ ถัดจากที่จะออกประทานบัตรให้ผู้ยื่นเรื่องราว เสนอบัตร
มีอำนาจจะให้ผู้ยื่นเรื่องราว แสดงให้เห็นว่ามีทุนพอที่จะทำ
เหมืองนั้นได้

มาตรา ๒๒ เมื่อผู้ยื่นเรื่องราวได้ยื่นเรื่องราวขนา มา เจ้าพนักงาน
ตรวจเห็นชอบแล้วจะได้สั่งว่าการทางเขตรและการรังวัดนั้น ฝ่าย
รัฐบาลจะทำไปหรือจะให้ผู้ยื่นเรื่องราวทำเอง ถ้าและเมื่อเจ้าพนักงาน
ได้แจ้งว่าให้ผู้ยื่นเรื่องราวจัดการทางเขตร และทำการรังวัด
เองแล้ว ผู้ยื่นเรื่องราวจะต้องจัดการทางเขตร และรังวัดให้
เสร็จจนเป็นที่พอใจของเจ้าพนักงาน แล้วส่งแผนที่และรายการ
ต่อกองราชโลหกิจประจำท้องที่ ภายในกำหนดเวลาซึ่งเจ้าพนักงาน
จะได้กำหนดให้ และให้เจ้าพนักงานมีอำนาจที่จะต่อกำหนดเวลา
ซึ่งได้กำหนดไว้ เว้นแต่เมื่อเห็นสมควร

ถ้าและผู้ยื่นเรื่องราวมิได้จัดการรังวัดทางเขตร และส่งแผน
ที่กับรายการให้เจ้าพนักงานทันในกำหนดแล้ว เจ้าพนักงานมีอำนาจ
ที่จะขกเรื่องราวนั้นเสีย

มาตรา ๒๓ เมื่อกองโลหกิจรับว่าฝ่ายรัฐบาลจะจัดการทางเขตร
และทำการรังวัดให้แล้ว ผู้ยื่นเรื่องราวจะต้องมาโดยตนเองหรือ
มอบหมายให้ผู้อื่นผู้ใดมาขเขตรที่ดิน ตามเรื่องราวให้แก่เจ้า
12/10/2566

พนักงานผู้จัดการรังวัดทางเขตรึในขณะใด ๆ ซึ่งกองราชโลหกิจจะ
ได้นัดไปให้ทราบ

เป็นหน้าที่ของผู้นับเรื่องราวจะต้องเสียค่าธรรมเนียมการลงเขตรึ
การได้สวน และการรังวัดตามอัตราซึ่งได้กำหนดไว้ กับเงื่งจะ
ต้องเสียค่าใช้จ่ายปรับปรุง อันจะพึง เกิดจากการ ที่เจ้าพนักงานไปทาง
เขตรึรังวัดและปักหลักเขตรึ

เมื่อผู้นับเรื่องราวได้ทราบวันเวลานัดให้ไป เขตรึที่แล้วไม่ไป
ตามนัด และไม่ชี้แจงเหตุผลโดยสมควร กองราชโลหกิจมี
อำนาจที่จะยกเรื่องราวนั้นเสีย

มาตรา ๒๕ เมื่อได้กระทำการลงเขตรึเสร็จแล้ว กองราช
โลหกิจจะได้จัดการประกาศตามแบบพิมพ์ของกองราชโลหกิจ มี
กำหนดไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน นับตั้งแต่วันที่ลงในประกาศนั้นเป็น
ต้นไป ประกาศนั้นจะปิดไว้ที่กองราชโลหกิจประจำท้องที่ หรือ
ในที่ใดตามแต่จะเห็นสมควร ประกาศนั้นแสดงลักษณะของที่ดิน
ให้ประชาชนทราบ ถ้าและผู้ใดมีเหตุที่จะคัดค้านในการออก
ประทานบัตรสำหรับที่ดินนั้นแล้ว ให้ยื่นคำคัดค้านต่อกองราช
โลหกิจประจำท้องที่ภายในกำหนดของประกาศนั้น

มาตรา ๒๕ เมื่อได้ประกาศและได้สวนแล้วไม่มีการขัดข้อง
อย่างใด กองราชโลหกิจจะได้จัดการรังวัดและปักหลักเขตรึถาวร
ต่อไป

12/10/2566

ข้อ ๑ ในการปักหลักเขตต์ แม้ว่าจะเข้าไปให้ถึงมุมใดไม่ได้ ก็ให้ปักหลักหมายมุมไว้เป็นพยานในเส้นที่ซึ่งใกล้ที่สุดกับมุมเขตต์ที่จริงนั้น และให้หมายไว้ถึงที่หลักเส้นในแผนที่ ว่าหลักนี้แก่จากเขตต์ที่จริงไปทางทิศใดเท่าใด

ข้อ ๒ ผู้ต่อประทานบัตรมีหน้าที่ต้องรักษา และซ่อมแซมหลักเขตต์ที่ดินในประทานบัตรของตนอย่าให้ชำรุดโสม และต้องรักษาทางตามแนวเส้นเขตต์ของเหมืองแร่ให้เรียบร้อยอยู่เสมอด้วย

อนึ่งเมื่อประทานบัตรสิ้นอายุแล้ว หลักเขตต์เหล่านั้นต้องเป็นสมบัติของรัฐบาล

มาตรา ๒๖ ถ้าหนดเขตต์เหมืองแร่ซึ่งจะอนุญาตในประทานบัตรฉบับหนึ่งนั้น จะเกินกำหนดตั้งจะกล่าวต่อไปไม่ได้ เว้นไว้แต่จะได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตเป็นพิเศษ คือ

ถ้าเป็นทางแร่ไม่เกิน ๑๐๐ ไร่ ถ้าที่เป็นลานแร่หรือแร่เหล็กไม่เกิน ๓๐๐ ไร่

มาตรา ๒๗ ถ้าหนดเขตต์เหมืองแร่หนึ่ง ถ้าไม่มีที่จัดซื้ออย่างใดแล้วซึ่งจะอนุญาต ควรจะให้พื้นที่ ๔ เหลี่ยมรีขวงไม่เกิน ๓ ส่วนของกว้าง

มาตรา ๒๔-

ข้อ ๑ เมื่อได้กระทำการรังวัดที่กหลักเขตต์เสร็จแล้ว ก่อนที่จะออกประทานบัตร ถ้าผู้ยื่นเรื่องราวประสงค์จะลงมือทำเหมืองแร่ทันที ก็ให้ยื่นเรื่องราวต่อกองราชโลหกิจประจําท้องที่ขอทำการเหมืองแร่ชั่วคราว อุปราชหรือสมุหเทศาภิบาลเมื่อได้รับอนุญาตของเสนาบดีแล้ว มีอำนาจที่จะออกใบอนุญาตชั่วคราวนั้นตามแบบพิมพ์ของกรมราชโลหกิจให้แก่ผู้ขอได้

ข้อ ๒ ใบอนุญาตชั่วคราวเช่นนี้ให้อำนาจแก่ผู้ถือที่จะทำการได้โดยทันที และความรับผิดชอบตามข้อความในพระราชบัญญัตินี้ทุกประการ เหมือนหนึ่งว่าได้ถือประทานบัตรอยู่แล้ว เว้นแต่ตามความในข้อ ๓ ต่อไปนี้

ข้อ ๓ ใบอนุญาตชั่วคราวที่กล่าวมานั้นมีอายุไม่เกิน ๖ เดือน กับทั้งโอนให้ผู้อื่นผู้ใดไม่ได้ และถึงแม้ในกำหนด ๖ เดือนนั้นที่เจ้าพนักงานมีอำนาจที่จะเรียกคืนโดยไม่ต้องแสดงเหตุผลและผู้ถือใบอนุญาตจะเรียกค่าเสียหายประการใดๆ ในเหตุที่เจ้าพนักงานเรียกใบอนุญาตคืนนั้นไม่ได้

มาตรา ๒๕ ประธานบัตรทุกๆ ฉบับต้องให้ลงนามและประทับตราตำแหน่งของเสนาบดีโดยพระบรมราชานุญาตก่อนจึงจะเป็อันใช้ได้ตามกฎหมาย

มาตรา ๒๖ ให้เรียกค่าธรรมเนียมประจําตราประธานบัตรตามอัตรา

มาตรา ๓๑ อายุของประธานบัตรฉบับหนึ่งไม่เกิน ๒๕ ปี

มาตรา ๓๒ ค่าเช่า ที่ ดำเหมืองแร่ ให้ คิด ตาม ที่ กำหนดไว้ ใน ประทานบัตรเป็นรายปี ผู้ถือประทานบัตรต้องส่งค่าเช่าล่วงหน้า ทุกๆ ครึ่งปี

มาตรา ๓๓ บรรดาแร่ที่ทำได้นาน้อยเท่าใดต้องเสียภาคหลวง ตามกำหนดในอัตราที่ตั้งไว้ ให้เก็บในเวลานั้น ๆ เว้นไว้แต่แร่ซึ่ง ออกจากเหมือง ซึ่งมีประธานบัตรกำหนดภาคหลวงนั้นไว้ใน ประทานบัตรเท่าใดก็ให้เสียเท่าที่มีในประธานบัตรนั้น

มาตรา ๓๔ วิธีที่จะเสียภาคหลวงถ้ามิได้ไว้ในประธานบัตร ประการใดโดยชัดเจนแล้ว รัฐบาลจะให้เสียณที่ใดเวลาใดอย่าง ใดและจะสำรวจตัวราคาประการใด จะเก็บเป็นเงินหรือเป็นเนื้อ แร่ประการใดก็ได้ตามรัฐบาลจะเห็นสมควร

มาตรา ๓๕ เมื่อสิ้นเดือนหนึ่งๆ ให้ผู้ถือประทานบัตรทำรายงาน ขึ้นต่อกองราชโลหกิจประจำท้องถิ่น ในรายงานนั้นให้บอกจำนวน แร่ซึ่งทำได้และเนื้อแร่ซึ่งถลุงแล้วและจำหน่ายออกไปจากเหมือง นั้น กับให้บอกจำนวนวันที่ทำการในเหมืองนั้นประการหนึ่ง และ จำนวนคนที่ทำการคิดถ่วงกันตามวันที่ทำการประมาณได้วันละกี่แรง ประการหนึ่ง ถ้าหากว่ากองราชโลหกิจจะให้ผู้ถือประทานบัตรทำ แผนที่แสดงทางซึ่งได้ขุดบนดินหรือใต้ดิน ตั้งแต่เดิม มาจนถึงใน เวลานั้นก็ได้

12/10/2566

ถ้าและผู้หนึ่งผู้ใดแสดงความเท็จในรายงานที่กล่าวมานี้ หรือ แสดงรายการเท็จในแผนที่ ต้องระวางโทษปรับครั้งหนึ่งไม่เกิน ๑,๖๐๐ บาท

มาตรา ๓๖ ผู้ถือประทานบัตรต้องส่งสำเนารายงานเปิดเผย ในการทำเหมืองแร่^๕นั้นมายังกองราชโลหกิจประจำท้องที่ทุก ๆ ครั้ง ถ้าหากว่าเป็นบริษัทที่ต้องส่งสำเนาคำแจ้งความ คือ "โปรสเปกต์" หนังสือเข้าหิน คือ "เม็มโมแรนดัม ออฟแอสโซซิเอชัน" และข้อบังคับ คือ "อาติกัลออฟแอสโซซิเอชัน" ของบริษัท นั้นแก่กองราชโลหกิจประจำท้องที่ไว้เสมอ

หมวดที่ ๗

ว่าด้วยกำหนดเวลาทำการและการเวนคืนเหมืองแร่

มาตรา ๓๗ ผู้ถือประทานบัตร^๕ต้องทำการขุดแร่ตามเนื้อที่ใน ประทานบัตรนั้นโดยแท้จริง คือต้องมีคนประจำทำงานจริงๆ ตาม จำนวนไม่ต่ำกว่าที่ได้กำหนดไว้ในประทานบัตร หรือจะใช้เครื่องจักรแทนแรงคนก็ได้ อัตราเทียบแรงเครื่องจักรกับแรงคนนั้น ให้คิดเทียบดังนี้ คือเครื่องจักรแรงม้า ๑ (เบร็กฮอชเปาเวอร์) เท่ากับกุลี่ ๘ คน

ข้อ ๑ วิธีกำหนดจำนวนคนงานให้ทำการในเขต^๕เหมืองแร่ตาม เนื้อที่ในประทานบัตรนั้นให้คิดเกณฑ์คน ๑ สำหรับเนื้อที่ไม่เกิน

๒ ไร่

ข้อ ๒ ในปีหนึ่งๆ จะหยุดงานเกินกว่า ๖ เดือน หรือ ๒ ปี จะหยุดงานเกินกว่า ๑๒ เดือนไม่ได้ เว้นไว้แต่กองราชโลหกิจจะได้อนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษร

เมื่อผู้รับประทานบัตรไม่ปฏิบัติตามข้อความที่กล่าวมาในมาตรานี้ ต้องระวางโทษปรับครั้งหนึ่งไม่เกิน ๕๐๐ บาท และรัฐบาลจะเรียกประทานบัตรคืนเสียด้วยก็ได้

มาตรา ๓๔ ถ้าผู้ถือประทานบัตรมีความขัดข้องที่จะทำการเต็มที่ได้ไม่ได้อ ให้ยื่นเรื่องราวต่อกองราชโลหกิจประจำห้องที่ขอหยุดทำการตลอดทั้งเขตร์ หรือแต่ส่วนหนึ่งของเขตร์เหมืองแร่ ถ้ากองราชโลหกิจประจำห้องที่พิเคาะเห็นว่าความขัดข้องนั้น มีจริง ก็ให้ทำใบอนุญาตให้หยุดการได้ตามกำหนดเวลาซึ่งเห็นสมควรแต่ไม่ให้เกิน ๓ ปี การขอหยุดเช่นนี้ผู้ถือประทานบัตรต้องเสียค่าธรรมเนียมตามกำหนดก่อนจึงจะรับใบอนุญาตได้ และค่าธรรมเนียมนี้ให้คิดแบ่งส่วนหนึ่งต่างหาก นอกองค์ค่าเช่าที่ซึ่งจะต้องคงเสียตามประทานบัตรเสมอไป

มาตรา ๓๕ ถ้าผู้ถือประทานบัตรไม่มีประสงค์จะทำเหมืองแร่ต่อไปและจะเวนคืนประทานบัตรต่อรัฐบาล ก็ให้ทำเรื่องราวแจ้งต่อกองราชโลหกิจประจำห้องที่ และประทานบัตรจะสิ้นอายุในเวลาเมื่อนับได้ ๖ เดือน ตั้งแต่วันที่กองราชโลหกิจประจำห้องที่

ได้รับเรื่องราวไว้ เว้นไว้แต่ผู้ถือประทานบัตรกับกองราชโลหกิจ
ประจำท้องที่จะได้ตกลง ประสงค์กันให้ สันอายุประทานบัตรใน
เวลาอัน หนึ่งการที่เว้นค่าประทานบัตรเช่นนี้ผู้ถือประทานบัตร
ต้องจ่ายเงินหลวงที่เกี่ยวข้องโดยฐานที่ตนได้ถือประทานบัตรตลอด
จนวันที่สันอายุของประทานบัตร

มาตรา ๔๐ เมื่อผู้ถือประทานบัตรกระทำผิดซึ่งจะเรียกประทาน
บัตรคืนได้ โดยอำนาจในพระราชบัญญัตินี้ กรมราชโลหกิจมี
อำนาจจะจัดการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ตามแต่จะเห็นสมควร

๑. มีหนังสือแจ้งความผิดบอกยกเลิกประทานบัตร และให้
เวลาแก่ผู้ถือประทานบัตร ๕๐ วัน เพื่อเป็นโอกาสร้องอุทธรณ์ต่อ
เสนาบดี ถ้าผู้ถือประทานบัตรไม่อุทธรณ์ในกำหนดนั้นก็ดี หรือ
เมื่อใครร้องอุทธรณ์แล้ว เสนาบดีได้ยกอุทธรณ์นั้นเสียก็ดี ให้
ถือว่าประทานบัตรเป็นอันได้ยกเลิกแล้ว

๒. สั่งให้ผู้ถือประทานบัตรแก้ไขการที่ได้กระทำผิดนั้นให้กลับ
คืนดีภายในเวลาซึ่งจะได้กำหนดให้ตามแต่จะเห็นสมควร และ
เมื่อผู้ถือประทานบัตรได้ปฏิบัติตามคำสั่งนั้นแล้ว งดการที่จะคืน
ประทานบัตรนั้นเสีย

มาตรา ๒๕๖๑ หนึ่งในการคืนประทานบัตรนั้น จะคืนด้วยเหตุ
ประการใดๆก็ตาม ให้กรมราชโลหกิจประกาศโฆษณาในหนังสือ

ราชกิจจานุเบกษาของทุกคราว เมื่อได้ลงในหนังสือราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ถือว่ารัฐบาลได้ประกาศบอกเลิกประธานบัตรนั้นแล้ว โดยสมควร อนึ่งเมื่อเลิกประธานบัตรใดแล้ว ผู้ถือประธานบัตร จำต้องส่งต้นหนังสือต่างๆ ซึ่งตนได้รับอำนาจทำเหมืองแร่ นั้น คือ หนังสือประธานบัตรเป็นต้น ต่อกองราชโลหกิจประจำท้องที่

มาตรา ๔๒ ประธานบัตรฉบับใดถึงที่สุดลงโดยผู้ถือประธานบัตรมีความผิดถูกยกเลิกประธานบัตรก็ตาม หรือโดยผู้ถือประธานบัตรเว้นคืนประธานบัตรเองก็ตาม หรือโดยสิ้นอายุประธานบัตรก็ตาม ให้ปฏิบัติดังนี้

ข้อ ๑ เรือนโรงและเครื่องจักรเครื่องมือและเครื่องใช้อย่างอื่น ๆ ซึ่งผู้ถือประธานบัตรได้ปลูกสร้างขุดหาไว้ในเขตเหมืองแร่ที่ตนได้รับประธานบัตรนั้น ต้องรื้อถอนออกไปให้พ้นเหมืองแร่ นั้นภายในกำหนด ๖ เดือนตั้งแต่วันที่ประธานบัตรถึงที่สุด ถ้าหากจะรื้อถอนออกไปไม่ได้เสร็จภายใน ๖ เดือน ให้ร้องขอต่อกองราชโลหกิจประจำท้องที่ เมื่อกองราชโลหกิจประจำท้องที่เห็นเป็นการสมควรก็ให้กำหนดเลื่อนเวลาให้อีก ถ้าพ้นกำหนดนั้นไป ผู้ถือประธานบัตรไม่รื้อถอนจนสมบัติเหล่านั้นไปให้เสร็จให้ถือว่าเจ้าของสิ้นอาไถย และของเหล่านั้นตกเป็นของหลวงสำหรับแผ่นดิน

ข้อ ๒ แร่ซึ่งขุดขึ้นไว้แก่ใครให้เขาไปให้พ้นเขตรั้วเหมืองแร่
นั้นภายใน ๖ เดือน หรือภายในเวลาที่กองราชโลหกิจประจำห้อง
ที่จะได้ขยายกำหนดให้มัน ในระหว่างที่ยังจนแร่ไปไม่หมด ผู้ถือ
ประทานบัตรต้องกองแร่และกองดินซึ่งปนกับแร่ขึ้นไว้ในที่เฉพาะ
หนึ่งอย่าให้กัดขวางแก่การที่ผู้อื่นจะมาทำเหมืองแร่ต่อไป บรรดา
แร่ซึ่งไม่ขนออกไปภายในกำหนดเวลาที่ได้ขุดมาแล้วตกเป็นของ
หลวง

หมวดที่ ๗

ว่าด้วยโอนประทานบัตร

มาตรา ๔๓ บรรดาผู้ถือประทานบัตรที่ดี ผู้ถืออาชญาบัตร
ตรวจแร่ที่ดี ผู้ถืออาชญาบัตรผู้ขาดตรวจแร่ที่ดี ต้องมีที่สำนัก
ในพระราชอาณาจักร และให้บอกตำแหน่งที่สำนักนั้นไว้ให้กอง
ราชโลหกิจประจำห้องที่จัดไว้ เพื่อจะได้รู้แก่ผู้ที่จะได้ส่งจดหมาย
หรือแจ้งความอันใดให้ทราบ

มาตรา ๔๔ ถ้าประทานบัตรหรืออาชญาบัตร อย่างใด ๆ หรือ
ใบอนุญาตก่อนแร่ของผู้ใดเป็นอัตรายหายสูญไป ผู้นั้นจะขอ
หนังสือใหม่ต่อเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจให้หนังสือนั้นแทนฉบับเดิม
ก็ได้ แต่ต้องเสียค่าธรรมเนียมตามที่กำหนด

มาตรา ๔๕ การที่จะโอนประธานบริษัทนั้น ถ้าเสนาคดีไม่ได้
 ลงนามประทับตราตำแหน่งโดยพระบรมราชานุญาตยอมให้ โอนแล้ว
 จะโอนไม่ได้เป็นอันขาด ถ้าผู้ถือประธานบริษัทมีความประสงค์จะ
 โอนประธานบริษัท ให้แก่ผู้อื่นให้ ยื่นเรื่องราวขออุทธรณ์โอนประธาน
 บริษัทต่อกองราชโลหกิจประจำท้องที่ ถ้ารัฐบาลตกลงจะยอมให้
 โอนได้แล้ว ให้จัดการต่อไปดังนี้

ข้อ ๑ ผู้ถือประธานบริษัท และผู้จะรับโอนต้องพร้อมกัน
 ทั้ง ๒ ฝ่ายมาเองหรือมอบฉันทะให้ผู้อื่นมาแทนยังกองราชโลหกิจ
 ประจำท้องที่ และให้นำหนังสือสำคัญต่างๆ ในการที่ได้รับอำนาจ
 กำเมืองแรงแนั้นมาด้วย เพื่อจะได้ทำหนังสือโอนประธานบริษัท
 หนังสือโอนประธานบริษัทนี้ให้ทำเป็น ๓ ฉบับ รักษาไว้ที่กรมราช
 โลหกิจฉบับหนึ่ง ที่กองราชโลหกิจประจำท้องที่ฉบับหนึ่ง ผู้รับ
 โอนถือไว้ฉบับหนึ่ง

ข้อ ๒ ผู้ถือประธานบริษัทเดิมต้องเสียค่าธรรมเนียม และ
 เงินหลวงซึ่งเกี่ยวค้างอยู่ในการกำเมืองนั้นมากน้อยเท่าไรให้เสร็จ
 ในเวลายื่นเรื่องราวขอโอนนั้นด้วย

มาตรา ๔๖ เมื่อผู้ถือประธานบริษัทถึงแก่กรรมพ้นกำหนด ๙๐ วัน
 นับแต่วันถึงแก่กรรมเป็นต้นไปแล้ว ประธานบริษัทฉบับนั้นเป็น
 สันอายุ เว้นไว้แต่การจะได้เป็นไปดังต่อไปนี้

ถ้าผู้แทนผู้ถึงแก่กรรมประสงค์จะถือประทานบัตรทำเหมืองแร่ต่อไป ก็ให้ยื่นคำร้องขอต่อกองราชโลหกิจประจำท้องที่ภายในกำหนด ๕๐ วัน เมื่อรัฐบาลเห็นสมควรและผู้ยื่นเรื่องรวบรวมมาได้เสียค่าธรรมเนียมครบถ้วนแล้ว รัฐบาลมีอำนาจที่จะอนุญาตให้ผู้ยื่นเรื่องหรือผู้ใดผู้หนึ่งซึ่งผู้ยื่นเรื่องรวมได้อาจยื่นมาขึ้นรับประทานบัตรทำเหมืองรายนั้นต่อไปได้แล้วแต่จะเห็นสมควร

มาตรา ๔๗ ห้ามมิให้ผู้ถือประทานบัตรจำหน่ายประทานบัตรหรือมอบประทานบัตร ไว้เป็นประกันทรัพย์สินที่คุ้มด้วยประการใดๆ เว้นไว้แต่ได้รับอนุญาตของกรมราชโลหกิจก่อนจึงจะทำได้ และห้ามมิให้เอาประทานบัตร ไปตีไขหนี้สิน หรือยึดประทานบัตร ไว้แทนหนี้สินเป็นอันขาด

มาตรา ๔๘ ถ้าผู้ถือประทานบัตรล้มละลาย รัฐบาลมีอำนาจที่จะถือว่าประทานบัตรนั้นสิ้นอายุ ถ้าเห็นเป็นการสมควร

หมวดที่ ๗

ว่าด้วยวิธีทำเหมืองแร่

มาตรา ๔๙ การทำเหมืองแร่ทุก ๆ เหมืองต้องมีผู้ชำนาญเป็นผู้จัดการคนหนึ่งและผู้ถือประทานบัตรต้องบอกชื่อผู้จัดการเหมือง
 12/10/2566
 เรืองของตนให้กองราชโลหกิจประจำท้องที่ทราบไว้ด้วย

มาตรา ๕๐ ผู้ถือประทานบัตรจะตัดไม้ในเขตรั้วเหมืองของคน เพื่อทำการเหมืองแร่ในที่นั้นได้ต่อเมื่อได้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป่าไม้และถ้าบุคคลผู้ใดมีอำนาจอยู่ในต้นไม้นั้นก็ต้องได้รับอนุญาตของบุคคลผู้นั้นด้วย ถ้าผู้มีอำนาจในต้นไม้นั้นกับผู้ถือประทานบัตร ไม่ตกลงกัน ผู้ถือประทานบัตรอาจร้องขอต่อกรมราชโลหกิจ ให้บังคับซื้อต้นไม้นั้นๆ ได้ และเมื่อกรมราชโลหกิจเห็นเป็นการสมควรที่จะบังคับซื้อ แล้วกรมราชโลหกิจมีอำนาจที่จะบังคับซื้อ และสั่งให้ผู้ถือประทานบัตรตัดต้นไม้นั้นได้ทันที ส่วนราคาค่าต้นไม้ถ้าผู้มีอำนาจในต้นไม้กับกรมราชโลหกิจไม่ตกลงกัน ก็ให้ตั้งอนุญาโตตุลาการตัดสิน

มาตรา ๕๑ ประทานบัตรที่ทำเหมืองแร่ไม่ได้ให้อำนาจแก่ผู้ถือประทานบัตรหวงห้ามหรือถือกรรมสิทธิ์เป็นเจ้าของที่แผ่นดินในเหมืองแร่นั้นเลย เพราะเหตุฉะนั้นให้ผู้ถือประทานบัตรมีอำนาจเพียงนี้ คือ

ข้อ ๑ ผู้ถือประทานบัตรมีอำนาจทำเหมืองแร่ที่ขุด และล้างและจำหน่ายแร่ได้แต่เฉพาะแร่ที่ได้รับอนุญาตไว้ ในประทานบัตร ถ้าจะทำเหมืองแร่ชนิดอื่นนอกจากนั้นแล้ว ต้องได้รับอนุญาตพิเศษจากเสนาบดีก่อน

12/10/2566

ข้อ ๒ ผู้ถือประทานบัตรจะเอาไสรยปลูกเรือนโรงสำหรับทำการเหมืองแร่ในที่ดินซึ่งเป็นที่ว่างในเขตรเหมืองแวนั้น หรือจะกำแปนที่ปลูกผักหรือที่เลี้ยงสัตว์ซึ่งจะเป็นอาหารของพวกเขาทำเหมืองแร่ในที่นั้น เมื่อได้รับหนังสืออนุญาตของกองราชโลหกิจประจำท้องถิ่นแล้วก็เอาไสรยทำได้

มาตรา ๕๒ ผู้ถือประทานบัตรมีอำนาจทำเหมืองแร่ได้แต่เฉพาะในเขตรที่ดินที่กำหนดไว้ในประทานบัตร

มาตรา ๕๓ ราชโลหกิจมณฑลหรือราชโลหกิจจังหวัดประจำท้องถิ่นมีอำนาจตรวจการทำเหมืองแร่ และมีอำนาจที่จะออกคำสั่งใด ๆ แก่ผู้ถือประทานบัตรตามแต่จะเห็นสมควร แก่การ บังคับกัน เหตุอันตรายแก่บุคคล

เมื่อใดที่ราชโลหกิจมณฑลหรือราชโลหกิจจังหวัดหรือเจ้าพนักงานของกรมราชโลหกิจที่มีตำแหน่งสูงกว่านั้นเห็นว่า วิธีทำเหมืองซึ่งผู้ถือประทานบัตรปฏิบัติอยู่นั้นเป็นเหตุที่น่ากลัวจะเกิดอันตรายแก่ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนหรือบุคคลผู้ใดผู้หนึ่งแล้ว มีอำนาจที่จะสั่งให้เปลี่ยนแปลงแก้ไขวิธีการตามแต่จะเห็นว่าจำเป็นเพื่อป้องกันอันตราย และมีอำนาจที่จะสั่งให้หยุดการทำเหมืองเสียทั้งสิ้น หรือส่วนใดส่วนหนึ่งจนกว่าผู้ถือประทานบัตรจะได้ปฏิบัติตามคำสั่ง

มาตรา ๕๔ ผู้ถือประทานบัตรต้องมีใบอนุญาตเหล่านี้ไว้ให้ถูกต้อง คือ (๑) ใบอนุญาตเงินใช้จ่ายในการที่ทำเหมืองแร่ (๒) ใบอนุญาตคนทำการในเหมืองแร่หรือเกี่ยวข้องด้วยเหมืองแร่ นั้น (๓) ใบอนุญาตจำนวนแร่อย่างใดจุดขนได้เท่าใด ถลุงได้เท่าใด ขายได้เท่าใด และส่งออกไปต่างเมืองเท่าใด ใบอนุญาตเหล่านี้เจ้าพนักงานกรมราชโลหกิจจะตรวจเมื่อใดต้องตรวจได้ แต่ถ้ากรมราชโลหกิจหรือกองราชโลหกิจประจำ ที่้องที่ จะต้อง การสำเนา ใบอนุญาต อย่างใดเมื่อใด ผู้ถือประทานบัตรต้องจัดส่งมาให้ ถ้าผู้ใดไม่กระทำตามความที่ไว้ไว้ในมาตรานี้ต้องระวางโทษปรับ ครั้งหนึ่ง เป็นเงินไม่เกินกว่า ๕๐๐ บาท

มาตรา ๕๕ เขตร์เหมืองแร่ใดกรมราชโลหกิจหรือกองราชโลหกิจประจำที่้องที่เห็นสมควรจะต้องมีแผนที่พื้นที่ซึ่งทำการโดยสเอียดที่มีอำนาจที่จะสั่งให้ ผู้ถือประทานบัตร ทำแผนที่นั้นไว้ ในที่ทำการของผู้ถือประทานบัตร แผนที่ๆ ทำตามความในมาตรานี้

ข้อ ๑ คือแผนที่พื้นแผ่นดินในเขตร์เหมืองแร่ นั้น อย่างหนึ่งแผนที่ตัดแบ่งแช่ถ่านหินที่เหมืองที่ทำบน แผ่นดิน หรือชุด ลงไปได้ดินอย่างหนึ่ง ตามซึ่งกรมราชโลหกิจหรือกองราชโลหกิจประจำที่้องที่ จะได้ กำหนดให้ทำและให้ทำโดยสเกลมี ส่วนเล็กกว่า ที่จริง ๒๐๐๐ เท่า คือสเกลหนึ่งใน ๒๐๐๐ ส่วนหรือสเกลใหญ่กว่านั้น

12/10/2566

ตามแต่กรมราชโลหกิจหรือกองราชโลหกิจประจำท้องที่จะเห็นสมควร แผนที^{๕๕๗}ผู้ถือประทานบัตรต้องคอยแก้ไข ไม่ช้ากว่า ๑ เดือน ครั้งหนึ่งให้ถูกต้องตามการที่เป็นจริง ถ้ากรมราชโลหกิจหรือกองราชโลหกิจประจำท้องที่จะต้องการตรวจหรือจะต้องการสำเนาแผนที่เหล่านี้เมื่อใด ผู้ถือประทานบัตรต้องนำมาให้ตรวจหรือคัดสำเนาให้ตามความประสงค์

ข้อ ๒ ถ้าประทานบัตรสิ้นอายุลงด้วยเหตุประการใด ๆ ผู้ถือประทานบัตรต้องส่งแผนที่ ๆ ว่ามาในมาตรฐาน^{๕๕๘} ซึ่งได้แก้ไขให้ถูกต้องตามที่แท้จริงอยู่ในเวลาสิ้นอายุประทานบัตรต่อกองราชโลหกิจประจำท้องที่ เพื่อจะได้ใช้ในการทำเหมืองนั้นต่อไป ถ้าผู้ใดไม่กระทำตามความที่ว่ามาในมาตรฐาน^{๕๕๙} ต้อง ระวังโทษปรับ ครั้งหนึ่งไม่เกิน ๔๐๐ บาท

มาตรา ๕๖ ผู้ถือประทานบัตรต้องเป็นชุระคอยระวังอย่าให้ การที่กระทำปล่องหรือหลุม หรือช่องทางใต้ดินของตนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่บุคคล ถ้าไม่กระทำการป้องกันเหตุอันตรายดังกล่าวมานี้ต้องระวังโทษปรับครั้งหนึ่งเป็นเงินไม่เกิน ๔๐๐ บาท อีกประการหนึ่งถ้าราชโลหกิจมณฑล หรือราชโลหกิจจังหวัดประจำท้องที่ หรือเจ้าพนักงานกรมราชโลหกิจ ผู้มีตำแหน่งสูงกว่าไปตรวจเห็นว่าผู้ถือประทานบัตรได้ทำการขุดปล่อง หรือหลุม

หรือช่องในที่ดินที่ใดไม่เรียบร้อย นักลัวจะเกิดเหตุอันตราย แก่ผู้คนแล้วก็มีอำนาจที่ส่งผู้ถือประทานบัตร ให้ทำการแก้ไขเสีย ให้ดี ถ้าผู้ถือประทานบัตร ไม่ทำการแก้ไขเสียให้ดี ล่วง ๕๐ วันไปต้องระวางโทษและรัฐบาลจะเรียกประทานบัตรคืนเสียก็ได้

มาตรา ๕๗ ถ้าผู้ถือประทานบัตรขุดเหมืองแร่พบของโบราณ ซึ่งจมอยู่ใต้ดิน หรือพบแร่อย่างใด ๆ หรือศิลาพิเศษที่แสดง พงษาวตารของหินนี้ให้ส่งบรรดาของโบราณทั้งปวง และตัวอย่าง แร่และตัวอย่างศิลาซึ่งได้พบในที่นั้น มายัง กอง ราชโลหกิจ ประจำ ท้องที่ และให้ทำรายงานชี้แจงประเภทสิ่งของและที่ซึ่งได้พบสิ่ง ของส่งมาด้วย

มาตรา ๕๘ ปกบ่ล่องปากหลุมซึ่งไม่ได้ทำการขุดแร่ยกต่อไป แล้วนั้น ให้ผู้ถือประทานบัตรตรวล้อมเสียทุกแห่งอย่าให้เป็น เหตุเกิดอันตรายแก่คนเดินไปมา

หมวดที่ ๑๐

ว่าด้วยทางน้ำ

มาตรา ๕๙ อำนาจที่จะปกครองรักษาทางน้ำสำหรับใช้เรือแพ กัดี สำหรับใช้การเพาะปลูกกัดี สำหรับทำเหมืองแร่และการ ซึ่งเป็ประโยชน์อย่างอื่นกัดี ทั้งนี้อยู่ในอำนาจรัฐบาลจะจัดการ ได้ตามเห็นสมควร ไม่ยกอำนาจทั้งนี้ให้แก่ผู้หนึ่งผู้ใด

มาตรา ๖๐ ผู้ถือประทานบัตรจะทอดน้ำ และใช้น้ำซึ่งอยู่ในเขตร
เหมืองแร่ของตนก็ได้ แต่ต้องกระทำตามข้อความที่จะกล่าวต่อไป
นี้ คือ

ข้อ ๑ ในการที่จะทอดน้ำหรือใช้น้ำด้วยประการใด ๆ เพื่อการ
ทำเหมืองแร่ ผู้ถือประทานบัตรต้องขออนุญาตต่อกองราชโลหกิจ
ประจำท้องที่เมื่อได้หนังสืออนุญาตแล้วจึงทำได้

ข้อ ๒ ผู้ทำเหมืองแร่ไม่มีอำนาจที่จะทอดน้ำ ใช้น้ำหรือเปลี่ยนแปลง
เส้นทางน้ำซึ่งไหลไปในที่ดินของผู้ใด จนกระทั่งผู้ใดต้องเสีย
หายขาดผลประโยชน์ เว้นไว้แต่จะได้รับอนุญาตจากกรมราช
โลหกิจหรือกองราชโลหกิจประจำท้องที่ก่อน

ข้อ ๓ เมื่อปรากฏว่ามีผู้ทอดน้ำหรือใช้น้ำ หรือเปลี่ยนแปลง
ทางน้ำจนเป็นเหตุให้เกิดเสียหายขึ้น ดังว่ามาในข้อ ๒ แล้ว ผู้ที่
จะได้รับประโยชน์จากการนั้นต้องเป็นผู้รับผิดชอบ เว้นไว้แต่ผู้ที่
ได้รับประโยชน์นั้นแสดงหลักฐานได้เป็นที่พอใจว่า คนอื่นเป็นผู้
กระทำให้เป็นไป

ข้อ ๔ ราชโลหกิจมณฑล และราชโลหกิจจังหวัดประจำ
ท้องที่หรือเจ้าพนักงานกรมราชโลหกิจที่มีตำแหน่งสูงกว่านั้น มี
อำนาจห้ามไม่ให้ใช้เครื่องจักรซึ่งใช้น้ำเป็นแรงหมุน เมื่อเห็นว่า
การใช้เครื่องมือเช่นนั้นเป็นเหตุให้ผู้กระทำเหมืองใด ๆ เสียหาย
ขาดผลประโยชน์ไป

มาตรา ๖๑ ถ้าหากว่าผู้ทำเหมืองจะขอตดน้ำหรือไขน้ำมาแต่
เชือกน้ำซึ่งไขอยู่ในเหมืองแร่นั้น ให้อำนาจเจ้าพนักงานตรวจราชการโลหกิจ
ประจำท้องที่

ราชการโลหกิจมณฑล หรือราชการโลหกิจจังหวัดประจำท้องที่
อำนาจสั่งในการแบ่งปันน้ำไข ในระหว่างเหมืองต่อเหมือง ผู้ใด
ที่คำสั่งนั้นคลุมไปถึงแล้วต้องประพฤติตาม แต่มีอำนาจที่จะขอ
ให้ผู้สั่งทำคำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษรได้

มาตรา ๖๒ ในการที่ผู้ทำเหมืองแร่จะขออนุญาตตดน้ำ หรือ
ไขน้ำด้วยประการใด ๆ ตามที่ได้ไว้ในมาตรา ๖๐ และมาตรา ๖๑
นั้น ให้ทำแผนที่ยื่นกับเรื่องราวด้วย แผนที่ยื่นให้ทำขนาดส่วนได้
กว่าที่จริง ๒๐๐๐ เท่า คือ สเกลหนึ่งใน ๒๐๐๐ ส่วน ให้ปรากฏว่า
ต้นน้ำมาแต่ที่ใดและจะไขมาทางใด และต้องชี้แจงให้ปรากฏ
ด้วยว่า การที่ทำนั้นกระทำอย่างไร

มาตรา ๖๓ ราชการโลหกิจมณฑล หรือราชการโลหกิจจังหวัด
ประจำท้องที่ที่มีอำนาจที่จะให้ ใบอนุญาตทำเชือกน้ำผ่าน มาในเขต
เหมืองแร่ของผู้อื่น แต่ผู้ยื่นเรื่องราวขออนุญาตต้องรับผิดชอบ
ในการที่ทำนั้น อย่าให้เสียประโยชน์ของเหมืองแร่ที่ผ่านมานั้น

มาตรา ๖๔ ในการที่จะไขน้ำล้างแร่ หรือเททิ้งมูลแร่มูลดิน
และสิ่งอื่น ๆ จากเหมืองมีข้อบังคับและข้อห้ามดังนี้ คือ

ข้อ ๑ ห้ามมิให้ ใช้น้ำล้างแร่และเทกิ้งสิ่งต่าง ๆ ซึ่งได้วามานั้นลงในลำน้ำซึ่งเป็นทางเรือขนล่อง หรือเป็นทางน้ำซึ่งใช้การเพาะปลูกหรือเพื่อบริโภคของบุคคล ให้เสียประโยชน์ในการใช้ทางน้ำนั้น ผู้ใดทำความผิดตามที่ว่ามาในมาตรานี้ ต้องระวางโทษปรับครั้งหนึ่งเป็นเงินไม่เกิน ๑,๖๐๐ บาท และอีกวันละ ๑๕ บาท ตลอดเวลาที่ได้ละเมิดพระราชบัญญัติข้อนี้

ข้อ ๒ ห้ามมิให้ ใช้น้ำล้างแร่หรือเทกิ้งสิ่งต่าง ๆ ซึ่งได้วามานนั้นให้ทับถมอยู่ในที่ซึ่งยังมีแร่หรือที่ซึ่งทำการเพาะปลูก และที่ถนนหนทางที่บ้านเรือน ผู้กระทำความผิดในข้อนี้ ต้องระวางโทษปรับครั้งหนึ่งเป็นเงินไม่เกิน ๑,๖๐๐ บาท และอีกวันละ ๑๕ บาท ตลอดเวลาที่ได้ละเมิดพระราชบัญญัติข้อนี้

ราชโลหกิจมณฑล และราชโลหกิจจังหวัดประจำท้องที่มีอำนาจสั่งกำหนดการถ่ายมูลดินมูลทรายให้ ไหลลงไปทับถมอยู่ในที่ดินของผู้ใดผู้หนึ่งซึ่งเป็นที่ ๆ ได้กระทำเหมืองขุดแร่แล้วนั้น ได้ตามแต่จะเห็นสมควร

ข้อ ๓ ราชโลหกิจมณฑล และราชโลหกิจจังหวัดประจำท้องที่มีอำนาจสั่งกำหนดวิธีกั้นเกราะ และขังมูลดินมูลทรายได้ตามแต่จะเห็นสมควรที่จะให้การเป็นไปตามพระราชบัญญัติมาตรา

นี้ กับทั้งมีอำนาจสั่งให้หยุดการทำเหมืองเสียได้ จนกว่าผู้ทำเหมืองจะได้ปฏิบัติตามคำสั่งนั้น

ข้อ ๔ เมื่อปรากฏว่ามูลดินมูลทรายยังไหลไปโดยอาการอันเป็นการละเมิดต่อความในข้อ ๑ ข้อ ๒ แห่งมาตรานี้ ถึงแม้การจะปรากฏว่าเจ้าพนักงานราชโลหกิจได้สั่งให้จัดการป้องกัน และผู้ทำเหมืองได้จัดการป้องกันแล้วตามคำสั่งก็ดี แต่ถ้าการป้องกันอันตรายนั้นยังไม่เรียบร้อย ผู้ทำเหมืองจะยกเอาเหตุที่ได้กระทำตามคำสั่งแล้วนั้นมาเป็นข้อแก้ตัวไม่ได้

ข้อ ๕ ถ้าเหมืองที่ทำเป็นเวลานานแล้ว ให้เททิ้งมูลดินมูลทรายแลสิ่งต่าง ๆ ที่ว่ามาลงในเหมืองที่ได้ขุดแล้ว เว้นไว้แต่จะเป็นการจำเป็นที่จะทำเช่นนั้นไม่ได้ เพราะจะเป็นการขัดขวางแก่การที่จะขุดเหมืองต่อไป

ข้อ ๖ เมื่อผู้ทำเหมืองได้ขุดทั้งมูลดินมูลทราย โดยอาการอันละเมิดต่อความข้อใดข้อหนึ่งในมาตรา ๖๔ นี้ นอกจากโทษปรับตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๑ แล้ว เสนาบดียังมีอำนาจที่จะเรียกประธานบัตร์คนเสียตัวก็ได้

มาตรา ๖๕ ถ้าในเขตรเหมืองแร่ใดมีแรชงมีพิษมกก็ดี หรือพรรณไม้สิ่งใด ๆ ที่มีพิษมกก็ดี ผู้ถือประธานบัตร์ต้องระวางอย่าให้แร่

และสิ่งที่มีพิษมีอันตรายซึ่งใช้บริโภค หรือเพื่อการเพาะปลูกให้เป็นอันตรายแก่บุคคลและพืชพรรณให้เพาะปลูก ถ้าไม่กระทำตามความที่เข้ามาในข้อนี้ต้องโทษปรับครั้งหนึ่งไม่เกิน ๑,๖๐๐ บาท และอีกวันละ ๑๕ บาท ตลอดเวลาที่ละเมิดพระราชบัญญัติข้อนี้

หมวดที่ ๑๑

ว่าด้วยทางสัญจร

มาตรา ๖๖ ในเขตรั้วเมืองแร่ใดมีทางน้ำทางบก ซึ่งประชาชนได้อาศัยไปมา ประชาชนยังมีอำนาจที่จะอาศัยทางน้ำทางบกนั้นได้ตามกฎหมาย

มาตรา ๖๗ ผู้ถือประทานบัตรมีอำนาจที่จะกำหนดถนนทางเพื่อใช้ขนแร่และสิ่งของในการทำเหมืองแร่นั้นได้ตลอดเขตรั้วเมืองแร่ของตน เว้นไว้แต่ถ้าจะทำผ่านเข้าไปในที่ดินซึ่งมีใช้ที่ว่างตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องว่ากล่าวกับเจ้าของให้เป็นทีตกลงกันก่อนจึงจะทำได้

มาตรา ๖๘ ถ้าผู้ถือประทานบัตรประสงค์จะทำถนนทางนอกเขตรั้วเมืองแร่ของตน เพื่อขนแร่และสิ่งของในการทำเหมืองแร่แล้ว ต้องยื่นเรื่องราวต่อเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองมี อุปราช สมุหเทศาภิบาลและผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นต้น เมื่อได้หนังสืออนุญาตแล้วจึงทำได้

หมวดที่ ๑๒

ว่าด้วยการเบ็ดเตล็ด

มาตรา ๖๕ เมื่อผู้ถือประทานบัตรทำเหมืองแร่ไปพบแร่ก่อน
 นอกจากแร่ซึ่งได้รับอนุญาตให้ทำนั้น ให้แจ้งความให้กองราช
 โโลหกิจประจำท้องที่ทราบโดยเร็ว - ถ้าผู้ถือประทานบัตรประสงค์
 จะทำแร่อย่างใหม่ที่ใหม่ขึ้นด้วย ก็ให้ขออนุญาตต่อกองราช
 โโลหกิจประจำท้องที่อีกชั้นหนึ่ง ถ้าผู้ถือประทานบัตรไม่กระทำ
 ตามความที่ไว้ในมาตรานี้ มีความผิดต้องระวางโทษปรับครั้งหนึ่ง
 เป็นเงินไม่เกิน ๘๐๐ บาท

มาตรา ๗๐ ถ้ารัฐบาลจะต้องการสิ่งของคือศิลาและดินหรือ
 หวายเป็นต้นซึ่งมีอยู่ในเขตรั้เหมืองใดเพื่อใช้ราชการ รัฐบาลจะ
 ให้เจ้าพนักงานไปชูดชนมาจากดี หรือจะอนุญาตให้ผู้อื่นผู้ใด
 ไปชูดชนมาก็ดี ผู้ถือประทานบัตรไม่มีอำนาจที่จะหวงเหนได้

มาตรา ๗๑ รัฐบาลจะให้อนุญาตผู้หนึ่งผู้ใดตัดไม้หรือเผาถ่าน
 หรือหาขี้ไม้หรือสิ่งของในป่าซึ่งเป็นสินค้าบรรดมีในเขตรั้เหมือง
 แร่ก่อนอนุญาตได้ ผู้ถือประทานบัตรไม่มีอำนาจที่จะหวงเหนสิ่งของ
 เหล่านั้น

มาตรา ๗๒ ถ้ารัฐบาลจะต้องการที่แห่งใดในเขตรั้เหมืองแร่
 ใช้การในรัฐบาลเช่นทำโรงพักตำรวจเป็นต้น หรือเพื่อจะทำทางบก

ทางน้ำผ่านไปในเขตร่วมแม่น้ำโขงที่ทำได้ ผู้ถือประตวนบัตร
จะหวงห้ามหรือขอค่าเสียหาย เพราะอ้างเอาราคาแร่ซึ่งยังมิได้ขุด
ขึ้นจากตรงนั้นไม่ได้ เว้นไว้แต่การที่รัฐบาลบังคับเอาที่ใช้การ
หลวงกระทำให้ผู้ถือประตวนบัตรขาดทุนไปโดยแท้จริงเช่นต้องรื้อ
เรือนโรงซึ่งปลูกไว้บนนั้น เป็นต้น รัฐบาลจะคิดเงินให้ตามสมควร
ถ้าไม่ตกลงกันในจำนวนเงินที่รัฐบาลจะคิดให้ นั้น ก็ให้ตัดสินด้วย
วิธีตั้งอนุญาโตตุลาการ

มาตรา ๗๓ ห้ามมิให้ผู้หนึ่งผู้ใดขุดหาแร่ในที่ซึ่งใกล้ถนน ใกล้
ทางน้ำใกล้ตึกกรมบ้านช่อง และใกล้บ่อมกภัย หรือสถานที่
ทำการทหรวบกทหารเรือ เว้นไว้แต่จะได้รับอนุญาตพิเศษจาก
กรมราชโลหกิจ

ระยะทางใกล้ ใกล้ที่ว่ามาเท่านี้ให้ถือเกณฑ์ดังนี้เป็นประมาณ
ข้อ ๑ ห้ามมิให้ขุดใกล้ถนนหรือทางน้ำ หรือบ้านเรือนภายใน
๒๐ วา

ข้อ ๒ ห้ามมิให้ขุดใกล้บ่อมกภัยหรือที่ทำการทหรวบกทหาร
เรือภายใน ๕๐๐ วา

ข้อ ๓ เมื่อกรมราชโลหกิจเห็นสมควรจะอนุญาตพิเศษขุดได้
ในระยะทางที่กล่าวมานี้ กรมราชโลหกิจมีอำนาจที่จะกำหนดข้อ
ความใด ๆ สำหรับการอนุญาตเช่นนั้นได้ตามแต่จะเห็นสมควร
เป็นรายปี ๒๗/10/2566

ผู้ใดละเมิดความในมาตราต้องโทษปรับครั้งหนึ่งไม่เกิน ๘๐๐ บาท และอีกวันละ ๑๕ บาท ตลอดเวลาที่กระทำการละเมิดนั้น กับทั้งจะต้องใช้ค่าเสียหายต่าง ๆ อันเกิดขึ้นจากความผิดนั้นด้วย

มาตรา ๗๔ ถ้าผู้หนึ่งผู้ใดจะขออนุญาตอย่างไร ๆ ในการหาแร่ ในที่ดินซึ่งมีเจ้าของอันมิใช่เป็นที่ว่าง ตามความ ในพระราชบัญญัตินี้ ต้องกระทำดังนี้ คือ

ข้อ ๑ ถ้าที่ดินนั้นเป็นของผู้ขออนุญาตเอง ต้องนำหนังสือสำคัญสำหรับที่ คือโฉนดตราจองเป็นต้น มาเป็นพยานให้เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจจะออกหนังสืออนุญาตอย่างนั้น ๆ เห็นเป็นสำคัญ

ข้อ ๒ ถ้าเป็นทั้งผู้อื่นเป็นเจ้าของ ผู้ขออนุญาตต้องนำหนังสืออนุญาตของเจ้าของที่ดินมาขึ้นพร้อมทั้งเรื่องราวขออนุญาต

มาตรา ๗๕ ที่ดินทั้งหลายนอกจากที่ดินเหมืองแร่แล้ว เสนาบดีผู้มีอำนาจที่จะบังคับซื้อเพื่อประโยชน์การทำให้เหมืองแร่ได้ โดยประกาศให้เจ้าของทราบมีกำหนดเวลาอันสมควร เมื่อสิ้นกำหนดบอกล่วงหน้านั้นแล้ว เสนาบดีผู้มีอำนาจที่จะส่งให้ผู้ใดผู้หนึ่งเข้าไปกระทำการตรวจแร่หรือทำเหมืองแร่ในที่ดินนั้น ๆ ได้ ในขณะเดียวกับเวลาที่ประกาศบังคับซื้อที่ดินเหล่านั้น เสนาบดีจะได้จัดการเรื่องเงินทำขวัญให้แก่เจ้าของตามสมควร ถ้าเจ้าของไม่พอใจในจำนวนเงินที่เสนาบดีกำหนดให้แล้ว ให้ตั้งอนุญาโตตุลาการกำหนดเงินค่าทำขวัญนั้น

นอกจากเงินค่าทำขวัญแล้ว อนุญาตตุลาการมีอำนาจที่จะให้ดอกเบี้ยในจำนวนเงินที่กำหนดเป็นค่าทำขวัญ นับตั้งแต่วันที่เขายึดถือที่ดินนั้น

มาตรา ๑๖ ถ้าผู้ถือประทานบัตรมีได้ ให้เป็นหลวงซึ่งจะต้องเสียเจ้าพนักงานได้ตั้งก่อนแล้วก็ยังไม่นำเงินมาเสียจนพ้นกำหนด ๕๐ วัน นับตั้งแต่วันที่ตอนไปแล้ว รัฐบาลมีอำนาจที่จะยกเลิกประทานบัตรเสียได้

ในระยะเวลาที่ยังเป็นหนี้พระราชทรัพย์อยู่นั้น จะยื่นเรื่องราวขอผูกขาดตรวจแร่หรือขอประทานบัตรทำเหมืองแร่อย่างใด ๆ ก็ดี เจ้าพนักงานมีอำนาจที่จะส่งเลิกเรื่องราวเหล่านั้นเสียได้ จนกว่าจะได้ให้หนี้พระราชทรัพย์เสร็จสิ้นแล้ว

มาตรา ๑๗ ผู้ถืออาชญาบัตรก็ดี ประทานบัตรก็ดี ใบอนุญาตก็ดี ต้องนำเงินค่าเช่าค่าภาคหลวง และเงินซึ่งจะต้องส่งหลวงในการอย่างอื่น ๆ ส่งกองราชโลหกิจประจำท้องที่ตามกำหนดที่กองราชโลหกิจประจำท้องที่จะได้กำหนดขึ้น ถ้าไม่ส่งตามกำหนดต้องเสียดอกเบี้ยโดยอัตรา ๑๐๐ ละ ๑๕ ต่อปี ตลอดเวลาที่เงินค้างอยู่นั้น

มาตรา ๑๘ เมื่อใดปรากฏว่าคนงานกระทำการอันเป็นการละเมิดพระราชบัญญัติหรือข้อบังคับใด ๆ นายและบ่าวต้องรับผิดชอบตามกฎหมายทั้งหลายที่ว่าด้วยเรื่องนายและบ่าวนั้น

มาตรา ๗๘ บุคคลผู้ใดกระทำการละเมิดพระราชบัญญัติฉบับนี้มาตราหนึ่งมาตราใดก็ดี ถ้าแม้ความในมาตรานั้น ๆ ไม่ได้กำหนดโทษไว้โดยเฉพาะแล้ว ท่านว่าผู้นั้นต้องระวางโทษปรับไม่เกิน ๕๐๐ บาท และถ้าเป็นความผิดที่กระทำต่อเนื่องกันไปแล้ว ให้ปรับเพิ่มเติมอีกวันละ ๕ บาท ตลอดเวลาทุก ๆ วันที่ละเมิดพระราชบัญญัติข้ออื่น ๆ

มาตรา ๗๙ ถ้าหากมีข้อวิวาทในระหว่างผู้ถือประทานบัตรด้วยเรื่องเขตต์เหมืองแร่ เป็นหน้าที่ของกองราชโลหกิจประจำท้องที่ ๆ จะตัดสินเป็นเด็ดขาดว่าเขตต์เหมืองแร่ใดอยู่เพียงใด

มาตรา ๘๐ เมื่อการปรากฏขึ้นว่าในตัวประทานบัตร หรือในแผนที่ท้าย ประทานบัตร ผิดพลาดไปจากความเป็นจริงโดย ความพลั้งเผลอของผู้เขียนก็ดี หรืออาณาเขตต์เหมืองไม่ถูกต้องกับแผนที่โดยความพลั้งเผลอของเจ้าพนักงานก็ดี กองราชโลหกิจประจำท้องที่ที่มีอำนาจที่จะเรียกประทานบัตรหรือแผนที่นั้นมาแก้ไขตามแต่จะเห็นว่าเป็นการจำเป็น

เมื่อกองราชโลหกิจได้เรียกร้องไปแล้วผู้ถือประทานบัตร หรือผู้ใดผู้หนึ่งซึ่งยึดถือประทานบัตรอยู่ไม่ส่งประทานบัตร และแผน

ที่^๕นั้นมาต้องระวางโทษปรับไว้และ ๑ บาททุก ๆ วันที่ไม่ปฏิบัติตาม
ความในข้อนี้ และถ้าไม่เสียเงินค่าปรับอาจต้องถูกจำคุกแทน
เงินค่าปรับตามกำหนดในกฎหมายลักษณะอาญา

มาตรา ๘๒ ให้เสนาบดีมีอำนาจที่จะตั้งกฎ เพื่อกำหนดค่าภาค
หลวงและค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ซึ่งยังมีได้กำหนดอัตราไว้ในพระราช
บัญญัติ เพื่อจัดการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ และเมื่อกฎ
นั้นได้ประกาศลงในหนังสือราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้^๕ได้เหมือน
เป็นส่วนหนึ่งของพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๘๓ พระราชบัญญัติ^{๕๔๕}นี้^{๕๕}หรือกฎเสนาบดีซึ่งได้ตั้งขึ้น
โดยพระราชบัญญัตินี้^{๕๕๕}ก็^{๕๕}เมื่อจะต้องแก้ไขเปลี่ยนแปลงประการ
ใด ถ้าได้ลงพิมพ์ประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบกษาแล้ว ก็เป็น
อันแก้ไขตามที่ประกาศนั้น ผู้หนึ่งผู้ใดจะอ้างว่ากรมราชโลหกิจ
ไม่แจ้งให้ทราบนั้นไม่ได้

มาตรา ๘๔ ในการที่กรมราชโลหกิจ หรือกองราชโลหกิจประจำ
ท้องที่หรือผู้กระทำการในนามของกรมราชโลหกิจจะแจ้งความแก่
ผู้ถือประทานบัตร หรืออาชญาบัตร หรือใบอนุญาตตามพระราชบัญญัติ
นี้ถ้าไม่พบตัวก็ให้ส่งจดหมายไว้^{๕๕๕}ณที่อยู่ของผู้^{๕๕}นั้น ๆ ตามซึ่งได้
บอกลงทะเบียนไว้ที่กองราชโลหกิจประจำท้องที่ เมื่อได้ส่งจดหมาย
แล้วดังนี้ให้ถือว่า^{๕๕๕}เป็นอันได้แจ้งความให้^{๕๕๕}ผู้^{๕๕}นั้น ๆ ทราบแล้ว

มาตรา ๘๕ เจ้าพนักงานใด ๆ ของกรมราชทัณฑ์ซึ่งได้กระทำการในหน้าที่หรือในสิ่งซึ่งเชื่อว่าเป็นหน้าที่ที่ดี เมื่อได้ทำโดยสุจริต แล้วผู้หนึ่งผู้ใดจะฟ้องร้องเจ้าพนักงานผู้นั้นไม่ได้ เว้นไว้แต่จะได้รับอนุญาตจากเสนาบดี

ประกาศมาณวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๖๑
ตรงกับปีที่ ๘ ในรัชกาลปัจจุบันนี้

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ หน้า ๓๕๓)

ชำนาญหอสมุด

ประกาศ

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติราชองครักษ์

พระพุทธศักราช ๒๕๕๙

พระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้แก้ไขเพิ่มเติมความบางแห่งในพระราชบัญญัติราชองครักษ์ พ. ศ. ๒๕๕๕ ดังต่อไปนี้

ในมาตรา ๑๑ หมาย่อักษร ข. ที่กล่าวไว้ว่า "ทหารบกทหารเรือที่ประจำกรมราชองครักษ์ ให้ใช้เครื่องหมายอักษรพระบรมนามาภิไธยย่อประกอบรูปพระมหามงกุฎหรือพระเกี้ยวที่อันตรัสนุขัง ๒ ข้าง" นั้น

ให้แก้ไขแต่เพิ่มเติมความใหม่ว่า "ทหารบกทหารเรือเสือป่าที่ประจำกรมราชองครักษ์ ให้ใช้เครื่องหมายอักษรพระบรมนามาภิไธยย่อประกอบรูปพระมหามงกุฎหรือพระเกี้ยวที่อันตรัสนุขัง ขวา ใช้เครื่องหมายรูปพระครุฑพาดที่อันตรัสนุขังซ้าย"

ประกาศมาณวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ พระพุทธศักราช ๒๕๖๑ เป็นปีที่ ๕ ในรัชกาลปัตยุบันนี้

12/40/2566
(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ หน้า ๓๕๑)

ประกาศแก้ความ

ในพระธรรมนูญศาลทหารบก พ.ศ. ๒๕๕๐ (ร.ศ. ๑๒๖)

พระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้แก้ไขความบางแห่งในพระธรรมนูญศาลทหารบก พ.ศ. ๒๕๕๐ (ร.ศ. ๑๒๖) ดังต่อไปนี้

๑. ในมาตรา ๑๕. ๒๐. ๒๒. ๒๕. จะเพาะความว่า “ นายทหารกรมพระธรรมนูญ ” ให้ขีดฆ่าและแก้เป็น “ ผู้รักษาพระธรรมนูญทหารบก ” ทุกแห่ง

๒. ในมาตรา ๒๕. ๓๑. ๓๒. จะเพาะความว่า “ นายทหารกรมพระธรรมนูญ ” ให้ขีดฆ่าและแก้เป็น “ ผู้รักษาพระธรรมนูญทหารบก ” ทุกแห่ง

๓. ในมาตรา ๔๐ ให้ขีดฆ่าข้อความเดิมเสียและเปลี่ยนข้อความใหม่ดังนี้ “ ผู้รักษาพระธรรมนูญทหารบกนั้น คือผู้ที่สอบได้ได้ประกาศนียบัตรแล้วในโรงเรียนกฎหมายสยาม หรือโรงเรียนกฎหมายต่างประเทศ ทั้งต้องเป็นข้าราชการชั้นสัญญาบัตร แต่
12/10/2566
 ถ้าแม้ว่าจำนวนของผู้ที่สอบได้ได้แล้วเห็นไม่มีพอ เสนาบดี

หน้า ๓๓๕

พ. ศ. ๒๕๖๑

กระทรวงกระลาโหมจะเลือกและตั้งผู้ใดต มสมกвр ซึ่งเสนาบดี
กระทรวงกระลาโหมเห็นว่ามีความรู้ และสามารถพอที่จะ
ตั้งเป็นผู้รักษาพระธรรมนูญทหารบกได้

๕. ในมาตรา ๔๑. ๔๒. ๔๓. ความว่า “นายทหารกรมพระ
ธรรมนูญ” ให้เข้ามาและแก้เป็น “ผู้รักษาพระธรรมนูญทหารบก”
ทุกแห่ง

ประกาศมาณวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พระพุทธศักราช ๒๕๖๑
เป็นปีที่ ๘ ในรัชกาลบัดนี้

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ หน้า ๓๕๓)

ข้อบังคับระเบียบการเขียนเวลาใช้ ในหน้าที่ราชการเสือบ้า เพิ่มเติม

ด้วยการเรียกขานเวลาใช้ ในหน้าที่ราชการเสือบ้าซึ่งตามที่ได้กำหนดให้ ใช้เรียกเป็น ๒๕ ชั่วโมงในวัน ๆ หนึ่งนั้น ทรงพระราชดำริเห็นว่าระเบียบการเขียนเวลาในใบแจ้งเหตุ รายงาน และคำสั่ง ๆ ลก. ที่ใช้กันมาแล้วในหน้าที่ราชการเสือบ้ายังไม่สั้นและสะดวกจึงโปรดเกล้าฯ ให้กำหนดระเบียบการเขียนเวลาเป็นเลข ๔ ตัวเสมอไป ไม่ต้องเขียนจุดหรือขีดอะไรระหว่างเลข ๔ ตัวนั้นเลย คือให้ฟังจำไว้ว่าเลข ๒ ตัวแรกที่อยู่หน้าเป็นเลขบอกนาฬิกา ส่วนอีก ๒ ตัวหลังเป็นเลขบอกนาทีในตัวเสร็จ ตัวอย่างดังนี้

เที่ยงคืนล่วงแล้ว ๑ นาที	ให้เขียน ๐๐๐๑
๑ นาฬิกาตรง	.. ๐๑๐๐
๑๑ นาฬิกา ๓ นาที	.. ๑๑๐๓
๕ นาฬิกา ๕ นาที ส.ท.	.. ๕๑๐๕
เที่ยงคืน	.. ๒๕๐๐

หน้า ๓๘๑

พ.ศ. ๒๕๖๑

ตั้งให้บรรดากรมกองเสื่อป่าทั่วไปจงใช้เขียนเวลาให้ถูกต้อง
ตามที่กำหนดมานี้แต่บัดนี้เป็นต้นไป

กรมบัญชาการคณะเสื่อป่า

วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ พระพุทธศักราช ๒๕๖๑

(พระบรมนามาภิไธย) งาม ร. นายพลเสื่อป่า

นายกเสื่อป่า

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๒ มีนาคม หน้า ๓๕๕)

ประกาศเสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ

เรื่องออกธนบัตรแก้ราคาเพิ่มเติม

• พระเจ้าพี่ยาเธอ กรมพระจันทบุรีนฤนาถ เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ รับพระบรมราชานุญาตโดยพระราชบัญญัติธนบัตร รัตนโกสินทรศก ๑๒๑ มาตรา ๑๘ ตามที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติธนบัตรเพิ่มเติม รัตนโกสินทรศก ๑๒๕ ขอประกาศให้ทราบทั่วกันในเรื่องออกธนบัตรแก้ราคาตามความในพระราชบัญญัติธนบัตรเพิ่มเติม พระพุทธศักราช ๒๔๖๑ ฉบับที่ ๓ ดังต่อไปนี้

นอกจากรายละเอียดแจ้งอยู่ในประกาศเรื่องธนบัตรแก้ราคา ซึ่งได้ออกเมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๑ แล้วนั้น จะมีตราคุณเป็นรูปช่างสามเศียรไม่มีสี เดินขึ้นทางด้านหลังธนบัตรทุกฉบับ ตรงกับดวงลายกลมในท่ามกลางภาคล่างด้านหน้าของธนบัตรนำลายเช่นเสนาบดีกระทรวงพระคลัง

อนึ่งธนบัตรชนิดราคา ๕๐ บาทที่ได้ออกใช้แต่เดิมก่อนประกาศนี้แล้วนั้น ก็ให้ป็นอันใช้ได้ แต่ถ้าผู้ถือธนบัตรนี้ประสงค์ธนบัตร

หน้า ๓๘๓

พ. ศ. ๒๕๖๑

ที่มีตราคุณอย่างครบถ้วนที่ออกใหม่นี้ ก็ให้นำธนบัตรนั้นมาแลกเปลี่ยนไปจากกรมธนบัตรได้

หอรัษฎากรพิพัฒน์

ประกาศมาณวันที่ ๒ มีนาคม พระพุทธศักราช ๒๕๖๑

(ลงพระนาม) กิติยากรวรลักษณ์

เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๒ มีนาคม หน้า ๓๘๖)

ประกาศ

ตั้งกองเสื่อปาเกยกกาย

ด้วยในหน้าที่การจัดเสื่อปาในโอกาสรวมพลหรือในโอกาสทำการฝึกซ้อมวิชยุทธซึ่งเป็นหน้าที่กรมเกยกกายเสื่อปาจัดการเสื่อปาคุณ กิจการณัทกรมเกยกกายเสื่อปาจะต้องปฏิบัติในการนี้ต้องใช้จำนวนเสื่อปามาก และตามที่เป็นมาแล้วได้เคยย้ายเสื่อปากองพาหนะหลวงรักษาพระองค์ไปทำการ รวมสมทบใน กรมเกยกกายเสื่อปาชั่วคราว นับว่าต้องถอนเสื่อปากองพาหนะไปจากจำนวนที่มีอยู่ เพื่อเป็นการสะดวกแก่หน้าที่ของกรมเกยกกายเสื่อปาที่กล่าวมาแล้ว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งกองเสื่อปาเกยกกายขึ้นกองหนึ่ง ขนานนามว่า “ กองเสื่อปาเกยกกาย ” ให้ใช้เครื่องแต่งตัวทำนองเดียวกับเสื่อปาเหล่าพาหนะหลวงรักษาพระองค์ เว้นแต่เครื่องหมายตราหน้าหมวกเก็บแถบผ้าพันหมวกเก็บ และอินทรีธนูเสื่อ ให้ใช้เครื่องหมายต่างกันดังนี้

๑. ตราหน้าหมวกเก็บ ให้ใช้ตราหน้าวัวทำด้วยโลหะเหลือง

๒. แถบผ้าพันหมวกเก็บให้ใช้เป็นสีขาวอยู่กกลางแถบ มีสีเงินขนานริมแถบขาว ๒ ข้าง แบบเดียวกับสีปลอกแขนนายเสื่อปากรมเกยกกายเสื่อปา

12/10/2566

หน้า ๓๘๕

พ.ศ. ๒๔๖๑

๓. อินทร์ธนูเสื่อปรกติ เป็นอินทร์ธนูสีคากักตามสีเสื่อ มีแถบ
สีน้ำเงินขนาน ๒ แถบ

ส่วนเครื่องเต็มยศ เครื่องครึ่งยศและเครื่องสโมสรว ให้ใช้
ทำนองอย่างเครื่องเสื่อป่าเหล่าพาหนะหลวงรักษาพระองค์ ผิดแต่
สีเครื่องหมายเหล่า คือ ที่ใดมีหมายสีเลือดหมูให้ใช้เป็นหมายสี
น้ำเงินแทน

ทั้งนี้แต่บัดนี้เป็นต้นไป

พระบรมราชโองการดำรัสสั่งมาณวันที่ ๑ มีนาคม พระพุทธ
ศักราช ๒๔๖๑

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๕ มีนาคม หน้า ๓๘๘)

ประกาศ

เปลี่ยนตราหน้าหมวกเก็บเสื่อป่าเหล่าพาหนะหลวงรักษาพระองค์

มีพระราชดำรัสเหนือเกล้าฯ สั่งให้เปลี่ยนตราหน้าหมวกเก็บ
เสื่อป่าเหล่าพาหนะหลวงรักษาพระองค์ที่ใช้เป็นตราหน้าวันนั้นให้
เปลี่ยนเป็นใช้ตรากงราชรถมีพระมหามงกุฎอยู่เหนือทำด้วยโลหะ
เหลืองก้ำไหล่ทอง

ซึ่งให้เปลี่ยนมีขึ้นตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๒
เป็นต้นไป และให้เป็นหน้าที่กรมยกบัตรเสื่อป่าจัดการทำเครื่อง
หมายนี้ จำหน่ายให้แก่สมาชิกเสื่อป่าในกองพาหนะหลวงรักษา
พระองค์ตามกำหนด

พระบรมราชโองการดำรัสสั่งมาเมื่อวันที่ ๑ มีนาคม พระพุทธ
ศักราช ๒๔๖๑

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๕ มีนาคม หน้า ๔๐๐)

เรื่องเปลี่ยนแถบผ้าพันหมวกนายหมู่
และพลที่ประจำกองกลาง

กรมบัญชาการคณะเสื่อป่า

วันที่ ๑ มีนาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๑

ด้วยตามที่ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้นายเสื่อป่ากองกลางในกรมบัญชาการคณะเสื่อป่า และกรมบัญชาการกองเสนาใหญ่เออยเช่น เสนาธิการ ปลัด ขกบัตร์และเกียกกาย ใช้ผ้าพันหมวกเก็บหมายสีตามเหล่านั้น บัดนี้ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ใ้บรรดานายหมู่ตลอดจนพลเสื่อป่าใช้หมวกเก็บเช่นเดียวกันแล้ว เพราะฉะนั้นให้บรรดานายหมู่ และพลเสื่อป่าที่ประจำกรมบัญชาการที่กล่าวมาแล้ว ใช้แถบผ้าพันหมวกหมายสีตามเหล่า และติดตราพระมหามงกุฎเงินที่หน้าหมวกเช่นเดียวกับนายเสื่อป่าชั้นสัญญาบัตรที่ประจำกรมนั้นๆ และที่คอเสือกให้ใช้ติดพระมหามงกุฎเงิน

เว้นแต่สารวัตรกองเสนาหลวงรักษาพระองค์ให้คงแต่งกายตามแบบเดิม คือคงใช้แถบผ้าพันหมวกเก็บตามอย่างเครื่องแต่งตัวของกรมที่ตนสังกัด

(พระบรมนามาภิธิชัย) รม. ร. นายพลเสื่อป่า
นายกเสื่อป่า

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๕ มีนาคม หน้า ๔๐๐)

พระราชบัญญัติงบประมาณประจำปี
 พระพุทธศักราช ๒๕๖๒

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรี
 สันถรมหาวชิราวุธพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้า ฯ
 สั่งว่า ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พระ
 พุทธศักราช ๒๕๕๖ มีความว่า เมื่อได้พระราชทานพระบรมราชาน
 ุญาตงบประมาณประจำปีไปยังกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ แล้ว
 ให้ย่อรายการในงบประมาณอันได้รวบรวมแล้ว ตราเป็นพระราช
 บัญญัติประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบกษา นั้น

บัดนี้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ตราพระราชบัญญัติดังต่อ
 ไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า พระราชบัญญัติ
 งบประมาณประจำปีพระพุทธศักราช ๒๕๖๒ ให้ใช้ตั้งแต่วันที่ ๑
 เมษายนไปตลอดถึงวันที่ ๓๑ มีนาคม พระพุทธศักราช ๒๕๖๒

มาตรา ๒ งบประมาณรายได้แลรายจ่ายอันได้รับพระราชทาน
 พระบรมราชานุญาตแล้ว ให้ตั้งรับแลจ่ายในปีพระพุทธศักราช
 ๒๕๖๒ นั้น มีรายการแลจำนวนเงินดังนี้

เงินรายได้	๗๖,๑๐๐,๐๐๐ บาท
เงินรายจ่าย	๗๖,๐๕๖,๘๓๘ บาท
เงินรายได้สูงกว่าเงินรายจ่าย	<u>๔๓,๑๖๒ บาท</u>

เงินจ่ายพิเศษ

จ่ายจากเงินคงพระคลัง	๑๐,๘๐๑,๘๓๔ บาท
จ่ายจากเงินกู้	๕,๕๒๐,๐๐๐ บาท
จ่ายจากเงินสงเคราะห์เงินกู้	๘๘๓,๓๘๐ บาท
รวม	<u>๑๗,๒๐๕,๒๑๔ บาท</u>

มาตรา ๓ ให้เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติรักษาราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

ประกาศมาณวันที่ ๑๑ มีนาคม พระพุทธศักราช ๒๕๖๑

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๑๖ มีนาคม หน้า ๔๐๒)

ประกาศ

ยกเลิกประกาศเก็บภาษีภายในแก่ยาสูบในจังหวัดเพชรบูรณ์
 แลจังหวัดหล่มสักดี ลงวันที่ ๕ ตุลาคมศก ๑๒๗ ให้ให้
 พระราชบัญญัติเปลี่ยนวิธีเก็บภาษียา ลงวันที่ ๑๐ สิงหาคมศก ๑๑๘
 แลพระราชบัญญัติเพิ่มเติมวิธีเก็บภาษีไร่ยาสูบ
 ลงวันที่ ๓ มิถุนายน ศก ๑๒๓ แทน

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรี
 สีนทรมหาจักรีบรมราชูปถัมภ์ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าฯ
 ให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า ตามที่ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
 ให้ประกาศเก็บเงินค่าภาษีภายในแก่ยาสูบ ในจังหวัดเพชรบูรณ์
 แลจังหวัดหล่มสักดี ลงวันที่ ๕ ตุลาคม ศก ๑๒๗ มีอัตราร้อย
 ซีก ๑๐ ความความในพระราชบัญญัติภายในศก ๑๑๑ ตั้งแต่
 ศก ๑๒๘ เป็นต้นมานั้น บัดนี้ได้ทรงทราบได้ฝ่าละอองธุลีพระบาท
 จากเสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติว่า การปลูกต้นยาสูบ
 ใน ๒ จังหวัดนี้ได้เป็นสินค้าอันมีนัยคงยั่งยืน แต่การที่จะจัดเก็บ
 ภาษีภายในแก่ยาสูบต่อไปไม่เป็นทางที่เหมาะสม ด้วยเหตุว่าจังหวัด
 ทั้ง ๒ นี้มีอาณาเขตรุกว้างขวางแลมีทางเดินลัดไปมาตามป่าได้หลาย
 ทาง ถ้าจะมีผู้คิดทุจริตพายาสูบลอบหนีภาษี ก็ยากแก่การที่จะ

ตรวจตราป้องกัน เพราะตามท้องที่ซึ่งติดต่อกับเขตรัฐจังหวัดทั้ง ๒
นี้ใต้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ยกเลิกด้านภายในเสีย
สิ้นแล้ว

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ยกเลิกประกาศเก็บภาษี
ภายในแก่ยาสูบในจังหวัดเพชรบูรณ์แลจังหวัดหล่มสักดี ลงวันที่ ๕
ตุลาคม ศก ๑๒๗ นั้นเสีย แลโปรดเกล้าฯ ให้ใช้พระราชบัญญัติ
เปลี่ยนวิธีเก็บภาษียา ลงวันที่ ๑๐ สิงหาคม ศก ๑๑๕ แลพระราช
บัญญัติเพิ่มเติมวิธีเก็บภาษีไร่ยาสูบ ลงวันที่ ๓ มิถุนายน ศก ๑๒๓
ในจังหวัดเพชรบูรณ์แลจังหวัดหล่มสักดีมณฑลพิษณุโลก แล
โปรดเกล้าฯ ให้จัดเก็บภาษีไร่ยาสูบในจังหวัดเพชรบูรณ์แลจังหวัด
หล่มสักดีในมณฑลพิษณุโลก มีอัตราไร่ละ ๓ บาท ตั้งแต่พุทธ
ศักราช ๒๔๖๒ เป็นต้นไป

ประกาศมาณวันที่ ๒๑ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๖๑ เป็นปี
ที่ ๕ ในรัชกาลปัตยุบันนี้

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๒๓ มีนาคม หน้า ๔๐๔)

ประกาศกำหนดการจตุรัสเบียร์ล้อเลื่อน แถบขนบลากเข็นหรือคนคุม

ด้วยตามพระราชบัญญัติล้อเลื่อน พระพุทธศักราช ๒๔๖๐ มาตรา ๓ มีว่า บรรดาล้อเลื่อนทั้งหลายซึ่งใช้ขับเคลื่อนรถทุกประเภทเข็น อยู่บนถนนหลวงในจังหวัดพระนคร จะต้องนำไปจดทะเบียนรับ ใบอนุญาตต่อเจ้าพนักงานรัฐเบียร์กรมพระนครมาตลอดทุกปี แลตาม ความในมาตรา ๔ ให้เสนาบดีกระทรวงนครบาลเป็นผู้ประกาศ กำหนดว่าล้อเลื่อนชนิดใดให้นำมาจดทะเบียนรับใบอนุญาต ต่อเจ้าพนักงานเมื่อใด กับยังกำหนดขนาดแถบการบรรทุกได้ตาม สมควรเห็น จึงกำหนดไว้ดังต่อไปนี้

กำหนดเวลาจตุรัสเบียร์

ข้อ ๑ การรับใบอนุญาตประจำปีนั้นจะได้มีตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นต้นไป การจดทะเบียนรับใบอนุญาตสำหรับ พ.ศ. ๒๕๖๒ นั้น เจ้าพนักงานจะรับจดทะเบียนตั้งแต่วันที่ ๒๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ ถึง วันที่ ๓๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๒ และต่อไปทุกๆ ปี ให้ถึงวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ถึงวันที่ ๒๘ มีนาคม เป็นวันกำหนดจตุรัสเบียร์รับใบ อนุญาตสำหรับปีใหม่ แต่ถ้าจะจดทะเบียนรับใบอนุญาตในระหว่างปี ใบอนุญาตนั้นใช้ได้เพียงวันที่ ๓๑ มีนาคม ของปีนั้น

12/10/2566

ข้อ ๒ ให้บรรดาเจ้าของล้อเลื่อนทุกชนิดนำล้อเลื่อนที่โฆษณา
ถนนหลวงในจังหวัดพระนคร แลคนคุมลากเข็นไปจดรัฐเบียร์
รับใบอนุญาตต่อเจ้าพนักงานรัฐเบียร์ที่กรมพระนครบาล ภายใน
วันที่ได้กำหนดมาแล้วนั้น ตั้งแต่เวลา ๑๐ นาฬิกาก่อนเที่ยงถึง ๒
นาฬิกาหลังเที่ยง เว้นแต่วันอาทิตย์แล้ววันนักขัตฤกษ์

การจดรัฐเบียร์ล้อเลื่อน

ข้อ ๓ เจ้าของล้อเลื่อนคนใดจะนำล้อเลื่อนไปจดรัฐเบียร์ด้วย
ตนเองไม่ได้ จะมีอำนาจสั่งแຈความไปถึงเจ้าพนักงานมอบหมาย
ให้ผู้ใดนำไปจดรัฐเบียร์แทนก็ได้ ถ้าแຈความนี้ต้องแสดงนาม
ยศ บรรดาศักดิ์ชื่อสกุลแลสัญชาติ บันทึอยู่ที่เลขนัดล้อเลื่อน
โดยชัดเจน (แต่เพื่อเป็นการสะดวกแก่ผู้ต้องการ เจ้าพนักงานได้
พิมพ์ค่าแຈความนี้ไว้จำหน่ายที่กรมพระนครบาลด้วยแล้ว)

ข้อ ๔ บรรดาล้อเลื่อนทั้งหลายยกที่จะนำไปจดรัฐเบียร์รับใบอนุญาต
เจ้าของต้องซ่อมแซมใหม่สักยกหนึ่งคนแข็งแรง แลสะอาดเรียบร้อย
ตามสมควรนำไปให้เจ้าพนักงานตรวจด้วย

ข้อ ๕ ล้อเลื่อนซึ่งลากเข็นด้วยกำลังคน เจ้าของต้องทำที่
เกี่ยวให้หลบเหล็กเลี้ยวได้เร็วตามสมควร

การจตุเบียรคนขับลากเข็นหรือคนคุม

ข้อ ๖ ผู้ใดมีความประสงค์จะทำการเป็นคนขับคนคุมลากเข็นล้อเลื่อนในถนนหลวง ก็ให้มีคำขอแสดงความประสงค์ยื่นต่อเจ้าพนักงานผู้จตุเบียรกรมพระนครบาลด้วยตนเอง ตามแบบที่เจ้าพนักงานได้จัดไว้จำหน่ายที่กรมพระนครบาล เพื่อเป็นความสะดวกด้วยแล้ว

กำหนดขนาดแลการบรรทุก

ข้อ ๗ ขนาดของล้อเลื่อนนั้นได้กำหนดดังนี้

(ก) สำหรับรถหรือเกวียนบรรทุกของ

ล้อหลังต้องมีขนาดวัดเส้นผ่าศูนย์กลางไม่น้อยกว่า ๑ เมตร
 แลขนาดยาวของเพลาลังจตุตลอดถึงคุมไม่เกินกว่า ๑ เมตร ๙๕ เซนติเมตร

ล้อหน้าต้องมีขนาดวัดเส้นผ่าศูนย์กลางไม่น้อยกว่า ๙๐ เซนติเมตร
 แลขนาดยาวของเพลาน้ำจตุตลอดถึงคุมไม่เกินกว่า ๑ เมตร ๙๐ เซนติเมตร

เพลาลังและเพลาน้ำจะให้ขนาดยาวเท่ากันไม่ได้ เพลาน้ำต้องสั้นกว่าเพลาลังอย่างน้อยต้องไม่ต่ำกว่า ๕ เซนติเมตร ส่วนหนาของล้อต้องหนาไม่น้อยกว่า ๔ เซนติเมตร ขนาดกว้างของพยางค์
 พยางค์ของล้อต้องไม่เกินกว่าขนาดยาวของเพลาลัง

(ข) สำหรับบรรพรรทุกคนโดยสาร

ล้อหลังต้องมีขนาดวัดเส้นผ่าศูนย์กลางไม่น้อยกว่า ๑ เมตร แต่ขนาดยาวของเพลาลังจุดตลอดถึงตุ้มไม่เกินกว่า ๑ เมตร ๖๐ เซนติเมตร

ล้อหน้าต้องมีขนาดวัดเส้นผ่าศูนย์กลางไม่น้อยกว่า ๗๐ เซนติเมตร แต่ขนาดยาวของเพลาน้ำจุดตลอดถึงตุ้มไม่เกินกว่า ๑ เมตร ๕๐ เซนติเมตร

ส่วนหนาของล้อต้องหนาไม่น้อยกว่า ๔ เซนติเมตร

(ค) รถหรือเกวียนบรรทุกของแลบรรพรรทุกคนโดยสารทั้ง ๒ ชนิดนี้ ต้องมีขนาดยาวรวมทั้งสี่ตัวพาดหน้ากับท้ายด้วยไม่เกินกว่า ๕ เมตร ๒๕ เซนติเมตร

(ง) สำหรับรถลากใช้บรรทุกของชนิด ๒ ล้อใช้แรงคนได้กำหนดขนาดต่าง ๆ ไว้ดังนี้

ล้อต้องกว้างมีขนาดวัดเส้นผ่าศูนย์กลางอย่างน้อย ๔๕ เซนติเมตร ส่วนยาวของเพลาน้ำจุดตลอดถึงตุ้มไม่เกินกว่า ๑ เมตร ๕๐ เซนติเมตร

คานลากยาวไม่เกินกว่า ๑ เมตร ๕๐ เซนติเมตร

ขนาดกว้างของขอบล้อตอนที่ยึดกับพื้นดินได้กำหนดไว้ดังนี้

ถ้าบรรทุกของหนักทุก ๆ $๑\frac{๒}{๓}$ หาบหรือ ๑๐๐ กิโลกรัม รวมทั้งน้ำหนักของรถด้วยแล้วขอบล้อต้องกว้าง ๑ เซนติเมตร

ตัวอย่าง

น้ำหนักของรสรวมทั้งของบรรจุภัณฑ์ด้วยหนัก $\leq \frac{1}{3}$ หาบหรือ ๕๐๐ กิโลกรัม เพราะฉนั้นขนาดกว้างของขอบกำลังต่อพื้นที่กับพื้นที่ต้องกว้างไม่น้อยกว่า ๕ เซนติเมตร

รถลากชนิดที่กล่าวนี้ต้องมีคานลากอยู่ข้างหน้า ห้ามมิให้ใช้เงินรูนไปข้างหลัง

(จ) สำหรับรถลากบรรจุภัณฑ์ของหนัก หรือสาละชนิดมี ๔ ล้อ ใช้ในการบรรจุภัณฑ์ของเครื่องจักรหนัก ๆ แล้ว ล้อต้องกว้างอย่างน้อยที่สุด ๑ เซนติเมตรทุกๆ น้าหนัก $\frac{1}{3}$ หาบหรือ ๕๐ กิโลกรัม ซึ่งล้อทุกคู่จะต้องทานรับไว้ได้

ข้อ ๘ กำหนดน้ำหนักของที่บรรจุภัณฑ์ได้จำกัดไว้ดังนี้ คือ

(ก) สำหรับรถหรือเกวียนหรือล้อเลื่อน ห้ามมิให้บรรจุภัณฑ์หนักเกินกว่า ๒๕ หาบหรือตันครึ่ง หรือบรรจุภัณฑ์เท่าใดก็ตามแต่น้ำหนักนั้นไม่ทำให้แหนบยวบลงมากกว่า $\frac{1}{3}$ ของระยะห่างของแหนบเมื่อยังไม่ถูกน้ำหนักทับลง คือถ้าก่อนเวลาถูกน้ำหนักทับลงแหนบห่างจากกัน ๑๔ เซนติเมตร เมื่อบรรจุภัณฑ์แล้วแหนบจะต้องห่างกัน ๑๒ เซนติเมตร

น้ำหนักบรรจุภัณฑ์ที่กำหนดมาทั้ง ๒ อย่างนี้ ถ้าอย่างไหนมีน้ำหนักเบากว่ากันแล้ว ให้ถือว่าน้ำหนักนั้นเป็นน้ำหนักอย่างสูงสุดสำหรับการบรรจุภัณฑ์ของลงบนล้อเลื่อน

ห้ามมิให้บรรทุกของลงบนล้อเลื่อน จนเป็นกองสูงกว่าขนาด
กว้างของล้อเลื่อน ขนาดกว้างที่วางจะได้วัดบนพื้นเท่า ๆ ใช้สำหรับ
บรรทุกของ ๆ ล้อเลื่อนนั้น

(ข) รถม้าสำหรับบรรทุกคนโดยสาร

รถ ๔ ล้อใช้เทียมด้วยม้าคู่หนึ่งได้ ๕ คนรวมทั้งคนขับ

รถ ๕ ล้อใช้เทียมด้วยม้าเดี่ยวหนึ่งได้ ๔ คนรวมทั้งคนขับ

รถ ๒ ล้อใช้เทียมด้วยม้าหนึ่งได้ ๓ คนรวมทั้งคนขับ

รถคนโดยสารเทียมด้วยม้า จำนวนคนโดยสารต้องไม่เกิน
กว่าจำนวนที่เจ้าพนักงานจตุรเบียร กรมพระนครบาลจะได้กำหนด
เขียนลงในใบอนุญาต แต่เมื่อได้บรรทุกคนโดยสารแล้วต้องไม่ทำ
ให้เห็นบรรถนี้แฉวยลงเกินกว่าที่ได้กำหนดไว้แล้วในข้อ ๘ (ก)

ตามความที่ห้ามในข้อนี้ เด็กซึ่งมีอายุ ๑๐ ขวบลงมา ๒ คน
ให้ถือว่าเท่ากับผู้ใหญ่คนหนึ่ง เด็กซึ่งมีอายุเกินกว่า ๑๐ ขวบหนึ่ง
คน ให้ถือเท่ากับผู้ใหญ่คนหนึ่ง

(ค) รถจักรยานให้ขับใช้ได้ตามจำนวนที่นั่ง (อน) ซึ่งมีอยู่
บนรถจักรยานตามแบบของผู้สร้างได้เท่าใดก็ตาม ห้ามมิให้ที่นั่ง
เพิ่มขึ้นเป็นอันขาด

ข้อ ๕ รถหรือล้อเลื่อนที่บรรทุกของโสโครก ห้ามมิให้
เจ้าของหรือผู้หนึ่งผู้ใดนำออกใช้จนกว่าจะได้ชำระล้าง แลวาด
๑๒/10/๒๕๖๓
นายารถหรือล้อเลื่อนนั้นจนสะอาดปราศจากกลิ่นโสโครกแล้ว

การติดเลขหมาย

ข้อ ๑๐ บรรดาสื่อเลื่อนทางรถไฟบรรทุกผู้โดยสารต่อเจ้าพนักงาน แต่ได้รับ
แผ่นเลขหมายประจำสื่อเลื่อนมาจากเจ้าพนักงานแล้ว ต้องติด
แผ่นเลขหมายนั้นไว้ มีกำหนดดังนี้

(๑) รถมีชนิด ๔ ล้อ แต่ ๒ ล้อ สำหรับใช้เฉพาะตัวมิใช่
รับจ้าง ให้ติดแผ่นเลขหมายไว้ที่ผนังห้อยเท้า

(๒) รถมีเบรกรถทุกสำหรับใช้เฉพาะตัวมิใช่รับจ้าง ให้ติดแผ่น
เลขหมายไว้ที่เกออดตัวถึงรถที่คนขับนั่ง

(๓) รถจักรยานทุกชนิดให้ติดแผ่นเลขหมายไว้ที่บังโคลน
ตอนท้าย หันตัวเลขไปไว้ข้างท้ายรถ หรือจะติดแผ่นเลขหมาย
ห้อยที่ท้ายตะแกรงก็ได้

(๔) เกวียนล้อเลื่อนทุกชนิด ให้ติดแผ่นเลขหมายไว้
ที่ข้างเกวียนหรือล้อเลื่อนเบื้องซ้าย

กระทรวงนครบาล

ประกาศมาณวันที่ ๑๕ มีนาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๑

มหาอำมาตย์ตรี พระยาศรีธรรมมาจิราข

ลงนามแทนเสนาบดีกระทรวงนครบาล

12/10/2566

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๒๓ มีนาคม หน้า ๔๐๖)

ปี ๓๕๕

พ. ศ. ๒๕๖๑

ประกาศกระทรวงมหาดไทย
เรื่องเปลี่ยนนามมณฑลกรุงเก่าแก่จังหวัดกรุงเก่า

ด้วยมีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศทราบทั่วกันว่า นามกรุงเก่ากับอยุธยาเป็นนามที่ใช้เรียกกันอยู่ทั้งสองนาม ทรงพระราชดำริว่า ควรจะใช้ให้เป็นอย่างเดียว เพื่อความสะดวกแลเป็นระเบียบต่อไป จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ใช้นามมณฑลเรียกว่า "มณฑลอยุธยา" นามจังหวัดเรียกว่า "จังหวัดพระนครศรีอยุธยา" ตั้งแต่นั้นไป

ประกาศมาณวันที่ ๑๕ มีนาคม พระพุทธศักราช ๒๕๖๑
(ลงนาม) มหาเสวกเอก เจ้าพระยาสุรสีห์วิสิษฐศักดิ์
เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๒๓ มีนาคม ปี ๑๑๒)

พระราชบัญญัติตราวุฒตະကာဂ်

พระบาทสมเด็จพระปรมาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชปรารภว่า ตราวุฒตະကာဂ် ซึ่งทรงสถาปนาขึ้นไว้เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม รัตนโกสินทรศก ๑๓๐ สำหรับพระราชทานผู้ที่ได้รับราชการฉลองพระเดชพระคุณ มีความดีความชอบเฉพาะพระองค์นั้น บัดนี้ทรงพระราชดำริเห็นว่า ในผู้ที่ได้รับราชการฉลองพระเดชพระคุณมีความดีความชอบเป็นส่วนพระองค์นั้น บางคนก็เป็นผู้ที่หน้าที่ประจำอยู่นอกพระราชสำนัก และได้รับใช้ราชการมีความชอบในส่วนพระองค์ชั่วคราว ได้รับพระราชทานตราวุฒตະကာဂ်เป็นการสมควรอยู่แล้ว แต่บางคนมีหน้าที่ประจำใกล้ชิดพระองค์ ในพระราชสำนักได้ทรงพระกรุณาใช้สอยสนิสนมแม่เมืองนิตย์ และผู้นั้นได้ตั้งใจรับราชการฉลองพระเดชพระคุณด้วยความจงรักภักดี ซื่อสัตย์สุจริตต่อใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาทเป็นที่พอพระราชหฤทัย สมควรจะมีเครื่องราชอิสริยาภรณ์ พระราชทานให้สมกับความดี ความชอบเป็นพิเศษ นอกจากตราวุฒตະကာဂ်อย่างหนึ่ง จึงมีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าฯ สั่งให้สร้างเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ในพระองค์

12/10/2566

ขึ้นอีกอย่างหนึ่ง ด้วยพระราชทรัพย์ส่วนพระคลังข้างที่ พระราชทานนามว่าตราวัลละภาภรณ์ แล้วทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติไว้ดังนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า พระราชบัญญัติตราวัลละภาภรณ์ และให้ใช้ได้ตั้งแต่วันที่ได้ลงประกาศเป็นต้นไป

มาตรา ๒ ดวงตราวัลละภาภรณ์นี้ เรือบินที่ประทับรูปกลีบบัวแหลมยื่นออกสี่แฉก ในแฉกหนึ่งๆ จำหลักเป็นลายกลีบขี้ นกกันสองกลีบ มีเกสรจำหลักโปร่งแทรกสี่ทิศสลับกับกลีบบัวแฉก ด้านหน้ามีอักษรพระบรมนามาภิไธยย่อ รร กับเลข ๖ หมายความว่า สมเด็จพระนางราชินีรัชกาลที่ ๖ จำหลักเป็นเพชร โสร่งประดับลอยเด่นอยู่ในวงกลมกลางดวงตรา ด้านหลังมีเป็นรูปวงจักรวุธคู่กลอยขึ้นมาจากพืนเงินเกลี้ยง ห้อยแพรแถบสีกรมแก่ มีริ้วขาวริ้วแดงปนลวดอยู่ริม เหมือนแพรแถบเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีเกียรติยศยิ่ง มหาวิมังกูฎ สำหรับประดับเสื้อทอกข้างซ้าย เหมือนอย่างเครื่องราชอิสริยาภรณ์หึ่งปวง

มาตรา ๓ ตราวัลละภาภรณ์นี้ ในเมื่อประดับออกเสื่อรวมกับตราอื่น ๆ ให้ติดไว้ต่อจากตรารูปมัจจุลจอมเกล้าวิเศษ หรือตรารามาธิบดีแต่ข้างหน้าตราอื่น ๆ หึ่งปวงนอกจากนี้

มาตรา ๔ ตราว่าลละภากาณณเมษณะเดยว สำหรับพระราชทาน
 แก่ผู้ที่ได้รับราชการฉลองพระเดชพระคุณประจำใน พระราชสำนัก
 และอยู่ใกล้ชิดพระองค์เป็นเนืองนิตย์ พระราชทานได้ทุกชั้น
 บุคคลตามพระราชอัชฌาศรัย ไม่เกี่ยวข้องยศหรือบรรดาศักดิ์
 และการพระราชทานตราฯจะได้ทรงพระราชดำริห์พระราชทานด้วย
 พระองค์เอง ผู้หนึ่งผู้ใดจะกราบบังคมทูลขอพระราชทานเพื่อตน
 หรือกราบบังคมทูลแนะนำ เพื่อพระราชทานผู้อื่นไม่ได้ เป็นอันขาด
 ผู้ที่ได้รับพระราชทานตราว่าลละภากาณณเมษณะเดยวจะได้ประกาศนามในราช
 กิจจานุเบกษาให้ทราบทั่วกันทุกคราวพระราชทาน

มาตรา ๕ ผู้ที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ตราว่าลละ
 ภากาณณเมษณะเดยว ถ้าประพฤตินั้นไม่สมควรไม่เป็นที่พอพระราชหฤทัย
 จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เรียกตรากลับเสียเมื่อใด ๆ ก็ได้
 แล้วแต่พระราชอัชฌาศรัย

มาตรา ๖ ให้กรมมหาดเล็กหลวง เป็นเจ้าหน้าที่รักษากาณให้
 เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติตราไว้ ณ วันที่ ๒๒ มีนาคม พระพุทธศักราช
 ๒๕๖๑ เป็นปีที่ ๘ ในรัชกาลปัตยุบันนี้

12/10/2566

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๒๖ มีนาคม หน้า ๔๑๓)

ประกาศยกเลิกการเก็บเงินค่านา

ตามประเพณีที่พระยาเมืองได้กำหนดไว้ให้ใช้พระราชบัญญัติ
 ลักษณะเก็บเงินค่านาศก ๑๑๕ แลกฎข้อบังคับพระราชบัญญัติเพิ่มเติม
 บรรดาที่ได้ตั้งขึ้นตามความในพระราชบัญญัติลักษณะ
 เก็บเงินค่านาศก ๑๑๕ แทน

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรี
 สินทรมหาจักรีบรมราชูปถัมภ์ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าฯ
 ให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า การเก็บเงินค่านาในมณฑลปัตตานี
 ที่ได้ถือปฏิบัติอยู่ในเวลานี้ ได้จัดเก็บตามประเพณีที่พระยาเมือง
 ได้กำหนดไว้แต่โบราณกาล แลการเก็บเงินค่านานี้วิธีต่างกัน
 คือบางเมืองเก็บตามจำนวนพรดงเข้าปลูก บางเมืองเก็บตามโคก
 ที่ใช้ในการทำนา บางเมืองเก็บตามจำนวนเข้าที่ทำได้ ส่วนการ
 ยกเว้นก็ได้วางหลักต่างกัน คือบางเมืองไม่มีการยกเว้น บางเมือง
 ก็ได้เข้ามีจำนวนต่ำกว่าร้อยละตั้งก็จัดการยกเว้นให้ ทรงพระราช
 ดำริเห็นว่า วิธีดำเนินการเก็บเงินค่านาที่ปฏิบัติอยู่เวลานี้ไม่
 เหมาะแก่สมัย ด้วยเหตุว่าการทำนาของราษฎรในมณฑลปัตตานีมีความ
 เจริญขึ้นกว่ากาลก่อน แลเข้าที่ทำได้ก็มีเหลือส่งออกไปจำหน่าย
 ต่างประเทศด้วย อนึ่งในมณฑลปัตตานีที่ติดต่อกับมณฑลปัตตานี เช่น

12/10/2566

พ.ศ. ๒๔๖๑

หน้า ๔๐๕

มณฑลนครราชสีมา ที่ได้ ปลี่ยนวิธีการเก็บเงินค่านาตาม พระราชบัญญัติลักษณะเก็บเงินค่านาสก ๑๔๕ แล้ว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ยกเลิกการเก็บเงินค่านาตามประเพณีที่ พระยาเมืองจัตมาในมณฑลปัตตานีนั้นเสีย โปรดเกล้าฯ ให้ใช้ พระราชบัญญัติลักษณะเก็บเงินค่านาสก ๑๔๕ และกฎข้อบังคับ พระราชบัญญัติเพิ่มเติมที่ได้ตั้งขึ้นตามความในพระราชบัญญัติใน มณฑลปัตตานี แลให้กำหนดที่นาในมณฑลปัตตานีเป็นแห่งล่อย ชัยเบญจะ มีอัตราไร่ละ ๕๐ สตางค์ ตั้งแต่พุทธศักราช ๒๔๖๒ เป็นต้นไป เว้นแต่ที่นาในท้องที่อำเภอเบตง อำเภอปันนังสะดา จังหวัดยะลา อำเภอโต๊ะโม๊ะจังหวัดนราธิวาสในมณฑลปัตตานี การทำไม่ใคร่จะได้ผลเพราะพื้นที่นากันดาร ทรงพระกรุณา โปรดเกล้าฯ ให้งดการเก็บเงินอากรค่านาไว้ชั่วคราวก่อน

ประกาศมาณวันที่ ๒๒ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๖๑ เป็นปีที่ ๕ ในรัชกาลปัตยุบันนี้

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๒๖ มีนาคม หน้า ๔๑๖)

พระราชกฤษฎีกา

ว่าด้วยการตัดถนนในที่เพลิงไหม้ ตำบลศาลเจ้าต้นไทร

มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้ประกาศพระราชกฤษฎีกาให้ทราบทั่วกันว่า ในการเกิดเพลิงไหม้ขึ้นที่ตำบลศาลเจ้าต้นไทรตอนริมถนนเจริญกรุง ห้องที่อำเภอสัมพันธวงศ์ เมื่อวันที่ ๑๗ มกราคม พ. ศ. ๒๔๖๑ นั้น ทรัพย์สินสมบัติของประชาชนเป็นอันตรายเสียหายอันมาก ทั้งนั้นก็เพราะเงินที่อยู่ในละแวกนั้นมีกันเรือนปลูกสร้างเบียดเสียดเขียดชิดซับซ้อนกัน ไม่มีถนนหนทางใหญ่ ๆ เพียงพอให้เป็นทางกำการป้องกันอันตรายได้สะดวกหันท่วงที แลทั้งยังเป็นตำบลที่ไม่สะอาดพอ เป็นเหตุให้เกิดโรกภัยไข้เจ็บได้ สมควรที่จะมีถนนผ่านเข้าไปในละแวกนี้ให้พอควร เพื่อเป็นประโยชน์แก่มหาชนสัญจรไปมา แลเพื่อบำรุงความสะอาดเรียบร้อย แลช่วยเหลือป้องกันอันตรายในเวลาที่มีเหตุให้สะดวกยิ่งขึ้น แลเมื่อการตัดถนนสำเร็จแล้วก็เป็นผลประโยชน์ดีเกิดแก่ที่ดินเหล่านั้นด้วย ดังเคยปรากฏเป็นตัวอย่างมาแล้วแต่ก่อน ๆ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กระทรวงนครบาลแปลเจ้าหน้าที่ตัดถนนเข้าไปในละแวกที่เพลิงไหม้ ขึ้น ๑ สาย คือ

ตั้งแต่นั้นเจริญกรุงออกถนนเขาวราช เป็นถนนกว้าง ๑๐ เมตร หรือ ๔ วา ขาวโดยประมาณ ๑.๓๘ เมตร หรือ ๖๕ วาตอน ๑ แลจากถนนเขาวราชไปเชื่อมกับถนนพาดสายกว้างเท่ากัน ขาวโดยประมาณ ๕๘ เมตร หรือ ๒๕ วาอีกตอนหนึ่ง กั้นให้ขยายคอรอกทางเดินเก่าบรรดาซึ่งมีอยู่แล้วในละแวกที่เพลิงไหม้ เพื่อให้พ้นทางเดินที่สะดวก แลให้เจ้าพนักงานจัดทำทางเดินเพิ่มเติมขึ้นใหม่ เพื่อประโยชน์ในการศุขกนิบถ มีขนาดกว้าง ๘ เมตร หรือ ๒ วาเท่ากัน กรมซึ่งเจ้าพนักงานได้ปักกรุยไว้ ในที่ดินแล้วดังหมายไว้ในแผนที่หมายเลข ส. ๑๖๗ ซึ่งกระทรวงนครบาลได้สำรวจขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย ได้ทรงพระราชวินิจฉัยชอบด้วยพระราษดำรัสแล้ว

เพราะฉะนั้นมิให้เจ้าของที่ดินอันมีเขตรหมายไว้ในแผนที่ซึ่งถูกแนวถนน แลทางเดินนั้นยกไป ทำการปลูกสร้างสิ่งหนึ่งสิ่งใดลงในแนวแผนที่ที่หมายเส้นไว้ ภายหลังจากแต่วันประกาศพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้อีกเป็นอันขาด ส่วนที่ดินที่อยู่ในกรรมสิทธิ์ที่ถูกตัดถนนแลทางเดินนี้ ควรจะได้รับประโยชน์ชดใช้เพียงไรนั้น ให้เป็นดังนี้ คือ

๑. ที่ดินของผู้ใดที่ต้องถูกตัดถนนแลทางเดินนั้น ยังมีเนื้อที่เหลืออยู่ไม่น้อยกว่ากึ่งจำนวนของเนื้อที่ติดต่อกับถนนแลทางเดินทั้ง ๒ ข้าง ^{1๔19/2566} หรือแต่ข้างใดข้างหนึ่งแล้ว รัฐบาลจะไม่ต้องใช้

ค่าที่ดินให้ เพราะเหตุว่าการตัดถนนเลทางเดินเข้าไปในเนื้อที่ของ
ผู้ใด เจ้าของที่อาจจะได้รับผลจากการทำถนนเลทางเดินอยู่ด้วย
ซึ่งกระทำให้ที่ดินมีราคายกขึ้น และสามารถจะปลูกเรือนที่อยู่หรือ
ให้พักให้เช่า เก็บผลประโยชน์ได้มากกว่าเดิมนอยู่แล้ว

๒ ที่ดินผู้ใดถูกตัดทำถนนเลทางเดิน เสียหายหมดจำนวน
เนื้อที่อย่างหนึ่ง หรือที่ดินเหลือน้อยกว่ากึ่งจำนวนเนื้อที่ที่ถูกตัด
ทำถนนเลทางเดินอย่างหนึ่ง หรือที่ดินชนิดที่เหลือตัดถนน
เลทางเดินยาวตามถนนต่ำกว่า ๔ วา กว้างขึ้นแต่ถนนเข้าไปต่ำ
กว่า ๕ วา หรือรวมเนื้อที่ทั้งสี่ต่ำกว่า ๒๐ ตารางวา ทรงพระกรุณา
โปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพนักงานรับซื้อที่ดินที่ต้องถูกทำถนนเลทาง
เดิน รวมทั้งที่ดินที่เหลืออยู่นั้น ตามราคาธรรมดาที่ซื้อขายกัน
ในที่ใกล้เคียงในครั้งที่สุดก่อน วันประกาศพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้
เว้นไว้แต่เจ้าของเห็นว่าจะยึดถือกรรมสิทธิ์ที่ดินที่เหลืออยู่ ได้
ประโยชน์คุ้มแก่การที่ต้องเสียไปในการตัดถนนเลทางเดินแล้ว จะ
ไม่ขายที่ดินที่เหลือนั้นให้แก่เจ้าพนักงานก็ได้ เมื่อเจ้าของได้เลือก
เอาทางที่ไม่ขายแทนที่จะได้รับประโยชน์ในค่าที่ดินที่เจ้าพนักงาน
จะซื้อเช่นนั้นแล้ว ก็อย่าให้เจ้านายที่จ่ายค่าเสียหายในการที่ถูกตัด
ถนนสำหรับรายนั้นเลย

๓ การกำหนดราคาที่ดินตามที่เข้ามาในข้อ ๒ นั้น ถ้าเจ้าของที่ดินขายได้ไม่ยอมตกลงตามราคาที่เจ้าพนักงานกำหนด โดยโง่งราคาเกินกว่าที่ซื้อขายกันตามธรรมดาแล้ว ให้เจ้าของที่ดินกับเจ้าพนักงานตั้งคนกลางข้างละคนเพื่อตกลงกำหนดราคากัน คนกลางพร้อมกันตกลงอย่างไรก็ให้เป็นไปตามความตกลงของคนกลาง ถ้าคนกลางทั้ง ๒ ฝ่ายปฏิเสธไม่ตกลงกัน ให้คนกลางเลือกตั้งผู้ชขาดอีกคน ๑ ผู้ชขาดตัดสินอย่างไรให้ถือว่าคำตัดสินนั้นเป็นเด็ดขาดจะฟ้องร้องไม่ได้ ถ้าหากว่าจะมีการใช้จ่ายเพราะต้องตั้งคนกลางนั้น ฝ่ายใดที่กำหนดราคาไกลจากความตกลงของคนกลางให้ฝ่ายนั้นเป็นผู้เสีย ถ้าทั้งกันให้เสียคนละครึ่ง

๔ การที่จะวินิจฉัยว่า ที่ดินยังมีเนื้อเหลือจากตัวถนนแลทางเดิน สามารถจะทำประโยชน์ได้หรือไม่ได้ แลเจ้าพนักงานควรจะรับซื้อหรือไม่ควรซื้อนั้น ถ้ามีการโต้เถียงกันในระหว่างเจ้าพนักงานแลเจ้าของที่เกิดขึ้น นอกจากหลักที่กำหนดไว้ในข้อ ๒ แล้ว ให้เสนาบดีกระทรวงนครบาลเป็นผู้วินิจฉัยเด็ดขาด แลที่ดินที่ต้องถูกตัดถนนแลทางเดินนั้น จะแยกเป็นที่โฉนดที่แปลงก็ตาม ถ้าเนื้อที่นั้นติดต่อกันเป็นผืนเดียวกันไปรวมอยู่ในกรรมสิทธิ์เจ้าของผู้เดียวกัน ให้วินิจฉัยรวมเป็นเจ้าของเดียว ห้ามมิให้แยก

วินิจฉัยเป็นรายแปลง เว้นไว้แต่ที่ที่ไม่ได้ติดต่อเป็นผืนเดียวกันได้ จึงให้แยกวินิจฉัยเฉพาะแปลงที่ต้องตัดถนนแลหาทางเดินเสียหายเท่านั้น

๕ ถ้าผู้หนึ่งผู้ใดปลูกสร้างบ้านเรือนหรือวัตถุ อันเนื่องมาก ที่อยู่อาศัยหรืออย่างใดลงในที่ที่จะตัดถนนแลหาทางเดิน ก่อนวัน ประกาศพระราชกฤษฎีกานี้ เจ้าของบ้านเรือนโรงเหล่านี้นี้จะต้องรื้อถอนไปให้เสร็จภายในกำหนด ที่เจ้าพนักงานจะบอกล่วงหน้าให้ทราบ อย่างน้อย ๖๐ วัน แลให้เจ้าพนักงานคิดค่าเสียหายเฉพาะการรื้อถอนให้ พอสมควรแก่ราคาตามอายุของซึ่งปลูกสร้างปรากฏอยู่ในเวลานี้ ให้เป็นหน้าที่ช่างสุขาภิบาลเป็นผู้ตรวจตรา แลกำหนดราคาค่าเสียหาย แต่ถ้าเจ้าของจะเห็นว่าราคานั้นไม่สมควร จะขออนุญาตตั้งนายช่างคนใดคนหนึ่งมาปรึกษาหาฤกษ์ประมาณราคาพร้อมกับนายช่างกรมสุขาภิบาลด้วยก็ได้ แต่จะต้องเป็นนายช่างที่มีวิชาความรู้ในการก่อสร้างโดยมีประกาศนี้บัตริความรู้มาแสดงเป็นสำคัญด้วย เมื่อนายช่างทั้ง ๒ ฝ่ายกะราคาไม่ตกลงกัน ให้เลือกผู้ซึ่งขาดโดยกำหนดราคาที่ดินนั้น ส่วนผู้ที่ปลูกสร้างลงยกยจนถึงวันประกาศพระราชกฤษฎีกานี้ จะขอรื้ออย่างใดไม่ได้ แลเจ้าพนักงานมีอำนาจที่จะสั่งให้ย้ายถอนไป

ให้เสรีตามเวลาอันสมควร โดยไม่ให้ค่าเสียหายอย่างหนึ่ง
อย่างใดด้วย

๖ ให้เจ้าพนักงานแจ้งความให้เจ้าของที่ หรือเจ้าของบ้าน
เรือนซึ่งถูกตัดถนนแลทางเดินนี้ ไปทำความตกลงแต่ใดที่หนึ่ง
แล้วแต่เจ้าพนักงานจะกำหนด ถ้าเจ้าของที่แลเจ้าของบ้านเรือน
จะไปเองไม่ได้ จะแต่งตั้งผู้แทนไปกระทำความตกลง ด้วยมี
ใบมอบฉันทะเป็นหลักประกันก็ได้ เมื่อผู้แทนได้ตกลงอย่างไร
ต้องอยู่ในความรับผิดชอบของเจ้าของ ถือว่าเป็นอันยินยอมตาม
ความตกลงของผู้แทนทุกประการ

๗ ถ้าเจ้าของไม่ไปเอง และไม่แต่งตั้งผู้แทนไปตามกำหนด
ในครั้งแรก ให้เจ้าพนักงานแจ้งความบอกกำหนดให้ไปอีกเป็น
ครั้งที่ ๒ ให้ทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๗ วัน ถ้าเจ้าของที่ยังไม่ไป
หรือไม่แต่งตั้งผู้ใดไปแทนตามกำหนดครั้งหลังนี้แล้ว ให้ถือว่า
เจ้าของที่ไม่มีข้อติดใจอย่างไร ให้เจ้าพนักงานกำหนดราคาแลค่า
เสียหายที่ควรจะได้ตามสมควร แล้วให้เจ้าพนักงานแจ้งความ
กำหนดนัดให้เจ้าของมารับเงินที่ได้กำหนดให้แล้ว เจ้าของที่ที่ไม่ได้
ไปกระทำความตกลง แลไม่แต่งตั้งผู้แทนไปกระทำความตกลงต่อ
เจ้าพนักงานตามกำหนดนั้น จะฟ้องร้องอย่างไรไม่ได้ แต่การ

แจ้งความแลกำหนดนัดหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง ให้เจ้าพนักงาน
กระทำโดยมีลายลักษณ์อักษรให้เป็นหลักฐานไว้เสมอทุกครั้ง

๔ ถ้าเจ้าของที่ดินแลบ้านเรือนโรงผู้หนึ่งผู้ใด แกล้งขัดขวาง
ไม่ยินยอมให้ใช้ที่สร้างถนนแลทางเดิน หรือแกล้งหน่วงเหนี่ยว
บิดพลิ้วไม่มารับเงินราคาค่าเสียหาย หรือไม่จัดการอย่างหนึ่ง
อย่างใดตามกำหนดคำสั่ง หรือแม้จะมีคดีฟ้องร้องว่ากล่าวกัน
ยังโรงศาล ก็ไม่เป็นเหตุขัดขวางต่อการตัดถนนในที่ดินตามเส้น
หมายในแผนที่^๕ เพื่อมิให้การสร้างถนนแลทางเดินเป็นที่ติดขัด
ช้ำอยู่ได้ เมื่อเจ้าพนักงานได้กระทำการไปโดยชอบด้วยพระราช
กฤษฎีกานี้แล้ว ผู้หนึ่งผู้ใดจะมาฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายอย่าง
หนึ่งอย่างใดก่อนที่ได้กระทำความตกลงราคากับเจ้าพนักงานไม่ได้
เป็นอันขาด

๕ บรรดาที่ดินที่รับซื้อไว้ตามพระราชกฤษฎีกานี้ ถ้าเหลือจาก
ที่ได้สร้างเป็นถนนแลทางเดินแล้ว ให้เจ้าพนักงานจัดการจำหน่าย
ขายเสีย โดยวิธีประกาศประมูลราคา เมื่อได้เงินมาอย่างน้อยทำใ้
ให้นำส่งพระคลังมหาสมบัติ หักใช้รายจ่ายในการสร้างถนนแล
ทางเดิน หรือจะส่งที่ดินนั้น ๆ ต่อกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ
ให้จัดการจำหน่ายหักใช้รายจ่ายในการสร้างถนนแลทางเดินน้อย

พ. ศ. ๒๕๖๑

หน้า ๔๑๒

ใดอย่างหนึ่งก็ได้ สุดแล้วแต่เสนาบดีกระทรวงนครบาล กับ
เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติจะเห็นสมควร

๑๐ ให้เสนาบดีกระทรวงนครบาล เป็นเจ้าหน้าที่จัดการให้
เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกานี้ทุกประการ

ประกาศมา ณ วันที่ ๒๕ มีนาคม พระพุทธศักราช ๒๕๖๑ เป็น
ปีที่ ๕ ในรัชกาลปัตยุบันนี้

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วัน ๒๖ มีนาคม หน้า ๔๑๘)

พระราชบัญญัติลักษณะการเก็บเงินรัษฎการ

พุทธศักราช ๒๔๖๒

พระราชปรารภ

มีพระบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า ข้อความที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติเก็บเงินค่าราชการศก ๑๒๐ ในบางอย่างไม่เหมาะสมแก่หนทางราชการแลกาลสมัย ด้วยเหตุว่าแต่เดิมมาประชาชนในบางจำพวกที่ได้เสียเงินต่อแผ่นดิน เรียกว่าเงินส่วยหรือเงินชำระราชการ แลบางจำพวกไม่ต้องเสียเงินอย่างใด ด้วยได้รับความยกเว้นก็มี นับว่าการเสียเงินค่าราชการในสมัยนั้นไม่เป็นการสม่าเสมอ ทรงพระราชดำริเห็นว่าถึงเวลาอันสมควรที่จำเป็นต้องเปลี่ยนวิธีเก็บเงินชำระราชการให้เป็นการเสมอหน้าทั่วไป จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนเก็บเป็นเงินรัษฎการอีกนัยหนึ่งได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เปลี่ยนแปลงแบบแผนราชการแลอำนาจแห่งเจ้าพนักงาน เจ้าหน้าที่ ๆ เก็บเงินภาษีอากรเป็นลำดับมาโดยมาก ทรงพระราชดำริเห็นว่า เพื่อให้เป็นการเรียบร้อย แลสะดวก แก่นายที่เจ้าพนักงานผู้สำรวจเก็บเงินรัษฎการ

แลฝ่ายบุคคลผู้ซึ่งจะต้องเสียเงิน จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติลักษณะการเก็บเงินรัชชูปการ พุทธศักราช ๒๔๖๒ นั้นขึ้นใช้แทนสืบไป

นามพระราชบัญญัติ และกำหนดท้องที่ และวันให้ใช้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า พระราชบัญญัติลักษณะการเก็บเงินรัชชูปการ พุทธศักราช ๒๔๖๒ แลให้ใช้ทั่วพระราชอาณาจักร ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน พุทธศักราช ๒๔๖๒ เป็นต้นไป และตั้งแต่วันที่ได้ใช้พระราชบัญญัตินี้ไป ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติเก็บเงินค่าราชการ ร.ศ. ๑๒๐ และพระราชบัญญัติเพิ่มเติมการเก็บเงินค่าราชการศก ๑๒๐ ลงวันที่ ๑๗ สิงหาคม ศก ๑๒๓ แลพระราชบัญญัติเพิ่มเติม การเก็บเงินค่าราชการศก ๑๒๐ ลงวันที่ ๔๔ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๔๕๘ กับบรรดากฎหมายและข้อบังคับซึ่งได้เคยใช้ ในการเก็บเงินค่าราชการมาในมณฑลและเมืองใดแต่เดิมเสีย ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน

คำอธิบายคำซึ่งกล่าวในพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๒ ในพระราชบัญญัตินี้

คำว่า "เสนาบดี" ให้พึงเข้าใจว่า เสนาบดีซึ่งได้บัญชาการ

12/10/2566

สรรพากร

คำว่า "เทศาภิบาล" ให้พึงเข้าใจว่า สมุหเทศาหรือผู้ว่า
ราชการจังหวัด หรือนครบาลจังหวัด หรือเจ้าสนามหลวง

คำว่า "เจ้าพนักงาน" ให้พึงเข้าใจว่า บรรดาผู้ซึ่งมีหน้าที่กระทำ
การตามพระราชบัญญัตินี้

คำว่า "เงินรัชชูปการ" ให้พึงเข้าใจว่า บรรดาเงินซึ่งบุคคล
ต้องถวายหลวง ตามที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

คำว่า "กฏเสนาบดี" ให้พึงเข้าใจว่า ข้อบังคับที่จะให้การ
เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งเสนาบดีตั้งขึ้นโดยได้รับพระ
ราชทานพระบรมราชานุญาตให้ไว้ แลได้ประกาศในหนังสือ
ราชกิจจานุเบกษา

กำหนดอัตราเงินรัชชูปการ

มาตรา ๓ อัตราเงินรัชชูปการ ให้มีกำหนดเก็บอย่างสูงเพียง
คนหนึ่งปีละ ๖ บาท ส่วนอัตราเงินเล่าราชการ ซึ่งได้กำหนดให้
เก็บไว้ก่อนวันที่ได้ใช้พระราชบัญญัตินี้ ให้ถือประหนึ่งเหมือน
ว่าเป็นอันได้กำหนดไว้โดยพระราชบัญญัตินี้ แลให้เสนาบดีมี
อำนาจที่จะแก้อัตราในท้องที่ใด เช่นว่าจะลดอัตราลงหรือจะ
เพิ่มอัตราขึ้นก็ได้ เมื่อได้ประกาศบอกกำหนดอัตราในหนังสือ
ราชกิจจานุเบกษาแล้ว แต่มิให้เกินคนหนึ่งปีละ ๖ บาท

กำหนดบุคคลซึ่งต้องถวายเงินรัชชูปการ

มาตรา ๔ ตั้งแต่วันที่ได้ใช้พระวาทรมัญญัตติ ให้บรรดาชาชนกรรชซึ่งมีอายุ ๑๘ ปีจนถึง ๖๐ ปี รับผลิตหอบการเสี่ยเงินรัชชูปการ เว้นไว้แต่บุคคลบางจำพวกซึ่งจะได้กำหนดไว้ในมาตรา ๕ ต่อไป

แต่ชาชนกรรชซึ่งต้องเสี่ยเงินรัชชูปการตามข้อความในมาตรา นี้ ให้พึงเข้าใจว่า ความรับผลิตหอบในการที่ต้องเสี่ยเงินนั้นให้เริ่มแต่ พ. ศ. ที่ชาชนกรรชอายุได้ ๑๘ ปีบริบูรณ์ไปเป็นต้นตลอดถึง พ. ศ. ที่ครบ ๖๐ ปีบริบูรณ์

กำหนดบุคคลซึ่งยกเว้นไม่ต้องถวายเงินรัชชูปการ

มาตรา ๕ ชาชนกรรช ซึ่งให้ยกเว้นไม่ต้องเสี่ยเงินรัชชูปการ นั้น คือ บุคคลในจำพวกเหล่านี้

- ๑. ภิกษุ สามเณร บาดหลวง ครูสอนศาสนาภุศเตียนแลผู้สอนศาสนาอิสลาม ส่วนผู้สอนศาสนาอิสลามนั้น ให้กำหนดในสุเหว่าแห่งหนึ่งไม่เกินกว่า ๓ คน
- ๒. ทหารบก ทหารเรือ ตำรวจภูธร ตำรวจพระนครบาลที่ประจำการ และในระหว่างที่อยู่ในกองหนุนชั้นที่ ๑ กองหนุนชั้น

ที่ ๒ ประเภทที่ ๑ กองหนุนชั้นที่ ๓ ประเภทที่ ๑ หรือที่ได้รับราชการประจำการและกองหนุนตามที่กล่าวมาแล้วนี้ ควบคุมบริบูรณ์ตามกำหนดแล้วปลดพ้นราชการทหารประเภทที่ ๑

การยกเว้นในข้อ ๒ ที่กล่าวข้างบนนี้ ไม่นับพวกข้าราชการชั้นนายทมิฬยศสัญญาบัตร หรือเทียบยศเสมอด้วยนายทหารสัญญาบัตรด้วย

๓. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สารวัต แพทย์ประจำตำบล
๔. คนพิการทุพพลภาพที่ไม่สามารถจะประกอบกรรมาเลยงชีพได้เอง
๕. คนพวกอื่น ๆ ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้อยกเว้นโดยเฉพาะในที่แห่งใดแห่งหนึ่ง

กำหนดให้เสนาบดีมีอำนาจในการตั้งเจ้าพนักงาน

หรือเจ้าบ้านสำรวจเงินรัชชูปการ

มาตรา ๖ ให้เสนาบดีมีอำนาจที่จะตั้งเจ้าพนักงานตำแหน่งใดๆ มีหน้าที่สำรวจเก็บ และตรวจสอบการสำรวจและการเก็บเงินรัชชูปการโดยเฉพาะตำแหน่งหรือท้องที่ หรือเพื่อประโยชน์อย่างใด และให้เสนาบดีมีอำนาจที่จะกำหนด การให้เจ้าบ้าน มีหน้าที่รับผิดชอบการสำรวจชายฉกรรจ์ บรรดาซึ่งต้องเสียเงินรัชชูปการใน

บริเวณบ้านของตนเองที่ซึ่งเห็นสมควร ให้เสนาบดีมีอำนาจที่จะมอบอำนาจตามข้อความในมาตรานี้ ให้แก่เทศบาลนครท่ากวดได้

กำหนดหน้าที่เจ้าบ้านในการสำรวจเงินรัชชูปการ

มาตรา ๗ ในท้องที่ใด ซึ่งได้กำหนดให้เจ้าบ้านมีหน้าที่รับผิดชอบการสำรวจชาชนกรรจ์ ซึ่งต้องเสียเงินรัชชูปการนั้น ให้เจ้าบ้านยื่นรายงานสำรวจต่อเจ้าพนักงานตามวันเวลาที่แยกแยะจะได้กำหนดไว้แล้ว และให้รับรองว่ารายงานสำรวจที่ยื่นนั้นเป็นการถูกต้อง ถ้าเจ้าบ้านผู้ใดไม่กระทำตามข้อความในมาตรานี้ อย่างไรก็ดี ให้แยกแยะมีอำนาจที่จะเรียกตัวผู้ยื่นมาสอบสวน ถ้าได้ความว่าผู้ยื่นเท็จในจริง ก็ให้มีอำนาจที่จะปรับผู้ยื่นครั้งหนึ่งเป็นจำนวนเงิน ๕ บาท

หน้าที่ชาชนกรรจ์ ซึ่งต้องเสียเงินรัชชูปการ

มาตรา ๘ ให้บรรดาบุคคลที่ต้องเสียเงินรัชชูปการ หรือควรได้รับความยกเว้นจากการเสียเงินรัชชูปการตาม พระราชบัญญัตินี้ รับผิดชอบรายงานต่อผู้มีหน้าที่กระทำการสำรวจในท้องที่ ซึ่งตนตั้งภูมิลำเนาอยู่ หรือที่ได้ประกอบกิจการหาเลี้ยงชีพนั้นทุก ๆ ปี ตามเวลาที่เทศบาลได้กำหนดไว้ เพื่อเจ้าพนักงานจะได้ลง

ราชการสำรวจไว้ในทะเบียนสำรวจ และผู้ที่จะต้องเสียเงินรัฐชูปการต้องรับผิดชอบ การเสียเงินรัฐชูปการต่อเจ้าพนักงานสถานที่ และตามเวลาซึ่งเทศบาลจะได้กำหนดไว้ด้วย ถ้าผู้ใด ๆ ซึ่งต้องรับผิดชอบรายงานตนต่อเจ้าพนักงาน เพื่อขึ้นทะเบียนสำรวจฝ่าฝืนไม่กระทำตาม และไม่เสียเงินรัฐชูปการ ตามเวลา ณสถานที่ซึ่งได้กำหนดไว้ให้เสียแล้วนั้นก็ดี หรือผู้ใดซึ่งต้องรับผิดชอบต่อความมาแล้วในมาตรานี้ ไปจากห้องที่อำเภอที่ตนตั้งภูมิลำเนาอยู่โดยยังไม่ได้เสียเงินรัฐชูปการก็ดี ผู้นั้นต้องเสียเงินอีกโสดหนึ่ง ถ้าอัตราเงินรัฐชูปการในท้องที่ซึ่งผู้นั้นได้ถูกเจ้าพนักงานบังคับให้เสีย เพื่อให้ได้เงินตามข้อความในมาตรานี้ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจ ที่จะปฏิบัติกรให้เป็นไปตามข้อความแห่งมาตรา ๑๑

ว่าด้วยการที่ชายฉกรรจ์จะไปต่างท้องที่
ก่อนกำหนดเวลาสำรวจเก็บเงินรัฐชูปการ

มาตรา ๘ ถ้าชายฉกรรจ์คนใด ซึ่งสมควรจะต้องเสียเงินรัฐชูปการตามพระราชบัญญัตินี้ มีความประสงค์จะไปจากห้องที่อำเภอซึ่งตนตั้งภูมิลำเนา หรือที่ที่ได้ประกอบกิจการเลี้ยงชีพอยู่นั้น ด้วยกิจการประการใด ๆ ก่อนวันสำรวจเก็บเงินรัฐชูปการที่ได้กำหนดไว้ตามมาตรา ๘ ให้มารายงานตนขึ้นทะเบียนสำรวจแก่เสียเงินรัฐชูปการต่อนายอำเภอท้องที่นั้น

ว่าด้วยเงินรัฐอุปการค้ำ

มาตรา ๑๐ ถ้าผู้ใด ซึ่งสมควรจะต้องเสียเงินรัฐอุปการ แต่ไม่ได้มาเสียตามวันกำหนด ซึ่งเทศบาลจะได้กำหนดไว้เงิน หรือเงินค่าราชการค้ำมาก่อนวันที่ได้ใช้พระราชบัญญัตินี้ หรืออ้างว่าได้เสียแล้ว แต่มิได้มีใบเสร็จรับเงินของเจ้าพนักงานมาแสดงก่ดี ให้ถือว่าเงินพระราชทรัพย์หลวงยังคงค้างอยู่แก่ผู้นั้น ตามข้อความในพระราชบัญญัตินี้ ตั้งแต่วันนั้นต่อไป

อำนาจเจ้าพนักงานในการเร่งเก็บเงินรัฐอุปการที่ค้าง

มาตรา ๑๑ ถ้าผู้ใด ซึ่งสมควรจะต้องเสียเงินรัฐอุปการก่ดี หรือต้องเสียค่าปรับตามข้อความในพระราชบัญญัตินี้ก่ดี ไม่เสียเงินตามกำหนดด้วยประการใด ๆ ให้นายอำเภอมีอำนาจที่จะยึดทรัพย์สมบัติของผู้ซึ่งเงินยังค้างขายทอดตลาด เพื่อให้ได้เงินที่จะต้องเสีย และค่าใช้จ่ายในการยึดทรัพย์ขายทอดตลาดด้วย แต่ในการขายทอดตลาดทรัพย์สมบัติ ถ้าได้เงินมากกว่าจำนวนเงินซึ่งขายถกรรจันจะต้องเสีย จำนวนเงินที่เกินนั้นให้คืนแก่เจ้าของรับไป ซาถถกรรจรายใดซึ่งมีเงินรัฐอุปการค้ำ เมื่อนายอำเภอได้จัดการไต่สวนแล้ว เห็นว่าผู้นั้นไม่มีทรัพย์สมบัติอย่างใด ที่จะยึดขายทอดตลาดได้ตั้งที่ว่มาขึ้น ให้นายอำเภอมีอำนาจที่จะสั่งให้เอาตัวผู้นั้นไปขังนโยถามีกำหนด ๓๐ วัน ใน

ระหว่างเวลาทำการได้สวมหรือทำงานโยธา ให้นายอำเภอมีอำนาจที่จะสั่งให้ ช่างผู้นั้นไว้ในเรือนจำ หรือสถานที่แห่งหนึ่งแห่งใดตามแต่เทศบาลจะได้ กำหนดไว้ การใช้งานโยธา นั้นไม่จำกัดท้องที่ ๆ จะให้ทำงาน การยึดทรัพย์สินในอินเทอร์เน็ตตามความในพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความแพ่ง รัตนโกสินทรศก ๑๒๗ มาตรา ๘๑-๘๒-๘๕-๘๖-๘๘-๘๙-๙๐

มาตรา ๑๒ ถ้าผู้ใดได้ เสียเงินรัฐชูปการ รับไปเสร็จไปแล้วก็ดี หรือได้รับใบยกเว้นคัมเงินรัฐชูปการไปแล้วก็ดี และใบเสร็จหรือใบยกเว้นนั้น แม้อันตรายสูญหายไปด้วยความเลินเล่อของผู้ถือ ๆ จะมาขอใบแทน เมื่อเจ้าพนักงานได้พิสูจน์เห็นความสุจริตของผู้นั้นแล้ว ก็ให้ออกใบแทนเรียกเงินค่าธรรมเนียมฉบับละกึ่งอัตราเงินรัฐชูปการในท้องที่ตำบลที่อยู่ ณ เว้นไว้แต่ได้ถูกอันตรายอันเป็นภัยนอกอำนาจเหลือวิสัยที่จะป้องกันได้ ก็ให้เรียกค่าใบแทนฉบับละ ๒๕ สตางค์

ว่าด้วยการจ่ายส่วนลด

มาตรา ๑๓ ให้เสนาบดีมีอำนาจที่จะกำหนดการจ่ายเงินส่วนลดให้แก่เจ้าพนักงานผู้กระทำการสำรวจว่าจะให้เจ้าพนักงานจำพวกใด โดยอัตราอย่างใด แต่ไม่เกินกว่าอัตราร้อยละ ๕ ในจำนวนเงินที่เก็บได้

ให้เสนาบดีมีอำนาจตั้งกฎเสนาบดี

มาตรา ๑๔ ให้เสนาบดีมีอำนาจที่จะตั้งกฎเสนาบดี เพื่อจัดการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ แลกฎเสนาบดินั้นให้ถือเป็นส่วนหนึ่งในพระราชบัญญัตินี้

เสนาบดีรักษาพระราชบัญญัติ

มาตรา ๑๕ ให้เสนาบดี ซึ่งได้บัญชาการสรรพากรมีหน้าที่รักษาการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

กำหนดการห้องเจ้าพนักงาน

ซึ่งกระทำการตามพระราชบัญญัติ

มาตรา ๑๖ เจ้าพนักงานที่มีหน้าที่ทำการตามพระราชบัญญัตินี้ แม้ได้กระทำการไปโดยสุจริตถูกต้องตามพระราชบัญญัติ แล กฎเสนาบดีแล้ว ห้ามมิให้ผู้นั้นผู้ใดฟ้องร้องเจ้าพนักงานผู้นั้นได้ เว้นไว้แต่จะได้รับอนุญาตจากเสนาบดีผู้บัญชาการสรรพากร

ประกาศสมานวันที่ ๒๒ มีนาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๑ เป็นปีที่ ๘ ในรัชกาลปัจจุบันนี้

กฎเสนาบดี
กำหนดวิธีการสำรวจเก็บเงินรัชชูปการ
พุทธศักราช ๒๕๖๒

ด้วยตามข้อความในมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติเก็บเงินรัชชูปการ ซึ่งให้เสนาบดีมีอำนาจที่จะตั้งกฎเสนาบดี เพื่อจัดการให้เป็นไปตามข้อความในพระราชบัญญัตินั้น แลกฎเสนาบดีที่ใดตั้งขึ้นเมื่อได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของพระราชบัญญัตินี้ บัดนี้เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติผู้บัญชาการสรรพากรรับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ตั้งกฎเสนาบดีขึ้นสำหรับเจ้าพนักงานปฏิบัติ ดังมีข้อความต่อไปนี้

กำหนดเจ้าพนักงานตำแหน่งใดกระทำการสำรวจ
แลตรวจสอบการสำรวจผู้ต้องเสียเงินรัชชูปการ

ข้อ ๑ (๑) ในท้องที่ใด ซึ่งฝ่ายปกครองได้ตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้ปกครองท้องที่แลบุคคลอยู่แล้ว กำหนดให้ผู้ใหญ่บ้านเป็นเจ้าหน้าที่จัดทะเบียนสำรวจชายฉกรรจ์ บรรดาซึ่งต้องรับผิดชอบเสียเงินรัชชูปการในหมู่บ้านของตน

(๒) ในท้องที่ใด ซึ่งฝ่ายปกครองยังไม่ได้ตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้ปกครองท้องที่แล้ว กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ต้องรับผิดชอบจัดการสำรวจชายฉกรรจ์ บรรดาในบริเวณบ้านของตน ซึ่งต้องรับผิดชอบเสียเงินรัฐชูปการ

(๓) ส่วนการตรวจสอบการสำรวจนั้น ให้เป็นหน้าที่คณะกรรมการอำเภอแลเจ้าพนักงานสรรพากร

กำหนดเจ้าพนักงานตำแหน่งใดมีหน้าที่เก็บเงินรัฐชูปการ

(๔) การเก็บเงินรัฐชูปการ กำหนดให้เป็นหน้าที่กรมการอำเภอกระทำ เว้นแต่ในบางแห่ง ซึ่งได้กำหนดให้เจ้าพนักงานกรมอื่นเป็นเจ้าหน้าที่พิเศษช่วยเก็บตามข้อความในมาตรา ๖ และเมื่อจะกำหนดให้เจ้าพนักงานตำแหน่งใดมีหน้าที่พิเศษดังเช่นที่กล่าวมาแล้ว จะได้จัดไปโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นครั้งเป็นคราว

(๕) การตรวจสอบการเสียเงินรัฐชูปการ กำหนดให้เป็นหน้าที่ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน คณะกรรมการอำเภอ เจ้าพนักงานสรรพากร ผู้ว่าราชการจังหวัด แล นครบาลจังหวัด ตำรวจภูธร แล ตำรวจพระนครบาล แล เจ้าพนักงานตำแหน่งอื่น ๆ ในกรมใด ๆ ซึ่งจะ

ได้กำหนดโดยจำเพาะ

ระเบียบการสำรวจ หรือการจดทะเบียนสำรวจ

ข้อ ๒ ระเบียบการสำรวจ หรือการจดทะเบียนสำรวจบรรดา
ชายฉกรรจ์ ซึ่งต้องเสียเงินรัชูปการ หรือได้รับความยกเว้น
เงินรัชูปการให้กระทำแลจัดตั้ง

(๑) เมื่อเทศบาลได้กำหนดเวลาสำรวจ ให้ผู้ใหญ่บ้าน
ป่าวร้องให้ชายฉกรรจ์ ในหมู่บ้านของตนทราบว่า ต้องรายงานตน
ขึ้นทะเบียนสำรวจในวันนั้น ๆ และเมื่อชายฉกรรจ์ผู้ใดได้มรายงาน
งานตนแล้ว ให้ผู้ใหญ่บ้านตรอกกราบการลงในตัวตามแบบซึ่งจะ
ได้กำหนดไว้ แลให้ลงนามผู้ใหญ่บ้านมอบให้แก่ชายฉกรรจ์ผู้นั้น
ไปเพื่อให้ เป็นหลักฐาน แสดงว่าได้ รายงานตนขึ้นทะเบียนสำรวจ
แล้ว แล้วจึงจตรยชื่อชายฉกรรจ์เหล่านั้นขึ้นทะเบียนสำรวจ
เมื่อได้จัดการสำรวจเสร็จแล้วให้ผู้ใหญ่บ้านยื่นบัญชีสำรวจต่อกำ
นัน ให้กำนันตรวจดู ถ้าเห็นว่าเป็นการถูกต้อง ให้นำส่งต่อ
กรมการอำเภอภายในเวลาที่เทศบาลได้กำหนดไว้ ส่วนใน
ท้องที่ซึ่งได้ กำหนดให้ เจ้าบ้านรับผิดชอบในการ สำรวจในบริเวณ
บ้านของตนนั้น ให้กรมการอำเภอแจกแบบรายงานสำรวจให้แก่
เจ้าบ้านในท้องที่ของตนทุกคน เพื่อเจ้าบ้านจะได้ตรอกกราบการ
สำรวจลงในแบบนั้น และให้กำหนดวันที่จะต้องกระทำให้เสร็จ

12/10/2566

เมื่อวันกำหนดให้กรรมการอำเภอ.แต่ให้เจ้าพนักงานออกไปเรียก
รายงานสำรวจจากเจ้าบ้านมาขึ้นทะเบียนสำรวจอำเภอเป็นห้องที่ ๆ

ระเบียบการตรวจสอบทะเบียนสำรวจ

ผู้ซึ่งต้องเสียเงินรัชชูปการ

ข้อ ๓ ระเบียบการตรวจสอบทะเบียนสำรวจผู้ซึ่งต้องเสียเงิน
รัชชูปการนั้น ให้จัดดังนี้ คือ

(๑) เมื่อนายอำเภอได้รับทะเบียนสำรวจจากกำนัน หรือได้
รวมรายการสำรวจแล้วเกณฑ์ได้รับจากเจ้าบ้านจัดขึ้นเป็นทะเบียน
สำรวจอำเภอแล้วให้ส่งสมุห์บัญชีจัดการตรวจรายชื่อ และราย
การในทะเบียนสำรวจสำหรับปีใหม่ที่รับมาสอบดูกับรายชื่อ แล
รายการในทะเบียนสำรวจปีเก่า เพื่อให้ทราบว่าปีใดรายชื่อได้ตก
หล่นจากการสำรวจอย่างใด เช่นว่าในทะเบียนสำรวจปีใหม่มี
ชื่อนายแดง แต่ในทะเบียนสำรวจปีเก่าไม่มี แต่ปรากฏว่า
นายแดงผู้นี้ได้ตั้งภูมิลำเนาอยู่ในหมู่บ้านนั้นหลายปีแล้ว และ
เป็นผู้ซึ่งไม่ได้รับความยกเว้นอย่างใด นับว่านายแดงได้ตกหล่น
จากทะเบียนสำรวจสำหรับปีก่อน อีกอย่างหนึ่งในทะเบียนสำ
รวจปีเก่ามีชื่อนายขาว ๆ ได้ถูกสำรวจและเสียเงินรัชชูปการแล้ว
แต่ในทะเบียนสำรวจปีใหม่ไม่ได้สำรวจไว้ ให้สอบสวนดูว่า
เป็นด้วยเหตุใด ^{12/10/2566} และเมื่อได้ความว่านายขาวยังคงอยู่ในหมู่บ้าน

นั้น และเป็นผู้ซึ่งมิได้รับความสะดวกอย่างใดต้องนับว่าชอณาฯ ชาวตกหล่นจากทะเบียนสำรวจปีใหม่เช่นเดียวกัน และเพื่อให้ การตรวจสอบดำเนินไปโดยความรอบคอบถ้วนถี่ยิ่งขึ้น ควรให้ ตรวจรายชื่อแลรายการในทะเบียนสำรวจปีใหม่สอบกับรายชื่อใน บัญชีสำมนโครวเช่นเดียวกับอีกชั้นหนึ่ง เมื่อมีข้อปรากฏในบัญชี สำมนโครว แต่ไม่ปรากฏในทะเบียนสำรวจ และสอบสวนได้ ความว่าตัวยังอยู่ ต้องเพิ่มรายการลงในทะเบียนสำรวจปีใหม่ ส่วนการ ตรวจสอบทะเบียน แสดงผู้ซึ่งควรได้รับความ ความสะดวก ในการเสียเงินรัฐูปการ ได้จัดด้วยวิธีเดียวกับการตรวจสอบทะเบียนสำรวจตั้ง ว่ามานี้ แต่ให้พึงเข้าใจว่าการตรวจการสำรวจ โดยวิธีดังนี้ หากได้ทำให้เจ้าหน้าที่งานตำแหน่งใดชั้นใดซึ่งมีหน้าที่ ตรวจผู้ซึ่งต้องเสียเงินรัฐูปการ พ้นจากหน้าที่การตรวจสอบการ เก็บเงินรัฐูปการนั้นไม่

ระเบียบการตั้งเงินคงเรียก

ข้อ ๔ เมื่อกรรมการอำเภอได้จัดการตรวจสอบทะเบียนสำรวจ ชายฉกรรจ์ ซึ่งต้องรับผิดชอบเสียเงินรัฐูปการกับทะเบียน สำรวจปีก่อนแลบัญชีสำมนโครวแล้ว ให้คิดคำนวณจำนวนเงิน รัฐูปการที่ควรได้ตามจำนวนชายฉกรรจ์ ซึ่งปรากฏในทะเบียน สำรวจให้ ตั้งยอด จำนวนเงินนั้น เป็นจำนวนเงินรัฐูปการ คงเรียก

เป็นรายตำบลสำหรับ พ.ศ. ที่สำรวจนั้น เมื่อทราบจำนวนยอดเงินคงเรียกแล้ว ให้รายงานต่อจังหวัดให้ทราบ

จำนวนเงินคงเรียกก็ได้บอกไปให้จังหวัดทราบนั้น ให้กรมการอำเภอถือเป็นยอดเงินคงเรียกตรอกลงในแบบ ๒-๓-๕ เป็นต้น และห้ามไม่ให้กรมการอำเภอเก็บยอดเงินคงเรียกด้วยเหตุประการใด ๆ นอกจากได้รับอนุญาตจากจังหวัด

ระเบียบการเก็บเงินรัชชูปการ

ข้อ ๕ การเก็บเงินรัชชูปการ ให้เจ้าพนักงานจัดการดังนี้ คือ (๑) ให้บรรดาชายฉกรรจ์ ซึ่งต้องเสียเงินรัชชูปการรับผิดชอบเสียเงินรัชชูปการ เริ่มแต่วันที่ ๑ เมษายน แต่เพื่อให้การเสียเงินรัชชูปการได้ดำเนินไปโดยสะดวกแห่งพลเมืองแก่เจ้าพนักงาน ให้เทศบาลกำหนดเวลา ซึ่งชายฉกรรจ์ต้องเสียเงินรัชชูปการเป็นท้องที่อำเภอ ๆ เพื่อชายฉกรรจ์จะได้พากันมาเสียเงินรัชชูปการให้ทันตามกำหนดจะได้พ้นความผิดตามพระราชบัญญัติ แต่เมื่อผู้หนึ่งผู้ใดไม่เสียเงินรัชชูปการภายในกำหนดนั้น นายอำเภอไม่มีหน้าที่ จะยอมให้ผิด หรือผ่อนผันเวลาให้ชาวบ้านออกไปอย่างใดเลย มีหน้าที่ จะต้องกระทำการให้เป็นไปตามข้อความในมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติเงินรัชชูปการการผิดหรือผ่อนผันนั้น จะกระทำไม่ได้ แต่เมื่อรับอนุมัติของเจ้ากระทรวงผู้บัญชาการสรรพากรแต่ผู้เดียว

(๒) ให้นำเอาอำเภอมักัดสั่งให้กำนันไปพร้อมใจขอแก่ผู้ซึ่งต้องเสียเงินรัฐชูปการให้มั่งเสียเงินเป็นตำบล ๆ ทอขกันไป เพื่อมิให้มั่งคละปะปนกันคราวละหลาย ๆ ตำบล และการออกไปเสร็จให้แก่ผู้ซึ่งได้เสียเงินรัฐชูปการ ให้กำหนดใช้ใบเสร็จตำบลละเล่มหรือ ๒ เล่มแล้วแต่คนมากหรือน้อย ส่วนใบเสร็จให้เตรียมเขียนสำรองล่วงหน้าไว้ตามรายการในบัญชีสำรวจ เพื่อการเรียกเก็บเงิน เก็บรายดูและการออกไปเสร็จจะได้ ทั่ว ทั่ว

(๓) เมื่อผู้ใดได้เสียเงินรัฐชูปการแล้ว และเจ้พนักงานได้ออกใบเสร็จให้ไว้เป็นสำคัญ ให้เจ้พนักงานผู้เก็บเงินกาข้อผู้ที่ได้เสียเงินแล้วในทะเบียนสำรวจว่า ได้เก็บเงินรัฐชูปการแล้วถ้วน เดือน ปี นั้น โดยใบเสร็จหมายเลขที่เท่า นั้น

ระเบียบการตรวจสอบการเสียเงินรัฐชูปการ

ข้อ ๖ การตรวจสอบการเสียเงินรัฐชูปการให้กระทำดังนี้ คือ

(๑) ในท้องที่ใด ซึ่งฝ่ายปกครองได้ตั้งกำนันและผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้ปกครองท้องที่แลบุคคล ให้เจ้พนักงานซึ่งได้กำหนดให้ นำที่ตรวจสอบ ดังได้กล่าวไว้ในข้อ ๑ (๕) แห่งกฎเสนาบดีนั้น ออกตรวจสอบชายฉกรรจ์ ซึ่งต้องเสียเงินรัฐชูปการเป็นครั้งเป็นคราว เมื่อหมดเขตซึ่งเทศาภิบาลได้กำหนดให้มาเสีย โดย

ใช้วิธีที่กระเสถียรสัญญาเรียบร้อยในเรื่องที่ ๆ ถูกตรวจมาประชุม
 ตรวจดูใบเสร็จบ้าง ให้ตรวจคนเดินตามบ้าง และผู้ที่มาธุระใน
 สถานที่ราชการบ้าง ให้ผู้ถูกเจ้าพนักงานตรวจ แสดงใบเสร็จ
 หรือใบปลิวเงิน ให้เห็นว่าได้เสียเงินรัฐชูปการสำหรับ พ.ศ. นั้น
 แล้ว ถ้าผู้ถูกตรวจเป็นผู้ซึ่งต้องเสียเงินรัฐชูปการ แต่ไม่มี
 ใบเสร็จแสดงต่อเจ้าพนักงานผู้ตรวจ ก็ให้นำตัวผู้นั้นไปยังที่
 การอำเภอในท้องที่ ๆ ต้องถูกตรวจ เพื่อกรมการอำเภอจะได้
 สอบสวนและจัดการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติ

(๒) ท้องที่ใด ซึ่งฝ่ายปกครองยังไม่ได้ตั้งกำนันผู้ใหญ่
 บ้านเป็นผู้ปกครองท้องที่แลบุคคล ให้จัดการตรวจสอบการเก็บ
 เงินรัฐชูปการดังนี้ คือเมื่อพนักกำหนดเวลาที่ให้ขายฉกรรจ์เสีย
 เงินรัฐชูปการแล้ว เจ้าพนักงานสอบสวนได้ความว่า การเก็บ
 เงินรัฐชูปการในท้องที่ใดล่าช้า หรือจำนวนเงินรัฐชูปการตกเกิน
 จำนวนอันสมควร ก็ให้จัดตำรวจภูธร แล ตำรวจพระนครบาล
 และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ คอยตรวจตราผู้ซึ่งสัญจรไปมาตามถนนหนทาง
 ในทางบกแลทางน้ำเป็นครั้งเป็นคราว ถ้าพบปะผู้ใดควรต้อง
 เสียเงินรัฐชูปการ แต่ไม่มีใบเสร็จหรือใบยกเว้นแสดงต่อเจ้า
 พนักงานผู้ตรวจ ก็ให้นำตัวผู้นั้นไปยังที่ว่าการอำเภอในท้องที่ ๆ
 ต้องถูกตรวจ^{๒๕๖๖} เพื่อกรมการอำเภอจะได้จัดการสอบสวนและจัด
 การให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติ

(๓) ชายฉกรรจ์ผู้ใด ๆ ที่เข้ามาในพระราชอาณาเขตฯ ทางเรือ แลเป็นผู้ซึ่งไม่ได้ตั้งภูมิลำเนาอยู่ในพระราชอาณาเขตฯ ได้ถูกตรวจ ตามที่กล่าวมาแล้วในข้อ ๑ หรือข้อ ๒ ถ้าไม่มีเงินที่จะเสียเงิน รัชชูปการ ให้ชายฉกรรจ์ผู้นั้นนำผู้หนึ่งผู้ใดที่มีหลักฐานซึ่งตั้ง ภูมิลำเนาในท้องถิ่นนั้นเป็นประกันว่าจะให้ผู้แน้นำเงินรัชชูปการ มาชำระภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่ได้ให้ประกันไป ส่วนชาย ฉกรรจ์ซึ่งเข้ามาในพระราชอาณาเขตฯ ทางบก ให้การเสียเงิน รัชชูปการหรือการผ่อนผันเป็นไปตามความในสัญญา อันได้ตกลง แก่รัฐบาลต่างประเทศนั้น ๆ ซึ่งได้เคยส่งมาให้ปฏิบัติโดยท้อง ตรากระทรวงอยู่แล้ว

ระเบียบการสำรวจแลเก็บเงินแก่ชายฉกรรจ์ที่อยู่เรือ

ข้อ ๗ ชายฉกรรจ์ใด ๆ ที่อยู่ประจำในเรือซึ่งไม่จอดอยู่กับ ที่ตลอดปี มีการเร่ร่อนไปมา ให้กำหนดว่าชายฉกรรจ์ผู้นั้นต้อง รายงานตนขึ้นบัญชีสำรวจ แลเสียเงินรัชชูปการในระหว่างวันที่ ๑ ถึงวันที่ ๑๐ เมษายน ต่อนายอำเภอผู้ปกครองท้องที่ ๆ ซึ่งเรือ จอดอยู่ในเวลานั้น ถ้าชายฉกรรจ์ที่เข้ามาในเขื่อนไม่กระทำตาม ข้อความที่กล่าวมาแล้วนั้น แลถูกเจ้าพนักงานตรวจจับ ให้กรม การอำเภอจัดการให้ต้องเสียเงิน รัชชูปการ อีกโสดหนึ่ง เท่าอัตรา

เงินรัชชูปการในท้องที่ซึ่งผู้นั้นได้ ถูกเจ้าพนักงานบังคับให้ เสียตาม
 ความในมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติเงินรัชชูปการทุกประการ
 กำหนดให้ เทศบาลออกประกาศให้พลเมืองทราบ
ต้องรับผิดชอบอย่างไรในการเสียเงินรัชชูปการ

ข้อ ๘ เพื่อให้พลเมืองจะได้รับความสะดวกในการที่จะสัญจร
 ไปมา และทั้งเจ้าพนักงานจะได้ เข้ามือในการตรวจตรา ให้
 เทศบาลออกประกาศโฆษณาให้พลเมืองทุกท้องที่ ทราบ ทัดกัน
 ว่าในการที่ต้องรายงานตนขึ้นทะเบียนสำรวกก็ดี เสียเงินรัชชูป
 การก็ดี จะต้องประพฤติอย่างใดจึงจะพ้นจากความผิดตาม
 พระราชบัญญัติ และควรจะตั้งเตือนให้พลเมืองทราบทั่วกันว่า
 เมื่อจะสัญจร ไปมาหรือไปจากท้องที่ของตนจำเป็นต้องเอาใบเสร็จ
 หรือใบยกเว้นเงินรัชชูปการติดตัวไปด้วยทุกครั้ง
ระเบียบการถอนคืนเงินรัชชูปการ

ข้อ ๙ เมื่อบุคคลผู้ใดได้ ถูกเกณฑ์เข้ารับราชการตามข้อความ
 ในพระราชบัญญัติเกณฑ์ทหาร พ. ศ. ๒๔๖๐ หรือมาเป็นกำนัน
 ผู้ใหญ่บ้าน สารวัด แพทย์ประจำตำบลก็ดี แต่ได้เสียเงินประจำ
 พ. ศ. ที่ได้เข้ารับราชการ หรือบุคคลที่ได้ เสียเงินรัชชูปการ
 เป็น ๒ ชั้นก็ดี ให้ถอนเงินรัชชูปการคืนให้แก่เจ้าพวกบุคคลนั้น
 แต่ให้กระทำตามระเบียบดังได้ กำหนดไว้ต่อไปนี้

(๑) บุคคลผู้ใดที่ได้ถูกเกณฑ์เข้ารับราชการ ตามพระราชบัญญัติเกณฑ์ทหาร พ.ศ. ๒๕๖๐ ในเดือนใด ปีใด ถ้าได้เสียเงินรัชชูปการสำหรับ พ.ศ. นั้นแล้ว ยอมให้ถอนเงินคืนได้

(๒) บุคคลผู้ใดได้มีหมายตั้งให้ เป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สารวัต แพทย์ประจำตำบล ถ้าบุคคลผู้นั้นได้เสียเงินรัชชูปการสำหรับ พ.ศ. นั้น ตั้งแต่ต้นปีมาจนถึงสิ้นเดือนกันยายนี้แล้ว ก็ยอมให้ถอนเงินคืนให้ได้ แต่ถ้าบุคคลผู้นั้นได้รับหมายตั้งพ้นเดือนกันยายนมาแล้ว จะถอนคืนเงินรัชชูปการ จำนวน พ.ศ. นั้นไม่ได้

(๓) บุคคลผู้ใดที่ได้เสียเงินรัชชูปการเป็น ๒ ซ้ำ เมื่อบุคคลผู้นั้นได้แสดงใบเสร็จเสียเงินรัชชูปการต่อนายอำเภอ ให้เห็นว่าได้เสียเงินเป็น ๒ ซ้ำจริงแล้ว ยอมให้ถอนเงินคืนได้

(๔) ส่วนเงินค่าปรับซึ่งบุคคลจำพวกที่ ๑ ที่ ๒ ได้เสียไปแล้วนั้นยอมให้ถอนคืนไม่ได้ แต่ส่วนบุคคลจำพวกที่ ๓ ยอมถอนคืนได้

(๕) การถอนเงินคืนนั้นให้ เจ้านาที่ผู้เบิกกับผู้จ่ายสอบสวนใบเสร็จเสียให้ถูกต้อง แลที่หลังใบเสร็จนั้น ต้องมีหัวหน้าการบันทึกไว้ด้วยว่าบุคคลประเภทนั้น เข้ารับราชการประเภทนั้น

ตั้งแต่วัน เดือน ปี นั้นด้วย กับให้ทราบว่าเงินรัฐชู้ปการนั้นได้นำ
ส่งคลัง ฯ แล้ว เมื่อถูกต้องให้จดหมายบันทึกไว้หลังใบเสร็จ

(๖) การเบิกจ่าย ให้ตั้งฎีกาเบิกจ่ายตามธรรมดา แล้วเรียก
ใบเสร็จรับเงิน หรือให้ผู้รับเงินคืนสลักหลังใบเสร็จไว้ เป็น
สำคัญแล้วส่งไปพร้อมกับงบเดือน

(๗) เงินที่จะต้องจ่ายคืนนั้น ให้ส่งจ่ายในพแนกสรรพากร
ถ้าเป็นเงินนำส่งปีเดียวกัน ก็ให้จ่ายตอนคืนได้ โดยมีต้องหัก
งบประมาณรายจ่ายแล้วให้ตั้งประเภทว่าส่งเงินจ่ายคืน ถ้าเป็น
เงินส่งข้ามปี ก็ให้จ่ายคืนโดยวิธีหักงบประมาณ ตั้งประเภท
ว่าเงินรัฐชู้ปการปีเก่าตอนคืน ถ้าเงินประเภทนั้นมีได้มีในงบ
ประมาณ ให้ส่งแบบโอนเงินประเภทย่อยในพแนกสรรพากร
มาตั้งจ่าย แลส่งแบบโอนนั้นมาทางอธิบดีกรมบัญชีกลาง

แสดงลักษณะดำเนินการผ่อนผัน

เสียเงินรัฐชู้ปการให้แก่บุคคลบางจำพวก

ข้อ ๑๐ (๑) ให้งดการเก็บเงินรัฐชู้ปการแก่คนที่ต้องโทษ
แล้วหลุดพ้นโทษมา ภายในหนึ่งเดือนก็เขายอนเป็นการผ่อนผัน
เพราะผู้ที่หลุดพ้นโทษออกไปในปลายปี ย่อมมีเวลาน้อยที่จะ
ประกอบการทำงานหาเงินมาเสียให้ได้ ความผ่อนผันข้อนี้

ขอให้เข้าใจว่าตั้งแต่เดิมนักโทษที่ต้องเวรจำตั้งแต่ต้นปี คือนับตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน ไปถึงสิ้นเดือนกันยายนแล้วหลุดโทษแต่ถ้าต้องโทษภายหลังถึงวันที่ ๑ เมษายนมาแล้ว ไม่ควรได้รับผ่อนผันในการเสียเงินอย่างใด ต้องเก็บเงินรัฐชูปการ

(๒) จำพวกนักโทษที่ต้องนรเทศ ที่ศาลพิพากษากำหนดให้อยู่ภายในเขตที่อันมีกำหนด แลนำมาหาเลี้ยงชีพได้นั้น ให้ต้องรับผิดชอบเสียเงินรัฐชูปการ แต่จำพวกเหล่านี้ยังไม่ได้ตั้งตัวมีทางหาเลี้ยงชีพ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาเป็นรายๆ ถ้ารายใดเห็นสมควรจะผ่อนผันงดการเก็บเงินรัฐชูปการ ก็ให้มีอำนาจผ่อนผันงดการเก็บได้

(๓) บรรดากำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สารวัด แพทย์ประจำตำบล ซึ่งได้กำหนดให้ได้รับความยกเว้นตามพระราชบัญญัติลักษณะการเก็บเงินรัฐชูปการ พ.ศ. ๒๔๖๒ มาตรา ๕ แล้วนั้น ให้ถือเกณฑ์ยกเว้นดังนี้ คือ ถ้ารับหน้าที่ก่อนสิ้นเดือนกันยายนควรยกเว้นให้ ถ้าได้รับหน้าที่ภายหลังเดือนกันยายน จะยกเว้นให้ไม่ได้

(๔) จำพวกนายเรือก็ดี ลูกเรือก็ดี ของเรือซึ่งเดินในระหว่างต่างประเทศกับกรุงเทพฯเข้ามาในกรุงเทพฯแล้ว ให้ผ่อนผันยกจำนวนนอกจากจำพวกที่ควรเสียเงินรัฐชูปการ และให้

กำหนดวิธีจัดการดังนี้ กล่าวคือ เมื่อบริษัทหรือนายเรือดำใต้ได้ยื่นบัญชีของคการเก็บเงินรัฐชูปการ แก่จำพวกที่กล่าวมาแล้วนั้น ให้เจ้าพนักงานได้สวนดูว่า คนเหล่านั้นตั้งภูมิลำเนาอยู่ในกรุงสยามหรืออยู่ต่างประเทศ ถ้าเป็นผู้ที่ตั้งภูมิลำเนาอยู่ต่างประเทศให้ออกใบยกเว้นให้ ถ้าเป็นผู้ที่ตั้งภูมิลำเนาอยู่ในกรุงสยามต้องเก็บเงินรัฐชูปการ เว้นไว้แต่จะได้รับความยกเว้นในทางอื่นอยู่แล้ว

กำหนดวิธีจำหน่ายเงินรัฐชูปการ

ข้อ ๑๑ ให้กำหนดอำนาจการจำหน่ายเงินรัฐชูปการดังนี้ คือ (๑) เงินรัฐชูปการที่สำรวจ แลกำหนดไว้จะเก็บได้สำหรับ พ.ศ. ใดในท้องที่ใด แต่เก็บเงินไม่ได้ เป็นด้วยกระทำการสำรวจผิด เช่นสำรวจผู้ถูกเกณฑ์เป็นทหาร เป็นกำนันผู้ใหญ่บ้าน สารวัด แพทย์ประจำตำบล ซึ่งเป็นจำพวกบุคคลที่ต้องรับความยกเว้นแก่การเสียเงินรัฐชูปการ หรือเป็นด้วยผู้ถูกสำรวจเสียเงินเป็นจรรยา มีใบเสร็จแสดงเป็นหลักถานหรือได้ถูกสำรวจเป็น ๒ ซ้ำ หรือได้ทำการโยธาแทนการเสียเงินรัฐชูปการ หรือผู้ถูกสำรวจได้ถึงแก่กรรมก่อนเวลาเก็บเงิน ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจจำหน่ายเงินรัฐชูปการสำหรับจำพวกที่กล่าวมาแล้วนั้น ออกจากบัญชีได้

(๒) เงินรัชชูปการ ที่กำหนดว่าจะได้ แต่ผู้ซึ่งควรจะต้องเสียเงินไม่อยู่ในท้องที่ ๆ ได้ถูกสำรวจภายใน ๒ ปี นับตั้งปีที่ถูกสำรวจด้วย ให้สมุหเทศาภิบาลมีอำนาจจำหน่ายเงินรายนี้ ออกจากบัญชีได้ แต่ต้องส่งบัญชีรายละเอียดมายังกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ

(๓) เงินรัชชูปการที่เก็บได้แล้วแต่หายไป โดยเหตุประการใด ๆ เช่น ถูกขโมยออก ถูกลัก หรือเป็นด้วยทางใด ๆ ก็ดี ให้สมุหเทศาภิบาลมีรายงานชี้แจงเหตุผลโดยละเอียด มายังกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ ขออนุญาตจำหน่ายออกจากบัญชีเมื่อได้รับอนุญาตแล้ว จึงจะจำหน่ายได้

หอรัษฎากรพิพัฒน์

กฎให้ไว้ ณ วันที่ ๒๖ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๖๑

(ลงพระนาม) กิติยากรวรลักษณ์

เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๓๐ มีนาคม หน้า ๔๓๔)

ประกาศ
เพิ่มตำแหน่งผู้ช่วยปลัดทูตลง
กระทรวงการต่างประเทศ แสดงอรรถราชทูต
ประจำอัครราชสำนักต่างประเทศ

มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าฯ สั่งว่าราชการในกระทรวงการต่างประเทศได้ทวีขึ้นเป็นอันมากสมควรที่จะเพิ่มตำแหน่งผู้ช่วยปลัดทูตลงในกระทรวงนั้นอีกตำแหน่งหนึ่ง และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มหาอำมาตย์ตรี พระยาสุธรรมมนตรี อรรถราชทูต ผู้มีอำนาจเต็มซึ่งประจำอยู่ณราชสำนักเสนต์เยมส์ ราชสำนักวัลตันดา ราชสำนักเบลเยียม นั้นเข้ามาสนองพระเดชพระคุณในตำแหน่งใหม่นี้ ส่วนตำแหน่งอรรถราชทูตประจำสามราชสำนักนั้น ทรงพระราชมดำรัสให้ว่า มหาเสวกโท พระยาบุรีนวรราชทู ราชเลขาณการฝ่ายต่างประเทศ และราชเลขาณการในพระองค์เป็นผู้มีความสามารถ รอบรู้พระบรมราชโบายอย่างละเอียด และมีความชำนาญในราชการต่างประเทศ สมควรจะเป็นอรรถราชทูตได้ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มหาเสวกโท พระยาบุรีนวรราชทู เป็นอรรถราชทูตประจำสามราชสำนักนั้นต่อไป

พระบรมราชโองการดำรัสสั่งณวันที่ ๒๘ มีนาคม พระพุทธศักราช ๒๕๖๑

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ วันที่ ๓๐ มีนาคม หน้า ๔๔๘)